శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము.

కవిసార్వభౌమ

కూచిమంచి - తిమ్మకవిప్రణీతము.

బ్రహ్మశ్రీ

శతావధాని పురాణం, సూర్యనారాయణతీర్థులవారిచేఁ

బరిష్కృతము.

వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రులు

అండ్ సన్స్ వారిచేఁ

ప్రకటితము.

Madras:

INDIA STEAM PRINTING WORKS.

Rs. 0-8-0] 1910.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము.

పీఠిక.

శ్రీ మీఱం దనపెండ్లివేళ నొడలం • జెన్నారు భూషామణి
స్తోమంబుం బొడగాంచి శైలసుత చే•తోవీధిఁ గంపింపఁ ద
ద్భామారత్నము కొప్పు బర్హ మని య•ప్పాము ల్దల ల్వంప న
త్యామోదంబున నవ్వు శంభుఁ డిడు మా • కశ్రాంతసౌఖ్యోన్నతుల్. 1

సీ. చిన్నారిజాబిల్లి • సేసక్రొవ్విదపువ్వు, మెట్టరాచబిడారు • పుట్టినిల్లు
మగనిసామేను సే•మపుటోలగపుమిద్దె, కలుములజవరాలు • చెలిమిబోటి
తెలిగంటికల్కి ము•ద్దియ లూడిగపుఁజెలు, ల్కడిఁదిబొజ్జమెకంబు • కత్తలాని
యాము లేనుఁగుమోము • సామిముగులపట్టి, జక్కఁగవిరిబోఁడి • సవతిమిన్న
తే. గాఁగ జగములు గడితంపుఁ•గని రంపు, పెంపు రాణింప నెపుడుఁ బా•లింపుచుండు
సర్వమంగళ మాకు న•ఖర్వసర్వ, మంగళావాప్తి నొదఁగూర్చి • మనుచుఁ గాత. 2

చ. పొలుపుగ గొల్లక్రొందలిరుఁ•బోఁడులకుల్కుమిటారిగబ్బిగు
బ్బలు జలువెన్నముద్ద లని • భావమునం దలపోసి డాసి కం
చెల వెడలించి మాటికిని • జేతుల నొక్కుచు హెంతకారి యై
యలఁతిగ నవ్వు వెన్నుఁడు ద•యామతి మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడిన్. 3

మ. దివిషద్రాజముఖీలలామఫలకో•తీర్ణస్ఫురత్కుంకుమ
ద్రవలాక్షారుణితాంఘ్రిపద్మ యగుచు • న్రాణించు నప్పద్మభూ
భవనోత్కృష్టమహాప్రబంధఘటనా•పూజైకసామ్రాజ్యవై
భవ మెల్లప్పుడు మా కొసం యనుకం•పాలీలలం బ్రోవుతన్. 4

మ. నలుమోము ల్దన కబ్బి యుండుటకు నా•నందంబుతో నొలిమైఁ
బలుకుం దొయ్యలి చెక్కులుం బెదవియుం • ఫాలంబుఁ జుంబించి చే

తులవెంట న్వలిగబ్బిగుబ్బచనుబం•తు ల్వట్టి క్రీడాకళా
కలన న్మించువిరించి మా కొసఁగు సా•కల్యాయురారోగ్యముల్. 5

సీ. అమరశిరఃకిరీ•టాంచలమణివిభా, నీరాజితాంఘ్రి యే•సారసాక్షి
కుందేందుమందార•చందనఘనసార, నీహారవర్ణ యే•మోహనాంగి
హేమాబ్జకబళనో•ద్దామమత్తమరాళ, ఘోటకారోహ యే•బోటిమిన్న
వరదండపుస్తక•వల్లకీ శుకరాజ, రాజత్కరాబ్జ యే•రాజవదన
తే. యమ్మహావాణి పికవాణి • యజునిరాణి, సైకతశ్రోణి మదచంచ•రీకవేణి
పరఁగుకల్యాణి కిసలయ•పాణి మాకు, మంజువాగ్విభవ మొసంగి • మనుచుఁగాత. 6

మ. [illegible]ధాధీశశిరోగ్రభాగవిలస•త్ప్రాలేయరుక్ఖం ముం
దం బొప్పంగఁ జూచి మోదకముగా • భావించి యంచత్కరా
గ్రము వే చాఁచి కడంకతోడఁ దివియం • గామించి మే లెంచు దం
తిముఖుం డెప్పుడుఁ బ్రోచు మత్కృతి దయా•ర్ద్రీభూతచిత్తంబునన్. 7

మ. చిరభక్తిప్రతిభావిభాసితుఁడ నై • చింతింతు నశ్రాంతముం
బరవాదిప్రమదద్విపేంద్రపటలీ•పంచాననశ్రేష్ఠు బం
ధురతేజోనిధి దెందులూరికులపా•థోరాశిరాకానిశా
కరుని న్లింగయసద్గురూత్తముని సా•క్షాచ్చంద్రచూడాకృతిన్. 8

సీ. గురుతరకౌండిన్య•గోత్రవిఖ్యాతుండు, బయ్యనామాత్యుఁ డే•ప్రభునితాత
నిరతాన్నదానవ•ర్ణితయశస్సాంద్రుండు, తిమ్మనసచివుఁ డే•ధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సిం•గనయును మంత్రియు నర, సనయును నేధన్యు•ననుజవరులు
తిమ్మయాఖ్యుఁడ నేఁ బ్ర•థితులు సింగనయు జగ్గనయు సూరనయు నే•యనఘుసుతుల
తే. మతులమతి రాజమాంబ యే•యధిపుజనని, యతిపతివ్రత లక్ష్మి యే•చతురురాణి
యట్టిశ్రీకూచిమంచివం•శాబ్ధిచంద్రు, మజ్జనకు గంగనామాత్యు • మదిఁ దలంతు. 9

మ. తనరార న్నుతి సేతు సేతుహిమవ•ంగాస్తశైలాంతరా
వనిభాగావిరతప్రసి కవివి•ద్వన్మాగ [illegible]ద్రాదియా
చనకానీకనిరంతర[illegible]ణితభా•స్వద్దానవిద్యాపరా
యణు భూభృజ్జనపూజ్యు మజ్జనకు గం•గామాత్యచూడామణిన్. 10

చ. మనమునఁ బ్రస్తుతింతు బుధ•మాను లధన్యుల జగ్గనార్యసిం
గనసరసప్ర[illegible] ది•తాఖుల మ[illegible] కులేంద్రముఖ్యులన్
ధనదసఖాం[illegible]క్తిసము•ంచి చిత్తుల సాధువృత్తులన్

జనవినుతాన్నదానగుణసంతతఘవ్యుల మత్పితృవ్యులన్. 11

మ. కవిచూడామణుల న్మహాఘనుల వేడ్కంగొల్తు వల్మీకసం
భవు వ్యాసు న్జయదేవు భోజనృపతి న్బాణు న్మయూరాహ్వయున్
శివభద్రార్యుని గాళిదాససుకవిన్ శ్రీహర్షుని న్మాఘు భా
రవిఁ జోరు న్భవభూతి మల్హణుని వాక్ప్రాచుర్యసంసిద్ధికిన్. 12

సీ. బహుముఖవక్త్రయై పరఁగుకుండలినాథు, నఖిలకళాధాముఁ డైనసోముఁ
బరజయోన్నతి నెన్నఁబడువీరభద్రుని, సర్వజ్ఞతాగుణశాలి భీముఁ
జతురాస్యు వాగనుశాసను విబుధప్ర, కరముఖ్యు నమరేశుఁ బురుసింహుఁ
డనఁ దగు శ్రీనాథు ఘనమార్గకర్తయై, కరము వెలుంగు భాస్కరబుధేంద్రు
తే. సతతలోకేశ్వరప్రపూజితనితాంత, రాజమానప్రభావుని రంగనాథు
మఱియు నాంధ్రకవిత్వనిర్మాణకుశలు, లగుమహాకవివర్యుల నభినుతింతు. 13

తే. భంగమున దాఁగి పంకంబు పాల లోఁగి
సరసులకుఁ గాక యెఱుకలు సడల నెఱసు
లేఱుచు జడాశయంబుల నెప్పుడు మెలఁగు
కుకవినికురుంబముల లెక్కఁ గొనఁగ నేల. 14

సీ. అన్యపదార్థాపహరణప్రవీణులు, సమధికసుశ్లోకవిముఖమతులు
గురువ ల సువర్ణపరిశోధనాజ్ఞులు, సదమలసాధులక్షణరహితులు
చిరత ఘనసుఖశ్రేయోవిదూరులు, ప్రతిపదాత్యంతకువాదగతులు
సంతతసమధికసమతప్రకంపితు, లతితరదుర్వృత్తయుతులు నైన
తే. ధూర్తకవిరాజుల కొకింతఁ దొలఁగ వలయు, నఖిలదిగ్దేశనృపసభాఖ్యాతపూత
భారతీలబ్ధకవితావిభాసమాన, సారసామ్రాజ్యఖని యైన సజ్జనుండు. 15

సీ. బహుపురాణములు ప్రబంధము ల్లక్షణ, శాస్త్రము ల్వివిధకోశములు నాట
కము లలంకారశాస్త్రములును శోధించి, ప్రౌఢిమై నేతత్ప్రబంధ మే నొ
నర్చెద నిందులోన నొకించుకొక్కెడఁ, బరికింప నెఱసులు దొరలి యున్న
నెన్నిక సేయక హితకరుణామతిఁ, గనఁగొని సారంబె కైకొనుండు
తే. మంచితేనియ జనులు వేమఱు కడంక, నరసి వడపోసి యునిచిన నందులోన
నలుసు లొకకొన్ని యందందఁ గలుగకున్నె, భవ్యమతులార కవిబుధప్రవరులార.

సీ. వళులయొప్పిదమున వళులు నాశయమృదు, పదవిభ్రమంబుల బాగు మీఱి
కలితచంపకమాలికాసుకాంతిశ్రీల, సరసిజముఖవికాసములఁ దనరి

మహితచమత్కృతి • మధురవాగ్రచనల, శుభలక్షణారూఢి • సొంపెసంగి
ప్రవిమలశృంగార • భావగౌరవమునఁ, గన దలంకారవై • ఖరులఁ జెలఁగి
తే. ప్రబలు నుత్కృష్టకన్యకా • రత్న మఖిల, రసికజనసంతతమనోభి • రామ మగుచు
నిండుకొనుశీవి నిద్ధరా • మండలమున, ససదృశవిలాసలీలల • నలరుఁ గాత. 17
వ. అని నిఖిలదేవతాప్రణతియు గురుచరణస్మరణంబును బితృపితృవ్యస్తోత్రంబును బురాతనమహాకవివర్ణనంబును గుకవినిరాకరణంబును నాధునికసుకవివిద్వత్ప్రార్థనంబునుం గావించి యష్టాదశాధికవర్ణనాన్వితం బగు నొక్క మహాప్రబంధంబు నొనర్పఁ బూని యున్న సమయంబున. 18

సీ. పరిపరిశోభిల్లుక • ర్పూరపుర క్షణానుండు, గ్రగశాపటికజూహూ • రాణవ స్ఫ
పరవిపిండీవృష • పదకదంబుఁడు మహా, కులకశయాలీన • గురుకలాపుఁ
డద్రిదారకసము • ద్యద్విస్మయవిదారి, నాగప్రహాధసము • న్నతతురంబుఁ
డవిరలచంద్రమ • యాగాగగానుఁడు, రీత్సుపానాగత • ప్రియసచివుఁడు
తే. భద్రఖింభోళుఁ డాశ్రిత • శూద్రధరుఁడు
నిగమగధా మృగుఁడు శీత • నిగమకులుఁడు
పత్ప్రిహారేన్నమాహ్వయ • ప్రభుఁడు నాదు
స్వప్నమున నొక్కనాఁడు సా • క్షాత్కరించె. 19
తే. అటు సాక్షాత్కరించి మ • హాత్ముఁ డైన
పిఠాపురీకుక్కుటేశ్వరా • భిఖ్యసాంబ
శివుఁడు నిస్తులకరుణార్ద్ర • చిత్తుఁ డగుచు
నింపు దళుకొత్త ననుఁ జూచి • యిట్టు లనియె. 20
సీ. ప్రతిభమై రుక్మిణీ • పరిణయంబును సింహ, శైలమాహాత్మ్యంబు • నీలపెండ్లి
కథయును రాజశే • ఖరవిలాసంబును, నచ్చతెనుంగురా • మాయణంబు
సారంగధరనృప • చరితంబు సాగర, సంగమాహాత్మ్యంబు • రంగరాయ
సకలలక్షణసార • సంగ్రహంబు నొనర్చి, కృతులు మాపేర నం • కితము చేసి
తే. నట్టిప్రౌఢవు నీ విపు • డలఘుమతిని, రహి నొనర్పంగఁ బూనిన • రసికజనమ
నోభిరామముఁ గృతి సేయు • మలర మాకుఁ, గిమ్మకవిరాయ సకలసు • ధీవిధేయ.
క. నరవరు లిడుమణిభూషా, కరితురగాందోళికాది • ఘనవిభవము ల
రము లవేటికి ని కే, నిరవుగ నిహపరసుఖంబు • లిడియెదఁ జుమ్మీ. 22
వ. ని యాన తిచ్చి యప్పరమే రుం డంతర్హితుం డగుటయు నేను నమందానందకం

దళితహృదయారవిందుండనై యమ్మహాదేవునకు నిమ్మహాప్రబంధంబుఁ గృతిసేయ నిశ్చయించి. 23

సీ. నిఖిలవిద్యాభ్యాస•నిపుణుండు మత్సహో, దరుఁడగుజ•సత్కవితనయులు
ఘనులు తిమ్మనయు సిం•గనయును లేఖక, పాఠకులై ప్రతు•ల్వ్రాయఁ జేయఁ
బేర్మిఁ గాంచినవాఁడఁ • బీరపుఁ బ్రాజ్య, రాజ్యాధిపత్యవి•రాజమాన
భూరివైభవుఁడు న•ద్భుతపరాక్రముఁడును, దానకళాధురం•ధరుఁడు నైన
తే. రావునీలాద్రిమాధవ•రాయనృపతి, చేతఁ గవిసార్వభౌమవి•ఖ్యాతబిరుద
మందినఘనుండఁ దిమ్మయా•హ్వయుఁడ నేను, విమలతరభక్తి మదిలోన • విస్తరిల్ల.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీదునకు సకలముదిత, శ్రీదునకు నితాంతభృంగి•రిటిపటునటనా
మోదునకు నిగమసంస్తుత, పాదునకు హృతాఖిలాఘ•భవఖేదునకున్. 25

క. భర్గునకు దళితపురభట, వర్గునకుఁ బ్రకీలితాప•వర్గునకు లస
న్మార్గునకుఁ జిరకృపార్ద్ర, సర్గునకు నితాంతసుగుణ•సంసర్గునకున్. 26

క. శంభునకు జితగజాసుర, దంభునకు సమస్తబుధవి•తానావనసం
రంభునకు దానవిద్యా, రంభునకుఁ బ్రహ్మష్టమహాని•రాడ్డింభునకున్. 27

క. భీమునకు రజతభూధర, ధామునకు సుధాంశుకోటి•ధామునకు మహో
ద్దామునకు శ్రితజనావన, కామునకు హృశోగ్రపాత•కస్తోమునకున్. 28

క. శర్వునకు సతతముదితసు, పర్వునకు సమస్తభువన•పావనలీలా
ఖర్వునకు దళితదుర్జన, గర్వునకు మహోక్షరాజ•గంధర్వునకున్. 29

క. స్థాణునకు సతతపరిచిత, బాణునకు సరోరుహాక్ష•బాణునకు జగ
త్త్రాణునకు హృతకృతాంత, ప్రాణునకతిసత్యవాక్య•పరిమాణునకున్. 30

క. భవునకు నిరుపమశుభవై, భవునకు సంఘటితసకల•భువన కురుప్రా
భవునకుఁ గృతపరిపరిపరి, భవునకు భవునకు నిరస్త•భా భవునకున్. 31

క. రంగజ్జటాగ్రవిలస, ద్గంగాప్రాలేయఘృణికి • ఘనవితరణి కు
త్తుంగగుణమణికిఁ గుక్కుట, లింగప్రభుమణికిఁ గుండ•లీకృతఫణికిన్. 32

ఆ. అర్పణముగ నమ్మ•హాదేవుకృప నే న, నూనలీలఁ గూర్పఁ • బూనినట్టి
రసికజనమనోభి•రామం బనెడుకృతి, కిలఁ గథావిధాన • మెట్టు లనిన. 33

కథాప్రారంభము.

క. మును నారదమునివరునకు, మునుకొని పుణ్యేతిహాస • ములు నలువ దగన్
వినుపించు చుండి యొకకథ, యొనసినకృపఁ దెలుపఁ బూని • యి ట్లని పలికెన్.

శా. చంచత్కాంచనసౌధభాగలసిత • శ్యామాశుభాంగప్రభా
భ్యంచద్విభ్రమచంచలాభ్రమకచా • భ్రభ్రాంతిలీలావల
త్కించిల్లాస్యకళావిలోలఫణిభు • క్కేకారవాకారిత మై
కాంచెన్ బేర్మిఁ బురోత్తమం బొక టిలం • గల్యాణనామంబునన్. 35

సీ. ప్రాకారములడంబు • పరిఘులచెలువంబు, వనములపెంపు జ • వ్వనులసొంపు
బావులతీవి క • ప్రపుధూపములతావి, జగి లెలరంగు ర • చ్చలహొరంగు
గణికలయొప్పు బం • గరుమాడువులవిప్పు, గోపురంబులమించు • కోట్లసంచు
తేరులతీరు ము • త్తెపుఁబందిరులసౌరు, నగరులకల్మి యే • నుఁగులబల్మి

తే. కత్తలానులయేపు మే • ల్కట్లకోపు, మదురుగోడలమెఱపు వా • ల్మగలయొఱపు
తలుపుగమిపీలునిలువుటు • ద్దములమేలు, దనర వెలుఁగొందు నాప్రో • లు ధరణియందు.

మ. పరిఘాంతర్విలసద్భుజంగయువతుల్ • ప్రాకారశృంగాగ్రవి
స్ఫురదస్వప్నవధూమణీజనులకున్ • శుభాకారపిండంబు లం
పి రన నీర్మఁదికి నేగు నంచ లమరీ • బింబోష్ఠు లింద్రోపలో
త్కరము ల్గ్రమ్మ అవారి కంపి రన డి • గ్గఁ బాఱుఁ దేఁటుల్ పురిన్. 37

శా. తుండాగ్రంబులు చాఁచి యప్పురి మహో • త్తుంగద్విపేంద్రంబు లు
ద్దండప్రక్రియఁ గ్రీడ సేయుచు వియ • ద్గంగాసువర్ణాంబురు
కాండంబు ల్పెకలించుచో సుమపరా • గంబు న్మది న్మేనులన్
నిండం బంగరుకాఁడల ట్లలరు సు • న్నిద్రప్రభాలీలలన్. 38

తే. అగము లుర్విధరారాతి • యాపనులకుఁ, దలఁ యప్పట్టణమునకు • వలసి వచ్చి
డాఁగి యుండినఁ బౌరులు • నాగము లని, క్రమ్మ యునిచిరి నాఁగనా • గములుదనరు.

చ. తలఁపఁగ దక్షిణోత్తరప • దంబుల కు తి నేగి యాఱునా
ల్నెలలకుఁ గాని క్రమ్మఱఁగ • నే క యేలిక నేట ముంచు ని
చ్చలు నిను తేరిమావు లని • సారెకుఁ గేరుచు దిక్కు లన్నియుం
గలయ నిమేషమాత్రమునఁ • గన్గొని వే మఱలుఁ బురాశ్వముల్. 40

చ. అనిలుఁడు లేడి నెక్కి జవ • మారఁగ నప్పురిమేల్గుఱ్ఱాలతోఁ
బని డి పందెము ల్చఱచి • పర్విడుచోటఁ గు ంగ మెత్తి వై

చిన్నచెలు వాయె నిప్పలుకు • సిద్ధము గా దని యాడినం బ్రకం
పనునకుఁ గేలు సాట్ట యని • పల్కుదురే కద లోకు లిద్ధరన్. 41

తే. నాలుగును వేయి వక్త్రంబు • లోలిఁ గలిగి
శ్రుతులు భాష్యంబు నడపుట • ప్రతిభ యనుచు
విధిఫణీంద్రుల నిరసించి • వేదశాస్త్ర
ములు వచింతు రొక్కొక్క రా•ప్రోలిద్విజులు. 42

సీ. బుధవత్సలులు కళా•పూర్ణులు పరచక్ర, హరణులు కువలయా•హ్లాదకరులు
వసుసమన్వితులు స•ర్వజ్ఞశిరోమణుల్, శుభలక్షణులు పరి•శుద్ధమతులు
సహజలక్ష్మీకు ల• స్తమితతమస్కులు, మండలప్రభులు స•న్మార్గచరులు
మిత్రానుకూలురు • గోత్రాభ్యుదయులు నై, వాత్స్యకు లోప•శ్వరులు సుప్ర
తే. సన్నతాభాస్వరులు పంక•జాతదళన, చతురు లతిశీతలప్రద•ర్శను లుదగ్ర
మోహనాకారరేఖాస•ముల్లసితులు, రాజు లలరుదు రప్పుర•రాజమునను. 43

తే. తనకుఁ దొమ్మిదిపాఁతఱ • ల్ధనము గల ద,టంచు జక్కులఱేఁడు గ•ర్వించుఁ గాని
లెక్క యిడరానిరొక్కంబు • లీడు లేని, కొలుముగలవెన్న నవ్వీటి•కోమటులకు.

క. అద్రులు తేజంబున నమ, రాద్రులు దానమునఁ గాంచ•నాద్రులు ధృతి సౌ
భద్రులు బవరంబున బల, భద్రులు భుజశక్తి నందుఁ • బరఁగెడుశూద్రుల్. 45

సీ. తమగానములకు సం•తసిలి పున్నాగము, ల్ప స్ఫుటభోగలో•లతఁ జెలంగఁ
దమవిహారముల కెం•తయు భూజనుల్ చొక్క, సుమనోవికాసవి•స్ఫూర్తి నలరఁ
దమముఖాంభోజగం•ధములకు సరసాళు, లుప్పొంగి మదబుఁ • గప్పకొనఁగఁ
దమమణినూపుర•ధ్వనులకుఁ బరమహం, సలు సోలి మానసా సక్తి దఱుమఁ
తే. దమమృదూక్తిసుధారస•ధారలకు న, శేషబుధపుంగవులు చెంతఁ • జేరి నిలువఁ
జెలువముల కెల్లఁ బుట్టిన•నెలవు లనఁగ, మెఱయుదురు ప్రోలఁ బుణ్యభా•మినులు లీల.

చ. అపరిమితానురాగమున • నప్పురిలోనిబోజుంగుమిన్న లె
ల్లపుడు దినాంతవేళల హ•య ల్మెఱయ న్విహరింతు రెంతయు
న్విపణిఁ హాంతరాగ్రమణి•నిర్మితకాంచనసాలభంజికా
లపనకపోలచుంబనక•ళావివశీకృతహృత్సరోజు లై. 47

సీ. చామల కెందు నీ•సరసత గలదె తొ, య్యాలి యన వరియింపు • నిలిచి చూడు
పడఁతి నిన్నంటి వె•ల్వడము కోర్కె ఫలించె, నన రాజభోగమే • యతిశయిల్లు
నారగన్నను జిత్త • మలరెడిఁజెలియన్న, మది కొప్ప గంటె వే•మఱుఁ జెలంగుఁ

బలుకొట్ల చూపక • నిలు మింతె యనిన న, వ్వలఁ గంది కై సైగ • మొలఁపఁగనె
తే. యనుచుఁ దముఁ జేరి నెఱజాణ•తనము వెలయఁ
బలుకు నెలకోడెప్రాయంపుఁ•బాంథజనుల
కింపు దులకింప మాఱ్మాటు • లిడుచు నుండ్రు
శాలిపాలీవధూటు లా•ప్రోలఁ జాల. 48

సీ. సరసిజంబులు సారె•సారెకు నెనయించి, యంబుజంబులు ప్రియం • బలరఁ జేర్చి
చంపకమాలిక • లొప్పం బెసంగ నమర్చి, విచికిల స్తబకము • లివ్వి స్తరించి
యుత్పలమాలిక • లొఱపుగాఁ బొసఁగించి, కదుసుకేసరము ల•క్కఱఁ బెనంచి
లలి వెలయు నుపజా•తులు నాడెముగ నిల్పి, మఱియుఁ బే రగువన•మంజరులును
తే. గరము మెఱయించి సుకవుల•కరణిఁ బెక్కు-
చందముల నీటుఁ జూపుచు • సరసులను ప్ర
బంధలీలల నలరింత్రు • పటువిలాస
భాజనములందుఁ బుష్పలా•వీజనములు. 49

శా. వీట న్మాటి కసంగసంగరకళా•విక్లాంతకాంతామణీ
కోటీపీనపయోధరాగ్రవితతాం•కూరన్నిదాఘోదక
టీకాపహృతిక్రియారభటిఁ బెం•పారుం బ్రభాతంబులం
బాటీరాచలకూటనిర్గతజగ•త్ప్రాణార్భకవ్రాతముల్. 50

చ. పనివడి పంటపైరులకు • బాళి మెయిం జనుచిల్కమూఁకలం
బనులకుఁ గ్రమ్మఱం దఱిమి•వైచు నుదంచితశాలిపాలికా
స్తనకలశద్వయీనిహిత•సాంకవగంధమలిమ్లుచత్వభా
గనిలకిశోరవారము ల•నారతము న్నగరాంతికంబునన్. 51

క. ఆనగరికి నధిపతి యై, యానగరిపుకరణి శీవి • నలరుచు నుండెన్
భూనుతుఁ డర్చిష్మంతుఁడు, నా నెసఁగు నృపాలవరుఁడు • నయతత్పరుఁ డై. 52

క. ఆరాజమణికుమారుఁడు, మారుఁడు సౌందర్యమునఁ గు•మారుఁడు కడిమిన్
సూరుఁడు తేజంబున ఫణి, హారుఁడు గరిమన్ బుతుధ •జాహ యుఁ డెన్నన్. 53

సీ. కాశకాశాధిపా•కాశధునీహార, నీహారకలశవా•ర్నిధులఁ దెగడి
సోమసోమామర•సామజతారకా, తారకాదంబబృం•దముల నవ్వి
చంద్రచంద్రాతప•చంద శారద, శారదాంభోదకే•సరుల నెన్ని
గోపగోపారదేం•దూపల ంతాన, సంతానఫేనవ•జ్రములఁ గేరి

తే. మీఱి తనకీర్తి జగముల • మెఱయ నలరె, నిఖిలభూభరణోదగ్ర•నిజభుజాగ్ర
జాగ్రదుగ్రమహోమండ•లాగ్రదళిత, దుర్హృదుర్వీభుజుండు బు•తుర్ధ్వజుండు. 54

సీ. కమనీయకలధౌత•కాంతుల నిరసించి, ద్విజరాజనిబిడదీ•ధితుల నెంచి
జలజభవప్రభా•సముదయంబు జయించి, యమరవిద్రుమశోభ • నపహసించి
షణ్ముఖజనకభా•స్వద్విభావళి మించి, హంసమండలదీప్తి • నావరించి
చారుపయోజాత•భూరిద్యుతులఁ గొంచి, మంగళసద్రుచి • మహిమ వంచి
తే. తనసమంచితకీర్తిప్ర•తాపములు ది, గంతరంబుల వెలయ ను•దగ్రలీల
వఱలె నఖిలధరాధురా•వహనముదిత, కరికమఠకిరిగిరిహరీ•శ్వరుఁ డతండు 55

సీ. కువలయంబున కార్తి • గూర్పనియినుఁడు చ, క్రావళి నొంచక • యలరురాజు
గోత్రవైరము గూర్చు•కొననియింద్రుఁడు పుణ్య, జనులఁ గాఱింపని•చక్రవర్తి
పక్షపాతము లేక • పరఁగుచుండువిరాట్టు, పాడి దప్పనిప్రజా•పరివృఢుండు
కుజనులపొందు చే•కొననిధరాధిపుఁ, డుగ్రుఁడై ప్రజఁ ద్రుంప•కుండు నీశుఁ
తే. డౌర యితఁ డని బుధజను • లభినుతింపఁ, వఱలెఁ దేజఃకళావైభ•వప్రభావ
జవవచఃస్ఫూర్తి ధృతిమహై•శ్వర్యములను, విపులగుణపాళి యమ్మహా•నృపతిమౌళి.

సీ. చాంచల్యమబ్జలో•చనలచూపులయంద, కుటిలత సతులముం•గురులయంద
కాఠిన్య మింతుల•గబ్బిగుబ్బలయంద, లేమి లేమలమధ్య•సీమలంద
బంధము ల్చందన•గంధులరతులంద, జడత ముద్దియల నె•న్నడలయంద
చిక్కులు మత్తకా•శినులహారములంద, పీడ చేడియలకెం•పెదవులంద
తే. కానిమఱి యెందు నేనియుఁ • గలుగకుండ, ధరణిఁ బాలించె నఖిలభూ•ధవకులేంద్ర
కోటికోటీరమణివిభాం•కురవిరాజ, మానచరణాబ్జయుగళుఁ డ•మ్మనుజవిభుఁడు. 57

తే. దరికిఁ జేరిన నరికోటి • దరికిఁ జేరు, శరము పూనిన నహితాళి • రము పూనుఁ
గొమరు మీఱినయారాచ•కొమరుతోడ, సరియె శూరులు మనుజకే•సరియ కాక. 58

వ. అట్లు సమగ్రలీలావైభవోదగ్రుం డగు నమ్మహీపాలాగ్రగణ్యుం డమందానందకందళి
తహృదయారవిందుం డగుచు నొక్కనాఁడు. 59

సీ. పగడంపుగుంద్రకం•బములు మేలికడాని, దూలముల్ జాబిలి•ఱాలమెట్లు
పులుఁగుఱాపచ్చబో•దెలు తళుక్కుమగమాని, కంపుగోడలు తమ్మి•కెంపువెడఁద
తలుపులు పటికంపు•ద్వారబంధంబులు, తెలిగంటిరాచఱా•తిన్నియలును
వైడూర్యవలభిక • ల్వాటంపుగోమేధి, కపుజలయంత్రముల్ • కడిఁదిముత్తి
తే. యంపునేఁతలు పుష్యరా•గంపుజాల, కములు రవికాంతమణివలీ•కములు రజత

ఫలకములు గల్గి నాడెంపుఁబనులబల్లా, రంగుల ననారతంబుఁ జెలంగి మఱియు. 60

సీ. జాలవల్లికలు పచ్చలఁగద్దెపీఁట హొయలం, బట్టుతివాసీలు వట్టివేళ్ల
సుకటీలు మేలైన పడికురిచీలు నెత్తంపు, పలక నిద్రాజర బాజుజీబు
చందువా ముత్యాలజాలీలు చికిలిక్రొ, మించుటమ్ములెన మించుతగటు
బాలీసు రతనంపుకీలుబొమ్మలు చిటి, చాలు వెదవిం జామరములు

తే. తమ్మపడిగలు మంచిగందంపుఁగోళ్ల, చిఱుతముక్కాలిపీఁట రాచిలుకపంజ
రములు చిత్రంపుదిగంబములు గలిగి, జానుదులకించుకొ హొజారమునను. 61

తే. రాజగురుబుధకవివర ధాజనులును, మిత్రజాహీనకేతువుల్ మెఱసి కొలువ
నెంతయును దేజ మెసఁగ సంతతపదవి, నయ్యనుఁడు నిందుకొలువున్న యవసరమున.

సీ. గొఱకయాఁకెలు మేటికఱకునారసములు, వంకకత్తులు పెడవంకవిండ్లు
నడునెత్తిసికలు గీర్నామంబు లేకువారు, మెట్టులు క్రొవ్వాడి మెఱుఁగుసురెలు
కావిలాఁగులు నీలికాసెలు వాగురల్, గుద్దుకత్తులు నల్లగొంగడీలు
నలువుమీఱినకారుముటుచ యొడళ్లు జుంజురుగడ్డములు బలుకుఱుచద్రుళ్లు

తే. వెలుదసొరకాయదిప్పలు తులసిపేర్లు, గంధ్రగొడ్డండ్లు చిక్కము ల్దండికోఱ
మీసముల్గల్గి కొండఱు మృగయు లెదుటఁ, జేరి పొడఁగని మిగుల జోహారులొసఁగి.

సీ. పులిగోళ్లు గజదంతములు పిల్లిగ[illegible]లు, [illegible]రపప్పు వెడందచామరములు
పద్దువాడేగలు పావురాయలు నమ్మి, పింఛెంపుఁగుంచెలు పికిలిచెండ్లు
బిత్తరంపుజవాదిపిల్లులు ము[illegible]లె, జింకకూనలు నవసంకుమదము
పచ్చకస్తురివీణె లచ్చంపు [illegible]ఁదేనె, గజనిమ్మపండ్లు ద్రాక్షాఫలములు

తె. పనసపండ్లీడపం[illegible] కొమ నఁటిపండ్లు, కప్పురము దబ్బపండులు నిప్పుపువు
మొదలుగాఁ గా[illegible]కలు ఎట్టి మ్రోల నిలిచి, పలికిరి [illegible]ని కేల్మోడ్చి ప్రభునిగూర్చి.

క. విను జియ్య పొలముపట్టునఁ, గనుఁగొన నబ్రముగ నిపు కారుమెకము లా
[illegible] మునఁ [illegible] మీఱి [illegible]లఁగుచు, జనులకుఁ గడుబీతొనర్పఁ జాగం బెలుచన్. 65

[illegible]ణుచు [illegible]ర్నాలుగు కా మెకంబులు బె[illegible] లుల్ తోఁడేళ్లు బొబ్బమెకము
[illegible] భో[illegible], లెనుపోఁతులును [illegible]తు లేనుఁగులును
[illegible] గు లడి [illegible] ములు సవ[illegible] ము లి[illegible]
పందులా నక్క[illegible] [illegible]ల్లు గుఱు[illegible] [illegible]ఱియు

తే. లాది యగుదొడ్డమెక[illegible] లొబ్బుబ్బ [illegible]వి, నం[illegible] [illegible]యేపు మీఱి
తిరుగుచున్నవి యం[illegible] ప[illegible] [illegible]కం లొచంద మిపుడు.

సీ. కౌంజులు పూరేళ్లు • కన్నెలేళ్లు నెమళ్లు, లావుక గోరువా • ల్లకుముకులును
గోక్కెరల్ కక్కెరల్ • గువ్వలు వెలి లు, నేలనెచుళ్లును • బోలుగలును
గారు. పసిండి•కంటె లేత్రిబింతలు, పాలలు పరుజులు • పావురాలు
పికిలిపిట్టలు గ •పిట్టలు గోవలు, బంగరుపిచ్చుకల్ • పసపుముద్ద
తే. లాదిగాఁ గల ,లుఁగు లు•యారె బిట్టు, నెట్టుకొని కోనలోఁ గను•పట్టి యున్న
వధిప వేఁటకు వేంచేయు • నగ్గ మిప్పు, డనుచుఁ బల్కిన వారల • నాదరించి. 67
క. గయావిహారలంపటుఁ, డగుచు నపుడె చదరు డిగ్గి • యతిరయమున న
తీరమణిశిరోమణి, తగ నంతఃపురికిఁ జనినఁ • దత్సమయమునన్. 68
చ. తడయక యూడిగంపునెలఁ•తల్ నృపు డగ్గతి మానికెంపుబ
ల్తొడవులు వు క్రొందడపు•దోవతి గట్టఁగ నిచ్చి పచ్చటా
బెడఁగుఁగడాని నిపని•పెం పగుముక్కాలిపీఁటమీఁద సొం
పడర వసింపఁ జేసి విన•యంబుఁ బ్రియం బిగురొత్త నత్తఱిన్. 69
సీ. మురు వైనహురుమంజి•ముత్తియంపుసరంబు,లుదుటుగుబ్బలమీఁదఁ • బొదివియాడఁ
గరములరత్నకం•కణములు గాజులు, ఘులుఘుల్లు మని తాళ•గతులఁ జెలఁగ
సొంపారుగడితంపు•సోగముంగురులు నె, న్నొసలిపై ముసరి పెం•పెసలుగూయ
మహనీయతాటంక•మణిగణచ్యుతులు క్రొం, దళుకు లేఁజెక్కుటం•ద్దములఁ బొదలఁ
తే. గౌను నర్తింప నూర్పులు • గ దళింప, నలఁతిచెమ్మట నెమే న • నంకురింపఁ
బసిఁడిగిన్నెయఁలో నిసం•పంగినూనె, వనజముఖి యొర్తు దల యంటె • మనుజపతికి.
సీ. గమగమవలచుచొ•క్కపుఁగమ్మకస్తురి, నలు గిడె నొకమద•నాగయాన
కలయు గంధామల•కం బిడె నొదలఁ, దలకొని యొకముద్దు•కలికిమిన్న
దోరంపుఁబన్నీటఁ • దొరలించి జలకంబు, లార్చె నొక్కసరో•రుహాయతాక్షి
తడయక నెమ్మేను•నిడుసోగ పెన్నెరుల్, దడి నొక్కకాం•తాలలామ
తే. జిలుఁగునిద్దంపుమడుఁగువ•ల్వలు ధ ంప, నిడి మనో రా•కేందువదన
సికను నెత్తావి క్రొ గొ•జ్జెంగసరులు, ట్టె నొకనీలవేణి యా•క్షోణిపతికి. 71
తే. నిలువుటద్దంబు ముంగల • నిల్పె మేలి, కమ్మకస్తూరి క చొ•క్కముగ నొసలఁ
దీర్పఁగాఁ జేసె నొకవధూ•తిలక మప్పు డొఱపు రాణింప నా షా•లోత్తమునకు.
క. అగరుసితాభ జవాదీ, మృగమదచందన మాంబు•మిళితం బై సొం
పుగ వలచు లికలపము, జగతీపతి మేన నొక్క•సకియ యలందెన్. 73
క. జిలిబిలివలిలేగాడుపు, లెలయఁగఁ బూసురటి విసరె • నిమ్ముగ నొకతె

వలకచ కరకంకణములు, ఘలుఘ ల్లని మెఱయ రాజ•కందర్పునకున్. 74

సీ. పులుఁగురాపచ్చబ•ల్చిలుక తొళియ నొక్క, సుదతి పేరురముఁ • గూడుగపఱచె
సొంపారునాణిము•త్తెంపుఁజొకటు లొక్క, కలకంఠకంఠి వీ•నుల నమర్చె
గాటంపునెఱమాని•కపుటుంగరము లొక్క, తలిరాకుఁబోఁడి యం•గుళుల నునిచె
మురుగులు నపరంజి•మురిడీగొలుసు లొక్క, విమలాంగి హస్తప•ద్మముల నిడియెఁ

తే. బసిఁడికమ్మరుపటుయొక్క•కిసలయోష్ఠి, మొలను దవిలించి సరపిణి•గొలుసులొక్క
తెఱవ వెరవార గుఱుతుగ • నఱుత నించెఁ, జెలువు దైవార నారాజ• శేఖరునకు.

తే. హారువు మీఱెడిపసిఁడిప•ళ్లెరమునందు, రసరసాన్నము లిడి యొక•రాజవదన
యింపుసొంపులు వెలయ భు•జింపఁ జేసె, మణిగృహంబున నారాజ•మణిని నిలిపి.

క. ం లి వార్వఁగ నీ ళ్లిడె, బంగరునెఱగిండితోడఁ • బరువడి నొకసా
ంగవిలోచన యానృప, పుంగవునకు మదిని గూర్మి • పొంగారంగన్. 77

తే. తావికపురంపుబాగాలు • తగటుఁబండు
టాకులును మేలివలిము త్తి•యంపుఁగ్రొత్త
సున్నమును గూర్చి యొకప్రోడ • యన్నుమిన్న
యన్నరాధీశునకు విడెం • బంది యిచ్చె. 78

క. అంతట నానృపశేఖరుఁ, డంతఃపురి వెడలి వేడ్క • లంతంత కెదఁ
దొంతర లై పొదువఁగఁ గడు, వింతగ మొగసాలకడకు • వేంచేసి తగన్. 79

భేరులు కాహళు • ల్బి గ్రోవులు పె , బూరలు తుడుములు • భోరుకలుగ
మణికేతనములు చా•మ ములుఁ ముతా ల, గొడుగులు సరిగెలు • గొఱలి తరలఁ
గరు ల ములు శతాం•గములు వరూథినుల్, గడు నేలయీనిన•కరణి నడువఁ
గవులు గాయకులు మా•గధులు వేశ్యలు నటుల్, పరిహాసకులు మో ల•బలసికొలువఁ

తే. బసిఁడిబెత్తులవా రిరు•దెసలఁ గ్రమ్మి, జతన దేవ పరాకు హె•చ్చరిక యనుచుఁ
గ ముదేడుకతో బరా•బరు లొనర్ప, దొరలు ప్రెగడలు జనవరు • ల్గోడ రాఁగ.

డ బాణా ల్వటాలు న• లికఁ బూని
ద క కొనుచు •బ్బ పు ర
సురుల్ ఁ

ఎ - 81

వల లై• గ • డ క బూని
ుఁ •ధ చనఁగ.

ప్రథమాశ్వాసము T. Partha Sarathy

సీ. తెలిహురుమంజిము•త్తియపుఁజొకటులక్రొం, దళతళల్ చెక్కు•టద్దములఁ బొదలఁ
గలి రాచిలుక లెం•క్కల లెక్కఁ గొననిసో, యగపుఁబచ్చలతాళి•యఱుత మెఱయ
నవ త్నమయకంక•ణము లుంగరము లంగ, దము లాది యగుభూష•ణములు వెలుఁగఁ
జలువక్రొందగటంచు•జిలుఁగుదుప్పటివలె, వాటు నెమ్మెయి వింత•నీటు చూప

తే. నిము గా మేల్పసిండితా•యెతులు మొల్ల, విరిసరు ల్దట్టముగఁ జుట్టి • వ్రేసినట్టి
యో సికమీఁదఁ బైచెంగు • లునిచి కట్టి, నట్టిబురుసారుమాల్గాయ • ల్బిట్టుదనర.

సీ. తీరుగాఁ గొనగోర • దిద్దినిడుదక, స్తురిరేక నొసల మే•ల్సొగసు లీన
మొలకట్టుకాసెలో•పల బిగ్గఁజెరిపిన, బలుతమ్మికెంపుల•బాఁకు మెఱయ
దండగా మగరాలు • దాపినబలితంపు, గండపెండేరము డా•కాలఁ గ్రాలఁ
బస నించునిద్దంపు•బవిరిగడ్డముసొంపు, రుచిరనీలోపల•రుచులఁ దెగడఁ

తే. గప్పురము సాంకవము మంచి•గంద మగరు, గస్తురియుఁ జాదుఁ బన్నీటఁ•గలపియిడిన
కడిఁది మైపూఁతకలపంపుఁ•గమ్మతావు, లిమ్ముగా నెల్లదిక్కులఁ • గ్రమ్మికొనఁగ.

సీ. పసిఁడిపక్కెరజర•బాజు మెత్తాముత్తి, యంపుజొంపములు చొ•క్కంపుఁగెంపు
టంకవన్నెలు గిల్కు•టందియల్ జల్లులు, జిలుఁగుఁగొండళుకుఁగు•చ్చులతురాయి
చికిలికళ్లెము క్రొత్త•ముకమాలువాగెహే, రంగారుజరతారు•టంగువారు
బిరుదుగంటలు గజ్జె • లరిదిలకుంపటూ, ద్రిప్పదండెలు భూరి•దివ్యమణులు

తే. గలితశుభలక్షణము లురు•గతులు గడిఁది, తేజునందంబు జవమును • దిటము గలిగి
రాణఁ దనరారుమేటిసా•హ్రాణి నెక్కి, హాళి దైవార నపుడు వా•హ్యాళి వెడలె.

చ. వెలువడి యోలిఁ బ్రోలినడు•వీధిజనంబులుఁ బౌరకామినుల్
వలకొని మేలిక ప్రపుని•వాళు లొసంగుచుఁ బొంగి యొండొరుం
దలఁగఁగఁ ద్రోచి యానృపవ•తంసముఁ జూచి మదిం జెలంగుచున్
జిలిబిలిక్రొ ముత్తియపు•సేసలు చల్లిరి పెల్లు మీఱఁగన్. 86

చ. జలధరవేణు లిందుమణి•సౌధతలంబుల నిచ్చి మించుఁదీఁ
గలనిరసించు మైరుచులు • గ్రాలఁగ ముత్తెపుసేసఁబ్రాలు భూ
తలపతిమీఁదఁ జల్లిరి ము•దం బలరార ఘనాఘనంబు ల
గ్గలముగ నింగి నుండి వడ•గండ్లు పొరింబొరి రాల్చు కైవడిన్. 87

ఉ. అన్నులమిన్న యోర్తు వసు•ధాధిపనందనుఁ జూడఁ గోరి వా
ల్గన్నులఁ గుంకుమంబు నొస•లన్నవకజ్జలమున్ ధరించి లో
నెన్నఁగ రానితత్తరము • హెచ్చఁగ న రాజ ద్ధతిన్

గ్రన్న న వచ్చె దానిఁ గని • కామిను లందఱునవ్వి రొక్కటన్. 88

క. పడఁతుక యొక్కతె యపుడా, యొడయనిఁ బొడగనఁగ వచ్చె • నొడ్డాణము వే మెడ నిడి మొగపులతీఁగియ, నడుమున నిడియలఁతివలపు • నాటుకొనంగన్. 89

క. వలతేనిదెగడునాన్నపు, చెలువము నలువారఁ జూచి • చెలి యొక్కతె క్రొం జిలిబిలివలపులఁ గలికెక్, జిలజిల మరునిల్లు పెల్లు • చెమ్మగిలంగన్. 90

క. వనజాక్షి యొకతె కరముల, ననబంతులఁ ద్రిప్పుకొనుచు • నరపుంగవుఁ గ న్గొనఁ జేరెఁ దనమిటారపుఁ,జనుగుబ్బలసౌరు దెలుపు• చందము దోఁపన్. 91

గురుతరవక్షోజ•కుంభసంభవగంధ, సిందూరరాగంబు • చెన్నుమీఱఁ
గమనీయమేఖలా•ఘంటామహాఘుళం, ఘుళవిరావంబు ల•గ్గలికఁ జూపఁ
బ్రకటముఖభ్రమ•భ్రమరకానీకని, స్తులవినీలద్యుతు • ల్దళముకొనఁగ
భూరిశోభా ప్రకీ•ర్ణోరుశుండాదండ, విభ్రమం బభిరామ•వృత్తిఁ జెలఁగ

తే. మందయానవిలా ంబు • సందడింప, నతను ట్టంపుటేనుఁగో • యనఁగ నొక్క కామినీమణి శృంగార•గ గ వెలయు, వచ్చెఁ జెచ్చెరఁ గుంభినీ•వరుని జూడ. 92

చ. కులుకుమవి టారిగబ్బిచను•గుబ్బల వేఁగునఁ గానుఁదీఁగ కం
పిలి య యాడ ముంగురులు • బిట్టు మొగంబునఁ జిందులాడఁ గం
చెలముడి వీడఁ త్తరపుఁ• యువ్వల ంచుక నీవి యూడ వి
చ్చలవిడి జూడ వచ్చె నొక•చం , స్య నృపాలమన్మథున్. 93

తే. ానల చన మాట • మిథ్య గాక, యుండునట్టుగ నొక్క వే•దండయాన
ండ యక యు• డ ల, ెప్ప వేయక యన్నెల• తేనిఁ జూచె. 94

తే. కామి ణు లమి , గాయపు ట్వాడ గణికా ప్ర•కరము లాడ
వము బురము వెలువడె రాజన్య•పుంగవుండు.

క. డ తి ము నొక, డ నిలువ నాజ్ఞ యి డె గన్నం
వేడ , గొ డయఁ మృగయులును నాను•మరు జనిగొన్.

నెగగ • జ బీ భజాల్లుకా
వృత్త బదరీ భల్లాతకీ
ఘనసా గా లక కారవ • కం జ
దనమం ారముఖ ధ్వని
9

సీ. ప్రత్యగ్రఫలవల• ల కీర్ణ, తరుణ ప్రయూ•భాక•దంబక
•స ర. కదళీ రుహశో

పాటీరభూమిరుట్కోటిరాంతర్లగ్న, ఫణిఫణామణివిభా॰భాసురంబు
పరిఫుల్లచంపక॰ప్రసవరజశ్శస్త, నికటసరస్తోయ॰నిస్తులంబు

తే. గ౦ వేదండమండల గండయుగళ, గళితదానాంబులహరికా॰మిళితలలిత
పరిణతాస్తోకమాకంద॰ఫలరసప్ర, వాహమహుపూగవాగ మ॰ నము దనరె. 98

తే. శల్యకదలిప్రియకశివా॰చమరకస్త, కుంభిరోహితనాగముల్ ॰ గొలలునందు
శల్యకదలిప్రియకశివా॰చమరకస్త, కుంభిరోహితనాగముల్ ॰ గొలలునందు. 99

సీ. శక్రరంభాపారి॰జాతకైరావత, ఖ్యాతమై నాకలో॰కంబుకగణి
గాలవశాండిల్య॰కౌశికకపిలాది, వాసమై ధాత్రుని॰వాసమట్లు
వృషకుమారకశివా॰ప్రియశివాపరికలి, తంబయి రజతభూ॰ధరముమాడ్కి
మదనసుపర్ణక॰మాధవలక్ష్మీస, నాథమై వైకుంఠ॰నగరిగరిమ

తే. సంతతానంతనాగేంద్ర॰స త మగుచు, విలసితంబగునలకసా॰తలముపోల్కి
నెసగుసకాననంబు మ॰హీతలేశ, కుంజరున కాత్మ(బ్రమదంబు॰ గూర్చె నపుడు.

తే. భోగినీగాఢపరిరంభ॰యోగమునc జె, లంగునచ్చోటిమేటిభు॰జంగకోటి
పద్మినీఘన సంభోగ॰పాగవశ్య, లీలc బున్నాగనికరంబు॰ గ్రాలునందు. 101

క. పరcగె న్వకరికిరికా, సరశరభతరక్షుఖడ్గ॰శశవకహరివా
నరగవయశల్యభల్లుక, హరిణవ్యాఘ్రాదిమృగకు॰లాకులమగుచున్. 102

వ. ఇట్టివిచిత్రలీలావైభవంబులకుం దానకంబైనయక్కాననంబు ప్రవేశించి యాభూపాల
శేఖరుండు. 103

క. తమకమున మేల్పతాణిక, దుమికించుచు బరుగువైచి॰దోర్బలవిభ
వమరcగ నాంతరమునc బే, రిమి మెఱcగcగ నొంతతడవు॰ద్రిమ్మరుచుండెన్. 104

తే. భటులు నటులనె నిగ రా॰ర టులు నిగుడ, లగు శరభ ఘనసర॰లాత్రిశూల
పరశుకరవాలికాచ్ఛు॰ప్రముఖనిఖిల, సాధనములూ ... ॰జంటc జనిరి. 105

తే. పసిcడిగొలుసులు జరతారు॰పట్టెలును, మేలిహా... ॰మెడల గొప్ప
వెండిమువ్వలు పొదలంగ॰గండుమీఱి, సాగె ... రంపు॰జాగిలములు. 106

క. మోరలు దివి కెత్తుచు భౌ, భౌరవములల c జెలంగె॰ పకము లపు
త్తారాపథమంతయు నొక, తూరిమొకబళింపc బూని॰తో రెననంగన్. 107

తే. అపుడు గొందలు గయు లయ్యడవిcదూఱి, ఘోరముగ నె కడలcగ॰గ్గోలుగాcగc
గూcలిడిచోcపుటయ్యుమృగ॰కులము గలcగి, బహులు వెడలినc ...చియ॰పాపు పుండు.

శా. సారగంబులc జెండి సింగముల ని॰స్సారంబుగాc ద్రుంచి భూ

దారవ్యాఘ్రతరక్షుఖ శశగం•ధర ంబుల న్గంధమా
జ్గారశ్వావిధనేకప న్నగరురులన్ • జక్కాడెఁ గుంతచ్ఛురీ
నారాచాసిగదాత్రిశూలముఖనా•నాదివ్యశస్త్రంబులన్. 109

సీ. పులులమొత్తంబుల • బోనులఁ జొరఁ దోలి, గండ్రగొడ్డండ్లచేఁ • జెండి చెండి
వలలలోఁ జిక్కి పో•వఁగ లేనికుందేళ్లఁ, గదిసి పెన్గుదియలఁ • జదిపి చదిపి
ఘుర్ఘురధ్వనులఁ బై•కొనవ పందులఁ, గుఱుచబల్లెంబులఁ • గుమ్మి కుమ్మి
బెదరి చెంగున దాఁటి • చెద పాఱెడులేళ్లఁ, బెడుగువేపుల కెర.• చేసి చేసి

తే. యసినిశాతాంబకంబుల • నచ్ఛభల్ల, శల్యశంబరహర్యక్ష•శరభగవయ
చమరసృమరాదికంబులఁ • ంపి చంపి, వేఁట గావించి రా ఱేని•వీరభటులు. 110

తే. ఖ డ్గముల ఖడ్గములఁ ద్రుంచి • కడిమి నచ్ఛ, భల్లముల భ ములఁ జంపి • పెల్లు మీఱ
శల్యముల శల్యముల బిట్టు • చదిపి పతికి, నోద మొసఁగి గొందఱు•జోదు లపుడు.

సీ. అదె కరి యిదె కిరి • యదె హరి పోనీక, పొడు పొడుం డని బొబ్బ • లిడెడువారు
పులిఁ గ్రమ్ముకొని పులి•పులిగ నీఁటెలఁ గ్రుమ్మి, యేపుతో మగటిమిఁ • జూపువారు
శరభావలుల ఘోర•శరభావలు లెలర, నెలసి భూ లిఁ ద్రెళ్ల • నేయువారు
సారంగముల మన•సారంగఁ బైకొని, కొట్టి పెన్గుట్ట ఁ • బెట్టువారు

తే. కొండగొఱియల దుప్పుల • గండకముల
ఖండఖండంబులుగఁ జేర్మి • నండగొనఁగఁ
జెండు బెం డాడి యుక్కునఁ • జెలఁగువారు
నగుచుఁ గ్రీడి చి రా కొంద • ఱధిపుమ్రోల. 112

. పసివట్టితోఁ లు • పి తారుచుఁ జెవుల్, రికిరించుకొ దిశల్ • రేసి చూచి
కొఱకొఱఁ బరువి • మఱలి మోరలు చాఁచి, పొదలు దూఱుచుఁ జుట్టి•పొంగువారి
గొదకొని నెమకుచు • ఘుర్ఘురధ్వనులతోఁ, బైకొని వచ్చుబల్•పందిగమికి
మొగి చివ్వున మీఁది•కె సి కొంకులు గోళ్ళ,ములు మెడ ల్గలయాయ•ములు విడంగఁ

. అ పెట్టు నెడల • నక్కజపులావు, లెలయఁ జీకొన నీడిచి • యేపు చూపి
లం జా ఁ మదంబు• గుడ ,సర యె డ నా డెంపు•జాగిలములు.

114

యే, అపి • బ తునిమి
చ డే • మా
ర బుల న్ని • గం డ చి

నేల నెమళ్ళపై • నేలాపుడేగల, విడిచి యేపునఁ బీచ • మడఁపఁ జేసి

తే. పసపుముద్దయుఁ బాలయుఁ • బచ్చకర్పూ, పసిడికంటెయుఁ • బరజయుఁ బసులపోలి
గాఁడు ననువానిపై జల • కట్టియలను, బంచి తుంచిరి కొండలు • బంటు లపుడు.

తే. అట్లు దమకంబుచే వేఁట • లాడి మృగమ, దంబుఁ జామరములు గజ • దంతములును
బిల్లిగడ్డలు పులిగోళ్లు • పికిలిచెండ్లు, నాదిగాఁ దెచ్చి యిచ్చి ర • య్యవనిపతికి. 116

తే. అంత నవ్వేఁట చాలించి • యవని భుఁడు, సేన గొలువంగ నవ్వని • చెంత నొక్క
పటకుటీరంబు వేయించి • పాయ కెదను, మించు వేడ్కలఁ దగ వి • శ్రమించి యుండె.

క. అని వనజాసనుఁ డెఱిఁగిం, చిన విని సురమౌని ముదిత • చిత్తుండై యా
తని నవ్వలికథ యెల్లను, వినిపింపు మటంచుఁ దివిరి • వేఁడుకొనుటయున్. 118

మ. పురుహూతాగ్ని పరేతరాట్పలభుగం • భోధీశవాతా పాం
బరకేశాబ్జభవామృతాదికమహా • బర్హిర్ముఖానీకభా
స్వరకార్తస్వరవిస్ఫురన్మకుటశ • శ్వత్పద్మరాగప్రభో
త్కరనీరాజితపాదపద్మయుగళా • కాకోలభాస్వద్గళా. 119

క. దృక్కృ క భూషణ, వాక్కాంతాకాంతముఖ్య • వందిత మహిమా
రుక్కోటికోటిభాస్వర, కుక్కుటలింగాభిధాన • కుతలనిధానా. 120

ఉత్సాహ. పురవిభంగ ధరనిభాంగ • భూశతాంగ శశివిభా
కరరథాంగ ముకుటగంగ • కరకురంగ సంహృత
సు రదనంగ తభుజంగ • సుగుణసంగ మునిమనో
బుచహాభంగ ప్రసతురంగ • భువనమంగళప్రదా. 121

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర కరుణాకటాక్షుని త్రుణసంచ సరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్య గోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
పుత్త్రిసకలసంస తాంధ్రిలక్షణకళాకౌశలాభిరామ తిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బయిన రసికజనమనోరామం బను శృంగారప్రబంధంబునం బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

ద్వితీయాశ్వాసము.

మ రణీధరక
న్యామానసపద్మభృంగ • నయగుణసంగా
సామజదనుజవిభంగా
కోమలభసితా తాంగ • కుక్కుటలింగా. 1

తే. అ...రింపుము కమలజుఁ • డమర మాని, శేఖరున కిట్టు ల ని వేడ్క... • జెప్పఁదొడఁగె
వ్వి మున బుతుధ్వజ•క్ష్మాధినాథుఁ, డురుబలోపేతుఁ డై వని•నుండుటయును.

లయగ్రాహి. అంతటవసంతమసు•రాంతకతనూభవదు•రంతనిశిత ప్రసవ•కుంతహృతపాంథ
స్వాంతము శుకీపికశ• కుంతకలనిస్వనని•రంతరసమాకులది•గంత మసకృన్ని
ష్కా ంతమధుపానమద•దంతురితషట్పదగణ•సంతతి ...స్ఫుత్స్వరల•తాంతము వనాంతా
క్రాంతరతికాంతరణ•తాంతలలనాజనని•తాంతసుఖదానిలని•శాంతము దనర్చెన్. 3

క. శు పికశారీమధు , ట్ప క మహా న ... డ•బధిరీ ...తస
ర్వకకుప్ప క ం బై, య లంకగ ధ ... • నామని యొప్పెన్. 4

తే. జీ ప ంబు లు..ర్చి కెం•జిగురు...లొ...ంపములతోడఁ దరువులు•సొం పెసఁగె వ
స ...రాక దలఁచి ని•కాంత మెఱుఁగుఁ, ...డవు లెడలించి మణిభూష•లిడెననంగ.

క కు ... లు ం, పెసఁగె న్విర... ణుల గెలువ • నేగుచు నెలమిఁ
... చిన, పసఁ బొ ...ఁగడుతమి కై పు• నితేరు లనన్. 6

శుక ... ఖ ... ర ... ం , ల ... తకం... • ళులు మొరయఁ
... ...
హ కా... ... లు గొలువఁ
గేతకీ... ప్ప ... చెలఁ ఁ

తే. ప్రసవచంపకరథకదంబములు మెఱయ, దక్షిణానిలతోఁ గూడి చైత్రప్రభుండు
విరహిణీపాంథసందోహ జయమునకు, హోళి దైవారఁ గేళిపుడు వాహ్యాళి వెడలె. 7

మ. బలవద్దర్పక రకాశోభరవపా యంబులై మించి సొం
పలరం బాంథని బీజనఘనస్వాంతంబు లెంతేనియుం
గలఁచె న్నాబలరసాలపల్లవలవగ్రాసావలేపోల్లస
త్కలకంఠప్రమదానిరంతరకుహూకారంబు లప్పట్టునన్. 8

క. మహిళాపున్నాగంబు, లహిఁ గుసుమకదంబలీలఁ గ్రాలఁగ నచ్చో
మహిళాపున్నాగంబు, లహిఁ గుసుమకదంబలీలలం గ్రాలెఁ గడున్. 9

తే. పవనదుశ్శాసనుఁడు వనీపాండవేయు, లలనజీర్ణచ్ఛదాంశుకంబులు హరింపఁ
గలికిశుకసూక్తిఁ జీరఁ గిసలయహేమ, మయపటము లీఁడె యాయె డమాధవుండు.

సీ. శుకముఖద్విజమండలికి మహాఫలదుఁడై, తవిలి వేమఱు మరుత్తతి భజింపఁ
గ్రూరపలాశసంహార మొనర్చు, సరసను బర్ణలాంఛనము మెఱయ
నాశ్రితాళులు నితాంతామో మునఁ గ్రాలఁ, జెలఁగి వనప్రియశ్రేణి పొగ
ఘనతరు ల్సుమనోవికాసలీల నెసంగ, గలితశుభశ్రీప్రకర్ష వెలయ

తే. సమధికతరాగవహనప్రశస్తి యలర, వనజసాయకగురువైభవంబు నెఱప
భూ వనమాలికాసముద్భాసి యగుచు, మహిమఁ జెన్నొందె సర్వేశ మాధవుండు.

క. వన మప నామ్రధవునకుఁ, దనరఁగఁ బరిణయ మొనర్పఁ ... తి యనుజవరా
లునిచినము త్తెపుఁబ్రాలన, మొనసి వనిం గొత్తమల్లె మొ లు దనరెన్. 12

క. రాగము చిగురా న కన, రాగము బోజుఁగులశ ఘునపరాగము వనికిన్
రాగము మధుకరములస స, రాగము గ ... కును లై ... రహి న ... శన్. 13

సీ. శుక నాదములు ద్విజ శ్రుతిఘోషములు గాఁగ, గనకకోర ... లు గాఁగఁ
దేఁటిపాటలు పురంధ్రిగీతములు గాఁగఁ, ... లముల్ ... స ములు ...
బలుకప్పురంపుఁదిప్పలు వి ర్దులు గాఁగఁ, బుపా సుల్ప ... ద పొడులు గాఁగ
దెలిమొల్లమొ చా ... లు తలఁబ్రాలు గాఁ ... లు ... దిరులు గాఁ

తే. బుష్పితపలాశనికురుంబములు నివాళు, లై ... లు గాఁగ ... ర్భ ... వనచలిత
తరురవంబుల భద్రవాద్యములు గాఁగ, వనవధూమణిఁ జైత్రుఁ డుద్వాహమయ్యె.

. వ్యాకీర్ణ మదచ చం ... శిరోజయుఁ, బ్రచలితమంజరీకుచభరయును
గళదనూనమకరందఘర్మాంబు లేశయు, లతికాభుజాశ్లేషలాలసయును
బ్రకటితసంరక్తపల్లవాధరయయి వి ... ప్రసవపరిష్కారగమణియుఁ

గిరశారీరుత•కింకిణీరవయు నం, చితసరఘాస్వన•సీత్కృతియును
తే. నవపలాశద్రుమకోరక•నఖపదయును, గంధమారుతనిశ్వాస•గాఢతరయు
నగుచు వనలక్ష్మి చైత్రస•మాగమమున నలఘుసంభోగలాంఛనం•బులఁ జెలంగె. 15

సీ. పల్లవశ్రేణి క•రంబుపరాగ మెసంగె, తఫలంబులు ద్విజ•ప్రతతి కొదవె
సుమనోవికాస మ•చ్చుగ భూజముల కబ్బెఁ, జాఁగెఁ బల్కులు మరు•త్సంభ్రమములు
చండాలులకుఁ బొల్పె•సఁగె మధుపానాప్తి, యమితరసాలకాం•డములు మెఱసెఁ
బ్రసవధర్మక్రియా•పరత నొప్పిరి గృహుల్, ప్రబలె నర్చులు చిత్ర•భానునందుఁ
తే. గుంభినీవ భులకు మిం•క్కుటపుదాన, గుణము వాటిఁ ద్రిభువన•ప్రణుతనిఖిల
ంతుసంతాన దయరం•జకమనో , లీల నలరువ ంత ర్తు•వేళయందు. 16

క. పుడా పుఁ డటఁ దరలెక్, విపి విహారానుమోద•విచలితమతియై
పనఘృణివిసర రహిత, విపథంబున నర్మసఖుఁడు • వెంబడిఁ జనఁగన్. 17

వ. అట్లు దర కుహరాంతర హరనూణా ంతకంఠీరవ ఘోషవారవాక నాతిప్రకంపి
తాఖిలహరిద ంతి తానంబును ర్భ నికుం సంజవనాంగణా గ్గ మా ని తజా
గ్ర హోగ్రవ్యాఘ్రకోటిధాటి పలాయితరురుకురంగ ముఖనిఖిలక్షుద్ర కులా
కులంబునుమదోగ్రండవేదండమండలగండస్థలనిస్సరద్దాన ధారాపూరాభిషిక్తా ప్రదే
ంబును బ స్ప కరాఘాత న్నా య స్రవద్రుధి ధారాప్రవాహపరివ్యాప్తవ
హావాహాయి వూ హంబునుబ టె గూ స్ఫుటకోటీకకుటీరాంత గ్న భుగ్న భు
జంగపుం వోత్తుం గరం ర ణి ణ భాభాసమానంబును ని డజంఝూస
మీరప్రేరితధావద్దా పా కా ల లాజాలజా ల్యమా నానానోకహచ్ఛటాచ్ఛ
టచ్ఛట నాద మేదురంబును సరస ఘావిసరఖ దనావ శి లప్పృథులమధుకోశని
శన సా సా వర్షో ర్గంబును నవారితమారుతా నారతపూరితభూరితర వేణుని
దా ంబును నభ రాధరాధిత్యకాసము తసు ర ర్ఝరీత రోషనితాం
గా మ హము ర్నటదుత్కంఠనీ కంఠానీకాస్తోక కారవా ం తం బును
ట విహా లా ము సగ్గి వో ని రాలాప కోలాహలధ్వాన
రా బును గఖగసం సంకులంబును
చిత్రా రం గు మ ణ్య బు చొ
1

క [illegible]

గ్జనితక్రోధరణన గాధిపకుల -యద్దరీభాగమున్
ఘనగంభీరసరిర్ఝరతటకట నా గంబు శీతాగమున్. 19

క. కని యన్నగాగ్రభాగం, బున గి తదీయచిత్రములు గనుఁగొనుచున్
మునుకొని తిరుగుచు నుండెన్, జనవరకుంజరుఁడు నర్మసచివుఁడు దానున్. 20

క. దరులం బూఁజప్పరముల, దరులన్ శృంగారలీలఁ దనరెడుకాకో
దరుల న్విద్యాధరసుం, దరులం బొడగాంచి యతఁ డెంతం గడు నలరెన్. 21

సీ. భిల్లయోషిత్పదపల్లవోల్లిఖితకుం, కుమరసాంకితమణీకుట్టిమంబు
కాకోదరీకుచకలశద్వయీలిప్త, హరిద్రముద్రితాబ్జాకరంబు
కిన్నరీజనరతిక్రీడాంతరస్రస్త, కుసుమోత్కరాకీర్ణకుంజగృహము
దివిషద్వధూప్రతిదినదోహదక్రియా, వికసితామ్రాదికోర్వీరుహంబు
తే. ఖచరవరవర్ణినీకరకమలనిభృత, సురమహీజాతజాతప్రసూనరచిత
తతసుగంధాన్వితోదగ్రతాలవృంత, గంధవాహకిశోర మాక్ష్మాధరంబు. 22

సీ. అమరసరిత్కాంచనాబ్జపరాగసం, ఛన్నమహారత్నసానువులును
గ్రీడాసమాసక్తకిన్నరీచరణలా, క్షారసాంకితఝురీసైకతములు
గంధద్విరదఘటాకటగళదానవా, ర్బిందుసంసిక్తదరీతలములు
శుకశారికాకోకపి రాజహంసమ, యూరస్వనోల్లసదుపవనములు
తే. సిద్ధవి ధరోర స్త్రీకుచాగ్ర, లిప్తహరిద్రచూర్ణసంశ్లిష్టభూరి
వనాంచ ద్వికృష్టసరోవరములు, గనుఁగొని చెలంగె నప్పు డ నవరుండు. 2

సీ. శిఖరాగ్రవిస్ఫుర మూతదర్శన, ప్రమదనత్య త్తబర్హిణములు
నిర్మలకాసారనీర రజనాళ, కబళనో తహం కాదులములు
పరిఫుల్లమ కాంప్రసవరసాస్వాద, నాలోలరోలంబజాలకములు
మృదులామ్రనూతనచ్ఛదచర్వణోన్మా , కూజితోద నేకకోకి ములు
తే. సారసహకారమంజరీసౌరభములు, కు బృందాచ - ర దబిందుసహిత
శీతలస్ఫీత దవాతపో ములును, హ మొనగూ చ కయ ద్రియందు.

ఉ. క్రొన్ననతీ పందిరుల గినీటివెడ దవా గులన్
వెన్నెలరాచరాచలువవి హ్వటరుంగులఁ గప్పురంపుబల్
దిన్నియల న్హాయ లె అయిఁ ద్రిమ చ్ఛగపు బోండ్లు రా
మిన్నకుఁ దద్ద వేడుక విూఱఁ జేరి యన్న ంబునన్. 25

సీ. అశ్రాంతసుమనస్సమాజపూజి దుఁ, డవిరళకాళీసమన్వితుండు

సంగదుత్తుంగభుజంగమకటకుండు, ధృతచంద్రరేఖావిభూషణుండు
సదమలశృంగీశసంగీతసేవితుండు, శుకముఖద్విజగణసూక్తిహితుండు
నిరుపమానంతనగనీశిరోభాగుండు, లాలితవృషరాజలాంఛనుండు
తే. సురుచిరాగమవాహుండు తీవ్రమూర్తి, యఖిలశుభఫలదాయకుం డగ్గిరీశుం
డతులితామోద మొనగూర్చి నపుడు మిగుల, నధ్వరిశ్రీశవంశచూడాగ్రమణికి.
సీ. గోత్రవర్గములోన గురుతరుం డగుబల్లి, దండు వంశోద్ధారకుండు గాండె
బహుళశైరికసమక్షంచితుం డగుప్రౌఢ, సతతకల్యాణభాజనము గాండె
యఖిలభూజనులం బ్రోయక ప్రోచుధన్యాత్ముండు, ఘనఫలంబులు విప్రవరుల కీండె
తతవాహినీ రివృతుం డగు చలుండు, పరదళోన్మూలనప్రౌఢి గనండె
తే. యూర మే ధరా శుం డసద్భృశప్ర, భావశోభితుం డై యెన్న బడియె నందుం
బ తేంద్రుని నతి సం తిభ మెఱయం, బ్రస్తుతి యొనర్చు నృపకులప్రవరుం డపుడు.
శా. తో రం బొప్ప టించె నప్పుడు యత్కాలంకపోత్ఫుల్లక
ల్హారాంభోరుహహ కోత్పలసుగంధాశ్లిష్ట మాధ్యన్మరు
రంబుల్ కుసుమ సంగరనితాంత న్నవిద్యా కీ
హా స్థూలసచాగ్ర ర్మజలలేశాంకూర మింకింపుచున్. 28
వ. అట్లు భ నాద్య కరాద లా వైభవంబులకుం బట్టైనయ ట్టుపై నారాచపట్టి నె
ట్టుకొని విహరించుచుండి యందు నొక్కచోట. 29
కనుంగొనియె నెలమి దివిష, ద్వనితాకుచకుంభమిళితవరకస్తూరీ
ఘనసారచందనాగురు ఘనసౌరభసంగ నభ్రగంగ న్మోక్రి న్. 30
క. కనుంగొని హ ష్టాద్భ ములు, మనమున బెనంగొనంగ నాకు మువరుండు గడుజ
నయంబున నాసిరి, స్వని నిట్టు లటంచు వినుతి సేయం దొడంగెన్. 31
సీ. యజయ హరిపదజలజ ంబంధిని, జయజయ గిరితనూజాసప
జయ మ కైలాసశైలవిహారిణి, జయ ఘోరదుష్కలుషదమని
ల సౌఖ్య ప్రదాయిని, జయజయ భవసాగ సంప్రశమని
సదన చా ణి, ం ధూటి
జయ మప స నం శాంభవపటీర
శర సాసద స పు 9. 32
గావి లీ క
విద పు ధ నీ

హృదయాహ్లాదకరీ నమ నమస్తే ప్తా సంధాయి
మది నెప్పుడు సస్మరింతు నిను నేమంబొప్ప మందాకినీ. 33

మ. అవనిన్ నా నవుఁ డెవ్వఁడేని భవ యాలోలకల్లోలవా
ర్లవసంసిక్తనిజప్రతీకుఁ డగు నాత్రాప్తోజ్ఞుం డమర్త్యేంద్రపూ
ర్ధవళాక్షీకరకంకణక్వణనమిశ్రప్రోల్లసచ్చామరో
ద్భవనిస్తంద్రమరుత్కిశోరములచేతం జొక్కుఁ బో జాహ్నవీ. 34

సీ. బ్రహ్మహత్యాదిదురంత రమహౌఘవిభంగ, ఘనతరతరళతరంగ త్తరంగ
విపులసైకతభాగవిలసత్చక్రాంగ, హరజటాజూటకూటాగ్రరంగ
కనకారవిందసంగతచలన్మదభృంగ, సూరిజనస్తుతసుప్రసంగ
యమరీకుచాలిప్తహారిద్రసంసంగ, సతతసమాశ్రితశైలశృంగ

తే. యతిదయాపాంగ పుణ్యమయాంతరంగ, ప్రచురగంభీరనీరాంతరప్రమగ్న
మత్తమాతంగ నీకు నమస్కరింతు, దివ్యశోభాప్రదీప్తాంగ దివిజగంగ. 35

తే. పరుస మించుక సోఁకి యంబ్రముగ నినుము, పసిఁడియగునట్లు తావకప్రవిమలాంబు
కణ మొకించుక సోఁకినఖలజనుండు, మిగులఁ బరిశుద్ధుఁ డగుఁ గదా గగనతటిని.

చ. తమి నొక నాఁడు మానవుఁడు దవ్వులఁ దావకవీచికానినా
దము చెవిఁ గీలుకొల్పిన నతండు వినండు గదా సురాపగా
శమనలులాయకంఠపరిసర్పితభూరితరోగ్రఘంటికా
సముదయలోకభీకరవిశంకటసాంద్రఘణంఘణధ్వనుల్. 7

క. యోగిజనానందకరీ, యాగమసంస్తుతలసత్పదా బుజయుగళీ
భోగాపవర్గదాయిని, భాగీరథి నేఁడు ననుఁ గృపం గనుఁగొనవే. 38

క. ధాతృపితృచరణతలసం, భూతా భువనప్రపూత బుధనుతసుగుణ
వ్రాతా విరజాసలిలో, పేతా నను ధన్యుఁ జేయవే గుహమాతా. 39

అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థించి తదంభఃపూరంబునఁ గృతావగాహుండై సం
ధ్యానుష్ఠానక్రియాకలాపంబు నిర్వర్తించి తదంతికప్రదేశంబున విహరింపుచుండి
పురోభాగంబున నొక్కచోట. 40

తే కనకమణిమయసోపానగర్భగేహ, కుట్టిమాకరమంటపకుడ్యగోపు
రేందుమణిపీఠికాసమన్వితమహేశ, భవన మొక్కటి గాంచె సంభ్రమ మెలర్ప.

తే. కాంచి యద్దేవలము ప్రవేశించి యందు, విమలతేజస్సమగ్రత వెలుఁగుచున్న
దివ్యలింగంబుఁ బొడగాంచి నవ్యభక్తి, యమరఁ గరపంకజాతయుగ్మము మొగిడ్చి.

సీ. కాలకాలాయ దిక్పాలఫాలస్థక, స్ఫూరికాంకితపదాంభోరుహాయ
దేవదేవాయ రాజీవజన్మగ్రద, గర్వనిర్వాపణకారణాయ
మారమారాయ సంసారవార్ధినిమగ్న, సేవకోత్తారణనావికాయ
వామవామాయ సౌదామనీదామస, మానమానితజటామండలాయ
తే. శూలినే భూరికరుణాకృపాశాలినే సు,శీలినే శశ్వదఘతూలకీలినే క
పాలినే విశ్వలోకైకపాలినే న,మో నమ యటంచు గేల్మోడ్చి మ్రొక్కి మఱియు.
సీ. కరవీరమల్లికాకమలోత్పలములచే, రమణీయబిల్వదళములచేతఁ
గౌశికసాంబ్రాణికాధూపములచేత, ఘనసారచందనాగరులచేత
సహకారకదళికాంచత్ఫలంబులచేత, నవ్యరసాలదండములచేత
మహనీయశర్కరామధురసంబులచేతఁ, బ్రచురహిమాంబుపూరములచేత
తే. భవ్యగంగావినిర్మలాంభస్సుచేత, నారికేళోదకములచేఁ జారువీటి
కా సద్వస్తువితతిచే నాత్మఁ దద్ద, వేడుకలు మీఱఁ బూజఁ గావించి యంత. 44
క. నికటాగ్రసంస్థితుండై, ముకుళితకరకమలుఁడగుచు మ్రొగి నతఁడు మదిం
బ్రకటిమగుభక్తిఁ గందా, ష్టకమున నద్దేవు నిట్లు సంస్తుతి చేసెన్. 45
కందాష్టకము. శ్రీమత్కలధౌతాచల, ధామ సుధాధామతిగ్మధామసమీరవ్యో మాంబుయజ్వపావక, భూమహితాకార నన్నుఁ బ్రోఁ పింపు శివా. 46
క. శైల...తాలోల హృతా, ఖిలకృతాంతావలేప పృథుకరుణాసం
శీలా తతహేలా , త, శూలా వ్రతమూల నీకు జోహారు శివా. 47
క. యతిగణ్యామితపుణ్యా, న్వితఫణ్యాభరణ సతతనిలయీకృతప
ర్వతశృంగా ధృతగంగా, తతశృంగారాంగ నన్ను దయఁ జూడు శివా. 48
క. నాగదదరపారదశర, శారదశరదభ కరితుషారాభ్రస్ఫురీ
తారాహితహీరా త, ధారాసితదేహ నీకు దండంబు శివా. 49
క. కాలానలకీలావిల, హాలాహలభయవిచలితహరి శమహో
క్కోలాహలహేళాచల, లీలావిలసనుని నిన్ను లెక్కింతు శివా. 50
క. హా కవరఘోటకపుర నాటకధర మణిభసవాంబరగో
కో నవేటీఘున, జన మబ్బ న్న సేవిం శివా. 51
క. మా పరభీమా పు , భామా రకంఠసూత్ర ంగ మంచ
మాశ్రితవామా హ త,కామా క తకామ మాకు గతి నీవె శివా. 52
. సు దా వవ మానవ, రమానవమం హాస దనా మరు

గిరిచాపా హరిరోపా, పరితాపాహరణ నిన్నె • ప్రణుతింతు శివా. 53

వ. అని మఱియును. 54

కందమణిగణనికరవృత్తము.

జయజయ పురహర • జయ గిరిశయనా, జయ తలవనిభృత•సదనులహారిణా
నయగుణవిలసిత•నయశుభచయదా, జయ మునివరనుత•చరణసరసిజా. 55

సగర్భస్రగ్విణీభుజంగప్రయాతప్రుతవిలంబితవృత్తసీసము.

నిగమాశ్వభూసురా•నీకసంపూజ్యశుం, భత్ప్ర భావా వృష• పతితురంగ
సురుచిరద్యోసరి• ...టి ఖద్యోతసా, హస్రభా సా సమ•స్తాఘహరణ
జగతీశ మాసర•స్వత్యుమామాన్యచం, చత్కృపా నత•జనశరణ్య
మానితహాసర•మ్యాననాబ్జా లస, న్మంగళాత్మా నిశా•నాథమకుట
తే. హర సరీసృపహార భ•యాపహార, పురనిషూదన భూరికా•భూతిదాన
హరిహయప్రణతాచ్ఛప•దాంబుజాత, శరణు శంకర శాశ్వత • సాధుపాల. 56

సగర్భమత్తేభకందసీసము.

సమదవేదండని•శాచరోన్మథనభీ, మప్రోఘదోర్విక్ర•మా కృపాబ్ధి
ప్రముదితానేకసు•పర్వ నిర్మలగుణాం, భోధీ జగత్కార•ణా ధరేశ
లసదురోభాగవి•లంబితోరగపతీ, సామప్రియా శంక•రా మహాత్మ
ప్రపదయుగ్భూషిత•పాకజిన్మకుటశుం, భద్రత్న దివ్యప్ర•భా కపర్ది
తే. శివ నిఖిలలోకపాలన • భవవిదళన, శరధితూణ భయహార వి•జయ ప్రవిమల
హృదయ శశి ర త్రిభువన•హితసుచరిత, మితపుర విజవరా ప్ర•శస్తకీర్తి. 57

క. అని యనివారితభక్తిం, బ్రణుతించి మహేశుకరుణ • వడసి ముదంబొ
నఁ బ్రాసాదము వెలువడి, జనవరుఁడు తదంతికమునఁ • జనియెడునెడ న్.

తే. సరసవైఖరిశ్రుతిపుటో•త్సవము మీఱ, నాలకింపంగఁబడియె న• ద్భుతముగ
సకలచేతనహృ ద్యరం•జనమనో , మధురసంగీతరావంబు • మలసి యెదుట. 59

క. ఆరవము విని ధరాగ్రణి, గారవపుంజెలిమికానిఁ • గనుఁగొని యహహా
చేరువ నొక యుపసంగీ, తారవము వినఁగ నయ్యె • నల్లదె యంటే. 60

ఉ. కిన్నరకన్యలో సుర…•గీద శలో గరుడాంబుజాక్షులో
పన్నగకాంతలో ఖచ •భామలో సిద్ధవధూటులో సుఖా
భ్యున్నతిఁ బాడఁ జొచ్చి రటఁ • బోయి దిటంబుగ వారిచందముల్
సన్నకసన్న నారసి వెఁస న్మరలం జనుదెమ్ము నెచ్చెలీ. 61

క. వేమఱు మది కింపుగ గజ, గామిను లామనిగఁ బాడు•గానము వినుచున్
సోమరితనమునఁ దడయక, నేమంబున మరలి యిపుడె • చెచ్చెర రమ్మా. 62

ఉ. నావుడుఁ జెల్మికాఁడు నృప•నందను వీడ్కొని వేడ్క నేగి శో
భావహలీలఁ గ్రాలునొక•యబ్బురపుంబువుఁదోఁటఁ జొచ్చి య
త్తావునఁ బ్రోవు గూడి వికతంబుగఁ గ్రీడ యొనర్చుదివ్యరా
జీవముఖీలలామములఁ • జిత్రగతిం బొడగాంచి వెండియున్. 63

మ. తరుమూలంబులపొంతఁ బొంచి సచివో•త్తంసంబు వీక్షించె భా
స్వరకార్తస్వరవిగ్రహ న్సమదచం•చచ్చంచరీకాలకన్
శరదిందుప్రతిమానచంద్రవదనం • జక్రస్తని న్విస్ఫుర
త్సరసీజాతదళాయతాక్షి నొకకాం•తాలోకచూడామణిన్. 64

తే. అట్లు వీక్షించి దానిస•మగ్రభువన
మోహనాకారరేఖ కా•మోద మంది
యహాహ యియ్యిందువదన య•య సమశరుని
భూరిసామ్రాజ్యలక్ష్మి గాఁ•బోలు ఁీర. 65

చ. కులుకుమిటారిగుబ్బలును • గొప్పపిఱుందును గావిమోవియుం
దెలినిడువాలుఁగన్నులును • ని‌ొపుముద్దుమొగంబు తళ్కుఁ జె
క్కులు జిలుఁగుం వు న్వెడఁ •క్రొమ్ముడియుం గలయీచొకారపుం
గలి యలం జన ము • కన్నులపండువ యయ్యె నియ్యెడన్. 66

క. చూడమె ముజ్జ ములఁ గల, చేడియతలమానికములఁ • జె న్నలరెడునీ
వ్రీడావతీకదంబక, చూడామణివంటిదానిఁ • జూడ మొకందున్. 67

సీ. చందమామకు లోనఁ • గం దొన నతప్పు, పసిఁడికి దావిఁ గూ•ర్పనికొఱంత
దొండపంటికిఁ దీపి • నిండఁ యనికట్టు, తొఁగలఁ బెన్మడుగునఁ • ద్రోమవాదు
జక్కవపులుఁగుల • జత విప్పనాడిక, మించుటద్దముల మా•యించుకీడు
క తుం ములకు •క్ర యిడ్డ నేరమి, చివురులు గార్కొనఁ • జేయురవ్వ
తే. మలుపుకొనఁ జాలు నద్దిరా • జలజభవుఁడు, పూని యిమ్ముద్దుతలిరాకుఁ•బోఁడివదన
నురదాంశుకలోచన• స్తనకపోల, స పదయుగ కము సొం పెఁ •గ నొనర్చె. 68

సీ. పలుకులు నేర్చిన•తళుకుఁబుత్త బొమ్మ, జగతికి గ్గిన•చంద్రరేఖ
నిలుకడఁ గాంచిన•తొలు రిక్రొమ్మించు, తావి చేకుఱిన నె•త్తమి కెంపు
నెన్నడు పొదవిన•కన్నెమామి గున్న, తను పూని మెలఁగు కెం•దమ్మికొలను

నగవుఁజూ పలవడ్డ•సొగసుఁగ్రొన్ననచెండు, చేష్ట లబ్బి మెలంగు•చిత్రరేఖ
తే. గావలయు నియ్యబల దీని•గాఢకాంతి, రూపలావణ్యశుభవైఖ•రులు గరంబు
నమ్మహారాజునకుఁ దెల్పి•యతిరయంబ, తోడుకొని వత్తు నని వేడ్క•తోడ మరలె.
తే. మరలి చనుదెంచి యమ్మహీ•వరుని గాంచి, యంచితాలాపముల నిట్టు•లంచుఁ బలికె
భూతలాధీశ నీయాజ్ఞఁ • బూని యిందుఁ, దరలి యొకయబ్బురపుఁద్రోవ•నరిగియవల.
సీ. పటికంపుదోనులఁ • బరఁగుగొ ంగపూ, నీటిబల్లకరా • ల్దాఁటి దాఁటి
గుప్పుగుప్పునఁ దావు • లుప్ప ఁగఁద్రోవ, నెలయుక్రపుఁ ప్ప • లెక్కి యెక్కి
గాటంపునెఱపూఁత•కమ్మసం గిచె , డల నంతం • నిలిచి నిలిచి
య గ బ్రాఁకి • యెల్లతావుల బెం, మీఱునెలకిపొద • ల్దూటి తూటి
తే. తెమ్మ మ్మఁగఁ గడు నెడ•తెగక కురియు
నరిది విరిదేనెసోనలఁ • బొరసి పొరసి
యొఱపులకు నెల్ల నిక్క యై • వఱలునొక్క
మేటిచెలువంపువలిపువ్వుఁ•దోఁటఁ గంటి. 71
సీ. రామనామస్తుతిఁ • గ్రాలి ఫలాహార, వృత్తిఁ జరించుశు•కేంద్రములును
నీలకంఠాకృతి • నెఱపుచు నానంద, తాండవం బాడుచం•ద్రకిచయంబు
నమృతాశయంబునఁ • గమలజాన్వేషణే, చ్ఛఁ జెలంగుపరమహం•సవ్రజంబు
వనములఁ బడి మాధ•వప్రసాదముఁ గోరు, కృష్ణవేషద్విజ•బృందములును
తే. సతతవివిధాగమాంతవా•సనలవలన, నాద మెఱిఁగి నిరంతరా•మోదలీల
న రుసిద్ధాళులును గల్గి • యవ్వనంబు, గనుఁగొ ఁగ నబ్ర మొదవించుఁ•గద నృపాల.
క. ఆ లావనమున ఘన, హేలామా మునఁ జెలఁ • యిమ్మగ సుమనః
కే రతి నలరారెడు, బాలారత్నములఁ గంటి • భా జరూపా. 73
ఉ. ఆమహిళాలలామముల•యందు రహి బొ గంటి వ్యశో
భామృదుతాసుగంధపరి•భా తరూప లాస లన్
వేమఱు గోము మీఱి యర•విందశర సనుచే వెలుంగుక్రొ
మ్మామిడి ండువంటియొక•మత్తమతంగజ ాజగామినిన్. 74
ఉ. ఆమెలనాగసోయగ మ•యారె గణిం నొకించుకైన న
త్తోయజనూతిసృష్టిఁ గల•తోయరుహా నలందుఁ జెంద ద
క్కాయజుఁ డబ్బురంబుగ జ•గంబులు గెల్వఁగ నేర్చి యిద్దనున్
జాయకటా గావఁ యుఁ • జామ నిఁ కేమని యెంతు భూవరా. 75

సీ. కలికిబంగరుబొమ్మ • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, బరులనెమ్మదిఁ గాసి • పఱుపఁ గలదె
కల్కిఁ తొల్కఁరిమించు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, నెఱయఁ దళుక్కని • మెఱయఁ గలదె
కన్నె గేదఁగిపూవు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, జిలిబిలివలపులు • చిలుకఁ గలదె
కడిఁది వెన్నెలనిగ్గు • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, గువలయామోదంబు • గూర్పఁ గలదె
తే. మేలి నెత్తమ్మికోలను గాఁ • బోలుఁ గాక, యున్న శృంగారరసయుక్తి • నొనరఁ గలదె
యహహ మనుజేశ మదనమా • యాకిరాత, ముక్తలీలాకురంగి యీ • మోహనాంగి. 76

సీ. కలికిబిత్తరివాలు • తళుక్కుఁజూపులసొరు, హరిణీవిలాసంబు • పరిభవించుఁ
బడఁతియబ్బురపుఁబెం • దొడలనిగారింపు, రంభాపటుత్వంబు • రవలి గెల్చుఁ
గొమ్మనిఁ ప్రముద్దు • నెమ్మొగంబు హొరంగు, చంద్రరేఖాస్ఫూర్తిఁ • జౌకసేయుఁ
జానవాడెంపును • నేనిచొకాటంబు, హేమాతిశయలీల • నెగ్గులెన్ను
తే. సారసామోదసారశృం • గారగరిమ, చిత్రరేఖాశుభాకృతిఁ • జిన్నపుచ్చు
భళిర యాలేమ దేవతా • భామ యేమొ, కాక యయ్యంద మిఁక నెందుఁ • గలదు భువిని.

సీ. కలకంఠిజఘనంబు • కాంచికాస్థానంబు, మధురా ... త లి • మగువమోవి
యన్నులమిన్న పం • దాగ్రంబు కూ ... ంబు, పడఁతుక ... లు నెం • న్నడుము మాయ
నీలజీమూతంబు • నెలఁతధమ్మి ... ంబు, రాకేందుముఖిరోమ • రాజి కాశి
నలినలోచననిమ్న • నాభి కేదా ... ంబు, భామచన్దోయి శ్రీ • పర్వతంబు
తే. గాఁగనృపచంద్ర సుక్షేత్ర • గరిమ నెపుడుఁ, జెలఁగుచున్నది దాని భం • జింపఁ గలుగు
పరమపురుషున కత్యంత • భాసమాన, నిరుపమానందసంసి ... • ద్ధొరకకున్నె. 78

సీ అతివచెక్కులు గొప్ప • నద్దంబుల హసించుఁ, బదములు గళము నం • బ్జముల మించుఁ
బొలఁతి నాభియుఁ గుచం • బులుఁ జక్రములు గేరు, గమనంబు నారు నా • గముల మీఱు
సతి మొగంబును న ... • జంద్ర ... గణ నేలుఁ, దనువుచు ల్వలపు కాం • చనముఁబోలు
నువిదచూపుఁబిఱుం • దుఁ గువలయంబు జయించు, రదనముల్ గొను హీ • రముల నెంచు
తే. నధిప యయ్యన్నుమిన్న సౌ • యగము గన్న, ననిలసలిలచ్ఛదాహారు • లగుచు వనులఁ
ద ... గృశియి చుజడదారి • పెద్దలైరి, దాలిమంతయుఁ దూ ... • రాలిఁ గొనరె. 79
వ. మఱియును. 80

ఉ. చేరిక నెంత రాజుచె • చెంగట వ్రేలుచునున్న నీలముల్
కోరిక నచ్చకోర ... • క్రొవ్విదసా ... ముఁ జె ద నేర్చునే
యూర సారెకు అయుం • చు డుమ్మధువ కోటులెంత ఝుం
కారము చూపిన న్దిర • గామిని వేలిఁ బో నేర్చునే. 81

క. ఘన మొకటఱి నొక్కొకదీ, ఘన వృష్టి యొనర్చుఁ గాని • కోమలితురు మఱి
ఘనము ఘన మగుచు నెల్లెడఁ, గొనకొని శృంగారరసము • గురియు నృపాలా. 82

తే. ఉవిద నెమ్మోముదమ్మికి • నోడి స్రుక్కి, తద్విరోధంబు సాధింపఁ • దలఁచెఁ గాక
జనుల కెల్లను గడుఁ జల్లఁ•దనముఁ జూపు, తొగలఱేఁ డబ్జముల కేల • పగతుఁ డయ్యె.

క. అంగన కన్బొమకవతో, సింగిణి తెజరించి గెలుపు • చేకుఱ కవనిఁ
వంగి శర మూని కడు నా, ర్తిం గొఱలుచు నుండెఁ జూము • నృపకులతిలకా. 8

క. అచ్చానవాసతోడను, ఱిచ్చపడక మొనసి తుదిని • ఱేక వడిన్
విచ్చెం జంపకముకుళము, చెచ్చెర మఱి నవ్వుఁబువ్వు • స్నేహం బూనెన్. 85

క. అప్పోలఁతి కన్నులందము, తప్పక కన్గొనుచు నుండి • తగ బేడిసమీ
లె డు నత్తెఱఁగలవడ, అప్పలు మోడుపక యుండె • ఱెప్పు నా పున్. 86

తే. మీలు మే లోర్వ లేకెంత • మిట్టిపడిన, నేణము ల్ప్రాణమై యెంత • యెగిరిపడినఁ
దూపు లేపార నిల నెంత • తూలిపడినఁ, జెలువ నిడువాలుచూపుల • గెలువఁ గలవె. 87

క. మఱి మఱియుఁ దోమి తోమియు, మెఱుఁగిడక వెలుంగ కుందు • మృదుదర్పణముల్
తెఱవనునుఁ జెక్కుఁగవ కెత్తెఱఁగున నెన వచ్చు వసుమ•తీవరచంద్రా. 88

క. తామరస నేత్రవీనుల,తో మొనసి జయింప లేక • త్రొక్కటమున నెం
తే మలకలఁ బడి స్రుక్కుచు, వేమఱు శష్కులులు గ్రాఁగి • వేఁగుచునుండున్. 89

సీ. ననఁబోఁడి యధరంబు•నకు సాటిగా కేమొ, బంధుజీవకము ని•ంధ మయ్యెఁ
దెఱవ మెఱుంగువా•తెఱ కుద్దిగా కేమొ, కురువిందమణి త్రాస•గుణము గాంచెఁ
బోలఁతి రదచ్ఛదం•బున కెనగా కేమొ, కఱుకూని చిగురాకు • కారు పాఱె
శుకవాణి ముద్దుమో•వికి జోకగా కేమొ, సడలి బింబఫలంబు • చప్పఁబడియె

తే. నంబుజేతుణచక్ర•కెంబెదవికి, నీడుగా కేమొ విద్రుమం • బెల్ల ప్రొద్దు
మ్రానుపడి యుండె నయ్యారె • మాట లేటికి, కన్నుదలమిన్న సోయగం • బెన్న నరిది.

క. చిగురాకుఁబోఁడి నునుఁగ్రొం, జిగిబిగి పలుచాలు వ్రోడరి • సేమంబున గె
ల్వఁగొనం జాలక యెపుడును, మగరాల్జగడాలు పూని • మట్టం గ్రాలెన్. 91

తే. లేమగళమున కుసాటి • లేక యోడి, సుడివడుచు లోన బిగిచె • యడుగు పట్టి
దరము దరమూని మొర సేయ • దానికిపుడు, దర మనెడు పేరు విడువక • తవిలియుండె.

తే. రతిమనోభవకేలికా•రామసీమఁ, బోదలు వమూతలతలు గాఁ•బోలు దాని
బాహులత లట్లుగా కున్నఁ • బాణిపల్ల, వములు రాజిల నేనే • వానితుదల.

సీ. పట్టినప్పుడె కంది • పస దప్పి కడుమెత్తఁ, బాటూనుకొన్న న•బంతు లెనయె

పట్టి నబ్బక రెచ్చి • పాటి జోడెడవాసి, కలఁగెడుకొదమజ•క్కవలు తులయె
పట్టి నొక్కిన శిలా•ప్రాయంబులై నను, గోరు నాటక యుండు•కొండ లీడె
పట్టి రాచినయంత • బలువన్నియల గరం, గెడుమేటిజాళువా•గిండ్లు సరియె
తే. పట్టఁ బట్టఁగఁ దిరుగుడు•పడుచు నుండు, మేలిరతనంపుపలుబొంగ•రాలు దొరయె
యహహ ధరణీశ యత్తలి•రాకుఁబోఁడి, కులుకుసిబ్బెంపువలిగబ్బి•గుబ్బకవకు. 94
క. నీలాహి యనుచుఁ దుమ్మెద, చాలనుచు న్నల్లచీమ•చాలనుచు జనుల్
తోలుదురు గాని చెలిరో, మాళి ప్రజ న్గెలుచుమరుని•యసిధార సుమీ. 95
తే. చంపకామోదవళుల జ•యింపఁ బూని, యేటితరగలు పెల్లున • నెగసి తద్దఁ
బెరిగి విఱుగుచు నుండె ని•ద్ధరణిలోన, నరయ జడభావుల తెఱంగు • లట్ల కావె.
క. సుడివడి కలఁగుచు స్రుక్కెడు, మడుఁగులు చెలినాభిపోల్ప • మాదిరి యగునే
య వుల బొఁ బు వెట్టుచు, నడలెడుహారు లింత్రికొను•నాకృతిఁ గనునే. 97
క. తరు మణి ఘ మునకు, దొర గాక తృణంబు పూని • తుద లేక వసుం
ర యొడితొడుకులఁ బ మహీ, దరములు చుట్టుపక్షి తావు • దరలక యుండెన్.
తే. పాలఁతియూరుద్వయంబుతోఁ • బోరి మున్ను
గెల్పు గొన లేక పొర యూని • దళము లెలయఁ
గాచి యుండియు గెలఁ జేవ • గలుగకుంట
నంటులకు నెల్లఁ దలవంపు • లయ్యెఁ జుమ్మి. 99
• లలనామణిపిఱుఁదులతోఁ, దుల యగుభ్రిమ నుఱుక దిరుగఁ • దొడఁగె రథాంగం
బులు మఱియుఁ గుప్ప వడుచుం, బులినంబులు మెత్తఁబాటుఁ • బూనెం జుమ్మీ.
తే. కలమగర ంబులో మహో•త్పల లాక్షి, కలకు నోడి తద్దయుఁ • బీఁకెపాటి
వెన్ను చూపి తృణం బూని • యెన్నరాని, నానఁ దలవంచుచుండె న•నాగతంబు.
తే. పా ఁతిమీఁగాళ్లతో నెనఁ•బోలలేని, మోస మొదవిన వంతులు • మునిఁగి మునిఁగి
మా మాటికి మేటితాఁ•బేటిదాఁటు, గుట్టు చెడి పొట్టలోఁ దలఁ•గ్రుక్కుకొ ాయె.
చ. గమ ప దఁయంబుసరి • రా నెదఁ గోరి యనేకకల్పముల్
కమ ము క తగాత్రగత • గాఁగ జలంబుల నర్క వేఁడి యం
దమిత భాసుగంధ దు•తామలతల్ కమలాకరత్వముం
గమలభవాస్ప త్వమును • గాంచి తదంఘు లఁ బోల దింతయున్. 103
తే. జలరుహేక్షణ దనఖ •బు ను బోలఁ, జాల కెం యు రిక్కచా • ల్బెలపడియెఁ
గర ములకుఁ గే కీ• . శము, లో కంటకభావంబు • వీడ కుండె. 104

తే. బాలతనుకాంతితోఁ సాటి • పోలఁ గోరి, పృథ్వి ననలప్రవేశంబు • పెక్కుమాఱు
చేసి యొఱపులఁబడెఁ గాని • వీస మైనఁ, బోలఁగాఁ జాలదయ్యె జాం•బూనదంబు.

సీ. వ్యాళము ల్దల వంచి • నేలఁ జాగిలఁబడెఁ, బూని నీలపురాలు • పూరిఁ గఱచె
నద్రులు పాదంబు • లాడక పడియుండె, వాలెంబు నేనుఁగుల్ • గేలు మోడ్చె
బెదరి చూచుచు లేళ్లు • చెదరి పాఱఁ దొడంగె, నీరజంబులు లోఁతు•నీటఁ బడియెఁ
గోయిలమూఁకలు • గొందకొని చెట్లెక్కె, సింగముల్ గుహల న•డంగి డాఁగె

తే. నవనినాయక నిఖిలలో•కాద్భుతాభి, నవవిలాసవిభాసము•న్నతిఁ దనర్చు
కలికిరోమాళికచకుచ•గమననయన, ముఖవచోమధ్యములతోడ • మొనసి యోడి. 106

మ. పలుకు ల్వేయు నిఁకేల భూరమణ యా•బంగారు ల్బొమ్మ యా
వలికప్రంపుటనంటిక్రొమ్మొలక యా•వాల్గంటి యాశ్యామ యా
యలివేణీజనమౌళికాభరణ మా•యంభోజపత్రాక్షి యా
తలిరుంబ్రాయపుఁగల్కిరాచిలుక యా•తన్వంగి నీకే తగున్. 107

క. అని సంగడికాఁ డెఱిఁగిం, చిన విని యత్యంతముదిత•చిత్తుం డగుచున్
జనవరుఁ డటఁ దరలి రయం, బునఁ జనియె వధూటిఁ జూచు•బులు పెదఁ బొదలన్.

క. చని చని వని వనితం బెనఁ, గొన మోహం బంతకంత•కు న నమున నూ
ల్కొన నజ్జనప సఖునిం, గనుఁగొని యిట్లనియె నర్మ•గర ము గాఁగన్. 109

చ. కనుఁగొను సంగడీ వన•కన్యకుఁ గాలభుజంగుఁ డిడ్డనూ
తననఖరేఖలో యనఁగఁ • దద్దయు మోదుగమొ లొప్పెడిన్
జనవర నీవు నవ్వికచ•సారసలోచనగుబ్బదోయిపై
దనరునఖాంకురాంకములు • దద్దయు నించెదు కూర్మి మీఱఁగన్. 110

తే. అఱుగుత్తులపై వ్రాలి • యదె మరంద, మానుచున్నది మగతేఁటి • యనఁగఁ జూడు
సామి యాలేమకుచగుళు•చ్ఛములమీఁద, వ్రాలి కెమ్మోవి తేనియ • గ్రోలె దీవు.

క. చెలికాఁడ గండుఁగోయిల, నలిఁ గెందలిరాకుగం ట్లో•నర్చెడుఁ గ ట
భళిభళి యచ్చెలివాతెఱఁ, బలుగం ట్లొనరించె దీవుఁ • బ్రమదమున పా. 112

క. పున్నాగముతోఁ బెనఁగొను, చున్న లతకూన చూడు • మోహాలో ఖుఁడా
పున్నాగము తో న,చ్చిన్నెలక్రొం గఁ బోఁడి • చెలిమిఁ బెనంగున్. 113

చ. పలుమఱుఁ రదంపతులు • భావభవప్రసక్రియారతిన్
మెలఁగుచు మింటిదాఁకఁ బొద•మి యఁ గేరెడుఁ జూడు నెచ్చెలీ
భళిభళి రాజచంద్ర యల•పంకజపత్రవిశాలలోచనం

గలసి సువర్ణగేహమునఁ • గామసుఖోన్నతిఁ గేరెదీ విఁకన్. 114

క. కప్పురపుఁబూది పైపైఁ, గప్పుచు నున్నది యనంటిఁ • గనుఁగొనుము సఖా
యప్పొలఁతి సురతవేళలఁ, గప్పును నీమేన వలపుఁ • గప్పుర మధిపా. 115

క. కలరవ మదె యింపుగఁ, బలుకుచు నున్నయది చూడు•ప్రాణసఖా నిన్
గలసి రతి ళివేళల, గళరవ మొనరించు నట్లు • కలికి నృపాలా. 116

క. పలుమఱుఁ బూఁదేనెలు మెయిఁ, జిలికెడు నిదె చూడు పొగడ • చెలికాఁడ మహీ
తలనాథ నీపయిన్ హిమ, జలపూరం బిట్లు లలన • చల్లెడుఁ జుమ్మీ. 117

క. లికుచము లివె చూడుము కే, లికి సొం పొనరింపఁ జాఁగె • లీలాసఖుఁడా
యెకిమీఁడ యల్ల జవరా, లికుచంబులు నిట్టు లలరు•లే నీచేతన్. 118

తే. హరిణి నల్లదె కాంచు మో•య్యన వయస్య, పట్ట నబ్బక వడి లేచి • పఱచుచున్న
దహహ ధరణీశ యమ్మనో•హరవిలాస, హరిణి నీ కబ్రముగఁ జేతి • కబ్బుఁ జుమ్మ.

తే. అనుచు నర్మోక్తు లాడుచు • నవనిజాని, వనపదవినోదములు గనుం•గొనుచు నుండె
ననిన విని దేవముని నల్వ•నవలికతయుఁ, దెలుపవే యని తవిలి ప్రా•ర్థించుటయును.

మ. దళితారాతినిశాట భాసురవియ•ద్గంగాజటాజూట మం
జులరాజ్రా కిరీట ఘోరసమర•క్షోణీనిరాఘాట ని
స్తులవేద్ర యఘోట పాణితమహా•ద్రోపాటపీర్ఘూట ని
ర్మలధౌతాచలకూట మృష్టపరభు• ర్మ్యత్పరోఘాటనా. 121

క. డిండీరపుండరీకా, ఖండలశుండాలచంద్ర•ఖండపయశ్శ్రీ
ఖండాఖండయశోవృత, కుండలిమండలవిభూష•కుక్కుటవేషా. 122

మాలిని. కథితశుభచరిత్రా • గ్రావకన్యాకళత్రా
మథితవిమతగోత్రా • మౌనిసంస్తోత్రపాత్రా
ప్రథనదితిజజైత్రా • భక్తచిత్తాబ్జమిత్రా
పృథులధవళగాత్రా • భీకరోగ్రాగ్నినేత్రా. 123

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగానామాత్యపు
త్త్ర కలసంస్కృతాంధ్ర లక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బ
యిన రసికజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీలలితవృషతురంగా
శైలసుతాసంగ కలశ•జలధినిషంగా
కాలోన్మదభంగా ధృత
హేలాసారంగ కుమ్మ•కేశ్వరలింగా. 1

తే. అవధరింపుము సురమౌని • క గ ఁ, డవలికత దెల్పఁ బూని యి • ట్లనుచుఁ బలికె
నట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నరి న్పతి, యక్కజంబుగ ముందఱ • నొక్కచోట. 2

సీ. గుజ్జులమావిమ్రాఁ•కుల నంటెఁ బ్రాఁకిన, పరువంపుదాఁకపం•దిరులదరులఁ
జలువచెంగలువబా•వులక్రేవ జా ను, వలపుగొ ఁగినీటి•వంతచెంతఁ
బ్రోదికప్రపనంటి•బోదెచాలుప్రమోలఁ, బొరలు ఁదేనెజ•క్కఁగలప
మొల్లంపుఁదావు లీ•న్మల్లెక్రొన్ననతీవ, వెసఁగొన్న గున్న సం•పెఁగలనీ
తే. మెఱుఁగుచందురురానిగ్గు•టరఁగుమీఁద, నీటుగా గోర వీణియ • మీటుకొనుచు
బోటులను గూడి జిలిబిలి•పాటఁ బాడు, చున్న యెలజ నప్రటన్ను•మిన్నఁ గనియె.

చ. కని యెన లేనివేడ్కఁ బెదఁ • గ్రమ్మఁగ నమ్మగమిన్న మిన్నకా
వనజదళాక్షిచెంత కని•వారణఁ జేరి జగ నానురం
జన మొనగూర్చుదానివిల•సన్మ దుగాన థాప్రశస్తి కా
త్మను గడు సోలి యి ట్లను ము• ంబున నబ్బురముం బెనంగొనన్. 4

. సగససారంగాతి•శయనిరూఢిఁ దనర్చెఁ, బొలఁతివాల్చూపులు • పొలుపు మీఱి
లాలితగతిని వ•రాళివైఖరిఁ బొల్చెఁ, బల్లవపాణిధ•మ్మిల్ల గరిమ
శంకరాభరణంబు•సౌష్ఠవంబును మించె, భామినీరత్నంబు•రోమరాజి
రహిని బున్నాగాభి•రామలీల నెసంగె, నీలనీలాలక•నిమ్ననాభి

తే. యహహ యీచాన గానవి•ద్యావిధాన
మునఁ జెలఁగి రాగ మొనగూర్చు • చోనరె దీనిఁ
గన్న మృగఖగపన్న గా•గమము లెలమి
నుల్లసిల్లవె యని సోలు • చున్న యెడల. 5

క. అచలావల్లభుఁ గనుఁగొని, సచివగ్రామణి నితాంత•సంతోషరస
ప్రచురత నెమ్మదిఁ బొదువఁగ, వచియించెన్ హితమృదూక్తి•వైఖరి మెఱయన్. 6

మ. తలుకార్చేర్చి పసిండిబొమ్మకగణిన్ • దట్టంపు నెమ్మేనిచా
యలు నల్దిక్కులఁ గ్రమ్మి పర్వఁగ వయః•స్యామధ్యభాగంబునం
బలుకుంగిన్నరవీణె మీటుచుఁ గథా•ప్రాగల్భ్యము ల్చూపుని
క్కలకంఠీజనచూళికాభరణముం • గంటే నృపాలాగ్రణీ. 7

చ. ఉవిదవయోవిలాసవిభ•వోజ్జ్వలరూపకళాప్రచారముల్
తవిలినవేడ్క నీకు విత•తంబుగ ము న్నెఱిఁగించితిం గదా
ప్రవిమలలీల నీ విపుడు • బద్మముఖిం గనుఁగొంటివే కదా
యవనితలేంద్ర నావచన • మాత్మఁ దలంచిన నిక్కమే కదా. 8

ఉ. కోరిమి మీఱ నవ్వికచ•కోమలతామరసాయతాక్షి నిన్
గోరి వరించెనేని యిదు•గో పదియాఱవవన్నె మేల్మిబం
గారముతోడ దివ్యతర•కాంతిసముల్లసదబ్జరాగముం
గూర్చిన సుమ్మి నృప•కుంజ మాటలు వేయు నేటికిన్. 9

చ. పలుకుల మి భూపకుల•పావన యౌవనరాశివేష్టితా
చలఁ గల ల్పొలంతుకల • సారెకుఁ గన్గొనుచుందుమే కదా
శిథిళి యొందునేని యొక•పట్టున నీభువనైక మోహనో
జ్జ్వ లలలితాంగివంటి నెఱ•చందపుఁగల్కి మిటారిఁ గంటిమే. 10

తే. క జముఖి నీమనోహరా•కారరేఖ, మంజుగతిఁ గన్గొనియెనేని • మదనవిశిఖ
పుంజనిష్పీడ్యమాన యై•పొదలి యాత , రంజిలుచునిన్నుఁ గవయుఁ బో• రాజచంద్ర

వ. అనిన నాసచివగ్రామణికి నృపాలాగ్ర యి ట్లనియె. 1

సీ. అ రా యీచిన్ని•ముద్దుగ్రొన్ననఁబోఁడి, కలికిని ంపుఁగ్రొ•క్కారు మెఱుఁగు
మెఱుఁగుగా దిది యల్ల • చెఱకువిల్దొరచే , కడి దినెత్తావి చెం•గలువదండ
దండగా దిది నలఁ • దంట న బేసు, పడ నొస చ మేలి •పసిఁడిబొమ్మ
బొమ్మ గా ది గం•బుల కెల్ల మిన్న యై, సొంపారుబలుమాని•కంపుఁదొడవు

తే. తోఁడవు గా దిది వలరాచ•పడఁతిమిన్న, వలను గా నిడ్డ శృంగార•వనములోన
మలయు నెఱపూఁతగుజ్జులే•మావిమోక, యహహ వనజాస్యఁ బొగడ శ•క్య మెవయస్య•

ఉ. అందని మ్రానుపండులకు • నాస వహించినరీతి దివ్యసం
క్రందనపట్టణద్విరద•గామినిపొం దెదఁ గోరి వేడ్కమై
నిండుల కేగుదెంచుట కొ•కించుక నెయ్య మెలర్ప నీజగ
త్సుందరి దా ననుం గవయఁ • జూచునొ లేదొ కదా సుహృద్వరా. 14

ఉ. కన్నియ వన్నియ ల్పెరయఁ • గ్రన్నన నన్ననవిల్తుకేళికిన్
న న్నెన లేనికూర్మి మది • నాటుకొనం గవకూడ కున్నచోఁ
గ్రొన్నెలవెన్నెల న్సమద•కోకిలకాకలికారవంబులం
జెన్నటి యెన్నిబన్నములఁ • జెందఁగఁ గూడును యేమి సేయుదున్. 15

ఆ. అని వచించి యిర్వు•రును దమ కొకతూరి, చనిన నవ్విశాల•జలజనయన
సిగ్గసంగ నెచట • దిగ్గన జరుగునొ, యనుచుఁ దలఁచి మరల • నతని కనియె.

ఆ. చెలిమికాఁడ నీవు • వల నొప్ప ముంగలఁ, జని కడంకతోన • యనుఁగుఁజెలులఁ
గూడి క్రీడ సేయు•చేడెల తలమిన్నఁ, గాంచి వేగ దాని•కరుణ వడసి. 17

క. తిన్ననిజిలిబిలిపలుకులఁ, గన్నియడెందంబు మిగులఁ • గరఁగింపుచు నీ
వున్నయెడ న్నెనచటికి, సన్నకసన్నన్ రయంబ • చనుదెంతుఁ జుమీ. 18

శా. ఏచందంబున నింతిచెంత కఱ లే•కీ వేగి దర్శించెదో
యేచందంబున మాటలాడి మదిలో • నింపొందఁగాఁ జేసెదో
యాచంద్రాననపొందు నా కెటువలెన్ • హత్తించెదో మేలు నీ
వాచాప్రౌఢిమ నేఁడు చూతము గదా • బాలేందులీలాసఖా. 19

తే. అని యతని వీడుకొల్పి య•జ్జనవిభుండు
గోర్కె దైవాఱ నొకచోటఁ • గూరుచుండె
నృపసఖుండును వేల్పుఁగ•న్నియలచెంత
క్రమముగ నేగి నిలుచున్న•యవసరమున. 20

ఉ. సామజరాజకుంభవిల•సత్కుచకుంభభరానతాంగులై
నేమ మెలర్ప లేచి యత•నిం బ్రియమారఁగఁ జూచి భూరిసు
త్రామమణిప్రభావళివి•రాజితదివ్యసువర్ణపీఠికం
దామరసాయతాక్షులు ము•దంబున నిల్పిరి రాజదూతునిన్. 21

వ. అట్లు గూ ండంజేసి యున్నసమయంబున. 22

సీ. నీలంపుగాజుల • నెఱిమించుపచ్చల, కీలుకడెంబుడా • కేలుమెఱుఁగు
వలిగబ్బిగుబ్బచ • న్గైలనికిఁ దార్చుచు, సొలపుఁ గ్రేఁగంటివా • ల్చూపు లలరఁ
జిన్నారి తెలివవ్వు • చెక్కుటద్దములు తేఁ, వెన్నెలనిగ్గుల • విధ మొనర్పఁ
గమ్మచక్కెరపాన • కమ్ము లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, ముద్దునిద్దంపుకెం • మోమ్మోవి గదలఁ
తే. గలికి యారాచచెచ్చెలిఁ • గని నయమ్మొ, నయ వసంతాగమారంభ • నవరసాల
కిసలయగ్రాసమత్తకో • కిలవధూస, మంచితాలాపముల నిట్టు • లనుచుఁ బలికె. 23
ఉ. ఎచ్చట నుండి యెచ్చటికి • నేగద వెవ్వరివాఁడ విచ్చమై
నిచ్చటి కేగుదేరఁ బని • యెయ్యది నీవు వసించునుక్కప
ట్టైచ్చట నిన్ను నేలుమను • జేశ్వరుఁ డెవ్వఁడు దప్పకిన్నియుం
జెచ్చెర నింక మాకెఱుఁగఁ • యుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 24
చ. అన విని రాచదూత విన • యమ్మున నమ్మధురాధరోష్ఠిఁ గ
న్గొని యనియె న్సరోజదళ • కోమలచారుశరీర యేను స
జ్జనపరిపాలనప్రథిత • సారగుణాకరుఁ డైసమున్నతిన్
దనరుబుతుధ్వజప్రభువ • తంసము గారవపున్వయస్యుఁడన్. 25
క. పేరు మతిమంతుఁ డండ్రీ, ధారుణిఁ గల్యాణపురము • తరుణీమణి మా
యూరిచటికి వేఁటకు నా, భూరమణుఁడు సేనఁ గూడి • పొలుపుగ వచ్చెన్.
ఆ. వ కొంతతడవు • వనవిహారము సల్పి, యున్నగ్రామమున మ • హేశుఁ గొల్చి
చనుచు నీవిచిత్ర • సంగీతనాదంబు, వీను లలర నిపుడు • విని చెలంగి. 27
ఆ. నిన్నుఁ జూచి వేడ్క • నివటిల్లఁగఁ గొన్ని, మాట లాడి చనఁగ • మదిఁ దలంచి
వచ్చుచున్నవాఁడు • వనజా . మారాజు, మునుపడంగ నన్నుఁ • బనిచె నిటకు. 28
క. ఆపృథ్వీవరకుంజరు, రూపవయఃప్రాభవములు • రూఢిగ నీ విం
కేపారఁ జూచి మదిలో, నోపైదలి యరిది వేడ్క • నొందెదు సుమ్మీ. 29
శా. ఓరాజీవదళేక్షణాజనమణీ • యోవాక్సుధాధోరణీ
యోరాకామిహిరాకరోజ్జ్వలముఖీ • యోగానవిద్యానిధీ
యోరోలంబకదంబలంబకబ • యోభవ దివ్యాకృతీ
మారాజ మహేంద్రుసొంపు వినుతిం • క్యమే యేరికిన్ 30
మ. తరుణాంభోజదళాయతాక్షి వినుమా • తథ్యంబు నామాట
న్నరగం ర్వ లింపమర్త్యవరుల • న్వాక్రువ్వఁగా నేల యా
సరసాగ్రేసరుసోయగంబు దెగడం • జాలు న్వసంతు న్నటుం

బురుహాతప్రభవస్మరైలబిలతు•హ్వారూరవసోన్నములన్. 31

ఉ. ఇంచుక సేపులోన జగ • మెల్ల వెలుంగఁగఁ జేయు తేజుచేఁ
బంచశరోపమానుఁ డగు•పావశేఖరుఁ డిందు వచ్చినం
గాంచి మనోనురాగమునఁ గామిను లెల్లఁ గరంగి పొఱఁగాఁ
జంచలనేత్ర నాపలుకు • సత్యముగా నపు డాత్మ నెంచుమా. 32

ఉ. చెప్పెడి దేమి యానృపతి•శేఖరుచక్కఁదనంబు కన్నులం
దప్పక చూచి రేని పటు•దర్పకఘోరశిలీముఖార్తలై
యొప్పులకుప్పలైనగరు•డోరగయక్షసుపర్వకన్యలున్
ముప్పిరిగొన్నమోహమున • ముద్దియ తద్ద చలింప కుందురే. 33

క. చనఁ బూని యొక్కపలుకే, ననఁ బూనిన నెచటఁ గోప • మగునో యని లో
ననుమానించెద నైన, న్విను మా నావిన్నపంబు • నికచాబ్జముఖీ. 34

మ. విమలాంగీతతుల న్శుభాకృతుల ము • న్వీక్షింపమో తత్ప కా
రము లెల్లం బరికింపమో యహహ యే•రాజాస్యలం దైన నీ
రమణీయోజ్జ్వలరూపవిభ్రమకళా•ప్రాగల్భ్యముల్ గంటిమే
రమణీ సంతతసంశ్రితామమణీ • రామాజనగ్రామణీ. 35

క. తలుకారుకుందనముతోఁ, దొలుకారుమెఱుంగుఁదీఁగె•తోఁ దుల యగునీ
చెలువంపుమేని కారా, నెలపాం దలవడక యున్న•నిష్ఫలము గదా. 36

తే. వెలఁది నీరూపలావణ్య•విభ్రమముల, కమ్మహారాజుతోఁ జెల్మి • యబ్బెనేని
కోరి పదియాఱువన్నెబం•గారుతోడఁ, బద్మరాగంబుఁ గూర్చిన•పదిగిఁ జువ్వె. 37

క. బంధురతేజస్సరసిజ, బంధుఁడు గుణసింధుఁ డగుచుఁ • బరఁగెడుభూభృ
ద్గంధగజేంద్రము నిప్పుడు, గాంధర్వవివాహమునను • గైకొను మబలా. 38

చ. పలుకులు వేయు నేటికిఁక • భావభవప్రతిమానుఁ డైనయా
చెలువునితోడుతం జెలిమి • చేకుఱుకున్న నయారె నీమెయిం
గలయలజవ్వనం బడవిఁ • గాచినవెన్నెలసుమ్ము ముద్దులేఁ
జిలుకలకొల్కి నాపలుకు • చిత్తమునం దలపోసి చూడుమా. 39

సీ. కనకంబునకుఁ దావి • గలుగంగఁ జేయక, పిల్లిగడ్డలకుఁ గ•ల్పించినట్లు
పనసపంటికి మంచి•పస యొడఁ గూర్పక, ముసిడిపండ్లకుఁ దద్ద • యొసఁగినట్లు
బుధపుంగవులకు దం•బుగఁ గల్మి యొసఁగక, కూళల కిరవారఁ • గూర్చినట్లు
చిలుకను దడవేండ్లు • జీవింప నీయక, మఱిమఱి కాకుల • మనిచినట్లు

తే. గాక యుండక సత్కళా • కౌశలమునఁ, గోరి యారాజుతో నిన్నుఁ • గూర్చె నేని
తమ్మిపూచాలిప్రోడత • నమ్మ మిగుల, మెచ్చవచ్చుఁ గదా నేఁడు • మచ్చకంటి.

తే. అనుచు నతఁ డిట్లు వలికిన • నాత్మలోనఁ
జాన యొకకొంత మెత్తఁబా • టూని తానిఁ
గనుఁగొనఁగఁ గోరి యత్తెఱం • గనుఁగుఁ జెలుల
కగుపడక యుండఁ గ్రమ్మఁచు • నతని కనియె. 41

చ. అవు నవు మంచిప్రోడవె బ • ళా యళు కించుక లేక మానినీ
నివహసభాగ్రభాగమున • నిల్చి వినం గొఱగానివాక్యముల్
తవిలి వచింపఁ జాగితివి • తాళుదుమే మఱియొక్కఁ డైన దూ
తవు నిను నేమియుం బలుక • ధర్మము గా దని యుంటి మిత్తఱిన్. 42

క. సురనారీమణు లెచ్చట, ధరణీజను లెచట నహహ • తరతమభావం
బరయంగ హస్తిమశకాం, తర మిట్టివెడంగుపనులు • దలఁపం జనునే. 43

తే. దూత వగుటను నోరికిఁ • దోఁచినట్లు, దివిరి మోమోడ కాడెదు • దిట్ట వగుచుఁ
గటకటా ధూర్త మేము నీ • కంటి కిప్పు, డింత యెల్లిద మైతి మిం • కేమి చెప్ప.

ఉ. మాటికి నొక్కభూవరకు • మారుని నీ విపు డేమొ తద్దయున్
మేటి యటంచు నెంచెదవు • మే లహహా యతఁ డెన్న మామరు
తోఁటులలోన నేరి కెన • గూరుపఁగాఁ దగుఁ జాలుఁ జాలు నీ
మాటలు గట్టిపెట్టి చను • మా మును వచ్చినత్రోవ చొప్పునన్. 45

తే. అనుచు నవ్వేల్పుఁ గొందలి • రాపుఁబోఁడి
పలుకుటయు నాతఁ డెదఁ గొంత • గలఁగుచుండె
నపుడు నృపుఁ డచ్చటికి వేగ • నరిగి దాని
పజ్జ నిలిచిన నబ్బుర • పాటుతోడ. 46

సీ. జిలుఁగుపైటం • జికిం • చెల పిక్కటిలి వలి, కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బ లుబ్బ
బిత్తరంపుఁబిసాళి • బెళుకువాల్చూపుమొ, త్తము లు తమ్మిలఁ • గ్రుమ్మరింప
గాటంపునిడుదకీ • ల్గంటు పెన్ వ్రేఁగున, నసదు నెన్నడుము జ • వ్వాడి వ ఁకఁ
గా ముత్యా • కమ లనునుడాలు, తళుకులేఁ జెక్కుటద్దములఁ బొదల
తే ... దు ... చుము ... గ • మా కముల, మొల ... గాకడానిసొ • మ్ముల మెఱుంగు
లు... డిగ ... మి నెమే న • న అపుచూప, రాజ రుఁ గాంచె లేచి యా • రాజవదన.

తే. కాంచి యాతని మోహనా • కార రేఖ
కద్భుతం బంది మేల్మేలు • యారె యిట్టి
సొగసుకాని మఱెం దైనఁ • జూచి యెఱుఁగ
నంచుఁ దల యూఁచి యచ్చెల్వ • మించుఁబోఁడి. 48

తే. చెలఁగి జగ మెల్ల మోహింపఁ • జేయఁ జాలు
నవవిలాసాప్తి నెసఁగుచు • న్నాఁడు చూడ
నహహ యీరాచమిన్న సో • యగముఁ గన్న
వలసి పై వ్రాలరే యెట్టి • పొలఁతు లైన. 49

ఉ. కన్నులవింటిదంటయును • గల్వల నెచ్చెలియు న్వసంతుఁడుం
గిన్నరరాజనందనుఁడు • గి మ్మనఁ జాల రొకింత యైన ని
వ్వన్నెలప్రోక మేనిచెలు • వమ్మక గనుంగొని మేలుమే లహో
కన్నులపండు వై యలరఁ • గా జవరాండ్రకు వీనియందముల్. 50

ఉ. తుమ్మెదదిమ్మఁ బొమ్మనుచుఁ • ద్రోచునిగారపుసోగపెన్నెరుల్
కమ్మనితమ్మిక్రొన్ననలఁ • గా దనుముద్దుమొగంబు మించుట
ద్దమ్ముల నిమ్ములన్ గెలువఁ • దాఁకొనునిద్దపుఁజెక్కుదోయి డా
లమ్మక చెల్ల వీనిచెలు • వమ్మకరాంకుని నేలఁ జాలెడిన్. 51

సీ. మొలకనవ్వులవాఁడు • తళుకునిద్దామేల్కి, డానిడాల్గఱచుమే • జానువాఁడు
తొగరువాతెఱవాఁడు • తొగలసంగడికానిఁ, దెగడునున్మద్దునె • మ్మొగమువాఁడు
వెడఁదకన్నులవాఁడు • వేల్పురారాపొరు, నిరసించుసోగపెం • న్నెఱులవాఁడు
మెఱుఁగుఁజెక్కులవాఁడు • మేటిసింగపుగన్ను, నడలించుజిలుఁగునె • న్నడుమువాఁడు
తే. డంబు మీఱినబవిరిగ • డ్డంబువాఁడు, కంబునిభ మై తనర్చుక • oఠంబువాఁడు
భళిర యీరాజకందర్పు • చెలిమి నాకుఁ, గలుగ వలవదె తొలుపుణ్య • ఫలము కలిమి.

క. అని యగ్గించుచు నెదుటం, గనుపట్టువధూలలామఁ • గనుఁగొని యొకిమీఁ
దనుపమహర్షాన్వితహృ, ద్వనరుహుఁ డై యరిదివలపు • వలనం బలికెన్. 53

క. మవ్వములప్రోఁక యతనుని, క్రొవ్వాఁడిలకోరి పూఁత • గొఁగివలపుల్
బు ´ లచెం డహహా యీ, జవ్వని యెవ్వనియనుంగుఁ • జా యొ కదరా. 54

ఉ. వాలికమీల నేలునిడు • వాలుకనుంగవ మేలిజాలువా
డాలు గఱంచు మేను పగ • డాల నిసీ యను మోవి వేల్పురా
ఱాల జయించు వేనలి తె • ఱంగు హొరం గవురయ్యు ముజ్జగం

జేలుట గాదె యీకువల•యేక్షణఁ గౌఁగిటఁ గూర్పఁ గల్గినన్. 55

ఉ. దీని మెఱుంగుఁజెక్కులును • దీని వెడందపిఱుందునందముల్
దీనిచొకాకపుందుఱుము • దీనిమిటారపుఁగబ్బిగుబ్బలున్
దీనినిగారపుందొడలు • దీని మొగంబును దీనికన్నులున్
దీనివిలాసముం గని మదిం గడు సోలరె యెట్టిదిట్టలున్. 56

క. ఈహాటకనిభవిగ్రహ, నీహారపరిత్రప్తి యొదవ • నెనసినయెడలన్
బాహాలింగనసౌఖ్యం, బాహా యింతింత యనుచు • నలవియె తెలుపన్. 57

ఉ. అద్దిర దీనిచక్కఁదన • మద్దివిజాంగనలందుఁ జెంద దీ
ముద్దులగుమ్మ కౌఁగిటఁ బ్రమోద మెలర్ప వసింప కున్న రేల్
నిద్దుర వచ్చునే మఱఁదు • నిల్వఁగ నిచ్చునె కోర్కె హెచ్చునే
సుద్దుల కేమి దీనిఁ గొని • సూనశరాహవకేళిఁ దేలెదన్. 58

ఉ. ఉబ్బుచు మాటిమాటికి స•ముద్ధతమోహనిబద్ధుఁడై
గొబ్బున నీసరోజదళ•కోమలవిగ్రహ మోవిచక్కెరల్
జుబ్బనజుఱ్ఱఁగాఁ దవిలి • జుట్టుక కానిఁక నిందుకైనన
బ్బబ్బ నితాంతకంతువిశి•ఖాగ్నిశిఖాపరితాప మాఱునే. 59

మ. తలిరుంబోఁడులు లేరె రూపవతు లిద్ధాత్రీ స్థలిన్ వారిని
ర్మలసౌందర్యవయోవిలాసవిభవ•ప్రాగల్భ్యశ్రీ మేమెక్కు డీ
యలివేణీజనచూళికామణిని గ•న్నంతన్ మనోజాస్త్రసం
చలితస్వాంతసరోజులై తిరుగరే • సన్న్యాసులున్ స్వాంబడిన్. 60

సీ. పుండరీకాక్షి యీ•భువనైకసుందరి, యాత్రేయవదన యీ•యబ్జగంధి
పర్వతజఘన యీ•భామాశిరోమణి, మాతంగగమన యీ•మంజువాణి
శాండిల్యకుచ యీయ•ఖండతేజోనిధి, శుకవాణి యీమణి•ప్రకరరదన
భృగుకటిభాగ యీ•బింబఫలాధర, నారదవేణి యి•న్నాతిమిన్న

తే. యారయ యియ్యంతిపరమహం•సాకృతిని బొ,సంగి యున్నది మది నర•యంగ దీని
నెయ్య మొనగూడువానికి•న్నిద్ర నిబిడ, నిరుపమానందయోగంబు • దొరకు టరుదె.

సీ. ముగుదచూపులు శిలీ•ముఖముల నిరసించుఁ, జపాళి ఘననీల•రుచుల నెంచు
సతిమోము కమల•క్షుణలీల నరారు, మధురాధరము విద్రు•మముల గేరుఁ
లికిపాదములు సౌ•గంధికంబుఁ బోలు, నఖరాళి తారాళి • నవ్వఁ జాలు
తివపిఱుందు ధ•రామితోన్నఁ బొ..., గళసీమ శంఖపూ•గముల గెల్చు

తే. నలిశరాభ్రేంద్రమణిశశి•జలజకిసల, యప్రవాళాబ్జరాగక•హ్లారమౌక్తి
కర్త్సనగభూధరక్రము•కములు సంగ్ర•హించుకొని నల్వ దీని సృ•జించె నేమొ. 62

సీ. తరుణి వేనలి పయో•ధరములఁ దెగడుఁ బ, యోధగంబులు బల్ధ•రాధరముల
నదలించు నెఱి యధ•రాధరం బెన్నుఁ బ, ల్లవముల మఱియుఁ బ•ల్లవము లంబు
జంబుల గెల్చు భు•జంబులు బిసనిక, రంబుల గేరుఁ గ•రంబు లెపుడుఁ
గలఁగించు హల్లకా•వళులను వళు లుదం, చితజలరాశివీ•చికల మించు

తే. మించు నెమ్మేనిడాలు గ•అంచుఁ బసిఁడి, నౌగ యౌరగమహిలల•సౌరు సౌర
సారసాక్షుల చెలువంబు • నవతు సేయ, నీలలనయంఘ్రినఖములఁ • బోలఁ గలవె. 63

తే. పస నెసంగెడుగజనిమ్మ•పండ్లు గిండ్లు, సిరులఁ జెన్నారుకుసుమమం•జరులు గిరులు
నరయ నిమ్ముద్దుకెందలి•రాకుఁబోఁడి, కులుకుసిబ్బెంపుగబ్బిగు•బ్బలకు దో యె. 64

సీ. అవిరళవజ్రప్ర•హారంబులకుఁ దద్ద, చలియించునుత్తాల•శైలములును
దుహినాంబుబిందువు•ల్దొరలిన బిగి చెడి, క్రుంకెడురాజీవ•కుట్మలములు
నగ్నిశిఖావాప్తి • ననయంబు బిగి దప్పి, కరఁగి పాఱుసువర్ణ•కలశములును
జంద్రయోగమునకుఁ • జాలఁ దల్లడమంది, జత వీడి చనువలి•జక్కవలును

తే. సాటియే వజ్రహారతు•షారనీర, కుంకుమసితాభ్రయుతము లై • కుచరు మీఱి
జిగియుబిగి గల్గి యెడయక• చెన్నొసంగు,కన్నియలమిన్న యిఱిగుబ్బ•చన్నుఁగవకు.

తే. కమలభవలీలఁ గాంచె మొ•గంబు నడుము, హరిపిలాసంబుఁ దాల్చె బి•త్తరపుగుబ్బ
చన్నులు గిరీశవైఖరిఁ • జెన్ను మీఱె, నహహ యియ్యింతిమూర్తిత్ర•యాత్మిక గద.

సీ. అలిశశికార్ముక•తిలకుసుమోత్పల, కుందసౌగంధిక•కందుకములు
దర్పణశ్రీకార•దరబిసాంబుజచక్ర, వాకగుహారగా•వర్తములును
గగనతరంగసై•కతపిప్పలచ్ఛదా, చలకరితుండని•షంగములును
గచ్ఛపవటఫల•కల్హారతారకా, వసుపటీరశిరీష•కుసుమములును

తే. గూర్చి నలు వార నలువ యా•క్రొమె ఱుంగుఁ
బోఁడిఁ బోడిమి నొనరింపఁ • బోలు ట్లు
గాక యుండిన నీభువ•నైకమోహ
నాద్భుతాకారరేఖ యెం•దైనఁ గలదె. 67

క. నదమా పాక్కిలి జాంబూ, నదమా మెయిచాయ కోక•నదమా పద మా
పదమా జడ నడుము వియ, త్పదమా నూఁగారు గూష•పదమా చెలికిన్. 68

క. రాజీవముఖికనుంగవ, రాజద్గతి నెప్పుడుం దిరస్కృతి సేయుౙ

రాజీవముల న్విచలిత, రాజీవములం బ్రఫుల్ల • రాజీవములన్. 69

తే. సరసలీలమహాఘన•చయము నాత , దర్శక శ్రేణియును గూడి • తరళనయన
కచకపోలవిలాసవై•ఖరులు పొగ , మొగి ననేకశతాబ్దంబు • లగుచు నుండు. 70

మ. గజయానం గుముదాక్షిఁ గేసరివల•గ్న న్నీలనీకాశమ
స్తజఁ దారేశముఖి న్గనాంగదవిరా•జద్బాహ ను ప్తతో
యజగర్భప్రసవోపమానరద రా•మాంగిం దగన్ ని వే
భజియింప న్మమనఃకదంబవరద•ర్పం బెల్లఁ జల్లాఅదే. 71

సీ. చంద్రబింబస్ఫూర్తి • జా నెప్పె నీనాతి, హాసాధరంబులు • నాననంబుఁ
గోకనదాకృతిఁ • గొనబారె నీకొమ్మ, స్తననాభిబిలములు • చరణయుగముఁ
గమలధరోద్వృత్తిఁ • గనుపట్టె నీయింతి, కగజఘనంబులు • కచభరంబు
మధుకరసాదృశ్య•విధి నొప్పె నీలేమ, మృదువచనోరువు • లెమ్మెఁగూటారు

తే. వజ్రపుష్పాతిశయలీల • వఱలె నీవి, లాసినిరదాంగకంబులు • నాసికయును
భళిర యీరామసౌందర్య•పటిమ యెన్న , నన్నలినగర్భునకు నైన • నలవి యగునె.

క. అని యితరేతరమోహము, లనివారితగతులఁ బెరుఁగ • ననిమిషనారీ
జనరత్నంబును భూభృ, త్తనయశిఖామణియు వగలఁ • దగిలిరి మిగులన్. 73

శా. ఆవేళం జిగురాకుబాకుదొర ప్ర•త్యాలీఢపాదస్థుఁడై
చేవ డుతుంటవింట మధుసం•సేవాంచదిందిందిర
జా వ ఓడార్చటు ల్నినిచి కో•పాటోప మేపార బల్
పూవుందూపులు చిమ్మె నిర్వ్యరపయిం • బుంఖానుపుంఖంబుగన్. 74

తే. లేమవీక్షణమాలాశి•లీముఖములు, శంబరారాతిశితసుమ•సాయకములు
గాటముగఁ బర్వియు నృదిఁ•గాఁడుటయును, వసుమతీజానిపరవశ•స్వాంతుఁ డయ్యె.

క. అత్తటి బిత్తరిఁ గని భూ, భృత్తనయోత్తముఁడు చ త్త•రిలుచి త్తమునన్
మెత్తఁబడి క్రొత్తవలపులు, హత్తఁగ నత్తెఱవ కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 76

క. ఎవ్వరిదానవు నీపే, ర తె యేమిటికి వచ్చి • తిచ్చోంగటికిన్
నెవ్వడి నీతెఱఁ గంతయుఁ, బువా రుంబోఁడి నాకు • బొంకక చెపుమా. 77

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోఁపఁ దళు క్కని నీవు ముంగలన్
లిచిన గొండె ఝంమని నీసొగ ఁ గడంక మీఱఁగ
న్నులఁగ ం నుం యు మ•నోభవు డేమియు నిల్వనీఁ డహా
చిలుకలకొ్ న న్నెదను • జేర్చి పామతి నుద్ధరింపవే. 78

క. అకటా మరుఁ డిపు డుల్లం, బకటావికటముగఁ జేసి • యడ లూనెం చు నీ
నికటాగ్రసీమ నిడి పూని కటాక్షవిలోకనమున • నెఱిఁ బ్రోవు చె . 79

క. వీటీపాటీరాగరు, హాటకతాటంకమణిమ • యాభరణంబుల్
గూటువలుగ నిడియెద నిఁక, బోటీ మాటాడి ముద్దు • చూపం గదవే. 80

క. ఈరేడుజగములం దిఁక, నేకీ నీరీతిగోతు • లెన్నిక గనునో
యా రీ తీ రగుకులుకుమి, టారీ వల తేనిమేల్కా • టారీ నారీ. 81

క. అలి రపికమరాళా, వలికిం గరువలికి మరుని • వాలారుంబూ
ములికిగమిసోఁకులకు నో, కలికీ మదిఁ దాళఁ జాలఁ • గలఁ లిఁ కేలా. 82

క. కులుకుచు జిలిబిలిపలుకులు, చిలుకుచు వలిగుబ్బ లెదను • వె మరుప్రూ
ములికీ కలికీ చిలుకల, కొలికీ మది నూలుకొనెను • కోరిక దీరన్. 83

క. కొమ్మా మదనునిపూవుం, గొమ్మా నెమ్మది యెలర్పఁ • గొమ్మా కడుఁ గో
ర మ్మైమ్మనసొమ్ము లిడియెద, రమ్మా ననుఁ గూడి మాపు • నమ్మన కెలమిన్. 84

వ. అని యనేకప్రకారంబులం బా ర్థించిన నమి ంచుఁబోఁడి యించుక దల వంచి మిన్న
కున్న సన్న యెఱింగి యన్నెలంతుకబోటి త్రియ యగుమదనమోహిని యన్న రేం
ద్రచంద్రుం గాంచి యిట్లనియె. 85

తే. అవనినాయక సుశ్యామ • యనెడుపేర, నలరు గంధర్వరాజక • న్యాలలామ
యివ్వెలందుక దీనికై • యిట్లు వగలఁ, దగులఁ దగునయ్య మీవంటి • తగవరులకు. 86

తే. కన్నవా రె నగఁ దముఁ • గన్నవారి, మిన్న కెంతయుఁ బో నాడి • యెన్న రాని
మున్నటికెల మెలంగుట • చన్నె యెందుఁ, జిన్నిప్రాయంపుముద్దరా • కన్నియలకు.

తే. అని పలికి కల్కిఁ దోడ్కొని • యనుఁగుఁజెలులు
వెసఁ దదంతికలీలాని • వేశమునకుఁ
జని రటు ల్చనుచున్నఁ గ • న్గొని మహీప
భుండు డాయంగఁ బోయి పూఁ • బోఁడి కనియె. 88

చ. నిలు నిలు పోకు బాల హరి • నీలనిభాలకజాల నీకు నే
వలసితిఁ జాల నన్నిటుల • వంచన సేయఁగ నేల చూడఁ బూ
విలుతుఁడు కూళ వాఁ డిడెఁ • వేదన కోరువఁ జాలఁ బ్రేమ న
న్నలయుము వేళ నమ్మరుని • గ ము దూల విలాసలీలలన్. 89

ఉ. చక్కఁదనంబు జవ్వనము • జాణ నంబును గల్గి శీవిఁ బెం
పెక్కినదాన నంచు నొక • యించుక గర్వము పర్వ నన్నిటుల్

గిక్కురవెట్టఁ జూచెదు చెలీ పదమా ముదమార నింక నా
చక్కురవింటిదంటినుసుఁ•జాయలకోరుల నేమి యయ్యెదో. 90

క. బాలా వేలాగుల బతి, మాలిన విన కిర్గయాళి•మదఁతులవెంటన్
బేల వయి చనెదు మరువిరి, గోలలపా లై కరంబు • గుందెదు సుమ్మీ. 91

సీ. నీవు మాటలు నేర్పి • నెమ్మితోఁ బ్రోచిన, చిల్కచిల్కగఁ జూమ్ము • చిగురుఁబోఁడి
నీ వాట దిద్ది మ•న్నించి పెంచినబర్హి, బర్హి యగాఁ జూమ్ము శం•పాలతాంగి
నీకోలంకులఁ జేరి • నెక్కొన్న కోకంబు, కోకమగాఁ జూమ్ము చ•కోరనయన
నీతోఁటమధు వాని • నీటు గాంచినయళి, యళి యగుఁ జూమ్ము మ•త్తాళివేణి
తే. దైవబల మేరికి నొకింత • దప్పెనేని
ప్రాణబంధువు లైనను • బగతు లగుదు
రింతి యటు గాన వేగ న•న్నేలుకొనుము
కాయజుఁడు ని న్జెనఁక కుండఁ • గాచువాఁడ. 92

క. అనుమాన ముడిగి వినుమా, నను మారునిబారిఁ ద్రోచి • ననఁబోఁడి వెసం
జనఁ జూచెద వలవిధి నె, క్కొనునిక్కల నిన్నుఁ గట్టి • కుడిపెడిఁ జుమ్మీ. 93

సీ. వల తేఁడువాఁడిపూ•ములికి మొత్తము లేయఁ, జలివెలుం గుడుకు వె•న్నెలలు గాయ
గ రిజమిలిము•క్కాలిబారులు మ్రోయ, బలితంపుగండుఁగో•యిలలు గూయఁ
.. లువరాచిలుకబో•దలు హాళాహాళి సేయఁ, గొలఁకుజక్కవపాఁజు • లెలసి రేయఁ
గొదమనట్టువపిట్ట•రొదలు తాలిమిఁ ద్రోయ, వెలిలావుపులుఁగుచా•ల్విసము గ్రాయఁ
తే. గమ్మకపురంపు పెనుదుమా•ర్మ్ము రేఁచి, పొరిఁబొరిఁ దీసాళినాళి తే•మ్మెరలు డాయ
నయ యొగోల నలువకు • నలవి గాని, కడిఁది వలవంత సెకకోర్వఁ • గలవె చెపుమ.

తే. చాన ననుఁ జూడు గడితంపు•నాన వీడు, కేరి మాటాడు కుసుమాస్త్ర•కేళిఁ గూడు
చెలులఁ దెగనాడు నీకు • నీచేత నాడః, తలిరుఁబ్రాయంపుముద్దురా•చిలుకతోడు.

క. అనుమాటలు విని మానిని, యనుమానింపుచు నటున్న • నపు డాన్నృపుఁడున్
నెన రొదవ మదనమోహినిఁ, గనుఁగొని యి ట్లనియె నేర్పు • గడలుకొనంగన్. 96

ఉ. మోహసమగ్రతం బ్రియుఁడు • ముద్దియయుం గవగూడి కోరి యు
త్సాహమునం జెలంగునెడ • జంట దొఱంగి చనంగఁ జేయుటల్
ద్రోహము గాదె హె రిక•తో నిను వేఁడెద నాకు నీజగ
న్మోహినిఁ గూర్పవే •మో ని శాశ తపుణ మబ్బెడిన్. 97

ఉ. కాఁడు రాపతాపహతిఁ గ్రాఁగుచుఁ జక్కనికోడెకాఁ డెదన్

సేమమునఁ బ్రేమ ముల్లసిల • వేఁడుకొనంగ ననంగసంగరో
ద్దామవిహారలీలలు ము•దం బొనరించి కలంచ లేనియా
కామినిసోయగం బడఁకి • గాచినవెన్నెల గాదె చూడఁగన్. 98

క. మీ భామామణి కడిఁదిరొ, యారమునో మమ్ము బోంట్ల • కాస కొలుపుచున్
గారా మారఁగ గడితఁపు, టారామముల న్నెలంగు • టన్యామె చెపుమా. 99

తే. తలిరుఁబోఁడికి గాదిలి•చెలులు మీర
లిందఱును గల్గుటనుఁ జేతి • కందినట్టి
మేలు పోఁ ద్రోచెదరు గాని • మీఁద వచ్చు
చెఱు గొకించుక యైనఁ బో • నిడఁగఁ గలరె. 100

క. శుకవాణికి నాపై నిం, చుక కూరిమి గలిగి యున్న చో • ప్వనయక యా
రక యెడ సేయఁగఁ జూచెద, వకటా ముకురాస్య సరసు•రాలవు గదవే. 101

తే. అద నెఱిఁగి యిందు నీయిందు•వదనఁబొందు, నాకు సమకూర్చితేని య•నేకమణివి
భూషణాదు లొసంగి యొ•ప్పుడును మదిని, మదనమోహిని నీమేలు • మఱువ సుమ్మి.

క. అని పలుకు నెడలఁ జెలు లె, ల్లని దేమిటిజోలి సరి బ•ళా పదపదరే
యని చెలిఁ దోడ్కొని గొబ్బునఁ, జని రంత విభుండు గుండె • ఝల్లన లీలన్. 103

వ. అచట నొక్కచొక్కటంపుటిక్కరారాచట్టుపయిం జతికిలం బడి నెమ్మొగంబున దైన్యం బిగురొత్త వెచ్చ నూర్చుచు సంగడికాని మొగంబు చూచి యి ట్లనియె.

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపుగొన • బారఁ దళుక్కని తొల్మెఱుంగున
ట్లక్కజ మొప్పఁ గానఁబడి • యాసలు చూపి కఱంచి యిప్పు డా
చక్కెరబొమ్మ యెచ్చటికిఁ • జాఁగెనొ న న్నిసురించి యింక నా
చక్కెరవింటికూళ్లనుఁ•జాలుల కోరుల కోర్వ వచ్చునే. 105

చ. ఎటువలెఁ దాళువాఁడ నిపు • డెవ్వరి నేమని దూరువాఁడ న
క్కుటిలశిరోజ నెమ్మొడల • గొబ్బునఁ గ నువాఁడ నెట్టు లె
క్కటితలిరాకుబాకు మొన•గానిహాళాహళి కోర్చువాఁడ న
క్కటకట చెల్మికాఁడ వల•కాఁకలఁ దాళ నికేమి సేయుదున్. 106

సీ. పొలఁతుకజిలిబిలి•సొలపుఁబాటలకును, మగువనిద్దపుముద్దు•మాటలకును
ననఁబోఁడిచిన్నారి•నగవుచూపులకును, గోమ వేడబపుమే•లొక్కపులకును
రాకేందుముఖిచొకా•రంపువెన్నెలకును, జే యమురిపెంపుఁ•జిన్నెలకును
గలికిచబ్బిగు•బ్బలులనిక్కులకును, జెలువచొక్కపుఁదళ్కుఁ•జెక్కులకును

తే. వలసి పొలసితి నది నన్నుఁ • గలసి మెలసి, బలసి కోర్కులు దీర్పక • తులువకలువ
విరిలకోరీవజీరుబ• ల్వితలఁ ద్రోచి, చనె నయారె యిఁ కేజాడ • సైఁపువాఁడ. 107

సీ. బలితంపుగండుఁగో• యిలలకూఁకలకును, దలిరువాల్తులువబ• ల్దాఁకులకును
గొలఁకునెత్తావిసోఁ• కుడులవీఁకలకును, వలపుగొజ్జఁగనీటి• వాఁకలకును
మొదలుటాటోటుతు• మ్మెదలప్రోఁకలకును, గలువసంగడికాని• కాఁకలకును
జెన్నొందుకలికిరా• చిలుకమూఁకలకును, మురిమించుక్రొమ్మావి• మోఁకలకును

తే. జాలఁ దూలెద నిఁకఁ దాళఁ • జాలఁ జాల, మేల మేలుర నమ్ముద్దు• బాల లీల
వైళ మివ్వేళఁ గూర్చి న• న్నేలుకొనుము, చెలిమి గదు డెందమున నిండఁ• జెలిమికాఁడ.

వ. అని యనేకప్రకారంబులం దగిలి వగలం బొగులుచున్న యారాచమిన్నం గనుంగొ
ని నర్మసఖుం ట్లనియె. 109

క. ఓ ఱేఁడ నీవు పలుమఱుఁ, గాఱడవులవెంట నన్య• కామినికొఱకై
కాఱియలఁ బడుచు వలపులు, మీఱఁగ నవియింపఁ జనునె • మే నలయంగన్. 110

క. పలుదెఱఁగులఁ బెఱచెలికై, వలకాఁకలఁ గ్రాఁగి వేఁగ • వలవదు నీకున్
వలసిన మఱి యెందును వలి, కులుకుంబ్రాయంపుము• ద్దుగుమ్మలు లేరే. 111

చ. పటుమతిఁ జిత్తగింపుము నృ• పాల విరోధివరూధినీధవ
స్ఫుటమకుటాగ్రరత్నఘృణి• శోభితపాదసరోరుహుండ వీ
విటు లొకయన్యపంకజద• శేక్షణకై పలుమాఱు సోలుచున్
గటకట యింత గాసిఁ బడఁ • గారణ మేమి కడింది మీఱఁగన్. 112

క. వేలాగుల నన్యవధూ, లోలుఁడ వై నాన యుడిగి • లోఁగెదు ధరణీ
పాల విను "కాముకస్య కుతో లజ్జా" యనెడునుడువు • తుది నిజ మయ్యెన్. 113

క. కొద లేనివగలఁ బొగలుచుఁ, గొదకొని వనిఁ దిరుగ నేల • గొబ్బున నిపుడో
సుదతీజననవమన్మథ, పదమా ముద మార వసన• భవనంబునకున్. 114

వ. అని యనునయింపుచు నర్మసఖుం డతనిం గ్రమ్మఱం దోడ్కొని వచ్చుచున్నయెడ
నారాజన్యపుంగవుండు మున్నన్నిలింపవితంబినీమణులు విహరించి చనినవనంబు
చొచ్చె. 115

• పద్మరేఖా తాం• బరచ ప్రమదాంఘ్రి పద్మలాక్షాంకిత• ప్రాంగణములు
దివి స్నితం •తీకబరీ ర, స్రస్తామర ప్రసవచయములు
ర్వకులరాజ•క స్త లిప్త, హారిద్రముద్రితా• — రములు
సీ. నారీమణీ•సరసవి రక్తి యాప్రఫుల్లన్నో•జ్ఞాగయుములు

తే. క్రతుభుగంభోజలోచనా • కృతము నోజ, పూజనాయత్తఫలగంధ • పుష్పధూప
దీపనైవేద్యముఖ్యవి • స్తీర్ణవస్తు, సంతతులు చూచి పరవశ • స్వాంతుఁ డగుచు. 116

సీ. ఈకళాకుళి చెంత • రాకేందుబింబాస్య, తివిరి యంచకు నడ • లిద్దుచుండె
నీమహీజమునీడ • నిందీవరేక్షణ, చిలుకకుఁ బలుకులు • చెప్పుచుండె
నీదరీతటిదరి • నిభరాజగామిని, నెమ్మికి నాటలు • నేర్పుచుండె
నీనికుంజముదండ • మానినీతిలకంబు, తోడరి శారికి • మేఁత • లిడుచునుండె
తే. నీనిశాకాంతకాంతమ • ణీనిశాంత, కాంతనవరత్నమయవేది • కాంతరమునఁ
గాంత జిలిబిలిపాట లే • కాంతలీలఁ, బాడుచుండెఁ గదా చెల్మి • పడఁతు లలర. 117

సీ. సకియక్రొందళుకుపి • సాళిచూపులకోపు, ముగుదని ఫుముద్దు • మోముగోము
కో ‑ సిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బచన్నులచెన్ను, కోమలాం వెడంద • కొప్పుకప్పు
రా ందుముఖినిగా • రంపుఁజెక్కులటెక్కు, సుందరివలుద • ఱు నసందు
గంధసింధురయాన • ఘనతరోరులతీరు, హరిణనేత్ర మెఱుంగు • టూరుసౌరు
తే. దలఁచుకొన్న జగం బెల్లఁ • దన్మయముగఁ, గనఁబడుచు నున్న దింక న • క్కలికిమిన్న
నెందుఁ గన్గొనువాఁడ నా • డెందమునకు, నక్కటా మిక్కుటం బైన • యార్తి వొదవె.

క. ఏలా హేలాలీలల, నోలిం గ్రీడించునద్ది • వొకఃకులరా
డ్బాలామణిఁ బోఁ బనిచితి, బేలతనం బొదవ రి • బెదరించి యయో. 119

క. నిర్భరపుణ్యఫలప్రా, దుర్భవు లగుసుజనులకును • దొరకుం గా . కా
స్వర్భామాసాంగత్యము, ్భాగ్యుఁ నైననాకు • నేఁ డెటు ల న్. 2

వ. అని తలంచుచుండి మఱియు సంగడికాని కి ట్లని . 121

క. చెలికాఁడ యెట్టినోములు, సలిపెనో యిగ్గోఁగుమ్రాను • జలజేక్షణ నుఱ
జిలిబిలిముకుంబలుకుల, నలరించినఁ బెంపుఁ గాంచె • నభినవలీలన్. 122

చ. చెలిమి ద ర్ప నానవకు • శేశయపత్రవిశాలనేత్ర ను
న్గలపపుఁగమ్మఁదావులు ఘు • నమ్ముగ మ్ముగఁ గ్రుమ్మరించుబ
లుక్కులుకుమిటారిగబ్బిచను • గుబ్బల నొత్తి కవుంగిలించె నా
భ భళి యిక్కురంటకము • భాగ్యము చెప్పఁ దరంబె నెచ్చెలీ. 123

చ. వలఁ తనం బెలర్ప నల • వారిజపత్రవిశాలలోచనా
తిల ము న న్నొకించుకయుఁ • దేఱి కనుంగొన దయ్యెఁ గాని యీ
తిలకమహీజరాజము న • తిప్రియతం దనసోయగంపుడా
ల్నాలపుఁబిసాళిక్రొందళుకుఁ • జూపుల బి ట్టలరించెఁ బో సఖా. 124

క. విధుబింబానన పుక్కిటి, మధు విడి యిప్పాగడద్రుమము • మగించెఁ జెలీ
మధురాధరాధరాంచ • న్మధురస మిడి కనికరమున • నశోకము వదుగా. 125

క. మహిలామణిపాణిసరోజ, రుహసంస్పర్శం జెలంగి • క్రొన్నన లెత్తెన్
సహకారభూజరాజం, బహహా నా కిట్టిభాగ్య • మబ్బునె సఖుఁడా. 126

క. వలనుగ నమ్మద్దం బై, దలి వలి నిట్టూర్పుకమ్మ • తావులచే వా
విలి నని చె ననఁగ నిది వే, ల్పుల ము న్నెవ్వారి నెట్లు • పూజించెనొకో. 127

తే. చేడియలమిన్న మృదుపద • తాడనంబు
గాంచి యంచితసుమనోవి • కాసలీల
నలరుచున్నది కంకేళి • యహహ దీని
పుణ్యఫల మెన్నఁ దరమె యిం • పుగ వయస్య. 128

క. పాటలగంధిచోకారపుఁ, బాటల నీ ప్రేంఖణంబు • బహుతరసుమనః
పాటవమున నలరెడు ని, ప్పాటలిఁ బాడింప నెంత • భాగ్య మనుంగా. 129

తే. కన్నియలమిన్న చిన్నారి • క్రొన్నగవుల, వన్నియలు మీఱ నిప్పొన్న • గున్న నలరఁ
జేసెఁ గాని యదేమో నేఁడు • చెలిమికాఁడ, నన్నుఁ గన్గొని యొక్కింత • నవ్వ దయ్యె.

క. చెలిమోము కళలసంపఁగి, నల రొందం జేసె నది వ • య నను దాఁ
దల యెత్తి చూడ దయె ను, జెలువను నే నేమి తప్పు • చేసితిఁ జెపుమా. 131

వ. అనుచు వెండియు. 132

క. అమ్మాని నేఁడు వనిం, ద్రిమ్మరుచో నొక్క పువ్వు • దీవియపై జుం
జుమ ని మొఱయుచు నాడెడు, తుమ్మెదఁ గనుఁగొని కడంక • తో ని ట్లనియెన్.

చ. అమ నితం నీసురుచి • రాననసారససార సౌరభ
భ్రమఁ బఱతెంచె దేమొ మద • బంభరరాజమ శంబరాహితా
సమసుమసాయకవ్యథలఁ • జాలఁ గలంగుచు ను నా తెఱం
గమలకృపాంతరంగమున • నప్పువుఁబోఁడి కెఱుంగ జెప్పుమా. 134

• అలికులతిలకమ నినుఁ గ, న్నులఁ జూచినయంతలోనె • నూల్కొను ప్రేమం
జెలితుఱుము నాకుఁ జూపులుఁ, దలఁ మ్యేడు నింక నెట్లు • దాళుదుఁ జెపుమా.

మ. క్రతుభు గ్జముఖీవియోగభరవి • క్లాంతుండ నై యున్నవెన్
వెత గుందుచు ను నన్ను గరుణన్ • వీక్షించి నీ మోడన్
బ్ర కి ప ఁ ద ంచి మే • ల్వాం శోభా రీ
కృతజంభారిశిలా ర్మల ణ • యింది దిరగ్రామణీ. 136

ఉ. అక్కటా మిక్కుటంపువిర•హానలవేదన కోర్వలేక ని
న్నక్కఱతోడ వేఁడెద ద•యామతి నోయెలదేఁటిమిన్న నీ
ఱెక్కలమీఁద నన్నునిచి • ఱెంగున నప్పురవీథి నేఁగి యా
చక్కెరబొమ్మపాదజల•జమ్ములసన్నిధిఁ జేర్పు నేర్పునన్. 137

తే. అక్కటా నీకుఁ గల్గిన • ఱెక్క లిపుడు
నాకుఁ గల్గిన మింట నం•దముగఁ బఱచి
యమరభామినికుచగుళు•చ్ఛములమీఁద
వ్రాలి సుఖియింతుఁ గద మధు•వ్రతకులేంద్ర. 138

సీ. అవనిఁ బరోపకా•రా మిదం శరీ, ర మని యార్యజ•నము లెపుడుఁ
బలికెడుమాట యే•ర్పాటుగా నీవు ము, న్నని యుండుదువె ద • విను మళీంద్ర
నాకొఱ కిపుడు క్ర•న్నన నేఁగి గంధర్వ, కాంతాలలామంబు • గాంచి వెరవు
మెఱయ నిత్తెఱఁ గెల్ల • నెఱిఁగించి దాని నె, ట్లును బుజగించి తో•డుకొనిరము
తే. కాక యుండిననామాఱు•గాఁ దదంఘ్రి, వనజయుగ్మంబుపై వ్రాలి•వినతు లొసఁగి
యడుగుకొనిరైన నిచటి క•ప్పుడఁతిఁ దెచ్చి, యనుపమాగణ్యపుణ్యావ•ర్తనలమనుము.

వ. అని యెడయనియెడరుల బడలి యడలుచున్నయొడయని మెల్లనె యూరార్చి స
ఖుం డెట్టకేలకుఁ బటకుటీరాభ్యంతరంబునం జేర్చిన నమ్మహారాజచంద్రుండు. 140

సీ. పగడంపుఁగంబము • ల్పచ్చరాబోదెలు, గొనబారుమొకమాలు • గోడబారు
కుతినీగుడారు తం•ళుక్కుపసిండికుండలు, జరబాబుచందువా•సౌరుమీఱు
గుజరాతికెంపురా•గుంపుజొంపములు ము, త్తెంపుజాలీలు ద•ట్టంపుతావి
నింపు నునమ్మించిగం•దంపుమేకులు జగా, డంబారుహొంబట్టు•పంబుదాళ్లు
తే. గలిగి యభినవశృంగార•గౌరవమునఁ, జాల నలరారు డేరాహ•జారమునను
గడిఁదిదంతపుఁగోళ్లచెం•క్కడపుఁబనిక, డానిమంచముమీఁద నెం•మే ను చేర్చి.

క. ఊసు ఁసు రంచుం బొరలుచుఁ, గసరుచుఁ గ్రొవ్వేఁడియూర్పు•గాడ్పులు నిగుడన్
బసచెడి బుసగొట్టుచు వెస, ముసుఁ గిడి వలకాఁకకడలి • మునుఁగుచు నుండెన్.

వ. మఱియు నద్ధరావరపుంగవుండు నిజాంతరంగం బయ్యంగనామణి జగన్మోహనాంగ
శృంగారరసాభంగరంగత్తరంగిణీసంగతం బై మునుంగ నింగితం బెఱుంగ లొంగి
లంగి బెంగగొని నింగియుఁ బుడమియుం గనరానియనంగభవదురాపతాపాటోప
మాయాంధకారంబు ఘోరంబుగఁ దొరంపుఁగన్నుంగవం గప్పనం గప్పుకొన్న నే
మియుం గానరాక చీకాకుపడి పీఁక చెడి యడలి బడలి యొడలిబిగి సడలి గడగడ

వడంకుచుఁ గొంకుచు బెగడి దైవంబుఁ దెగడి నిగనిగ జిగిదళుకొత్తు క్రొత్త నెత్తమి
ల్లికులపస న్నిగ్గసించు నిడువాలుకన్నుంగవం దొఱంగు బుడిబుడి వేఁడికన్నీరు బడిబ
నిద్దంపులేఁజెక్కుటద్దంబులం జాలువాఱ రాకానిశాకరబింబప్రతిమానమానితవదనా
రవిందంబు వాడుదేఱ గుజరాతిపచ్చరాతి మెఱుంగుహారంగులం బొంగారు బంగా
రుచిలుకతాళి మేలిపసిండివన్నియ జన్నిదంపుగుంపుతోడం బెనంగొని కరంబునురంబు
నందారజగాని గారంపుసొంపు పెంపునం గనుపట్టు హొంబట్టు బొందుపొందుపడం జుట్టి
కట్టిన వెడందక్రొమ్ముడి సడలి నెత్తావిక్రొత్తచెంగలువక్రొవ్విరులు వ్రింగురారఁ జిన్నా
రిక్రొన్నెలనెన్ను నెన్నొసలం జెన్నారు తిన్ననిసన్నంపుకమ్మకస్తురిరేఖ యొక్కుమ్మ
డిముమ్మరంపుచెమ్మటలం బద చెక్కి నెమ్మొగంబునం గ్రమ్మ పాఱ హారకేయూ
రకటకకంకణక్షుద్రముద్రికాదిమహాభరణంబులు సడలి జాఱ బలితంపు వేఁడినిట్టూ
ర్పుగాడ్పుసెగలం గంది కెందలిరుటాకుబృందంబులం దెగడు తొగరువాతెఱ తెలు
పు మీఱ నుస్సురనుచు చుమ్మలింపుచు నుదరిపడుచు బెదరి బెదరిన డెందంబుతోడం
గళవళింపుచుం గటకటా యనుచుం గ్రన్నన లేచి తల యూఁచి దిశలు చూచి వి
వేకంబు [illegible]చి విరిసరంబు లవని వైచి యేచినతమకంబున నాచిగురుటాకుసంబోఁడి
నాడెంపు గడాని మేనిజాను మానసంబునం దలపోసి గాసిలి వాసిం బాసి చెయివులు
రోసి కఱకు బెఱకు చెఱకువిలుకాఁడు బిఱబిఱం బఱగించు చుఱుకువిరిచిలుకు మొత్తంబు
లు చుఱచుఱ నదరంటం గాఁడిన సోలితూలి తాలిమి వ్రీలి పర్యంకభాగంబున వ్రా
లి ఘోరమారవికారాపస్మారదూరితవివేకం బగుచు నంత నప్పంకజాక్షి సముక్షంబు
న సాక్షాత్కరించినట్లు గనుపట్టినఁ బట్టరాని యాశాపాశంబులం గట్టువడి గుట్టు చె
డి బిట్టువడి నెట్టకేలకు హాబాలఫాలతలాలోలనీలనీలాలకజాల జాల మేల జాలిం దా
ళఁ జాలఁ జాల నిక్కరాళమయూరకీరశారిహారీతపారావతపరభృతప్రముఖవివిధవ్రా
తసమేతాయాతమనోజాకిరాతకరాతతాతిశాతసీతచూతాగ్రాతశిలీముఖసంఘాత
యానోగాతభీత తచేతస్కుండనైననన్ను నన్యగాఁ గను గొనక కనకకలశోప
మానానూనపీనపయోధద్వయం బురంబునం గదియించి కుదియించుచు హాళిం బైకొ
ని మనోజసరోంతరానాళీకమృణాళనాళసదృగ్భుజలతాయుగంబున బిగ్గఁ గౌఁగి
లించుచు ధగధగాయమానమాని హీరప్రభాపుంజరంజితహాటకతాటంకంబులు మక
ర [illegible] ననూననముకురలకోపమానంబులగు గండభాగంబులం దాండవం బాడ సురేం
ద్ర నీల కాశకేపాశం బవటుప్రదేశంబునం జిందాడఁ దిన్ననిసన్నంపు నెన్నడుము గడ
గ వడంకఁ త్తహురుమంజిమ త్తియంపుసరంబులు దిరంబుగఁ గులుకు సిబ్బెంపు

గబ్బిగుబ్బలపయిం బరిపరిగతుల నర్తింప మంజుమంజీరకంకణకింకిణీవిరావంబులును గళరవసీత్కారంబులం జెలంగ నఱమోడ్పుకన్నుంగవం జిఱుకుఁదళుకువాలుంజూపు లేపు చూపఁ గమ్మకస్తురికలపంపుఁబూఁత దట్టంపుజెమ్మటసోనలం గరంగి నెమ్మ యిం జాలువాఱఁ గేరి డాకేలం జెక్కిలి నొట్టి ధట్టించి రెట్టించుతమకంబున నుప్పొం గి విప గ నాగొప్పకన్నుంగవం గప్పుకొనం గప్పురంపురజం బొప్పుగ గుప్పుగుప్పున గుప్పి కొలందిగ గుప్పుచుం జక్కెరకెమ్మోవిపంటిం బట్టి చుఱుక్కున నొక్కి చొ క్కుచుఁ గులికి కిలకిల నగి కిలికించితరసంబు చిలుకుచుఁ దేనియ లొలుకం బలుకు చుఁ బలుదెఱంగులఁ బుంభావసంభోగక్రీడావినోదంబుల మోదం బొదఁగూర్చి యాదరించి మనుచు మనుచుం బాణియుగం బెత్తి మ్రొక్కి బతిమాలుచు బయలు కౌఁగిలింపుచుఁ బలుకరింపుచు బాష్పాంబుపూరంబు నించుచుఁ బలవరింపుచు నుండి కొంతసేపునకుఁ దెలివిం దెచ్చుకొని మరునిప్రభావంబునకు మెచ్చుకొని తనుఁ దా నె నొచ్చుకొని క్రచ్చుకొని యింక నెవ్వా రివ్విధం బప్పువ్వుఁబోఁడికి నెఱింగించి మది కరంగించి కూర్చి పేర్చునిమ్మదనవేదనానలంబు చల్లార్చం గలవా రని యనేక ప్రకారంబుల మనోవికారంబులం బొరలుచుండి దానహీనభూనాయకుండునుం బోలె నాశుకవిసంభాషణప్రసంగవిముఖుం డై శాస్త్రజ్ఞానానభిజ్ఞ పగ్వరుండునుం బోలె సంపూర్ణచంద్రోదయలక్షణపరీక్షానపేక్షితుం డై కుకవియుంబోలె సుశబ్దా లంకారమార్గరహితుం డై సమరభీరుండునుంబోలెఁ బ శిలీము ఖన్మరు టంకార వికంపితస్వాంతుం డై బలవంతం బగువలవంతం బొ లు చుండె నెండియు. 143

ఆ. పరవశాత్ముఁ డై ప్రపంచంబు మఱచి జ, గంబు దన్మయంబు • గాఁగఁ దలఁచి
గుణవిహీనుఁ డగుచు • గణుతింప నతఁడు వి, యోగి యై కృశింపు • చున్న యెడల.

క. మతిమంతుఁ డట్టిగాటపు, వెతలం బడి పొరలునవని•విభుఁ గనొని హా
క్షితివర నీ వి త్తెఱఁగున, ధృతి చెడి యడలంగఁ దగునె • దీన తోడన్. 145

క. పురములు విడి పాఱవె కుల, తరుణులు వెత పడరె బుధులు • త ప్పెన్నరె నీ
సరిదొరలు నగరె వం లఁ, గర మడలరె ప్రజలు నీప్ర•కారము విన్నన్. 146

మ. అకటా భూపకులాగ్రగణ్య నయవి•ద్యాభ్యాసపారీణతా
ధికస శుద్ధమనస్సరోరుహుఁడ వై • దీపించునీ విట్లు నేఁ
డొక మంతవతీవతంసమునకై • యో ర్పింతయు న్లేక రయూ
రక చింతాకుఃవృత్తి నుం ౯ దగునె • ప్రజ్ఞావిహీనుండ వై. 147

మ. కరు లశ్వంబులు నందల బులు శతాం•గంబు ల్మణీభూషణాం

బరవీటిమృగనాభిచందనఘన ప్రాసాదదాసాదులుం
దరుణుల్ లాక్కెలు ఛత్రచామరము లుద్యల్లీలలం గ్రాలుని
ర్భరసామ్రాజ్యభరంబు వో విడిచి చేడ్పాటొంద నీ కేటికిన్. 148

క. ధరణిం గలజను లందఱు, దిరముగఁ దమయాజ్ఞ మెలఁగ దృఢతరసామ్రా
జ్యరమాయుతు లగునరపా, లుర కెందును దైన్యవృత్తి లోఁగం దగునే. 149

క. వసుధాధిప మృగయాద్యా, తసతీముఖ్యంబు లగుచుఁ దనరెడుసప్త
వ్యసనములఁ బొరలుమనుజుం,డు సెడుం గడుసౌఖ్య మెన్నఁడుం గనకార్తిన్. 150

క. భళిభళి విను మీ వెదలోఁ, దలఁచినఁ బదివేలు ముద్దుతలిరుం బోఁడుల్
గలిగెద రిటువలె గడితపు, వలవంతం జెందికుందవలదు నృపాలా. 151

క. మదిరాక్షులవలలం బడి, మొదలం జెక్కుండ్రు బన్నములఁ జెంది రహో
పదివేలు చ్చె నింకం, బొదమా రొద మాని వేగఁ బురవరమునకున్. 152

వ. అనిన నతని కానృపతి యిట్లనియె. 153

మ. పురము యినఁ బోవనీ బుధులు తప్పు ల్పట్టినం బట్టనీ
తరుణుల్ గుం నఁ గుందనీ ప్రజలు వంతం జెందినం జెందనీ
సరివార ర్నవ్విన నవ్వనీ సచివ నే సంప్రీతిఁ దద్దేవతా
హరిణాక్షీనిబిడోపగూహనసుఖాయత్తుండనై యుండెదన్. 154

కలకంఠిసి ంపుగబ్బిగుబ్బలసొగసు, తరుణిలేఁజెక్కుటద్దములతీరు
నెలఁతనిద్ద ముద్దునెమ్మొ ంబుహొరంగు, చానవాడెంపునునే నిరంగు
కలికిబిత్తరివాలుతళుకుఁజూపుల యొప్పు, విరిఁబోఁడిమెఱుఁగుపె దుఱుమువిప్పు
కరిరాజయానచక్కెర కెంజెదవిసొంపు, సుందరివలుదపిఱుందు పెంపు

తే. డెందమున నాట మిగులఁగడిందివలపు, గందళించుచు నున్న నమ ందయాన
పొందు చేకూఱ కెవ్వ రేచందమునను, మందలించిన సడల దేమందు సఖుఁడ. 155

క. వారువము లందలంబులు, వారణగమణీమణీనివసనవసనభూ
షారజితకాంచనము లా, నారీమణిజోక లేక నా కేమిటికిన్. 156

ఉ. సంగడికాఁడ చేడియలు చాలఁ గలా రని నీవు నివ్వడీ
భంగి వచింపఁగాఁ గునె భావము ం బరికించి చూడుమా
య గ లెం నైన యాదురె యాపదియాఱువన్నె మే
ల్బంగరు మ కుక్ ద రుఁబ్రాయపువేలుపుముగ్గుమ కున్. 157

చ. సచివకు ం య కచసారసపత్రవిశాలనేత్ర ం

దచిరగతి ఘుటించి నను • నర్మిలిఁ బ్రోవుము కాకయున్న నీ
యచలగృహప్రదేశమున•యందుఁ దపం బొనరించుచుండి నీ
విచటఁ దొలంగి వేగఁ బురి • కేగుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 158

తే. అనుడు నెయ్యుఁడు వెఱఁగంది • యకట యితని, కగ్గలం బయ్యె విరహార్తి •యంతకంత
కింకఁ గానకుఁ దోడ్కొని • యేగి కొంత, వంత మరలింతు నని యంత • సంతసమున.

వ. అతనిం దోడ్కొని చని వనిం బ్రవేశించిన నమ్మహీమహేంద్రుండు. 160

సీ. పొలఁతిపాలిం డ్లంచుఁ • బొన్న కాయలు వట్టి, హా యివి పొన్న కా•యలె యటంచు
నలివేణిదొడ లంచు • నంటికంబము లంటి, భళి యివి యంటికం•బము లె యంచుఁ
గలికిముంగురు లంచు • నెలదేంట్లఁ బట్టి య, య్యో యివి యెలదేఁటు•లే యటంచు
మగువకేల్గవ యంచుఁ• జిగురుటాకులు ముట్టి, చె చ్చెబో యివి లేఁజి•గుళ్లె యనుచు

తే. వనితవాలెఱ యని పరు•వంపుదొండ, పండు వట్ట యహా యిది • పరువు గూరి
యెఱుపు మీఱినదొండపం•డే యటంచు, నెంచుకొంచు విరాలిం జ•లించుచుండె.

తే. అపుడు చెలికాఁడు నృపతి క•త్యతివమీఁది
తలఁ పొకించుక మఱలింపఁ • దలఁచికొనియు
నచట నచటఁ జరించుచుఁ • బ్రచురఫణితి
నింపు రాణింప నాతని • కిట్టు లనియె. 162

క. అవె చూతలతలు నునుఁగెం, జివురులతోఁ దేజరిలెడు • క్షితివర కంటే
యఫు నవు ననుం యివి య, య్యువిదక రాజ్జముఁ జోలి • యున్నవి సుమ్మీ. 1 3

క. వసుధాధీశ శిరీష, ప్రసవము లవె చూడు సిరులఁ • బరఁగెడు నా నా
రసికుఁడ యిత్తెఱఁగునఁ బొ, ల్పెసఁగుం గద దానిమేని•మృదులత మిగులన్. 164

ఉ. మారెడుపండ్లు చూడు మవె • మానవనాథకులావతంస సొం
పారుచు నెమ్మనంబునకు • హర్ష మొనర్చుచు నున్న వొ భళా
కూరిమిసంగడీఁడ యల•కోకిలకాకలికానులాపవ
త్కోరుహయుగ్మ మిప్పగిది • సొంపు వహించుఁ గదా యుదారతన్. 165

క. జననాథ మొ మొగ్గలు, గనుఁగొను మవె మదికి ముదము • గదియించుచు సొం
పునఁ దనరెడు నా నిట్టులె, తనరుం గద సఖుఁడ దాని•దంతాళిరుచుల్. 166

క. రంభాస్తంభము లవె సం, రంభం బలరారఁ జూడు • రాజోత్తమ య
య్యంభోజవదనయూరు, స్తంభము లిట్లలరుఁ జుమ్ము • సంగడికాఁడా. 167

చ. కనుఁగొను కేతకీకుసుమ•గర్భదళంబు లుదగ్రవైఖరిన్

దనరుచు నున్నవల్లవె శతక్రతుసన్నిభ మే లయారె య
వ్వనజముఖీశిరోమణియ వక్రనఖాంకురపంక్తి యివ్విధం
బునఁ దనరుం గదా సచివపుంగవ నవ్యవిలాసలీలలన్. 168

తే. ప్రభుజనోత్తమ చూడుఁ డశోకప్రసూన, మదె మనోహరలీలచే నలరుచున్న
దాభళీ సంగడీఁడ యయ్యన్నమిన్న, ముద్దుకెమ్మోవి యివ్విధంబునను యలరు.

క. ఎకిమీఁడ చూడు మిదె చం, పకముకులము లెదకుఁ జాలఁ బ్రమద మిడెడు న
వ్వికచాంబుజాతముఖి నా, సిక యిట్లలరారుఁ జుమ్ము చెలికాఁడ కడున్. 170

క. పున్నాగమ కనుఁగొను మదె, పున్నాగము ననిచి సిరులఁ బొలుపారెడు నా
నన్నాగయానపాక్కలి, యన్నా యిన్నలపగిది నలరారుఁ గదా. 171

తే. అని వచించుచు వార లవ్వనిఁ జరించు, చున్నచోఁ గీరశారీమయూరపికమ
రాళరోలంబజాలంబు వ్రాలి కడు హ, శోహళి యొనర్ప నులికి యిలావిభుండు.

వ. వెండియు నతని కిట్లనియె. 173

కొఱ దయ్యమ్మలఁ దెఱఁగునఁ జిగురాకు, గుబురులయందున్న కోకిలములు
బమ్మరాకాసుల భంగిని జెట్టెక్కి, పదరుచు నున్నట్టి బర్హిణములు
పురటిం బూచులఁ బోల్కెఁ బూఁబొదలపై, సందడి నెఱపునిందిందిరములు
పెనుసత్తులట్లు కంపిలఁ జేయుచును గోనఁ, బొదలి యావడి సేయు మదశుకములు

తే. మఱియుఁ గపురంపుకమ్మదుమార మెలయ
వీఁకఁ బైకొనుచిఱుగాడ్పు సోఁకుడులును
నలముకొనఁగ భూతాక్రోశ మైనయిట్టి
వనికి నన్నేల తెచ్చితి వనుఁగ యిపుడు. 174

తే. కుసుమబాణున కెప్పుడు కువలయనవ
మాలికాశోకకమలరసాలములను
సాయకము లైదు గల వంద్రు సఖుఁడ యిపుడి
దేమి వని యెల్లఁ దూపులై హెచ్చు మీఱె. 175

తే. మరునిపూఁదూపు లిందాఁకఁ గెరలి వెలికిఁ
గా రా కుండ నెదలోనఁ గాడుఁ గాని
డఁగి యిపు డేమి మే నెల్లఁ గాడఁ జాఁగె
నుఁ యా సోలెఁ బై రాలు నలకులికి. 176

సో ధరావరామరాధీ ం క్రమంబున శిశిరోపచారంబుల సేదఁ దీర్చి

నర్మసఖుండు యథా [illegible] నంబునం జేర్చె నని నారదునకు శారదామనోహరుం డెఱిం
గించిన నతం డతని నవ్యలీకథావిధానం బడుగుటయును. 177

చ. పరమకృపానివేశమృదు•భాషణ భోగికులేంద్రభూషణా
హరిహయముఖ్యనిర్జరగ•ణావన సంతతవిశ్వభావనా
కరిదనుజేంద్రదుర్మదవి•ఖండన బాలశశాంకమండనా
యరిబల ద్భయంకరమ•హాగ్రహ కుక్కుటరాజవిగ్రహా. 178

క. స్వర్గాపవ ఫలదని, సర్గా దుర్గాధినాథ•సంఘ తసుమనో
వర్గా దుర్గాయితనగ, భర్గా గర్గాదివినుత•పటు న్మార్గా. 179

సుగంధివృత్తము.

తారకాశతారకాశ•తారకాశరాట్ప్రియ
శ్శారదాభ శారదాభ •సామజామరద్రుసీ
హారఫేనహారఫేన•హారిభూరికీర్తివి
స్తార ఘోరబాహుసార•దారితారిమండలా. 180

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణాసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ
ధురంధరఘనయశోబంధుర కౌండిన సగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగామాత పుత్త్ర
సకలసంస్కృతాంధ్ర లక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమ ప్రణీతం బైన రసి
కజనమనోభిరామం బగుశృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ విజితహిమాంశుబింబ
హావంశాభరణ గంగనార్యమనోహరా
జీవాకరచకాంగా
గోవల్లభశుభతురంగ కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వారిజాసనుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వ
మహీమండలాఖండలుం డఖండపుండ్రేక్షుకోదండప్రచండకాండపరంపరాకంపిత
స్వాంతుండై కలంగుచుండె నంత నక్కడ. 2

తే. వేల్పుకన్నియ నరవిభు నుదగ్ర, మోహనాకారరేఖ సమ్మోద మొదవ
డెందమున నిల్పి మిగులఁ గడిందివలపు, మొలక లెత్తఁగ నిజగృహంబునకుఁ జేరె.

సీ. పగడంపుఁగోళ్ళ హంసతూలికమంచము దోమతెర, జరతారు మేల్పరపు తగటు
చందువా ముత్యాలజాలీలు కుతినీత, లాడ దంతపుఁబావజోడు పసిఁడి
దువ్వెన చిటిచాప తూఁగుటుయ్యెల దివ్వె, గంబము ల్పచ్చలగద్దెపీఁట
జాళువాచందువ ల్జాలవల్లిక తమ్మ, పడిగము నెత్తంపుఁబలక రుద్ర

తే. వీణె వింజామరలు వట్టివేళ్ళ సురటి, తబుకు కపురంపుబరిణె గందంపుఁగుడుక
చిన్నియడపంబు రతనంపుఁజిలుకపంజ, రమ్ములును గలయొకమిద్దెటిమ్మ నందు. 4

తే. తొడవు లన్నియు నెడలించి యలుక మించి
యొలుబ లంగము జారఁ గడలుకొనఁగ
మెఱుఁగుకొనగోరఁ గన్నీరు మీటుకొనుచు
వెడఁదచిటిచాపపై వడి నొడలు వైచి. 5

తే. కళవళింపుచు మేను గడగడ వడంకఁ, బండ్లు గొఱుకుచు మ్రాల్గుచుఁ బదరి నగుచు

నోలిఁ బండుచు లేచుచు•నులికి పడుచు, నుండె వలరాచబలుబూచి•యొదవియబల. 6

వ. మఱియును. 7

సీ. తలయూఁచు నెదలోనఁ• దలఁకి గుప్పునలేచుఁ, జిలుకలఁ గొట్టు నె•చ్చెలులఁ దిట్టుఁ
దనలోనఁ దా నవ్వుఁ • గినిసి యంచలఱువ్వుఁ, గన్నులు మూయు న•ల్గడలు రోయు
దైవంబు దూఱుఁ జి• త్తవికారమునఁ దాఁగుఁ, దహతహ చెందు వే•దనలఁ గుందుఁ
బిలువకే పల్కుఁ గో•యిలకూఁకలకు నుల్కుఁ, గలవరించు నభంబుఁ • గౌఁగిలించుఁ
తే. గలఁగుఁబిమ్మటఁ గుడుచు బెగ్గిలు వడంకు, బెదరుఁ గన్నీరు నించు దూ•పిలుఁ గృశించుఁ
బంచశర ఘోరశిత•మాత•భల్లభగ్న, మానసాంభోజ యగుచు న•మ్మంజువాణి. 8

క. అటు లుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలక యంతకంత•కు న్మనమున మి
క్కుటమై పెరిఁగెడువెతలం, గటకటపడి యిట్లనుం ద•గం దనలోనన్. 9

ఉ. అక్కట పాపజాతిచెలు • లక్కటికం బొకయింత లేక తా
రక్కడ నడ్డు దాఁకి బిగి • యూఁగఁగ నవ్వగకానికౌఁగిటం
డక్కఁ బెనంగనీక మగు•డన్ గొని తెచ్చి మనోజవేదనన్
జిక్కువడంగఁ జేసి యటఁ • జేసి రహో యిఁక నేమి సేయుదున్. 10

ఉ. ఎవ్వరి వేఁడుకొందు నిఁక • నేగతి నివ్వెత వీడుకొందు నేఁ
డివ్విధ మెల్ల నెచ్చెలుల • కేర్పడఁ జెప్పిన దిట్టకూళ లై
న లఁ బెట్టి యందఱు ఖి•నం గడునామునఁ ద్రుళ్లుకొంచుఁ దా
రవ్వల అవ్వలం బఱపి • యంకిలి సేయక మాననేర్తురే. 11

ఉ. అద్దిర వా చెల్వము జ•యంతునిఁ గంతుని నవ్వసంతునిం
దద్దయు గెల్వఁగాఁ దివురుఁ • దప్పక యొప్పులకుప్ప లైనలే
ముద్దులగుమ్మ లాభువన•మోహనవిగ్రహుఁ గాంచినంతలో
నుద్దియుడంగ రానివిర•హోదధి బిట్టు మునుంగ కుందురే. 12

ఉ. పున్నమచందురుం దెగడుఁ • బూపనిగారపుముద్దుమోము వా
ల్గన్నులు తమ్మిరేకులచొ•కారము దూరము సేయు జాళువా
వన్నియఁ గేరుఁ జెక్కులు క•వాటముదీటు వెడందఱొమ్ము హా
కన్నులఁ గట్టిన ట్లిపుడు • గానఁగ నయ్యెడు వానియందముల్. 13

ఉ. పంటికొలందిఁ జక్కెరల•పానక మూరెడుకావిమోవి పె
న్గంటి యొనర్చి గుబ్బ లెద • గట్టిగఁ జేర్చి కవుంగిలించి పూ
వింటివజీరునాలమున • వేమఱుఁ బ్రేమ దలిర్ప వానితో

జంటఁ బెనంగఁ దేనియల • జవ్వన మేటికి మవ్వ మేటికిన్. 14

క. అని యిటు లనివారితో మగు, మనసిజవేదనఁ గలంగు • మహిళామణిఁ గ
న్గొని యనుఁగుం జెలు లందఱు, ఘనతరచింతాభరంబు • గడలుకొనంగన్. 15

ఆ. పొలఁతులార యిపుడు • నెలఁతకు విరహార్తి, బలిత మయ్యెఁ జేయు • పని యిఁ కెద్ది
గలదు చూడుఁ డంచు • వలనొని యందఱు, నిందువదనఁ జూచి • యిట్టు లనిరి. 16

క. సీహారకరముఖీ యిటు, లాహా మోహాతిరేక • మలరారఁ గడుఁ
హాహా యని సొలయుచు ఘన, సాహసవృత్తిఁ మెలంగఁ • జను నే చెపుమా. 17

తే. కన్నియవు గాని పోడవు • గావు నీవు, కువలయాక్షిరో సి గ్గెల్లఁ • గొల్లఁ బెట్టి
పలు దెఱంగుల నాఱంగఁ • బాడి యగునె, యహహ నీ డెందమున నింత • యళుకు లేక.

క. బాలా నవమృగమదజం, బాలాంకితమృదుకపోల • భాలా మేలం
జేలా జేలా యిటువలె, మేలా మేలాగు సడల • మెలఁగఁగ నీకున్. 19

చ. తలఁపున నొక్క యన వసు • ధాతలనాథకుమారుఁ గోరి క్రొం
దళుకుఁబసిండివన్నియలఁ • దయుఁ గేర్చు అసోయగంపు మే
న్పలుపలకాఁకలం గరఁగి • పాఱఁగఁ జేసె ది దేమి మేల్బళా
చిలుకలకొల్కి నీవెడఁగుఁ • జిన్నియ లెన్నఁగఁ గ్రొత్త లయ్యెడిన్. 20

సీ. పెంపార వలిబిలి • బిలిపాటఁ బాడుచు, నింపుగా వీణ వా • యింప వేమి
గమగమవలచు చక్కనిమంచిగందంబు, వలుదచన్గుబ్బల • నలఁద వేమి
గిమింమ క్రొత్తగొ • జ్జఁగివిరిసరములు, సొగసుగాఁ గ్రొమ్ముడిఁ • జుట్ట వేమి
శుకుఁ గొమ్మించుట • ద్దము చూచి నొసలను, దీరుగాఁ గస్తూరి • దిద్ద వేమి

తే. చిలుకప దల మచ్చికఁ • జేసి ముద్దు
చిలుక ముకిలెంపు మాటలు • చెప వేమి
కడిఁదిరతనంపుఁ దొడవులు • దొ గ వేమి
తెలువ నీ కిది యేలాటి • తెలుఁగు చెపుమ. 21

ఉ. చెంత మెలంగు నూడిగపుఁ • జేడెల బి ట్టదలించె దేమి ము
న్నెంతయుఁ బ్రేమతోఁ బెనిచి • యిడ్డ మయూరమరాళ శారికా
సంతతులం గన న్మెఱయ • సారెకుఁ బాఱ నడంచె దేమి
ంతవతీలలామ యది • మంచిదె నీమది నెంచి చూడుమా. 22

చ మ ససమా ర్తి యని • మాన నాథకుమారశేఖరుఁ
మ ఁ లపో లు • మాఱు గృశింపఁ నేల నీకు స

మ్మెద మగున ట్లొనర్చెదము • మాపలు కిమ్మొగి నాదరించి యో
మదకలహంసయాన విను • మా యనుమాన మిఁకింత యేటికిన్. 23

ఆ. అనుచు నిటు లనుంగు • ననఁబోఁడు లాడిన, పలుకు లాలకించి • కలికిమిన్న
కడఁకతో నొకింత • కలఁకలో నుడిగి య, య్యగురుఁబోండ్లఁ జూచి • యిట్టు లనియె.

సీ. చెలులార వినుఁడు క • ల్వల ఱేని వల ఱేని, నలువారఁ బలుమాఱు • గెలువఁ జాలు
నల ఱేనిసోయగం • బెలమిఁ గన్నులఁ జూచి, నంత నుండియు డెంద • మతనియందె
తవిలి క్రమ్మఱక వం • తలఁ గలంగఁగఁ జాఁగె, నహహ మోహము నిల్ప • నలవి గాదు
శుకమయూరమరాళ • పికశారికామధు, వ్రతచమూసహితుఁడై • రతివరుండు

తే. వెతలఁ బఱచుచున్నాఁడు • వేయుగతులఁ
దఱచు లిం కేల యీవేళఁ • దాళఁ జాలఁ
జక్కఁగా మీకుఁ గేల్మోడ్చి • మ్రొక్కు లిడెదఁ
జెలిమి దైవార నసురులు • నిలుపరమ్మ. 25

చ. వినుఁ డొకమాట చెప్పెద న • వీనకృపామతి నాదరించి యి
ప్పని యొనరించి వేదనలఁ • బాపుఁడు మీ రిటు గాక యున్న చో
నెన రెడలించి నాయెడల • నేరము లెంచి చలంబు మించ నో
యనుఁగు వెలందులార కడు • నారడిఁ బెట్టకు రమ్మ వేఁడెదన్. 26

ఆ. అనిన బోటికత్తె • లమ్మ నీకిపు డింత, చింత యేల వట్టి • ఱంతు లేల
నెమ్మి నుండి నీకు • సమ్మదం బొనఁగూర్తు, మనుచు నూరడించి • యనిచి రెలమి.

తే. అటులఁ జెలు లూరడించిన • నాఁ దవిలి
యన్నిలింపాంబుజాతద • ళాయతాక్షి
యతితరాభీప్సితావృత • స్వాంత యగుచుఁ
గొంతదిట మూని యున్న య • నంతరమున. 28

సీ. చెఱకుసింగిణివింటఁ • గఱకుతుమ్మెదనారిఁ, దవిలించి విరిదొన • వ్రవళిఁ బూని
కడిఁది గేఁదంగిరే • కడిదంబు మొలఁ జెక్కి, సురపొన్న క్రొన్న న • జోడు దొడి
పలుమొల్లసరముల • పాగ బాగుగఁ జుట్టి, మే నెత్తమి పూ • డాలు వట్టి
రాణించుచిలుకప • తాణి తేజీ నెక్కి, గండుఁగోయిలదండు • నిండి కొలువ

తే. నలరువిలుకాఁ డనెడి పేరి • బలుసిపాయి, హోళిఁ బైకొని కో యని • యార్చి పేర్చి
కలికివలిగబ్బిగుబ్బగు • బ్బలులనడుమ, వాఁడివిరిముల్కి డుస్సి పో • వంగ నేసె. 29

క. ఏసిన హా యని సోలి వి, లాసిని వడిఁ దెలిసి పెక్కు • లాగుల వెతలన్

వేసరి యేమియుఁ దోఁచక, గాసిలుచుం జెలిమిపెలఁదుఁకల మొఱఁగి వెసన్. 30

సీ. పట్టెలఁ గే లూని • పొన్ను మెల్లన డిగ్గి, గిలుకుపసిండిపా•వలు దొడుగక
మినుకుచేలచెఱంగు • మేలుముసుం గిడి, పుడమిపైఁ దడఁబడ • నడుగు లిడుచు
వీడినసెజికొప్పు • వీఁపున జీరాడ, గాటంపుటూర్పులు • గదలుకొనఁగ
జిలిబిలిచెమటసో•నలు మేన జాల్గొన, జిలుఁగుసెన్నడుమునఁ • జేయిఁ జేర్చి
తే. జంటఁ బిలపిలఁ జనుశుక•శారికామ, యూరకాదంబవితతుల • సులికి పాఱఁ
దఱుముకొనుచు నె ర్తును • దారి వట్టి, తరలెఁ దగలాక్షి యంతికో•ద్యానమునకు.

వ. అట్లు తరలి చని వనిం బ్రవేశించి. 32

సీ. కమ్మపుప్పొడి ముండ్ల•కరణి నంఘ్రులు గాఁడ, నలరులు మరుతూపు•లట్ల తగులఁ
బికరావములు పెద్ద•పిడుగుల ట్లదలింపఁ, గేకులు పులులట్లు • ఢాక చూపఁ
గొదమతేంట్లు తుపాకి•గుండ్లపోలికఁ దాఁక, నలఁతిగాడ్పులు బూచు•లట్ల పొదువఁ
దలిరుటాకులు కటా•రులమాడ్కి మెయి సోఁకఁ, గపురంబు పెంధూళి•గతిని గప్ప
తే. నడలి యెచ్చోటఁ గా లూన • నలవి గాక, మగలి పూఁదేనెసోనలు • గురియుచున్న
తలిరుజొంపంపులేమావి•తరులనడుమ, మేలికపురంపుఁదిన్నెపై • మేను చేర్చి. 33

తే. ఏమి సేయుదుఁ గటకటా • యించువిల్తుఁ, డేఁచ నిలువెళ్లి వనిఁ•జేరు టెల్లనిపుడు
గనొనఁగఁ బీడ విడచి బి•గాది పట్టి, నట్టు లయ్యె నిం కెచ్చోటి • కరుగ వలయు.

సీ. గ తంపుమొగిలి రే•కడి ంబు ల్మ్మునఁ, గదియించి డుస్సిపో • నదుముదాన
ఘేటి, జ్జెఁగ టి•యేటికాలువలోనఁ జాఱు ఖాని చివ్వన • నుఱుకుదాన
దాక వను బూవు•దండ చేరిచి మె , యిఱియంగ నూరి బిగి•యించుదా
విరిదేనెలోనఁ గ•ప్పురము వోసి మెదించి, త యు కొమ్కమ్మడిఁ • ద్రా దాన
తే. గాక యుండిన సితగరు•తో కశౌక, కోకిలానీకమ త్తమ•ఘూకచంచ
రీకశారికదలబంబు • లేక పేళ్లి, దాఁకి పైకొన నిఁక నిల్వఁ • ద మె యిందు. 35

చ. అళులఁ బికంబులు ను కము • లంచలు శారికలు న్మయూరముల్
గొలగొలలాడుచుండ • ఖాఁత లిడక బెగ డొంది యయ్యయో
చెలుల మొఱంగి యిచ్చటి (• జేరుట యె (దలంచి చా (గా
ములు వె ంచి ట్టు బి • మొ చం ము దోఁచె య్యెడన్. 36

. అ మఱియును. 37

--రా య చు రామ •మా య ంచుఁ
జ ధర యు చుఁ బలుమాఱు • సంస్మరించు

మకరకేతనపరభృత•మందగంధ
వహులదాడికి నోడి యా•వన్నెలాఁడి. 38

సీ. ముద్దుగుమ్మకు శిలీ•ముఖ మయ్యెఁ దుమ్మెద, యలికుంతలకు సోఁకు•డయ్యెఁ గాడ్పు
కలికికిఁ బుండరీ•కం బయ్యె నెత్తమ్మి, యంబుజాక్షికి బర్హి•యయ్యె నెమిలి
యతివకుఁ బున్నాగ•మయ్యెను సురపొన్న, కొమకుఁ గాండంబయ్యె•హిమజలంబు
కంబుకంఠికిఁ బరా•గం బయ్యెఁ బుప్పొడి, సతికిఁ గోకం బయ్యెఁ•జక్రవాక
తే. మంగభవఘోరసాయకా•యాతయాత, నాపికంపితహృదయరా•జీవ యగుచు
నంతకంతకు సంతాప•మతిశయిల్ల, నుపవనంబునఁ బ్రచరించు•చుండునపుడు. 39

క. అత్తతిఁ బుత్తడిగీమున, బిత్తరిఁ గానక కరంబు•బెగ్గిలి యనుఁగు
గత్తియ లందఱు నొకచో, మొత్తము లై తత్తరిలుచు•మురిస లంగన్. 40

ఉ. హా లలనాశిరోమణి గృ•హంబును వెల్వడి మన్మ సల
జ్వాలల కోర్వ కెచ్చటికిఁ•జాఁగనొ యెయ్యెడ నేమి యయ్యెనో
పైశమ మాడరే యనుచు•వాపిరి నారయుచున్న యప్పుడా
బాలికచంద మంతయును•బంజరకీరము లేర్పరించినన్. 41

క. విని వనిత లహహా నిర్భయ, మున నేమరి యుండి మో•పోతిమి గదరే
యని వని కందఱు గొబ్బునఁ, జని చెలి నం ద వెదుక•జాఁగి డంకన్. 42

సీ. ఈకప్పురపుఁదిప్ప•యెక్కి యొక్కింతసే, పెలనా వల నోస•నిలిచి యుండె
నీగుజ్జుమావి•యిపురుజొంపమునీడ, బడఁతి యించుకసేపు•పవ్వళించె
నీమిటారపుఁజంద•మామరాతిన్నెపైఁ, గొమ యించుకసేపు•గూరుచుండె
నీవేడబపుమొల్ల•పూవుగొజ్జంబొదరింటఁ, జా యించుకసేపు•సంచరించె
తే. నీనిగారంపుద్రాక్షల•తానికాయ, కాయమానాంతరంబుల•కడ నొకింత
సేపు నాళీకపత్రాక్షి•సేదఁ దీర్చు, కొనియెఁ గన్గొనరమ్మ యో•కొమ్మలార. 43

సీ. పాను వెక్కఁగ లేక•బడలుచేడియ యెట్టు, లీకప్పురపుఁదిప్ప•లెక్క నోపె
విరిదీఁగె సోఁకి వే•సరుబాల యెట్టు లీ, కారుపూఁబొదరిండ్లు•దూఱ నోపె
వీణాధ్వనుల కుల్కు•వెలఁదుక యెట్టు లీ, ఘనపికారావము•ల్వినఁగ నోపెఁ
దాలవృంతములకుఁ•దలఁకుపైదలి యెట్టు,లీసురుగాడ్పుల•కెదుర నోపెఁ
తే. కేళికాగారములపొంతఁ•గేళికులుల, జొరవెఱచుజోటి యెట్టు లి•చ్చోటిమేటి
తేటగొలఁకుపూనీటి•యేటికాల్వ, దాఁటనోపెనో కదరమ్మ•బోటులార. 44

సీ. ఎదవ్రయు లొదవంగ•నీదుండగపుగండుఁ, గోయిల రాపింపు•గూయుచుండ
మేను చిల్లులు వోవ•నీనాలివలిగాడ్పు, మూఁకలు పైపైని•సోఁకుచుండఁ

దలఁదిమ్మ ఘటకెయిల్లఁ • దవిలియీ తాటోటు, మొకరితుమ్మెదదిమ్మ • మొరయుచుండఁ
గనుదోయి నెతిఁ గప్పఁ • గడఁగి యీ బలితంపు,చుఱుకుఁగప్రపుఁబూది • పఱచుచుండ
తే. నెక్క తెయుఁ గోనఁ ద్రిమ రు•చుండి మెందు
కొనుదొసంగులఁ బిమ్మటఁ • గొనుచు మనలఁ
దలఁచి యమ్మకచెల్ల య•వ్వేలఁది యెంత
వంత నడలెనొ కదరమ్మ • యింతులార. 45

సీ. ఈబిసంబులు చూచి • హేలావతీమణి, పాఁపకూటువ లంచు • భ్రమసెనేమొ
యీపికంబులఁ జూచి • యిందీవరేక్షణ, చెడుఁగుసోఁకుడు లంచు • జడిసెనేమొ
యీనెమ ను జూచి • మానినీతిలకంబు, బలుకార్ముకము లంచుఁ • బఱచెనేమొ
యీకెంద రుఁ జూచి • రాకేందుబింబాస్య, దవవహ్ని యనుచు లోఁ•దలఁకెనేమొ
తే. య హా పసిబిడ్డ కిట్టి ఘో•రార్త్రి యొదవె
నేమి సేయు మే మంద • మెటుకుఁ బోద
మెవ్వ ని వేఁడుకొంద మిం • కిపు డటంచు
నోలి దిరుగుచుఁ జని చని • యొక్కచోట. 46

• ముసుఁగువాయు గఁ ద్రోచి • కసరి దిగ్గన లేచి, యట్టెత్తి నలుగడ • లరయుదాని
మాటి ద్రబ జా • నాటి క్రొవ్వేఁడిక, …టిజాల్గొనగోట • మీటుదాని
…ఘోచ్చ్… …సెకఁ గం , యుసు రంచు నిట్టూర్పు•లుచ్చుదాని
బెడి ం మదకీ • కరావముల కులికి, నెల్లుగా మదిఁ దల్ల•ల్లుదాని
తే. నుసురు లూడాడ … విస • విసరి ముసరి
దొసఁగు లెసగించు…రు గాడ్పు•తుటుము దాడి
క లి త యు గడగ • వడఁకుదాని
వేల్పురాక … ఁ గాంచి రా•వెలఁదు లపుడు. 47

తే. కాంచి ద … ల నుండియే • …నఁకఁ బఱచి
పొద కొని యశ్రుజలపూ…ము మెఱుంగుఁ
బోఁ… మై తాప మార్చుచుఁ • బ్రోడ లైన
గుఁ…రా … రాకుఁ …ం … దరమున. 48

లె చంగ … ు మే … ం•పెం, విరులు, పడఁ మిన్నకుఁ జుట్టి రా • బడిసి వైచి
కప్పూ… టు • … ఁ బెట్టి, యఱు ఁ గురువేరు గట్టి నె•య్యమున ననిరి.
ఉ కొ … ్మ పువెత • గుందుచు నిల్లడఁబాసి యిమ్మెయిక్

మ మ్మఱ చేసి యొంటిగ వ•నంబున కేటికి వచ్చి తమ్మ సౌ
త్రము లం గేరునీమృదుపా•దంబులు గందెం గదమ్మ మేలు మే
లమ్మ చెల్ల నీబలుగ•యాళితనమ్ములు చెప్పఁ జిత్రముల్. 50

క. కన్నెల నెందఱి నేనియుఁ, గన్నులఁ జూచితిమి గాని • కటకట యిటులన్
మున్నెన్నఁడు నీపగిది, న్మన్నతికలఁ బొరలుమాని•నులఁ జూచితిమే. 51

సీ. కుజనులఁ జేరి చొ•క్కుచు శీధుపానంబు, సేయుచుండాలు లీ•చెనఁటి తేఁటు
లడవులఁ దెరువరు • లడలఁ గేకలు వెట్టి, పఱచుశిఖండులు లీ•బక్షిణములు
పలుగాకిమూఁకలో • బ్రతికి పంచమరీతి, నెసఁగుకోలాకతు • లీపికములు
విషము విడుల్చుచు • వెస ఘనవిముఖతఁ, జనుజాలపదము లీ•సారసములు

తే. పూని నిరతంబు చెలరేగి • పుణ్యతరుల, ఫలము లెను బడఁ ద్రోయు•పతుపాకు
లీశుకంబులు హా వెఱ • పింత లేక, వనజదళనేత్ర యిం దేల • వచ్చి తమ్మ. 52

తే. ఆమెఁ గానిము మంచిది • యబల యింకఁ, గొంక వలవదు నీమది•కోర్కె లెల్లఁ
దీఱ నిప్పుడు వ త్తోనఁ • దూఱి పూలు, గోయుదము రమ్మ తహతహ•కొంతదీఱ.

తే. అనుచు వనజాతలోచన • నత్తెఱంగున, నాడి సంగడిపూఁబోఁడు • లంత నచటఁ
దర పుష్పాపచయబు •దలఁచుకొనఁగ, వరుస నందఱు శృంగార•వనము చొచ్చి.

తే. క్రొమ్ముడులు దిద్ది కంచుల • గుదియఁ గట్టి
మొలల నవరత్నమయకాంచి•కలు బిగించి
యందియ ల్పాదకటకము • ల్పొందుపఱచి
యొండొరుల మీఱి వేడుక • లెంౘుకొనఁగ. 55

మ. అళులం జోపుచుఁ బువ్వుఁదేనియల నె•య్యం బొప్పఁగాఁ గ్రోలుచున్
ఫలము ల్మెక్కుచుఁ దీవపందిరులలోఁ • బలాఱుఁ గ్రీ ంచుచున్
గలకంఠంబులఁ దోలుచున్ సుమపరా•గం.బు తిం జిమ్ముచుం
దలిరున్ జొంపము లెల్లఁ ద్రుంచుచు సుధా•ధామానన ల్నెమ్మదిన్. 56

మ. వలిగప్రంపుటనంటిబోదియః క్రే•ళ న్గుజ్జులేమావిమ్రాఁ
కులనీడన్ బలుదాకపందిరులలో • గొజ్జెంగపూనీటివా
కలపొంతం గురువిందపెన్ బొదలలో • గాటంపుఁజెంగల్వబా
వులపజ్జ న్నెలరాలదిన్నియలఁ బ్రో•వు ల్గూడి క్రీడించుచున్ 57

సీ. మిహికాంశుముఖి యోర్తు • మాకారభూజంబు, కలికి యొక్కతె తిల•కద్రుమంబు
కరిరాజయాన యొ•క్కతె ంధువారంబు, కోమలి యొక్కతె • కురువకంబు

శతపత్రపత్రలో•చన యోర్తు వకులంబు, సుందరి యొకతె యా•శోకతరువు
కలకంఠకంఠి యొ•క్కతె ప్రేంఖణంబును, సన్నుతాంగి యొకర్తు • పొన్నమ్రాను
తే. సఖి యొకతె గోఁగు నొకయింతి•చంపకంబు
నలరుఁ లెత్తించి కెలమిఁ జే • నంటి చూచి
యూర్చి కౌఁగిటఁ బెనఁచి క • ల్లుమిసి తాఁచి
పాడి నగి పల్కి యానన•ప్రభలు నెఱపి. 5
తే. మఱియు వనియె ఁ గలయఁ ద్రి•మ్మరి యుడుగక
మెదలుటక్క ండుఁదు•మ్మెదలు వ్రేలయఁ
బొదలు గాటంపుఁగ్రొవ్విరి•పొదలు దూఱి
ననలు గో రి సరసిజా•ననలు చెలఁగి. 59
సీ. పొన్నపువ్వులు గోసెఁ•బూఁబోఁడియొక్కతె, మొగలిరేకులుద్రుంచె•ముగుదయొకతె
కుం ము దిమె నిం•దిందిరాలక యోర్తు, చంపకంబులు గిల్లెఁ • జాన యొకతె
ల లజ్రవ ం•బులు గోసెఁ జెలి యోర్తు, భండీరములు ద్రుంచెఁ • బడఁతి యొకతె
దాసనంబులు గోసెఁ • దరుణీమణి యొకర్తు, పాటలంబులు గోసె • బోటి యొకతె
తే. హాళి దైవార దైవతా•బ్జాస్య లెల్ల, రేసి తమ నాభినఖదంత•నాసికాంఘ్రి
భుజ దచ్ఛదతనుగంధ•ములకు సాటి, గా వివి యటంచు నిరసించు•కరణి నపుడు.
తే. చెఱుకువిల్లును గ్రొమ్మావి•చిగురువాలు, నలరుఁదూపులుఁ బూని కో•కిలశుకాలి
బలములోఁ దూఱి తా మనో•భవుఁడ నంచు, సతుల బెదరించె నొకసరో•జాతవదన.
తే. కురులు జడ యల్లి మందార•కుసుమ మునిచి
కప్పురపుబూది మైఁ బూసి • గొప్పమల్లె
విరి రు ద్రాల్చి తా మహే• రుఁడ నంచు
దా నదలిచె నొ మత్త•దంతియాన. 62
వ. వెండియుఁ దమలోన. 63
రగడ. వనిత వనితరు లలమి నేరుపు• లన వల నగుననలు ద్రుంచుము
తనరుతనరుచి నెఱపుచున్నది • దబ్బ దబ్బఱ గాదు కాంచుము
లదు వల దురు యనంటు వంత ంతల కెల్ల నీరము
లికి కివెడ ద న్న ఁ• ఁగప్పు పుక్క దుమారము
నే మెల దు•మ్మె లు మెదలెడుపొదలఁ దూఱెదు
జా లగుచు బాలర•సాలసాలము లెక్కి జాఱెదు

పూని పూ నిలు వెల్ల నవచిన • పొన్న పొన్నల నీడ నాడక
మాని మానిను లెల్ల మె న • మల్లిమల్లియ లాఁగి రోడక
తెలివ తెలివడిఁ బూని దలిచి • తేని తేనియసోనవానలు
నెఱయు నెఱయువిదలకు వేడుక • నించు నించుక యలరుఁగోనలు
సారసారససౌరభము వెద • చల్లుచల్లని కొలనిచెంతను
జేరి చేరిక నాడుకొందము • చెలువ చెలు వలరఁగ నొకంతను
దలరెఁ దలరెడువిరులు దొరకిన • దాఁక దాకఫలంబు లేరక
యలసి యలసికతామయంబుల • యంద యందఱు నుంటి రూరక
మాను మానును మెల్ల క్రొంబొద • మఱుగు మరుగురుపదము భామిని
కాన కాననఁబోండ్లు చనియం • గదలఁ గదలక నిలిచి రామి
నెన్న నెన్నడుఁ జూడ మిటు పరు • వేల వేలతరంబు పు ´ లు
కన్నె కన్నెఱఁ జేసి కోపము • గ్రమ్మఁ గ్రమ్మఱఁ జనెదు దవ్వ
కొమ్మ కొమ్మదుపూఁతసంపెఁగ • కొమ్మ కొమ్మని తఱమి చూపకు
మమ్మ మ మ్మఱ చేసి తేఁటుల • మాటిమాటికి నెడలు వాపకు
మహిల మహిల కడిందియలరుల • మనికి మనికిత ముడిగి చూడుము
బహుల బహులలకొఱకు నెల్లెడఁ • బర్వి డఁ బోక వీడుము
సేనసేనలు గూడి ముద్దులు • చిలుకఁ జిలు లు మొఱయు నిచ్చటఁ
జాన జా నగునవలు వెదుకఁగఁ • జాఁగి జా గిటు లేమి ముచ్చట
యేమె యేమె యైనఁ జని వన • మెల్ల మెల్లన గాలు చేసెదు
రామ రామక లఁ గ్రాలుసర మ్మగమ్మునఁ దీసి సెదు
పొగడ పొగడఁగఁ దగు హా నిను • బోఁటిబోటి నితావులు
తగవె తగవె మరుండు పొద కుఁ • దా తారి తొలంగు వులు
మధుపమధుపవనేందులను బగ • మాన మానసము (దలం మె
మధురమధురసకుసుమములు పలు • మాఱు మాఱు కిడి భజింతమె. 64

తే. అనుచు వనకేళి సలిపి ల • తాంగు లె (, జా లరులు దలిరులు • 0గ్రహించు
ఘర్మజలబిందువులఁ దోఁగి • కడఁక మెఱయ, నంత జల ళి గావిం • దను దలఁచి.

సీ. యక్షనాయకునిభాం • డాగారమునఁ బోలె, మకరకచ్ఛ న • మహిమ మగుచు
గమలామనోహరు • కరతలంబునుబోలెఁ, బటుశంఖచక్రవి • స్ఫార మగుచు
బృందారకాధీశు • మందిరంబునుబోలె, ననిమిషామృతపరి • వ్యాప్త మగుచుఁ
గామనీయకతార • కాపథంబునుబోలె, ఘనరాజహంససం • లిత మగుచు

తే. భూరిదిఙ్మండలముఁ బోలెఁ బుండరీక, కుముదసంసక్త మగుచు నత్యుద్రలీలఁ
జాల నొప్పారుసారకాసార మొకటి, గాంచి రప్పు డవ్వియచ్చరకమలముఖులు.

సీ. సమదరథాంగభాస్వరపయోధరయు స, మీచీనపాఠీనలోచనయును
శైవాలవల్లరీజాలధమ్మిల్లయు, వికచనవీనారవిందముఖియు
నతులగం రతరావర్తనాభియు, రంగదుత్తుంగతరంగవళియు
విలసన్మహోదగ్రపులిననితంబయు, డిండీరదరహాసమండితయును

తే. కంబుకంఠియుఁ గలహంసగామినియును, రామకమిళిందమాలికారోమలతయు
నగుసరోవరలక్ష్మి యయ్యా ముఖుల, కతులితామోద మొసఁగె నయ్యవసరమున.

తే. అమరనారీశిరోమణు లతిత ప్ర, హర్షమానస లై యప్పు డక్కడింది
తమ్మికొలను నిరీక్షించి తత్తటమున, వసనమణిమయభూషణావలులు వెట్టి. 68

చ. గడితపు గావిపావడలు గట్టి కుచంబులబంటి నీటిలోఁ
దడయ చొచ్చి హెచ్చరిక దార్కొన నుమ్మడి నోలలాడుచున్
దొడరి పిసాళిజక్కవలఁ దుమ్మెదదాఁటుల నంచబోదలన్
మడువునఁ బాఱఁ దోలుచు సమగ్రవిలాసవిహారలీలలన్. 69

చ. కరివరయాన యొర్తు బిసకాండము చిమ్మనగ్రోవి చేసి య
బ్బురముగ నొర్తు మీఁదఁ దనపుక్కిటినీరము చల్లి నీటిలో
సరగ మునింగె దానికచసంతతి యంచును నాఁచుఁ వని
బ్బరముగ లాగ నచ్చెలువ పైదలు లందఱు నవ్వి రొక్కటన్. 70

తే. ఉవిద యొక్కతె వెతి లనుండి నీటఁ, దేలుచో నొక్కరాయంచ తివిరి తమ్మి
మొ యంచును దానిచన్మొగడ పొడువఁగ, కి యలికి యొకించుక యులికిపడియె.

క. నలిన ముదాదికము ల, త్తలునీమఱు లెల్లఁ గోయుతటి నొకచె చే
తుల ముట్టఁ దయ్యె లినం బులు కన్నులఁ జూడ దయ్యెఁ కుముదంబుల్.

ఉ. చంపకగంధి యొర్తు మదషట్పదపంక్తులఁ దోలె ంచలన్
బై పఱఁ సె నొక్కజ భృష్టనవేణి శాళనా ముల్
్రుం (దొడంగె నెచ్చ కత్తో నొకము గజేంద్రయాన కం
పిం ((జేసె నొక్కశశిబింబ భానన చక్రవాకులన్. 73

చ. మెఁతుక యొరు తమి ఁవి మీఁదటితేఁటులఁ జోఁప నయ ళుల్
చెలివ నా బు ం కుఁ రినఁ గేళిసరోరుహంబుచేఁ
బలుమ ఁ దోలుకొన్న డి పాఱక యున్నఁ గలంగి దానిపైఁ

దలఁగక చల్లె వేసలిని • దాల్చిన గాటపుఁ గ్రొత్తసంపెగల్. 74

క. అలివేణి యొకతె యొకతొ, య్యాలిపై నోలయిడి పఱచి • యంబుజషండం
బుల నడుమ డాఁగ దానిం, బలిమిం బోనీక పట్టి • పడఁతి గలంచెన్. 75

క. అప్పులఁ బడి యొకచేడియ, తెప్పునఁ దేలంగ లేక • తిరుగుడుపడుచోఁ
గొప్పొడిసి తిగిచె నొకచెలి, యప్పులఁ బడువారిబ్రదుకు • లట్టివ కావే. 76

తే. ముగుద లుమ్మడి సరసిలో • మునిఁగి తేలు, నపుడు కచముల జాఱు నీ • రనువు మీఱెఁ
గలికిమిన్నల క్రొవ్వేద • ఘనము లగుటఁ, బెరసి ధారాళవర్షము • ల్గురిసెనఁ. 7

చ. నెలఁతలు నీటిలోనఁ దమ • నీడలు గన్గొని చిల్వచెల్వ లం
చెలమిని గౌఁగిలించుకొన • నేగెడు చందము దోఁప బాహుశా
ఖలు నెఱిఁ జూచి యీఁదుచును • గ్రన్నన లోనికి డిగ్గి డిగ్గి యం
గలఁగఁగఁ ద్రొక్కి యేమియును • గానక యబ్బురమంది రందఱున్. 78

సీ. కరిరాజయాన యొక్కతె గాసివెట్టఁ దా, మఱిసాక్షి హరిమధ్య • మెఱుఁగుదీఁగెఁ
దుహినాంశువదన యోర్తు గలంపఁ జక్రసు, స్తని యహిరోమ • వెనుక నీఁగె
మదకీరవాణి యోర్తు దలంకఁ జేయ బిం, బోష్ఠి సాంకవగంధి • యొద్దఁ జేరెఁ
గలకంఠకంఠి యొక్కతె నొంపఁ దలిరాకుఁ, బోఁడి రామాంగి దాఁపున వసించెఁ

తే. కమలకల్హారకువలయ • కుముదసముద, యాంచితామోదమేదురో • ద్యత్సరోవ
రాంతరంబున లీలావి • హారసరణి, సమద హేమరుగ్వదన లో • లాడునపుడు. 79

క. మునుఁగుచుఁ దేలుచు నీఁదుచు, ననువుగ నుదకంబుఁ జల్లు • లాడుచుఁ బకువుల్
గొని యోల లిడుచు చొండోరుఁ, జెనఁకుచుఁ జేడియలు క్రీడఁ • జేసిరి నెమ్మిన్. 80

ఆ. అంతఁ గొలను వెడలి • యింతులు దరిఁ జేరి, కుంతలంబు లార్చు • కొని విభూష
ణాంబరాదికంబు • లలరించుకొని సంత, సమున మరల వనికిఁ • జని యొకెడల. 81

తే. వలపుఁ గ్రొంపుటనఁటి మ్రాఁకుల కెలఁకుల, జాలువాఱెడు చలువగో • జ్జంగినీటి
యేటికాల్వల నేపొందు • మేటి దాక, తీవ వలిగొన్న గుజ్జులే • మావిక్రింద. 82

తే. కొమరు దళుకొత్తఁ జెఱకుఁ గం • బములు నిలిపి, యాలరుపందిరి వైచి కెం • దలిరుటాకుఁ
దోరణంబులు గట్టి సిం • గార మెలయఁ, గమ్మ గేదంగి రేకుద • మ్మంపఱచి. 83

క. నును పగుమ్మృగమదపంకం, బున దీనియ దిద్ది కప్రపు • పుంబొడి ముగ్గుల్
నినిచి లవలిదళములపై, మనసిజరతిసతుల వ్రాసి • మఱి యద్దరులన్. 84

తే. తద్బలంబుల వ్రాసి గం • ధప్రసూన, ధూపదీపప్రముఖషోడ • శోపచార
ముల నిరంతరభక్తిచే • బూజ సేసి, చిగురుఁబోఁడులు డాకొని • పొగడి రపుడు.

క. దండము నీ కిదె జగదు, ండభుజాదండనిహిత•తతసుమనశ్శో
దండవినిర్జితశకలా, జాం స్థితజంతుజాత • హారిసంజాతా. 86
సీ. ఎడప కెప్పుడుఁ గన్ను • లెఱ్ఱఁజేయుబలంబు, గంటి సేయక యొద•నంటుతూపు
వట్టిమ్రాఁకులు చివు • ర్వెట్టించుదళవాయి, మి న్నంది యేపున • మెలఁగుతేరు
తునిఁగియు మొలచున•ద్భుతపుఁగన్నులవిల్లు, తనకుఁ దా మోఱయుబి• త్తరపునారి
చుఱుకు మీఱఁగఁ బండ్లు•గొఱుకు టెక్కెలజక్కి, నీళ్లలో జాడలు • నెఱుకు సిడము
తే. గలిగి యలిగినపతుల శృం•గారవతుల, గతులఁ బెనయించి హాళిమై • నతుల గతులఁ
గేరు నేరుపు నీకె చే•కూరె నౌర, మహితసుకుమార మార ర•మాకుమార. 87
క. కొంకక యెపుడును నీపద, పంకరుహధ్యా నరూఢిఁ • బరఁగుదు మదన
సంకల్పసి యిడుము ని, శంకటశృంగా విభవ•సంకల్పభవా. 88
క. కమలభ వము మర, సముదయ మళు కొందు నీని•శాతప్రసవా
స్త్రము కిఁక లెదురే, సమదోద తీక్ష్ణగగమన • శంబరదమనా. 89
తే. హాళిఁ జలపట్టి మృదుకుసు•మాశుగముల, యతులదృఢమానసములువ్ర•య్యలుగఁ జేయు
నీపరాక్రమరూ వర్ణింపఁ దరమె, విరహిణీపాంథజనజైత్ర • విష్ణుపుత్ర. 90
చ. పనివడి యింత నీయెదురఁ • బల్కుఱఁ దెల్పఁగ నేల బాల న
నవరసార్వభౌముఁడు వ•శంవదుఁ డై కడు గారవించి నీ
నులఁ గరంగఁ జేయు నెడ • బాళి దలిర్పఁగ నీకు నెంతయుఁ
నిచినకూర్మి నుత్సవ మొ•నర్పుఁ జువీ సరసీరుహాంబకా. 91
తే. అనుచు నతనుని బ్రార్థించు•కొని మెఱుంగుఁ
బోఁడు లక్కన్నెఁ దోడ్కొని•పోయి నిజని
కేతనము చేర్చి యతితర•ప్రీతి మెఱయ
నరయు చుండిరి మఱి తద•నంతరమున. 92
క. బంధూకప్రసవనిభా, బంధురుఁ డై యపుడు పద్మ•బంధుఁడు గ్రుంకెన్
ంధుపరమణీవేణీ, బంధంబున జాఱుపికిలి•బంతియపోలెన్. 93
సీ. చరమాద్రిశిఖరసం•చరదభ్రచరవధూ, శ్రేణి గట్టినతోఁ•పుఁజీర లనఁగ
నంబరారణ్యభా గంబునఁ దళుకొత్తు, గు లేనూవిచి•గు ళ్లనంగ
బు వ్రరరా •రా గ్ర షైఁ, బ లుపారుజేవురు•పూఁత లనఁగ
మణులు మ లాడెడు, గడితంపుబంగండి•పొడు లనంగఁ
తే. మత్తేభరా ము•ద్వృత్తిబయలు, వెడలుచు మేనఁ గనుపట్టు • వితతగైరి

కప్రభాచ్ఛటలనఁగ సఖండలీల, సంజకెంజాయ లలరె దిశాముఖముల. 94

చ. తతి యసులోహకారకుఁ డుదగ్రతఁ బశ్చిమశైలశృంగముఖ్
గుతిఁగాని వేలుపుందెరువు నొప్పిరంగునఁ జాయమందులోఁ
గొఱలెడువిన్నుమానికపుఁగుండు ఘటించి యగాదు చేసినం
దఱచుగఁ గ్రమ్ముక్రొంబొగ లనంగ జగంబునఁ బర్వెఁ జీఁకటుల్. 95

తే. రవళిఁ గువలయహితుఁ డగురాజు సారి, వచ్చునెడల విభావరీవనరుహాక్షి
చెలఁగి చల్లినముత్తెంపుసేసఁబ్రాలు, గాఁ జుక్కలు దట్టమై నింగిఁ బర్వె. 96

చ. విరహులఁ గెల్వఁ గోరి ననవిల్తుఁడు బల్తుఱుతూని పుష్పలి
ట్పరభృతకేకిసంఘములఁ బంపిడి తానును విశ్వరూప మ
చ్చెరువుగఁ దా నో యనఁగఁ జీఁకటి లోకము లెల్ల నిండెఁ ద
త్కరపరిముక్తనం విశిఖంబు లనం దనరారెఁ దారకల్. 97

క. చిత్తజుఁడు జగముపై దం, డెత్తుచు నని యిడ్డ మదపుఁటేనుఁగ నంగా
హత్తుకొని దిశలఁ దిమిరము, ముత్తెపుఁజోడోలి యనఁగ మొనసెం దారల్. 98

ఉ. శోకతతులి యోగహతిఁ గాయఁ దొడంగె దివి సుధాంశు మే
లాక మదిం దలంచి దినలక్ష్మి వడిం మహేని హేళి ను
గ్రాకృతి మీఱునుగకరుఁ ంచు స ంపక యేటఁ ద్రోచె ం
చాకులవృత్తి విష్ణు ద మంటి మొగి న్మొఱ వెట్టుకెవడిన్. 99

సీ. గురులఘువ వైఖరులు గణింపక, విశ్రమస్థలములు వెదుకఁ బోక
కనదలంకారలక్షణము లెఱుంగక, పదములఁ దుఁ ట్రుపాటు విడక
సాధుసుకప్రసంగము ల్గానక, స సనా గచ్ఛలు దలఁప
క ృక క్రియాగతులపై మతి లేక, లలిత బంధలీలలు తెలియ

తే. తమము ని డార ధూర్తవర్తనులఁ గూడి, తవిలి విహరించి రప్పు డుద్దామవృత్తిఁ
గుకవులనుబోలె గణ ఁ జెందకయ భాగ్య, భాజనము లైనజారనారీజనములు. 100

చ. ఎనయఁగ మచ్చుచల్లి భ్రమయించి కడుఁ వరంబు సి చి లోఁ
గొని మఱి యి క్కవ ల్ద వికొంచు సుఖో ఁ జొక్కి యున్నచో
ననువు దలంచి దోఁచుకొని ర ండు ముప్పి గొన్న వేడ్కలన్
కు సొమ్ము లుమ్మ ద క్కరులు న్వెలముద్దుగుమ్మలున్. 101

సీ. అనిమిషేంద్రవధూటి రాత్నగ్రవీథిపైఁ, గొఱలు మేలుపసిం కుండ యనఁగఁ
బ్రాచీదిగం నాఫాలభాగంబునఁ, బొ లుకుంకుమచుక్క బొట్టనంగ

రజనీజలజపాణి • రహిఁ గేల నిడి యాడు, బలుదమ్మికెంపురా•బంతి యనఁగ
విరహులపై దాడి • వెడలు మరుఁ డిమ్ము, గొలిపినశకలాతు•గొల్లెన యన

తే. విన్ను ద్రిమ్మరి నవఁబోంట్లు • వెన్నవఁ
బూజ సల్పినకెందమ్మి•పూవ నంగఁ
గొమరుదళుకొత్తఁ దూరుపు•కొండమీఁద
డంబు మీఱుచు నిందుబిం•బంబు వొడమె. 102

క. వినుపుడమిం జిగిరిచి జిగి, ననువారెనుగజ్జుమావి • యన శశిబింబం
బొనరార నందుబొందుగ, గొనబారెం గందు గండుఁ•గోయిల యనఁగన్. 103

మ. సరసం బై వసుగంధసంకలిత మై • సనా గ్గసంవ యై
పరరు గ్మండ హారి యై శతభిష•క్ప్రాణప్రియం బై భా
స్వర లం దమ మె ఁ బో నిడుచు తవం బూ చంద్రోదయం
బరు దై శోభిలె న త్తఱిం గువలయా•హ్లాదంబు గ-వించుచున్. 104

క. మఱుఁ డొకటి నఖిలపథికాం, బురుహదశేక్షణల నేయఁ • బూనిన తెలిదా
మరవిరి యన నంత సుధా, కరబింబము ధవళరుచులఁ • గర మలరారెన్. 105

క. తిమిరపిశాచం బాశా, రమణీమణి నాక్రమించి • రాయిడిఁ బెట్టన్
సమయోగ్రమాంత్రికుఁడు వే, గమ చల్లినబూది యనఁగఁ • గౌముది యొప్పెన్. 106

సీ. బహుళ వంజీవ•సటలి మాపలు దీటెఁ, గవ వీడి జక్కవల్ • కడలఁబా
గడితం చిమ్మచీఁ•కటులు దిగ్గన జాఱె, శశికాంతమణితతు • ల్జాలువాఱెఁ
దెరు రిగములపై • మరుఁడు గైదువు నూఱె, విరహిణీనికరంబు • వెతలఁ దారెఁ
గులటల కాత్మన• లపుఖేదం బూరెఁ, దొంగలేమ కరిదిసో•యగము మీఱెఁ

తే. గమలముకుళాంత ముల భృం•గములు దూఱెఁ, దవిలి క్రీడించుభోగుల•తాపమాఱె
ధర నశేషజనామోద•కరము లగుచుఁ, బండువెన్నెల లెల్లెడ • నిండుటయును. 107

తే. అప్పు డమరాంగనలు మనో•హరవిలాస, లీలఁ జెలరేగి మద్యంబు • గ్రోలఁ గోరి
కనకపాత శీధువు • నునిచి యునిచి, కూర్మి నందఱు నొక్కచోఁ•గూరుచుండి.

ఆ. కనకమయగళంతి•కల నా వము ముంచి, యానుకొనుచు సొలసి • వీనుగవలు
మూ కొనుచుఁ గ దంము నిచ్చగించుచు, విప్ప మీఱ గ్రుడ్లు • ద్రిప్పుకొనుచు.

యి ... చు డు, నిహి యని న కొనుచు • హేలాగతి మై
... వ ఁ బు న నిహికా వదన లాము•మీఱఁగ మఱియున్.

తే. సు యి కే పు వ్వ ఁ

మదిర దొరకెను మనభాగ్య • మదిర యనుచు
నమరవరవర్ణినులు కోర్కె • లమర నప్పు
డానఁ దొడఁగిరి మధు వెద • నాన వెడలి. 111

క. ఆసవముచవి యెఱుంగక, యాసవభాగములు గోరి • యడ లొందిరహా
వాసవముఖులైనస్వరా, వాసవరుల్ దెలివి లేని • వారలు గారే. 112

సీ. మధుదైత్యమదనుఁ డిమ్మధువు గోరిలక కదా, యతితరంబైనకా • ర్శ్యంబు నొందె
మదనవిషయి • యిమ్మదిర యానక కదా, కడిఁది మీఱఁగ నీల • కంఠు డయ్యె
వాసవుఁ డాసవంబు దాగవక కదా, తనువున దురంగ • త్వము వహించె
నరుణగభస్తి యీసుర భజింపక కదా, ప్రబలయక్ష్మ మయ • బాధఁ గుందెఁ
తే. గరటిముఖునకుఁ గడుఁ బెం • కడుపు యతఁడు, నాథునకుఁ గుష్ఠరోగంబు • నాటుకొనియెఁ
జెనఁటులై శీధుపానంబు సేయకున్న, కతన మనభాగ్యమున నిది • గలిగె భళిర.

వ. అని మఱియుం దమలోన. 114

తే. చంద్రికలు గాయుపరిపూ • చంద్రుఁ జూచి
యోయి వెన్నెలదొర బా • యుదక నన్నుఁ
జూచి నగియెద వే మంచు • సుదతి యొకతె
యెంచి పకపక యిహిహీ య • టంచు న . 115

క. తనమదిరాకలశంబులు, గొన నీ కేమోజ నుచుఁ • గొమ్మ యొకతె యా
మున నొక చెలికుచకలశము, లనివారణఁ బట్టి లాగు • లాడుచు నుండెన్. 116

సీ. కుమ్మరిసారెలాగున నేల దిరఁ, దిరిగె నంచును వ్రేలు • ద్రిప్పె నొకతె
వలరాచబావ కన్నులు మూ గిలిగింత, లిడియె నంచును బొబ్బ • లిడియె నొకతె
చోరుఁడై కోరలోఁ • జొచ్చి యాసవ మెత్తుకొని చనె విధుఁ డంచుఁ • గుందె నొకతె
వలిగాలిపయ్యెద • దొలఁగించి కులుకుగుబ్బలు నొక్కె నని రిత్త • యులికె నొకతె
తే. రిక్కచాలిమ్ముంటె నంటె యమక్క దన్ను
వెక్కిరించె నటంచు నా • మె క్క మిగులఁ
జొక్కి విక్కుచు దిక్కులు • నిక్కి చూచి
వెక్కసంబుగ నపు డొర్చు • వెక్కిరించె. 117

క. అల్లదె జాబిలి దన , క డు మని మ్రొక్కి నన్నుఁ • గన్గిలిపైడి నో
చెల్ల కనుంగొను మని యొక, ప వకర వలుక నొర్తు • పకపక నవ్వెన్. 118

చ. వెడవిలుకాఁడ పోఁకముడి • విప్పకు గుబ్బలు ముట్టరాకు క్రొ

ముమ్మడి సడలింపఁ బోకు జిగిమోవియు నానకు మే లయారె రే
యొడయఁడు చూచుచుండ నిది • యోజయె నీ కని నిల్వరింపఁగాఁ
దొడఁగె నొకర్తు మైమఱచి • తూరెకు మద్యమదంబు పెంపునన్. 119

తే. అపుడు నాశ్యామసాంద్రచం•ద్రాతపంబు, హాళిఁ జూడఁగాంచి చాల వి•రాళిమించి
నింగిఁ బొంగి కరంబు వెలుంగు చున్న, నీరజారాతి నిట్లు నిం•దింపఁ దొడఁగె. 120

క. రాజీవలాంఛనుఁడ వగు, రాజవు నీ విట్లు క్రోధ•రససహితుఁడ వై
రాజీవరిపుఁడ వంచుక్, రాజీవాక్షులఁ గలంప • రాకు శశాంకా. 121

సీ. క్షీరవారాశికి • గారాపుకొమరుండ, వాదిలక్ష్మికిఁ బ్రియ•సోదరుఁడవు
మురదానవారికి • ముద్దుమఱందివి, హరున కుదగ్రచూ•డాగ్రమణివి
దక్షప్రజాధినే•తకుఁ గూర్మియల్లుఁడ, వక్షాంతబుధజనా•హ్లాదకరుఁడ
వసమబాణునకు నెయ్యపు మేనమామవు, జగముచుట్టమునకు • సంగడీఁడ

తే. విట్టినీ వయ్యయో నయ • మింత లేక, సారెసారెకు నజ్ఞుల•చందమునను
సుందరులమీఁద వేఁడిమి • చూపఁ దగునె, గురుజనాత్యంతనుతిపాత్ర • కుముదమిత్ర.

క. శ్యామావధూప్రియుండవు, శ్యామలపక్షంబు నీకు • సైఁప దటంచుక్
శ్యామల నేఁచకు మే సు, శ్యామఁ జుమీ తుహినధామ • జగదభిరామా. 123

సీ. కువలయప్రియుఁ డని • కొనియాడుటకుఁ జాలఁ, జక్రాహితత్వంబు • సలుపకున్న
బుధవత్సలుం డని • పొగడుట కెంతేని, గురువిరోధంబునఁ • గొఱలకున్న
గోత్రాభ్యుదయుఁ డను•కొనుటకు నాత్మస, త్సంతతి నడఁగింప • దలఁపకున్న
మనుమార్గవర్తి యం•చు నుతించుటకు రాజ, కాంతావలుల బిట్టు • కలఁచకున్న

తే. రాజశబ్దంబు నీకు సా•ర్థముగఁ జెల్లుఁ, గాక యూరక లోకాప•కారి వగుచు
నెఱయునీరాజశబ్దంబు • నేతిబీర, కాయచందంబు గాదె ప్రా•లేయకిరణ. 124

క. వీచి తమిం జక్రావళి, నేఁచెదు తెరువరులు సతులు • నిల నడ లొందక్
హా చంద్ర యేమి చెప్ప ని, శాచరకృత్యములు నీకు • సహజములు గదా. 125

చ. గురువరవర్ణినీమణిని • గూడినద్రోహి వటం చెఱింగియుక్
బరువడి లింగధారి వని • భావమునం దలపోసి యేమొ ని
రీశుఁడు నె _ ఁ బెట్టుకొనెఁ • గీడు దలంపక చంద్ర యెట్టిదు
ళ్చరితుల నైఁ ప్రోచుఁ గద • శంభుఁ డహా తనుఁ గొల్చువారలన్. 126

సీ. బానలంబుతో • జడధిలోన మెలంగి, కాలకూటంబుతోఁ • గలసి వెడలి
కంటి మెకిమీనం•సిక లోన నెలకొ యుదయాద్రిదవశిఖి • నొరసి వెలికి

రాహుదంష్ట్రాంకురో • గ్రవిషాగ్నిఁ బెనఁగొని, ప్రతిమాసమును జండ • భానుఁ బొదివి
యత్యోగ్రతాపము • హోతాపమునఁ గ్రాఁగి, మునితపోవహ్నిచే • మును జనించి
తే. నట్టినీ వెవ్వరికి నైన • నహహ మహిని, జల్లనై యుండు వను టెల్లఁ • గల్ల గాదె
యజ్ఞు లెఱుఁగక శీతాంశుఁ • డంద్రు గాని, గురువధూటీమనోహారి • సరసిజారి.
సీ. అర్జునాశుగలీల • నలరుట కజ్జచ, క్రములఁ జేఁబట్టుట • గాంచినావొ
శ్రీవత్సలాంఛన • సి వహించుస, త్సంతతిఁ బ్రభవింపఁ • జాలినావొ
విధుసమాహ్వాయము వా • విరిఁ బూనుటకు నేపు, చెడిపోవఁ గుజనుల • నడఁచినావొ
విష్ణుపదారూఢి • వెలయుట కేడ్తెఱ, మధుమదోన్మాదంబు • మాన్చినావొ
తే. కువలయోద్ధారకాభిఖ్యఁ • గొఱలుటకును, గరుణ మీఱ వియోగులఁ • గాచినావొ
హస్తిమశకాంతరము గాఁగ • హరికినీవు, జోక యగుదువె మది జనిం • చుటనె చంద్ర.
క. హరునితల మట్టితివి గురు, తరుణిం బట్టితివి నీకు • దైవము గురుఁడుం
బరికింప నాస్తి యగుచో, విరిఁబోఁడుల నేఁచు టెంత • వింత శశాంకా. 129
తే. జనులు శ్రీతోడఁ బుట్టితి • వనుచు నిన్ను, నెన్నుదురు గాని యామర్మ • మెఱుఁగలేరు
కాలకూటంబుతోడ నా • భీలలీలఁ, బుట్టినాఁడవు గద నీవు • భువి మృగాంక. 130
సీ. చెలియలియింటిబం • ల్సిరి యెల్ల హరియించి, తండ్రికి భంగంబు • తగులుపఱచి
సత్సంతతులఁ బ్రకా • శం బంతయు నడంచి, కడు సద్గుని గ్రిందు • పడఁగఁజేసి
తమ్ములకార్తి దం • ట్టమ్ముగ నొడఁగూర్చి, వదినెబిడ్డనితోడ • వాచు పూని
యేపు మీఱ మఱంది • హృదయంబు భేదించి, గురునిసంసారంబు • గూలఁ ద్రోసి
తే. కుజనులను ంపు సేయుచుఁ • గొఱఁతలేక, తమినివిహరించుదుష్టవ • ర్తనుఁడ వీవు
తెరువరులచ ు నీకుఁ జుట్టరిక మింక, నెవ్విధంబున సమకూఱు • హిమమయూఖ.
తే. గురునిసతిఁ గొని రమయింటి • సిరి హరించి
చెలఁగి విషబిందుబృందముల్ • చిలుకుచుండు
నాతతాయివి నీకుఁ దొ • య్యాలులమీఁద
నగ్గి చల్లుట యరుదె నీ • హారకిరణ. 132
తే. సతుల నేఁచకు నీసారు • సన్నముగను, గదిసి నినుఁ బట్టికొని పెద్ద • గాము క్రింగ
నీనిలువు నీరుగాను నీ • మేను పెక్కు, తునియలుగ దొండి నీమేను • నెనయఁ జంద్ర.
తే. అనుచు సురనారి సరసీరు • హారి దూఱి, కేరి తనుఁజేరి పూవుల • కోరు లేయు
నించువిల్కానిఁ దద్బలో • పేతముగఁ గ, రించి యి ని మిగుల నిం • దించి పలికె.
క. వల తేఁడ కడిఁదిసిరి గల, బలుదొరకొమరుఁడ నటంచు • భాషాద్భుతులం

గలఁచకు నీపని యీశుఁడు, చలపట్టి యొకింతలోనె • చక్కం జేయున్. 135

సీ. అచలకార్ముకము నా • రాయణాస్త్రంబును, బగడతాలుపు నారి • పుడమి తేరు
ప్రాఁబల్కు తేజీలు • ప్రమథబలంబును, వెలుఁగొండ నలరు బం • ట్వేల్పు మీఁదఁ
జెఱకువిల్లును విరి • చిలుకను జమిలిము, క్కాలి నారియు వలి • గాడ్పు తేరు
చిలుకతత్తడియుఁ గో • యిలమూఁకయును గ్రాలఁ, జలమున మార్కొని • గెలుపు గొన్న
తే. జగమగండవు నీ విట్లు • తగవు మాలి, భీరువుల మీఁదఁ దొడరు టే • పెద్దతనము
వలదు లెస్సగ మదిలోనఁ • దలఁచుకొనుము, నిరుపమాభంగశృంగార • మారిసుమార.

క. జగములకుఁ దల్లి దండ్రియు, నగు సిరికి న్హరికిఁ బుట్టి • నట్టి దొరవు నీ
కగునే తోఁబుట్టువు లని, తగ వెన్నక సతుల నేఁపఁ • దతసుమచాపా. 137

సీ. వసుమతీజనుల సు • వర్ణకలాపము, ల్హరియించు తులువ నీ • వరసచివుఁడు
గురుతల్పగమనుఁ డై • సరవిఁ జక్రద్వేష, మూనుఖలుండు నీ • మేనమామ
మాన కెల్లప్పుడు • మధుపానమదమునఁ, బొదలుదుర్మదులు నీ • మొదలిబంట్లు
జగము లెఱుంగ హో • చ్చరికఁ బైకొని బ్రహ్మ, ఘాత యొనర్చు టక్కరివి నీవు
తే. జా వైరస్యరతుఁడు నీ • సంగడీఁడు, భళి మహాఘోరదురితాన్వి • తులరు వీరు
విరహిణుల నేఁచు టిది యెంత • వింత తలఁప, వంచితాశేషగీర్వాణ • పంచబాణ. 138

తే. అకట భవదంబ లాగ్రహంబు సిరి హ
రించు తెక్కలి శశి నాద • రింపఁ బోకు
ఘదన ఘను "సర్వనాశాయ • మాతుల" యని
చిందు రాణింప స్మృతులు ఘో • షింప వినవె. 139

• విషయులిప్తంబు లై • వెలయు నారాచంబు, లూగక మొఱయుచు • నుండు నారి
యిలఁబడి నూరాల్గు • మొలచు నబ్రపు విల్లు, పెల్లార్చి పొదలెడు • సల్లమూఁక
నీ లో జాడీలు • నెమకెడు టెక్కెంబు, కడు నగ్గిచాయల • నడరు సురియ
యడవిఁ గాచుక యుండు • గడు సరి సంగాతి, యీల వెట్టిన నొద్ద • ప్రాలు సచివుఁ
తే. డొరుల కేరికిఁ గనఁబడ • కుండు గూఢ
దనరఁ బాంచలచిత్తవి • త్తములు దోఁచు
తస్కరుఁడవు ముగుదలఁ • దఱుము టుచితె
కు శితామర్త నగచాప కుసుమచాపా. 140

• ... బు సౌకుఁడ వై • యవతరించుటయును, శివునిచేఁ బన్నంబు • జెందుటయును
విషమకాండప్రాప్తి • విహరించుటయును ఘన, కాలరూపంబునఁ • గ్రాలుటయును.

విజితపరాక్రాంత•వాహుఁడ వగుటను, భయదాతనూద్వృత్తిఁ • బరఁగుటయును
బ్రజలమారకుఁడవై • బాధించుటయు సదా, ఖండధర్మనిరూఢి • నుండుటయును
తే. దలఁచి చూచిన నీకును • ధర్మరాజు, నకును భేదం బిఁ కెద్ది యొ•న్నఁడు వియోగి
జనుల గారింపఁ బోవఁ డా•ఘనతరుండు, చంచలాక్షీమనోహారి • శంబరారి. 141

సీ. శిరమున నిద్దంపుఁ•జిన్నిక్రొన్నెల గాదు, పాలుపారు కేదంగి•పువ్వు గాని
గళమున నాభీల•కాలకూటము గాదు, శ్రీమించుమృగమద•రేఖ గాని
తనువున భూతిగం•ధవిలేపనము గాదు, మలయజచందనక•ర్దమంబు గాని
వీఁపున గాటంపు•వెడదకెంజెడ గాదు, డంబారువేణీభ•రంబు గాని
తే. రహి నురమ్మున భుజగహా•రములు గావు
మల్లికానూనపుష్పదా•మములు గాని
యకట మకరాంక శంకరుఁ • డనెడుశంకఁ
జెలఁగి నామీఁద నిటు దాడి • సేయ వలదు. 142

వ. అని మఱియుం గోపావేశంబున. 143

సీ. నెఱి మించి నీవిల్లు • విఱిగి ధూళి నడంగ, మలయక నీరూపు • మాసిపోను
బడిబడి నీబలం • బడవిపాలై చన, నేమైన నీటెక్కె • మేటిఁ గలయఁ
గొమ్మలఁ బొదవు నీ•యమ్ము దుమ్మై పోవఁ, దూలి నీయరదంబు • మూలవట్టఁ
గదిసి నీచెలికాని • గాము పట్టుక క్రమ్మంగ, నిలఁ బాసి నీగజ్జె • మొగసి పోవ
తే. నకట దర్పక ఘోరద•ర్పాతిరేక, మెనయఁ బని పూని విరహిణీ•జనవధంబు
సేయుచుండెదు నీ కిది • చేటు సుమ్ము, పెల్లుపడి యింక నాముసఁ•ద్రు వలదు.
తే. అని మనోభవు నాడి య•య్యలరుఁబోఁడి, వేఁడి మీఱంగఁ బయిపయి • వీచుచున్న
మలయధరణీధరాలయా•మంద గంధ, వహుని నిందింపఁ దొడఁగె భా•వమునఁ గినిసి.
క. ఇల మరుదాఖ్యుఁడవు మహా, బలుఁడవు శూరుఁడవు నీకుఁ • బౌరుష మే చలం
బెలయఁగ నబలలఁ గలఁచుట, మలయమహీధరసమీర • మందవిహారా. 146
తే. విషధరము నిన్నుఁ గబళించి • విడువ దాని, జెనఁకి సాధింప నేమియుఁ • జేతఁగాక
విషధరాభిఖ్య గల మేఘ•విసరములను, దరమెదవు శూరుఁడవె నీవు • ధర సమీర.

సీ. మున్ను మహాబిలం•బున సముద్భవ మొంది, శైలాగ్రమున నుండి • బైలు వెడలి
ఘనవనాంతరముల • ననయంబు మెలఁగుచు, నమితనికుంజగు•ల్మములఁ దూఱి
జంతుకోటికిఁ బ్రభం•జనలీలఁ జూపుచు, విస్ఫుటమృగచర•వృత్తి నలరి
పాంథులఁ గుండియ • ల్పగులంగ నడఁచుచు, వితతమహాబలో•ద్ధతి నెసంగి

తే. చెలఁగి విహరించుగ బె•బ్బులివి నీవు, దాడి మెఱయంగ భీరులఁ • దఱుము టరుదె
యజ్ఞు లెల్ల జగత్ప్రా ణుఁ • డింద్రుఁ గాని, కామినీమాగణోత్సాహ•గంధవాహ. 148

ఉ. మానక మానినీమణుల • మాటికి నేఁచెదు నాలిగాడ్వ వై
శ్వానరుఁ గూడి నీబ్రదుకు • బైలుగ నేల చరించె దిట్లు నీ
మేను దునింగి పోవ నెతి • మీఱెడు నీమురి మూల ముట్ట నీ
పూనిక బు గాను నిను • బొంపఱఁ బాము మెసంగ నక్కటా: 149

వ. అని యనిలుం బలికి. 150

సీ. ఇలమీఁద నిల్వక • యెగసి పోయెద వేమె, కీరమా నిన్ను సం•కెలల వేయ
నెపుడు చూచినఁ గన్ను • లెఱ్ఱఁ జేసెద వేమె, కోయిలా నీయిల్లు • గూలిపోను
గేకలు వెట్టుచుఁ • గేరి యాడెద వేమె, బర్హి నీముకి చెట్ల•పాలుగాను
గొమ్మలఁ గదపుచుఁ • గోరి మ్రోసెద వేమె, తుమ్మెదా నీత్రుళ్లు • తుప్పలెక్క

తే. ఘనులఁ గన నోడి కడలకుఁ • జనియె దేమె
యంచ నిను శ్వేతరుగ్భార • మలమికొన న
టించుఁ బలుచందముల శపి•యించి పలికి
చంచలేక్షణ కడుం సంచ•లించుటయును. 151

క. ఆళీజను లపు డింతికి, హాళిని శిశిరోపచార • మలరించి రొగిన్
నాళీకనాళకిసలమ, ధూళీపాళీసితాభ్ర•ధూళిచ్ఛటలన్. 152

సీ. శైలస్తని యొకర్తు • చందనగంధంబు, రంభోరు వొకతె క•ప్రపురజంబు
హిమకరానన యోర్తు • హిమజలపూరంబు, లతకూన యొకతె ప•ల్లవచయంబు
వరవర్ణి యొకర్తు • సగసకాశ్మీరంబు, ఘనవేణి యొకతె ము•క్తాసరములు
ప్రసవగంధి యొకర్తు • మసృణమరందంబు, జలజాక్షి యొకతె కిం•జల్కధూళి

తే. కలితశ్శ్రం గసరసి యొ•క్కతె మృణాళ, నాళశైవాలవల్లరి•జాలకములు
గూర్చి యచ్చాన మైతాప • మార్చుకొఱకు, సలిపి రెంతయు శిశిరోప•చారవిధులు.

సీ. బంగరుగిండ్లపైఁ • బటిక పూసినరీతి, గబ్బిగుబ్బల మంచి•గంద మలఁది
యిందీవరములపై • హిమజలంబులు నించు, దారిఁ గన్దోయిఁ బ•న్నీరు చిలికి
యబ్జరాగములపై • హరినీలములు గూ , గతిఁ గేల శైవాల•లతలు పెనఁచి
రతనంపుటరఁగుపై • గంగవల్లులు దీర్చు, సరణిఁ జే రెద ముత్తె•సరులు వైచి

తే. మేటితుమె [illegible]గముల కా•మెతలు వెట్టు, కరణిఁ గుఱు నుబుప్పాడి • గలయఁ జ
తరుణరంభా శోశీర•తాళవృంత, జాలముల వీచుచుండి రా•జలజముఖులు. 15

తే. మంచిగంధంబు బూది యై • మహిని రాలె
నింకె బన్నీరు చూత్కార • మెసఁగ మేన
నలరులుఁ జివుళ్లుఁ బొడిపొడి • యయ్యెఁ గమల
నాళములు వాడి వత్తలై • డీలువడియె. 155

క. అపు డందు మదనమోహిని, చపలేక్షణ కేలువట్టి • సరభసముగ నా
డిపరిక్ష చేసి ఘనవా, జ్నిఘృణత మెఱయంగ నొక్క • నెలఁతుక కనియెన్. 156

సీ. పూర్ణచంద్రోదయం•బునఁ బోవ దింతయు, నెడప కంతంతకు • హెచ్చుఁ గాని
వాతరాక్షసయుక్తి • వదలదు తద్దయు, మించి యంగదలఁ గుం•దించుఁ గాని
పస నెసంగువసంత•కుసుమాకరంబునఁ, బాయదు మతిమతి • ప్రబలుఁ గాని
యేపారిద్దు మదనకా•మేశ్వరంబున మాన, నేరదు గాటమై • నెఱయుఁ గాని
తే. నీలకంఠరసంబున • ప్రీలి చనక, లొంగఁ జేయు నహో యింక • లోకనాథ
రసమహాయోగమునఁ గాని • రమణిమేని, విరహతాపజ్వరం బెల్ల • విడువదమ్మ.

వ. అదియునుం గాక. 158

సీ. పొడ గానరాక సైఁ•బడుమనోభూతంబు, నుగ్రమంత్రంబుల • నుడుపవలయు
నలమెడుసోఁకు ద•య్యంబు నహీనక్రి, యావిధానంబుల • నడఁపవలయు
రేలెల్ల బైలఁ జ•రించుగామునకు వే, ల్పుల నెల్లఁ బ్రార్థించి • పొగడవలయు
నడవులఁ జెట్టపై • సామనిఁ జెఱఁగుబ, ల్వేఁటకు ఘనుల ర•ప్పింపవలయుఁ
తే. గాక యుం ననీతను•గ్లాని మాని, మానినీమణి యెట్లు సం•మ్మదము నొందు
ననుచు వచియించి వారు దా•నును గడంగి, వెండియును జల్వపనులు గా•వించుచుండె.
తే. అట్లు మతిమతి శైత్యకృ•త్యము లొనర్ప, నంతకంతకు నగ్గలం•బై మనోభ
వానలం బుప్పతిలి నహో•యంచు నులికి, యిందుముఖి నెచ్చెలులఁజూచి•యిట్టులనియె.
సీ. వడగాడ్పులకుఁ దోడు • కడుఁ జంద్రనిప్పులు, పైని బోయకురమ్మ • పడఁతులార
వలకాఁకలకుఁ దోడు • కళపెళ నుడుకునూ, నియలు చల్లకురమ్మ • నెలఁతలార
వెన్నెలసెకకుఁ దో • డున్నసున్నం బెల్ల, మెదిచి మెత్తకురమ • మెలఁతలార
విరితూపులకుఁ దోడు • వెడఁదకైదువ లెదఁ, గదియఁ జేర్పకు మ్మ•సుదతులార
తే. కటకటా నేఁడె పగదీర • నిటుల నేఁచఁ, జెల్లునె యటంచుఁ బల్మఱుఁ • దల్లడిల్లు
నవలుఁ బన్నీరు మంచిగం•ధంబుఁ దలిరు, టాకులును జూచి మదినొడి•యలరుఁబోఁ .
తే. పులుల భూతంబులను బెద్ద•చిలువగములఁ
దెచ్చి దరి నిల్పి బెదరింపఁ • జొచ్చినారి

దేమి చెలులార యంచు బి • ట్టెన్నుచుండు
శిఖిపికమృగాళిమూకఁ జూచి • చిగురుఁబోఁడి. 162

వ. అని మఱియును. 163

సీ. కనకాభిషేకంబు • గావించి గద్దఱి, తేఁటికూటువులఁ బ్రా • ర్థించరమ్మ
సాంకవగంధమం • చల్లీల నర్పించి, కీరరాజముల నం • గ్గింపరమ్మ
ఘనవైభవోన్నతి • నెనయించి కాదంబ, వితతులఁ బలుమఱు • వేఁడరమ్మ
ధవళాంశుకస్ఫూర్తి • దనరించి టక్కరి, జక్కవగములకు • మొక్కరమ్మ
తే. కాకయుండినఁ గొద లేని • ఘాక మెఱయ
మూఁకలుగఁ గూడి దోసఁగుల • ముంచుచుండు
నహహ చెలులార తొంటి నె • య్యంబు విడక
కనికరము మీఱ నిశ్వేళ • మనుపరమ్మ. 164

వ. అని యిత్తెఱంగున మదనవేదనాభరాక్రాంత యై చింతిలునింతిం గనుంగొని కలంగి సంగడికత్తె లత్తఱి నంగభవాదుల నుద్దేశించి యి ట్లనిరి. 165

క. కోమ నాము మీఱఁ బైకొని, సుమనారాచంబు లేసి • స్రుక్కింపకు క్రూ
రమనా రతిగమనా ధృతి, శమనా మదకీరగమన • శంబరదమనా. 166

క. పంచముఖమధ్య యని బా, ధించెదు హరిమధ్య యీసు • తీమణి మదనా
కొంచింపక కమలేక్షణ, యంచుఁ గలంచెదు పొలంతి • హరిణాక్షి శశీ. 167

క. పంచప్రాణంబులు నీ, వంచు న్నది నమ్మి యున్న • యన్నులమిన్నన్
వంచించి కలంచెద విది, మంచిదె భువనైకశూర • మలయసమీరా. 168

క. మాతరుణీమణి నెక సెను, భూతమవై సోఁకి యార్తిఁ • బొదవించె దహో
భూతమవో వాతమవో, నీతెఱఁ గెఱుఁగంగ రాదు • నిజముగఁ బవనా. 169

ఆ. తల్లి పాఱవైచి • తరల నన్యులపంచ, బ్రతికి కూఁతవట్టి • కొతుక కీవు
కన్ను లెఱ్ఱఁ జేసి • యన్నులఁ గని కారు, కూఁత లఱచె దేమి • కోకిలంబ. 170

క. పసినిసు వగుమామగువక్, విసికింపకు మనుచు నెంత • వేఁడినఁ బైపై
ముసరుచు మఱిమఱి మొరసెదు, భసలమ కింత యెగసిం పా • టేమిటికిన్. 171

ఆ. పరులపంచఁ జేరి • బ్రతికి పలాశవ త్తి మ్మెలంగుకోకి • లమ్ము మనకుఁ బొ
సంగుఁ గాక యింటఁ • జక్క ని మని, వెగటు చిలుక నీకుఁ • దగునె చిలుక.

సీ. బింబోష్ఠి యని నీవు • పెఁగ రాకు శుకంబ, సాంవగంధి యీ • పంకజాక్షి
పంకజాక్షి యటంచుఁ • బదరకు తేఁటి చం, షకజాలనాస యీ • పల్లవాంఘ్రి

పల్లవాంఘ్రి యటంచు • బాధింపకు పికంబ, రామాంగి యీబిస • ప్రచయబాహ
బిసబాహ యని రాకు • వెస నంచ జలదశి,రోరుహ యీయహి•రోమరాజి
తే. యహిప రోమాళి యంచు డా•యకుము నెమ్మి
కార్ముకభ్రూలతిక యీచా•కారపుఁజెలి
యనుచు శుకభృంగపరభృత•హంసనీల
కంఠనికురుంబములఁ దద్ద • కనలి పలికె. 173

వ. అబ్బోటికత్తియ లత్తఱి నబ్బిత్తరిం జూచి యిట్టు లనిరి. 174

సీ. మలయునెమ్మేను మేన్నంటి నుక్కఱి పోయె,విలుపలుతునియ లై • యిలను బడియెఁ
బస చెడి శరపరం•పరలు దుత్తుము రయ్యె, నీ టూరు టెక్కి•యం • బేటఁ గలసె
గడుసరిమూఁకకా•రడవులపా లయ్యెఁ, దూలుచు నరదంబు • మూలవట్టె
బలితంపువార్వంబు • బైలు వట్టి చరించెఁ, జెలికాఁడు దెసఁ జెంది • చెట్లు దూఱె
తే. నింతి యిం కెక్కడిమరుం డో•కింత యైన, నళుకు పూనక వానిపైఁ • దలఁపు మాని
మానసంబున నిపుడు మా•మాట నమ్మి, యసదృశానందలీలల • నెసఁగవమ్మ. 175

వ. అనిన నక్కుమారీమణి వారిం గని యిట్లనియె. 176

తే. ప్రాణసఖులార నే నెంత•పాపజాతి, రాతిగుండియదాననో • రాతిరెల్లఁ
గడిఁదివలవంతసెకలయ• లపునార్తి, నెంతఁ బడలెనొ కదరె య•య్యెమ్మెకాఁడు.

ఉ. కంతుదురాపతాపహతి • గ్రాఁగుచు నజ్జగవన్నెకాఁడు న
న్నెంతతుటారికత్తె యని • యెగ్గులు వల్కెనొ యెంతయుల్కెనో
వంతలఁ బెట్టి మమ్ము నెడఁ•బాయఁగఁ జేసితి రమ్మలార మీ
పంతము దీఱె జాలి మదిఁ • బాయ దహో యిఁక నేమి సేయుదున్. 178

తే. అకట నాచెల్మికై యతఁ • డాసతోడఁ, జేరి వలరాచపనికి న • ఘూరి వేఁడు
కొనినఁ గాదని త్రోచి వం•చ్చినమహోగ్ర, పాతకం బింక నే ంక • బాపుకొందు.

తే. కన్ను లలరార నవ్వన్నె•కానిముద్దు, నెమ్మొగం బింక నెన్నఁ •నియు నొకపుడు
గనుఁగొనెడునట్టిమేటిభా•గ ంబు నాకుఁ, గలుగునో లేదొ కదరమ్మ • పొలఁతులార.

క. అక్కరుణానిధికౌఁగిటఁ, దక్కఁ బెనంగొననివలఁతి•తన మేల కడున్
మిక్కుటపుఱీవి యేలా, చక్కఁదనం బేల యుదుటు•జవ్వన మేలా. 181

వ. అని మఱియు సైరింపరానిదుఃఖావేశంబున. 182

తే. వ్రీడవతి యేడ్చె నెలుఁ గెత్తి•వె-వెక్కి, యశ్రుపూరంబుకుచగిరు•లంటి పాఱఁ
గిన్నరీపాణి పంకజాం•కితసువర్ణ, ల్లకీరావసదృశభా•స్వద్గళమున. 183

తే. అప్పు డబ్బాల నెదఁ జేర్చి • యనుఁగుఁజెలులు, చీరచెఱఁగున వెడఁదక • న్నీరు దుడిచి
కురులు సవరించి తళుకుఁజెక్కులు పుడుకుచు, హితవచోరూఢి మెల్లన • యిట్టులనిరి.

ఉ. అమ్మక చెల్ల యిట్టు లెడ • రారఁగ నేమిటి కేడ్చెదవు చొ
క్కమ్మగు నెమ్మొగంబు కసు • గందెఁ గదమ్మ కపోలపాలిప
త్రమ్ము లుదారబాష్పజల • ధారలఁ దోఁగెఁ గదమ్మ లెమ్మ మా
యమ్మ రయమ్మ నీ కిఁక స • మగ్రమనోరథసి యయ్యెడున్. 185

తే. సుదతి నిక్కంబు వినుము నీ • సోయగంబు, న్నులారంగఁ బొడగని • చన్నకతన
సూటి దప్పక నిష్టటి • చోటి కెలమి, తేపు గ్రమ్మఱ నమ్మన్న • తోఁడు వచ్చు.

క. వచ్చిన నతనికి నీకుం, జెచ్చెర సంగతి ఘటింపఁ • జెలు వలరఁగ నే
పచ్చటి కరుగుద మూరక, విచ్చలవిడి నుండ కమ్మ • వెడఁగుం గొమ్మా. 187

వ. అని యాబాలికాచూళికాలలామంబు నారీజనకదంబంబు మందసుందమధురాలాపం
బుల నూరడించుచుండె నని నారదునకు శారదావల్లభుం డెఱింగించిన నతం డతని
నవ్వలికథానిధానం బె ట్లని యడుగుటయును. 188

మ. కలుషాంభోధినిషంగ ఘోరతరసం • గ్రామాంగణాభంగ భూ
వలయోత్తుంగశతాంగ నిస్తులకృపా • వాసోజ్జ్వలాపాంగ దు
ష్కలుషధ్వాంతపతంగ శైలతనయా • సంశోభితార్ధాంగ ని
ర్మలజూటాంతరగంగ సన్మణివిభా • రంగద్భుజంగాంగదా. 189

తోటకము. పురదైత్యవిదారణ పుణ్యగుణా, రదబ్జనిభాకృతి • సాధుమతీ
సురరాడ్ద్రుహిణా త • సూరినుతా, చరణాయుధవిగ్రహ • శైలగృహా. 190

తరల. సమరభీషణ సత్యభాషణ • సర్పరాజవిభూషణా
ప్రమథనాయక భద్రదాయక • పద్మలోచనసాయకా
విమతభంజన విశ్వరంజన • వేదవేద్య నిరంజనా
సమదవారణచర్మధారణ • సజ్జనావనకారణా. 191

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘుయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
పుత్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బైనరసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీరాజితగుణసంగా
హారాయితవరభుజంగ • హారసుధారు
క్తారాపటీరపారద
హీరాభశుభాంగ కుక్కు•టేశ్వరలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వాణీమనోహరుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు సఖీజన
కదంబం బూరడింప నిలింపచంపకామోద యిం పూని యాలకింపుచున్న సమయం
బున. 2

చ. తడయక చెక్కు లార్చి విదితంబుగఁ దోఁక విదిర్చి లీలమై
మెడ నిగుడించి సోయగపు • మేనిహొరంగు దురంగలింపఁగా
బడిబడి ముద్దుముద్దునను • పల్కులతి దనం బెలర్ప న
ప్పుడఁతులమిన్నఁ జూచి యొక • పంజర రవతంస మి ట్లనున్. 3

ఉ. ఇంతిరొ యింత వింతవగ • పేటికి నేఁటికిఁ జూడు ధారుణీ
కాంతుఁడు సంతసం బడరఁ • గ్రన్నన నన్నవింటిదంటచే
వంతఁ గలంగి బెంగ గొని • వాలెము వాలిమి దూలి యేపు నీ
చెంతకు వచ్చి హెచ్చుతమిఁ • జేకొను మా కొడఁగూడు వేడుకల్. 4

క. అమ్మా నీసోయగ మపు, డమ్మానిసి యేఁడు చూచి • యరు దందెఁ గదా
యమ్మారుని బెడిదపుఁ బూ, టమ్ముతనిమదిఁ గలంచి • యదలించుఁ జుమీ. 5

తే. గాలి దూలి దూలి • గ్రాలి సోలి విరాలిఁ, దేలి వ్రాలి యొలి • బాలి మాలి
మేలి తాలి మెల్ల • శ్రీలి కలంగదు, బేల యింతవంత • యేల నీకు. 6

సీ. మురువక రామనామము జపియించుము, వలుదగుబ్బలసొంక • వం భలందు

సారెకు రాహుగ్ర•హారాధన మొనర్చు, తలఁపుము నీలకం•ధరుని మదిని
దురమున సంపెంగ•విరిసరు ల్నించుము, పాలుపాక నాగేంద్రుఁ•బూజ సలుపు
పర్జన్యునకుఁ బెను•పండువు సేయుము, శరదాగమారంభ • మరయు చుండు
తే. మబల పికకీరహిమకరా•నంగభృంగ, పవనచక్రాంగచంద్రికా•ప్రముఖదుష్ట
వితతి నీమీఁద నేమియు • విగ్రహించి, పెంపు రాణింప వెతలఁ గా•తింపకుండు.
చ. తలిరుజిరావజీరుబలు•దాడికి నోడి కడంక డక్కి పే
రలమటఁ జిక్కి పొక్కెద వ•హో నవహాటకదేహ నీకు నేఁ
గలుగఁగ నింతవంతఁ బడఁ • గారణ మే మిఁక లెమ్ము నెమ్మదిం
గలఁగక పంపువెట్టు మిదె • క్రన్నన నన్నరనాథుఁ దెచ్చెదన్. 8
క. అని యనుఁగుఁజిలుక పలికిన, మనమున నొకకొంతవంత • మాని వధూటీ
జనచూడామణి వేడుక, నెనయఁగఁ దిలకించి దాని • కి ట్లని పలికెన్. 9
తే. చక్కెరలు నుక్కెరలు గ్రుక్కి • మిక్కుటంపు
మక్కువలఁ జొక్కి చక్కని • నెక్కుగతుల
నెక్కొనఁగఁ బ్రోది యిడుట కో•పక్కిమిన్న
యక్కఱలు దీర్చి యిపుడు న•న్నాదుకొనుము. 10
క. మకరాంకునకు వ్రతికిని, ప్రకటంబుగ నలఁతిముద్దు•పలుకులచేఁ గా
తుక మొసఁగువలఁతివఁట యిదె, శుకమా నీప్రౌఢి నేఁడు • చూచెదము గదా. 11
ఉ. మారుని గేరుచారుసుకు•మారుని నామహీభృత్కుమారునిన్
గూరిమి మీఱ నీ పటుకు • గొబ్బునఁ దోడ్కొని తెచ్చి హెచ్చునీ
ఘోరమనోభవవ్యథలఁ • గుంది మదిం దిగు లొందుదాని నో
కీరమ నేఁడు నన్ను బ్రతి•కింపఁ గదే మధురస్వగీరమా. 12
తే. మంతనంబున నావల•వంత తెఱఁగు, విన్నపము సేయు మమ్మగ•మిన్నతోడ
నింపు సొంపులు నింపుని•ద్దంపుముద్దుఁ, గలికిపలుకులఁ దేనియ • లొల్కుఁ జిలుక. 13
సీ. ఆరాజదర్శనం • బబ్బక యుండిన, నయనోత్పలంబు లే•క్రియఁ జెలంగు
నాయినురుచిరక•రాలంబనము లేక, చేతోంబుజాత మే•రీతి నలరు
నాఘననిబిడద•యారస మొదవక, గాఢతాపాగ్ని యే•కరణి నడఁగు
నామహేంద్రమహోక•టాక్షంబు నెఱయక, సంభోగసుఖ మెట్లు • సంభవించు
తే. నహహ విహగకులోత్తమ • యట్టు లగుట, జాగు సేయక వేవేగఁ • జని యశేష
భువనమోహనుఁ డైనయ•య్యవనినాథుఁ, గడఁకఁ గొని తెచ్చి సన్మార్గ•గతినిమనుము.

ఆ. అనుడుఁ గీరరాజ • మట్లు చేసెదనమ్మ, చెలులఁ గూడి నీవు • వలను మీఱ
నెలమి నాఁకుకొనుచు • నే వచ్చునందాఁక, మనికి వదల కుండు • మనుచుఁ దెలిపి.

తే. కొమ్మ నీమేని దోకమంచి•సాముఁ దిగిచి, యానవాలుగ మెడఁ గట్టు • మనిన నలరి
వనజలోచన గొబ్బునఁ • దనపసిం , బన్నసర మానవా లిచ్చి • పనుచుటయును.

చ. వెర విరవార నజ్జలద•వేణిని వీడ్కొని వేడ్క మీఱ నం
బరసరణి న్వడిం బఱచి • పక్షివతంసము కాంచె నొక్కచోఁ
దెరువున రాజకీరముఖ•దివ్యపతంగమనోనుకూలభా
స్వరఫలజాలముక్త భువన•సారవిశాలరసాలసాలమున్. 17

తే. కాంచి పెల్లన యయ్యశో•కహముమీఁద
వ్రాలి యాక్రిందఁ బటకుటీ•రంబు చూచి
యిదియె కాఁబోలు నృపుఁ డున్న•యిర వటంచు
నాత్మ నూహించుచున్న య•య్యాదనునందు. 18

క. వసుధాసుధాశనప్రభుఁ, డసమశరామేయసాయ•కాకుంచితహృ
ద్బిసరుహుఁడై పస చెడి దోసఁ, గసఁగఁ గృశోదరిఁ దలంచి • యిట్లని పలికెన్.

ఉ. హా కలహంసయాన విర•హానలవేదనఁ గోర్వఁ జాల న
య్యో కలకంఠకంఠి చల • మూనక నన్ను సముద్ధరించు మే
లే కమలాయతాక్షి దయ • లేక కలంచెద విట్లు వేగ రా
వే కనకోపమాంగి నిను • వేఁడెద బిగ్గఁ గవుంగిలించవే. 20

క. లలనా మరువిరిబరిగో, లల నాడెందంబు గడుఁ గ•లంగెడు నివ్వే
ళల నాదుకొని కృపాలీ, లల నామోదం బొసంగి • లలిఁ బ్రోవఁ గదే. 21

మ. తళుకుంబంగరుబొమ్మచందమున నం•దం బారఁ గన్పట్టి యా
సలు పుట్టించి కరంచి వెండియును హా • జాలంబు రెట్టింప న
య లరుంగ్గైదువుజోదువేదనకు న • న్నర్పించి య ట్లైగితే
బల న్నీలశిలావినీలచికురా•బాలా జగన్మోహినీ. 22

వ. అని మఱియు ని[illegible]నియె. 23

ఉ. హా గ్బుగనిచ్చ ఁట కిపు • డేటికి వచ్చితి వచ్చి యెచ్చు గా
నిచ్చట వచ్చుకోరద్రుశ • నేటికిఁ జూచితిఁ జూచి యూరకే
క్రచ్చుఱఁ జెచ్చెరం జనక • కామిని నేటికిఁ గోరితిం గటా
ముచ్చట దీరఁ బైకొనక • ముద్దియ నేటి ఁ బోవ చ్చితిన్. 24

క. సాన మదిఁ బొదల సంగడి, చానలతోఁ గలసి మెలసి • చనునెడ నయయో
పూని కవుంగిటఁ బెన్నుచక, మానినిఁ బో నిడితి మంద • మానసుఁ డైతిన్. 25

సీ. గబ్బిగుబ్బలు చూచి • యుబ్బుచుండితిఁ గాని, నిబ్బరంబుగఁ జెంత • నిలువ నైతి
వాలుఁగన్నులు చూచి • సోలు చుండితిఁ గాని, యల్లిబిల్లిగ మాట • లాడ నైతి
వెడఁదక్రొమ్ముడి చూచి • కడఁకఁ జెందితిఁ గాని, తివిరి నెమ్మదికోర్కె • దెలుప నైతి
మెఱుఁగుఁజెక్కులు చూచి • తెఱఁగు దప్పితిఁ గాని, కోసరి తద్దయు వేఁడు • కోనఁగ నైతి
తే. నహహా పని మించె నబల యి • ట్లుఱ దలంచె, మరుఁడు పగ గాంచె వేమఱు • మదిఁ గలంచె
నెడరు లాదవించె విరిముల్కు • లెదను నించె, శివశివా యింక నే నేమి • సేయువాఁడ.

సీ. శైవాలధమ్మిల్ల • చక్రవాకస్తని, కలహంసగామిని • పులినజఘన
సారసవదన డిం • భాదరహాస, యావర్తనాభి క • ల్హారపాణి
మధుకరరోమాళి • మకరజంఘాలత, కచ్ఛపచరణాగ్ర • కంబుకంఠి
వీచికావళి మీన • లోచన కింజల్క, జాల రదన మృ • ణాలబాహ
తే. యగుచు సొగ సూనుదివిజక • న్యావిలాస, సరసి నోలాడ కింక దు • స్తరతటాబ్జ
శరశరాఘాతశిఖిశిఖా • జాతజాత, యాతనాభీతి యల్లఁ జల్లారఁ గలదె. 27

మ. సవనాదిక్రియల న్నధాంధులను మెచ్చం జేసి ధన్యాత్ము లై
నవిశేషజ్ఞుల కబ్బుఁ గాక యకటా • నాకేటికిం గల్గుని
వనాతీతవిలాసవిభ్రమకళా • భూరిప్రభాం చన్మరు
ద్ధ శాక్షీమధురాధరాధరసుధా • ధారాసరిగోరణుల్. 28

ఉ. భూమిని భామినీమణుల • భూరివిలాసర సై మాన్యలక్
వేమఱుఁ బ్రేమ ముల్లమున • విస్తరిలం గనుఁగొందుమే కదా
కాముని మోహనాంబకము • కైవడిఁ దద్దయు నుద్దివీఱు న
క్కామినిరూపవైభవము • న్నులఁ గట్టినయట్లు యుండెడిన్. 29

క. తమిఁ గన్నులార నాఁ అని, ప్రమదంబున నింక నొక్క • పట్టి గన్గొను భా
గ్యము దొరకునొక్కొ నాకా, సముదద్వీరదేంద్రకుంభ • సమకుచకుంభన్. 30

ఆ. అని తలంచుచున్న • యారాచతలమిన్న, పలుకు లాలకించి • యొలమిఁ గాంచి
యిది యవేళ యంచు మదిలోన నూహించి, నెమ్మి నొక్కచెంత • కొమ్మ కుతికి.

క. కులుకుచుఁ జక్కెరతేయ, చిలికెడు నిద్దంపుముద్దు • జిలిబిలిపలుకుల్
వొలయఁగఁ జతురత వెలయఁగఁ, జిలుకా నాడెం పురాచ • సింగముఁ బలికెన్. 32

చ. టకట రాజచంద్ర యిది • న మై నిర్జరకన్యకామణీ

దటుకున ఘోరమారనిశితప్రదరంబులపాలు చేసి యి
చ్చటి కిటు చేరి నీవును విశంకటతాపభరాలసుండ వై,
యటమటఁ జెందె దేల పద మా మదమార నెలంతచెంతకున్. 33

తే. అధిప నీమోహనాకృతి యద్భుతముగఁ, గాంచినప్పటినుండియుఁ బంచశరని
శాతచూతశరాఘాతయాతనావి, ధూతచేతోంబుజాత యై నాతి స్రుక్కె. 34

సీ. భృంగ మంగనకు బాల్సింగ మై పొడకట్టె, గాలి బాలిక కుగ్రకాలి యయ్యెఁ
బికము చేడియకుఁ గార్మిక ముపోల్కె నెసంగెఁ, జాత మింతికిఁ బెనుభూ మయ్యెఁ
బన్నీరు కన్నెకు మున్నీరు తెఱఁ గయ్యెఁ, గలువ చెల్వకు దొడ్డచిలువ యయ్యె
శారి నారికిఁ బెద్దమారి యై కనుపట్టె, హారము చెలికిఁ బ్రహార మయ్యె

తే. నేమి చెప్పుదు నీకు రాజేంద్రచంద్ర, చంద్రవదనకు నిపుడు నిస్తంద్రభావ
భవభవోదగ్రసంతాపభరవికార, మంతకంతకు నలం బగుటకతన. 35

ఉ. చెప్పెడి దేమి దేవరకుఁ జేడియచందము పాన్పుపై విరి
నిప్పక లంచుఁ దద్దయుఁ జలింపుచు నూర్పులు నింపుచుం ని
న్గుప్పునఁ దోడితె మ్మనుచుఁ గూరిమి నంపిన వచ్చితిం గటా
యిప్పుడుఁ గేమి యయ్యెనో మృగేక్షణ మారవికారవేదనన్. 36

ఉ. పూనదు మేన మానికపుభూషణము ల్చెలు లెన్ని చెప్పినన్
మానదు నీవిలాసగరిమంబు గణింపక యొద్దిబోటులం
గాన దనూనబాష్పకలికాకృ లోచన యై నిజమ్ము సు
మ్మానన విల్తు నాననలినానన పయిఁ గూరి పెంపునన్. 37

తే. కమ్మవిల్కాని చేతిపూఁగొమ్మ ముద్దు, గుమ్మ తనంపు బసిఁడికీల్బొమ్మ వలపు
గ్రమ్మ నిమ్మగుకపుం దిమ్మ సుమ్మ, కొమ్మ నెమ్మెదలిన్పఁ గై కొమ్మ రమ్ము. 38

ఉ. అంగము మేల్కడాని నఖరాంకు ముల్ తెక్రొత్తముత్తెముల్
ముంగురు లింద్రనీలములు మోవి చొకారపుఁదని కెంపుకే
పం గనుపట్టుపల్వరుస వజ్రపుతాల్కు నుమానికం బ్రకీ
ల్బంగరుబొమ్మ సుమ్ము నరపాలక బాల కండింగ మీఱఁగన్. 39

క. అండజయానచనుంగవ, యండ న్వసియించుభాగ్య మబ్బిన సుమకో
దండుఁ డన నెంత వినుమా, కొండలతోఁ బోర వ ఁ గువలయనాథా. 40

క. అని చిలుక వలుకుటయు న, జ్జనవరుఁ డత్యార్తి చూచి శాఖాముఖనం
గనుపట్టునవ్విహంగముఁ, గనుఁగొని యనియె న్సమగ్రకౌతూహలి యై. 41

తే. రమ్మి రాచిల్క విరహావా•రాశిలోన, మునుఁగు నా కొక తెప్ప వై• మొనసి నిలిచి
మగువ తెఱఁ గెల్ల నెఱిఁగించి • మనిచితింక, నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ• నేర్చువాఁడ.

క. భళిభళి శుకవికిరమణీ, పలు కిప్పుడ తర్కితోప•పన్నం బగుమే
లెలయింపుచు నెమ్మది క, గ్గల మగుకౌతూహలంబు • గలిగించెఁ గదే. 43

ఆ. అనుచుఁ జేరఁ బిలిచి • వెన రొప్ప ముంజేత, నునిచి మేను నిమిరి • మొనసి ముద్దు
గొనుచు నెమ్మనమునఁ • బెనఁచుకూరిమితోడ, నెనసి మఱియు దాని • కిట్లు లనియె.

శా. ఏమేమీ రమణీశిరోమణి భళి • యి ట్లాడి ని న్నంపెనా
నామీఁదం గలకంఠకంఠి కెదలో•నం గూర్మి వాటిల్లెనా
భామారత్నము బోటు లిప్పనికిఁ దో•డ్పాటై విడంబించిరా
నీమే ల్ప ల్కిఁక దాఁచ నేల చెపుమా • నీడోద్భవశ్రేష్ఠమా. 45

చ. అతితరమారఘోరవిశి•ఖాగ్ని శిఖాపరితాపభీతి న
య్యతివలమిన్న ని న్నిచటి • కంపెడిచో మఱి యేమి వల్కె నీ
మతిఁ గొతుకంగ నేల చెపు•మా జగదేకమనోహరప్రభాం
కితనిజతుండనిర్మిత•కింశుకమా శుకమా రయంబునన్. 46

మ. మకరాంకుం డతిసాహసుండు శశిదు•ర్మార్గప్రచారుండు త
త్పికకీరభ్రమరాహిభుక్సితగరు•ద్బృందంబు నింద్యం బహో
శుకమా మాటలు వేయు నేటి ఁక నా•చోఁ బ్రేమ వాటించి యా
చకితానంగకురంగశాబనయనన్ • జంద్రాననం గూర్పుమా. 47

ఉ. నిక్కము గాఁగ నాపలుకు • నెమ్మది నమ్మి దిటంబు చేసి యో
చక్కెరపింటిమేల్పిరుదు•జక్కికొలంపుజగాముగండ యా
చక్కెరబొమ్మ కెంబెదవి•చక్కెరపానక మాని చొక్కుచోఁ
జక్కఁగ నీకుఁ గమ్మవలి•చక్కెర లక్కఱతో నొసంగెదన్. 48

తే. కోమలికి నీవు తద్దయుఁ • గూర్చననుఁగ
వగుట మరునకు నెఱబంటు • వగుట నిన్నుఁ
గరము ప్రార్థించుకొనియెద • ఖగకులేంద్ర
మగువతోఁ గూర్చి ననుఁ గృప • మనుపు మిపుడు. 49

తే. అనిన శు రాజ మతనిఁ •నెని నృపాల
వంత యిం తేల యిది యోన వాలు గాఁగఁ .

జేడె దనబన్న సగ మంపెఁ • జూడు మనుచుఁ
జూ ప్రటయుఁ బుచ్చుకొని తద్ద • చోద్య మంది. 50

క. బన్న సగ మపుడు నరపతి, కన్నుల నద్దుకొని యెదను • గదియింపుచు న
క్క న్నెలమిన్నం గాంచిన, కన్న దెందమునఁ గూర్మి • నదుగఁగఁ బలికెన్. 51

ఉ. నేమమె గోము మీఱురతి • చేతినిగారపుసైఁడిబొమ్మ క
య్యామనిపు ఁగొమ్మకు నో • యారపువేలుపురాచకొమ్మకుం
గాముని గీముతోఁటవలి • ప్రపుదిమ కు ముద్దుగుమ్మ కు
ద్దామవచోనిరూఢి మణి • దామము ప్రేమ మెలగ్పఁ జెప్పుమా.

ఉ. అంబుజపత్రనేత్రహృద • యంబు తెఱం గొకయింత నీకుఁ ద
థ్యంబుగఁ గాన నయ్యెడుఁ గ • దా ప్రమదామణి దానను బ్రసూ
నాంబకకేళి నేలి యల • రారఁగఁ జేయునొ ఘోరమారదుః
ఖాంబుధిఁ ద్రోచివైచునొ య • హో మణిహారము వేగఁ దెల్పుమా. 53

ఉ. తాలిమి దూలి జాలి మదిఁ • దార్కొన నక్కనకోపమాంగి నై
వ్రాలనికూర్మిఁ గ్రాంగి బలు • వాసి దొలంగి కలంగుచున్న చో
వేళ యెఱింగి నన నుప • వేళము వ తి మేలుమే లహో
నీలకచాకుచాంచల • నిద్రవిహా మ ర హారమా. 54

ఉ. ఊరక కోరిక న దమ • యూరకకీరకదంబబంభరీ
శారికలుం జకోరి లు • సారెకుఁ గేరి లంఘఁ జాఁగె న
మ్మారుఁడు క్రూరుఁ డై పొదవె • మచ్చిక హెచ్చఁగఁ దెచ్చి కూర్పు మా
హా రమణీయభర మయ • హారమణీ మణిశిరోమణిన్. 55

ఉ. అన్నులమిన్న ని చటి • ం న నిం సెనయంగ వచ్చి యా
వన్నెలదొంతిసంతసపు • వార్త దిటంబు ఁ దెల్పి నేఁడు నా
బన్నముఁ ద్రోచి వైచి • న్న సరంబ బళా జగంబునన్
బ్రన్న సద్గుణోన్నతు • లిట్టివ కావె యా యన్. 56

ఉ. అ మలాయతాక్షి నను • నక్కున నొక్క కవుంగిలించుచోఁ
జి లఁ బెట్టి ని న్న లఁ • యుదు నంచుఁ దలంచఁ బోకు నా
య అఁ దీ యాదుకొను మా మణిహా ము పేరు మీఱ న
మ క్క పరో కారవిహి • తాతు లన్ మనే యెంతురే. 57

తే. క యురమున నెత్తావి • కలప మలఁది

విరిసరంబులు దమి నించు • వేళఁ జాల
వఱలఁ జేయుచుఁ గాని నే • ల్మఱచి యేను
నిన్నుఁ జిక్కులఁ బెడఁ జూవిరా • బన్నసరమ. 58

ఉ. సాంకవగంధసారఘనసారమృగీమదసారసౌరభా
లంకృత మైన వేల్పువవ • లాతలమిన్న యురంబుపై నిరా
తంకగతి న్సుఖించునమి • త మ్మగుభాగ్యము నీకు నబ్బె నా
కింక మ ఱెన్నఁ దబ్బు వచి • యింపఁ గదే మణిహారరాజమా. 59

సీ. కలకంఠిజఘనభా • గం బంటి యుంటకుఁ, గాంచి యేపుణ్యంబు • గాంచినదియొ
వెలఁ జెక్కులచెంత • వ్రేలుచుండుట కేయు, పాసన చేసెనో • బవిరజోడు
కలికివా తెఱపాన • కము చవి గొనుటకు, ముక్కర యేవేల్పు • మ్రొక్కెనొ నా
పొలఁతి ముద్దుమొగంబుఁ • బొదవి యుండుటకుఁ జే, ర్చుక్క యేవ్రతములఁ • జుక్కెనొక్కొ
తే. కంజముఖి మేటిసిబ్బెంపు • గబ్బిగుబ్బ, గుబ్బలులదండ నుండ నే • ఘోరతపము
సలిపితివొ నీవు మీభాగ్య • సరణి ధరణి, నెన్నఁదరమా కడాని హొంబ • న్నసరమ.

చ. పలుకులు వేయు నేల విను • పైదలిపైఁ దలకొన్న కూర్మి నేఁ
దెలుపఁగఁ జాల బాల నిటఁ • దెచ్చి రయంబున నాయురంబునన్
నిలుపుము కాక యున్న నిదె • నెమ్మది నమ్మదిరాక్షి పేరుగా
మలయుక డానిబన్నసర • మా విను నక్కునఁ జేర్చి చొక్కెదన్. 61

తే. అనుచుఁ బలవింపఁ గీరమో • యధిప యింక, నిచట జాగేల వేగ న • య్యిందునిభ
క్రీడమై నున్నమనికికి • వేడు కలర, రమ్ము చక్కఁగఁ బొసఁగఁగ • రమ్ము లెల్ల. 62

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 63

ఉ. అమ్మదచంచరీకరుచి • రాలకజాలక దా నొకింత డెం
దమ్మునయందు నాపలుకు • నమ్మక యమ్మకరాంకకంకప
త్రమ్ములదాడి నే మగునొ • రాజకులైకలలామ జాళువా
కమ్మ లిఖించి నాయఱుతఁ • గట్టుము చెచ్చెర నేగి యిచ్చెదన్. 64

వ. అనిన నతం డట్లు కాక యని లేఖ లిఖియించి యాలేఖ యాలేఖవహునతంసమ్మునకి
మ్మని గట్టిగ మెడం గట్టిన. 65

క. దిట్టతన మెలయ నప్పుడు, చెట్టుప లల్లార్చి యెగసి • చెచ్చెర దివి న
ప్పిట్ట నెఱిఁ బఱచి గొనబుల, ట్టి తనమొదలి నెలవుఁ • పట్టునఁ జేరెన్. 66

వ. అయ్యవసరంబున. 67

తే. వంతఁ గలఁగుచుఁ దెఱఁగంటి • వాలుగంటి, యల్లనృపుఁ డెత్తు నని పూని • యరిగినట్టి
చిలుక రాదయ్యెఁ దడ వేల • చేసెనొక్కొ, యనుచు గాదిలి చెలికత్తె • యలను బలికె.

సీ. చెలులార ముద్దురా • చిలుక రానెలప్రోలి, కేరీతి నరుగఁ దిఁ • జేరఁగలదు
చేరి యేరికిఁ బ్రవే • శింపఁ జెల్లనిలోన, గరు మతి యేభంగిఁ • జొరఁగఁగలదు
చొచ్చి యచ్చట నిచ్చ • నిచ్చ హెచ్చగతిఁ, బ్రాలు నేలిక నెట్లు • గాంచఁగలదు
కాంచి యించుక మదిఁ • గొంచకే తెఱఁగున, నతనితోఁ దగుమాట • లాడఁ గలదు

తే. మాటలాడిన విని రాజ • మన్మథుండు, కౌతుకం బార నిచటికే • కరణి వచ్చు
వచ్చుట హుళక్కి కటకటా • పచ్చవిల్తు, దాడి నింకెవ్విధంబునఁ • దాళుదాన.

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపుఁదమి • నక్కరుణానిధి నాదుచెల్మికై
చిక్కవ మీఱఁ జేరి బతి • మాలినఁ గాదని వీడనాడి నన్
జిక్కులఁ బెట్టి యిట్టివెతఁ • జెందఁగఁ జేసితి రమ్మలార యిం
కెక్కడిమాట యాతఁ డిట • కేటికి వచ్చు నృపుల్వరాజముఖుల్. 70

ఆ. కుసుమశరశరార్తిఁ • గుందుచుఁ జిల్కను, రాయబార మనుప • రాక మసలెఁ
బక్షు లేద రాచ • పను లేద యనుచు లోఁ, దలఁప వలదె వెడఁగుఁ • దనము గాక. 71

తే. కోరి యేప్రొద్దు సానుల • కూటములను, దవిలి కలకంఠు లెడపక • దరుల మెలఁగ
భోగినులు చుట్టుకొని యుండఁ • బొదలుభూమి, భృద్వరుం డింక నీవంక • కెట్లు వచ్చు.

తే. అహహ దక్షిణనాయకుం • డగుచు జనులఁ, జాల నలయించు పెద్దగాఁ • బోలు నాతఁ
డటులఁ గాకున్న మారక • భటులచేతి, యాతనలఁ గుందఁ జేయునే • యబలలార.

వ. అని చింతించుచున్న సమయంబునం జిలుక యాకలకంఠిప్రోల లీలం గనుపట్టిన దా
నిం గని యావన్నెలగని యి ట్లనియె. 74

క. అండజసత్కులమండన, నిండారుముదంబుతోడ • నిక్కము చెప్పుమా
గుండియ లదరెడుఁ గామో, పండో నీ వేగినట్టి • పని వైళమునన్. 75

ఉ. అంగజుఁ డ్రుంగఁ జేయు నెఱ • యందపుఁజందపురాచమిన్న సె
బ్భంగిఁ గనుంగొనం బొసఁగెఁ • బాయక యామెకివాని నీడ. నే
యంగున మాట లాడితి ధ • రాధిపుఁ డేమని పల్కెఁ దెల్పు నా
బంగరుముద్దుచిల్క నినుఁ • బ్రాణపదంబుగ నెంచి పెంచితిన్. 76

క. చిలుకా యారాక్రొన్నన, విలుకానిం దేక నీవు • వే వచ్చుటచే
నలు కాతఁ దలఁకొత్తఁగఁ, బలుకాటియలం గృశింపఁ • బాల్పడితిఁ గదే. 77

వ. అనినం బక్షి యాసరోజాక్షి నీక్షించి యి ట్లనియె. 78

మానినీమణి నీయాజ్ఞ • పూని యేను
సరభసంబుగఁ జని చని • తెరువులోన
నొక్క సహకారభూరుహం • బెక్కి దిక్కు
లరయుచున్నంతఁ జెంత నం • తరువు క్రింద. 79

సీ. నిదుర లేవడఁ గెంపు • నెఱయు కన్గవతోడఁ, బాడిపాడి యైన మై • పూఁతతోడ
సడలిన తనంపు • బెడఁగు సొమ్ములతోడ, బడలి చెన్నెలిన • యొడలితోడ
నుడుగక పాడము • నిట్టూర్పుగాడ్పులతోడ, జిగి దొలంగిన ముద్దు • మొగముతోడఁ
జెక్కునఁ జేర్చిన • చెయిదామరలతోడ, జాలిఁ దూలెడు మాన • సంబుతోడ

తే. వ్రాలి హా భువనైకమో • హనవిలాస, భాసమానాంగ నను గ • ప్పాటవమున
మనుచు మనుచు మనోజవే • దనలఁ గనలు, చున్న నెఱవన్నెలరాచ • మిన్నఁ గంటి.

ఉ. ఓచిగురాకుఁబోఁడి విను • మొక్క పటావసథాంతరంబునన్
నీచెలువంబె సారెకు గ • ణింపుచుఁ గంపిలుచుండి దండనన్
జూచి మనోజువాజి యను • చుం బలవింపఁ దొడంగె నార యా
రాచకొలంపు రేడొకవి • రాలి తెఱం గిఁక నేమి చెప్పుదున్. 81

సీ. హా ప్రభాతప్రఫు • ల్లాంభోజలోచన, హా శరద్రాకాసు • ధాంశువదన
హా సమదద్విరే • ఫాలకజాలక, హా తప్తచామీక • రాభగాత్రి
హా దిశాకుంభికుం • భాంచితకుచకుంభ, హా పరిపక్వబిం • బాధరోష్ఠి
హా హీరశకలమ • నోహరరదనాళి, హా నవదర్పణో • దత్కపోల

తే. హా జగన్మాన్య గంధర • రాజకన్య, యహహ మారుని టులన • న్నప్పగించి
పోడవఁ జెందించికుంది చిం • జుడిఁగిచని తె, యంచు నిన్నుఁ జింతనందు క్రో • మ్మించుఁబోఁడి.

తే. ఏమి చెప్పుదు మఱియు న • మ్మోహిజాని
యుపిద నీచొక్కటపురూప • మొక్క చిత్ర
ఫలకమున వ్రాసి ముందఱ • నిలుపుకొని ని
తాంతమోహాతి కఱబు • దనరఁ బలికె. 83

క. ఏమే యో మేచకకచ, యేమే వామేక్షణామ • ణీ హేమఘృణీ
యేమే సోమోపమముఖి, యేమే మో మెత్తి చూడ • కిటు లెంతురఁజే. 84

క. పచ్చని పిలుదొ వైఁ, గ్రచ్చుఱ విరములు లేసి • కాటిక నిడుచో
మచ్చిక నన్ బ్రచుటక్కై, వచ్చితివా ముద్దుగుమ్మ • వలఁతివి లెమ్మా. 85

క. నానా చూడవు మదకల, యానా యానలిన శరుని • యాన సుమీ న

న్నానన మెత్తి కనుంగొని, సూనాస్త్రక్రియల నెఱపు • చూపకయున్నన్. 86

క. అలుకా పలుకవు మరుఖరి, చిలుకా రతిచేతిముద్దుఁ•జిలుకా ఘులుకా
తలుకారుమేలిబంగరు, మొలకా వలకాఁక ముట్టు • ముల కామెఁ గదే. 87

వ. అని పలికి మఱియుం దత్తరంబున. 88

చ. చెక్కిలి ముద్దు వెట్టుకొనుఁ • జేతఁ దురంబును దువ్వ నెమ్మదిం
జొక్కి కవుంగిలించుకొనఁ • జూచుఁ జనుంగవ యంటఁ బోవు నో
చక్కెరబొమ్మ న న్మదన•సంగరలీలల నేలు మంచుఁ బె
న్మక్కువ మీఱ మ్రొక్కి బతి•మాలు వివేకము మాలి తూలుచున్. 89

సీ. కావిచక్కెరముద్దు•మోవి యానఁగఁ బోయి, సారె కూరక నోరు • చప్పరించుఁ
బెనఁగి క్రొన్ననపాను•పునకుఁ దార్పఁగఁ బోయి, తరలక యున్నపా•దములకొఱగుఁ
గడఁక మీఱఁగఁ బోఁక•ముడి వదల్పఁగఁ బోయి, గడగడ వడకించుఁ • గరయుగంబు
గబ్బిచన్గవ యొత్తి • కౌఁగిలింపఁగఁ బోయి, కళవళంబున బయ • లౌఁగిలించుఁ
తే. ప్రేమ మాటాడు మని పల్క•రింపఁ బోయి, మూ ర్వ్వలుకకున్న వెడవెడ • మాటలాడుఁ
గన్నయన్నులతర మె యా•న్నన్న చిన్ని, మన్నుదొరమిన్న వలనంత•చిన్నె లెన్న.

క. కొమ్మా యనుఁ బలుకవె విరి, కొమ్మా యను నీసు నింత•కొఱకొఱ చెల్లెక్
బొమ్మా యను ననుఁజిత్తరు, బొమ్మా యను రాజమౌళి • పొదలువిరాళిన్. 91

తే. అట్టివిరహార్తిఁ గుందుచు•న్నట్టిమనుజ, వల్లభుని గాంచి నీకెఱఁ • గెల్లఁ దెలియ
విన్నవించిన నతఁడు న•న్నెన్నరాని, కనికరము మీఱఁ జూచి యి•ట్లనుచుఁ బలికె.

ఉ. కోమలిమీఁద నాకుఁ గల•కూరిమి దేవుఁ డెఱుంగుఁ జిల్క నీ
కే మని చెప్పవాఁడ నిపు•డించుక నీవును జూచితే కదా
భామినిమోవిచక్కెరల•పానక మానక మాన నేర దీ
కామశరాపతాప మిఁక • గట్టిగ దానిఁ బరిగ్రహించెదన్. 93

వ. అని పల్కి. 94

తే. కమ్మవిల్కానిఁ దెగడున•య్యెమ్మెకాఁడు, కొమ్మ నామాట నీ వెద • నమ్మ వనుచుఁ
గమ్మలిఖియించిపంచెని•క్కమ్ము గాఁగ, నమ్మమిదె వచ్చునతఁడు నీ•యిమ్మనకును.

వ. అనిన నచ్చాన చెచ్చెర నచ్చీటి విచ్చి పుచ్చుకొని నెచ్చెలి కిచ్చిన నది యి ట్లని
చదువం దొడంగె. 96

సీ. । మత్సకలలోక•సీమంతినీజనా, తీతనిరంతర•దో తమాన
వరరూపలావణ్య•వైభవశాలిని, యైనసుశ్యామాభి•ధానదివ్య

గంధర్వకులరాజ•కన్యాలలామకు, ఘనుఁడు ఋతుధ్వజా•వనివిభుండు
వనిచినశోభన•పత్రిక నీవు నా, కనుదోయి కర్పంబు • గదుర నెదుర

తే. గడఁకఁ బొడకట్టి యప్పుడే • జూడఁగి పోవు,టాదిగఁ బ్రసూనవిశిఖజ్వా•రార్తిఁ జెంది
కుందుచున్నాఁడ నింక నీ•కోమలాధ, రాధరసుధారసం బిచ్చి • యాదుకొనుము.

ఉ. ఏ మని తెల్పువాఁడ నొక•యింతయు నక్కటికంబు లేక న
న్నా మనికేఁడు రేదొరయు • నంచలు దేఁటులు గీరశారికల్
కాముఁడు గండుఁగోయిలలు • గాటియ పెట్టు లెఱుంగు నీవు లోఁ
గామినికామినీజనశి•ఖామణి మత్తమరాళగామినీ. 98

క. అని చదివిన విని వనితా, జనరత్నము సిబ్బితియును • సంతసమును నె
మ్మనమునఁ బెనఁగొనఁ జిలుకం, గనుఁగొని యిట్లనియెఁ బ్రేమ • గడలుకొనంగన్.

శా. ధాత్రీనాథశిఖామణిం గని యథా•ం బొప్ప మత్కార్యముల్
శ్రోత్రానందము గాఁగఁ దెల్పి యత ం • జొక్కించి వే క్రమ్మఱం
జిత్రప్రక్రియ నేగుదెంచి యశముం • జేకొంచు మేల్మేలహో
పత్రీ పత్రికఁ దెచ్చి నిల్పితివి నా•ప్రాణంబు లిప్పట్టునన్. 100

క. శ్రీరమణికి గీరమణికి, నీరమణీయోక్తి యుక్తి • నెఱపుచుఁ దచ్చే
తోరమణులఁ గూర్తువు నిల్, గీరమణీ నే నుతింప • నేర్తునె యింకన్. 101

వ. అని చిలుకం దిలకించి పలికి కలికి చెలికత్తియలుం దానును మనోవికాసంబున భా
సిలుచుండె నాసమయంబున. 102

తే. చక్రపరిపాలన మొనర్పు • జగముబిందుఁ, దరలి వచ్చెను నీ వింక • నరుగు మంచు
సురలు శశికంచు మేలిబం•గరపుఁగమ్మ, చు ట్టినఁగ నభమున వేగు•చుక్క వొడిచె.

తే. చక్రరిపుఁ డగురాజశా•సనమువలన, నెంచి మారుండు పాంథుల • నేయఁ జాఁగెఁ
గావ రావే యటంచు జ•గంబువిందుఁ, గూర్చి మొఱ చేసె ననఁగఁ గు•క్కుటము లఱచె.

సీ. అసమానవాసనా•లసమానమ కా, ప్రసవమంజరులపై • మునరి మునరి
విమలామృతాకీర్ణ•కమలాకరము, కమలానుషంగంబు • గాంచి కాంచి
మృదులాతిశోభన•చ్ఛదలసద్ఘనసా , కదళీవనంబులఁ • బొదలి పొదలి
యేలాలతాజాల•డోలాతతవిహార, లీలలఁ బలుమాఱు • సోలి సోలి

తే. యుపరిసురతక్రియాక్లిన్న•చపలలోచ, నాఘనస్తనభాగని•దాఘసలిల
బిందుసందోహవిహృతిఁ బెం•పొందిపొంది,వీచె వలినాలిచలిగాడ్పు•లేచి యపుడు

తే. అతుల గతుల నితాంతో•పరతులఁ బతుల

మతుల కామోద మొనఁగూర్చి • నుతులు గన్న
సతులనెరజాణతనపుసు• తుల కెలమిఁ
జెలఁగి తల లూఁచె నన పం•క్షులు వడఁకె. 106

తే. కలకలధ్వానములతోడ ఖ•గంబు లెగసి, చదలఁ జరియించెఁ దమ్ముల•స్వామి యైన
యరుణుఁ డుదయించుచో నెదు•రరుగ దెంచి, యతనిదర్శింపసమకట్టె•నవియొ యనఁగ.

చ. గుసగుసలాడి పల్లవుల • గొబ్బున వీడ్కొని యుత్తరీయముల్
ముసుఁగులు వెట్టి దట్టముగ • మోముల నిద్దురచొక్కు దేఱ వె
క్కసముగ దిక్కు లారయుచుఁ • గ్రంతలవెంబడిఁ దారి తారి పల్
దోసఁగ లెసంగులోఁగిళులు • చూఱిరి క్రమ్మఱి జారకామినుల్. 108

సీ. కమ్మవాతెఱపాన•కమ్ములు చవి చూపి, నిద్దంపుచెక్కులు • ముద్దొసంగి
కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లంటఁగ నిచ్చి, దట్టంపుఁగౌఁగిలిం•తలఁ బెనంచి
తమి రేఁచి నీవిబం•ధములు విప్పఁగ నిచ్చి, జఘనసంస్పర్శనో•త్సవ మొనర్చి
బహువిధరతికళా•మహిమలఁ జొక్కించి, జిలిబిలిసొలపుఁబ•లుక్కులఁ గరంచి
తే. మెల్లమెల్లనె చేతిసొ•మ్మెల్ల లాగి, తెల్లవాఱినఁ దమదెస • వెల్లి బెల్లి
తల్లులను దార్చి గణికామ•తల్లు లిండ్ల, వెళ్లఁ దోలించి రత్తఱిఁ • బల్లవులను. 109

సీ. కడఁకతో నిదుర మే•ల్కాంచి దిగ్గనఁ బాన్పు, దిగి కటిస్థలిఁ గోక • బిగియఁ గట్టి
పెనగొన్నముత్తెంపుఁ•బేర్లు చిక్కుడలించి, వదలినతొడవులు • గుదురుపఱచి
విరులతావులు గ్రమ్ము•కురులు క్రొమ్ముడి దిద్ది, కులుకుఁబాలిండ్లఁ గం•చెల ఘటించి
మొకమున నెలయుకా•టుక పైఁటకొన నొత్తి, పుక్కిటివిడె మొక్క•చక్కి నుమిసి
తే. యందియలు మ్రోయ మట్టియ•ల్గ్రిందు సేయ
నిదురచొక్కుల నడుగులు • గొదుకు పూన
సతులు పడకిండ్లు వెలువడి • చనుహారంగు
ప్రియులడెందంబు లపుడు త• యుఁ గరంచె. 110

ఉ. విక్కుచుఁ బోయి యాగడపు వెంపరతొత్తులయిండ్లు దూఱి బల్
రొక్కము గుమ్మరించి కడఁ • ద్రొక్కుచు వేగినదాఁక రాక వాం
డ్రొక్కెడ వైచి పోవుట క•యో యని రెంటికిఁ బాసి గ్రుడ్లనీ
ళ్గ్రుక్కుచు జాఱి రిక్కలకుఁ • గొత్తబోజుంగు వెడంగు లయ్యెడన్. 111

క. తూరుపు తెలతెలవాఱెఁ, దారలు హదీపములును • దమి లంజియలం
జేరినసిగ్గరిబోజుగుల్, బారులమోములును దెల్లఁ•బాఱె నొకంతన్. 112

వ. అంత. 113

మ. బిసినీకాంతవియోగసంజనితగర్భీభూతతాపజ్వరో
ల్లసదార్తిం గృశియించుచున్న యెడఁ గల్యప్రాజ్ఞులై ద్యుండు నే
ర్పెసఁగం దత్ప్రబలోపతాప ముడుపన్ హేలాగతిం దెచ్చుబ
ల్రసిసిందూరపుటుండయో యనఁగ మార్తాండుండు దోఁచెన్ దివిన్. 114

సీ. చక్రరక్షణకళాచాతుర్యశాలి దా, నినశబ్దవాచ్యుఁ డై యెసఁగు టరుదె
సతతతమోగుణోచ్చాటనచణుఁడు దా, లోకబాంధవుఁ డై వెలుంగు టరుదె
కమలాధికామోదకరమూర్తి యుతుఁడు దా, హరిసమాఖ్య వహించి యలరు టరుదె
విష్ణుపదాసక్తి విహరించు మేటి దాఁ, బరమహంసఖ్యాతిఁ బరఁగు టరుదె
తే. యనుచు ననచినవేడ్క బుధాళు లెల్లఁ
దను నుతించుచు సమయకృత్యములు దీర్ప
సకలజనులకు లోచనోత్సవము మీఱ-
దరణి వెలుఁగొందె భవవాతరణి యగుచు. 115

తే. మున్ను దా నపరాసక్తిఁ జన్న ఖిన్న
యగుచుఁ బద్మిని నెమ్మోము మొగిచె నంచుఁ
దరణి యచ్చేడియకు నంపుధాతపటము
లనఁగ నంచలు గొలఁకుల కప్పుడు డిగియె. 116

క. తమ్మికొలంకులపై ఝుం, ఝుమ్మని తుమ్మెదలు మొఱయుచొప్పలరె సరో
జమ్ములు మీఁదొరవచ్చెన్, లెమ్మని మేల్కొలుపుచున్న లీలఁ దలిర్పన్. 1 7

క. తమి యెల్లఁ ర్చి తమప్రియ, తముఁ డగుగా జస్తమింపఁ దఱిఁ గని వచ్చెం
దిమురునఁ జంద్రప్రభుఁ డని, కుముదంబులు మోము మోడ్చె కుముదము లయ్యెన్.

తే. చక్రములు పొంగె దస్యుసంచయ మడంగెఁ
దమము చెంగె జప్రతానము చెలంగె
సరసులం దెల్ల మలాతిశయ మెసంగె
జగము విం దగునినుఁడు తేజమునఁ బ్రబల. 1

. అపుడు సురకామినులు సమయోచితవిధులు, దీర్చి మణిభూషణాంబరదివ గం
దివ మాల్యా కంబులఁ దేజరిలుచు, సరవి నక్కన్యఁ దోడ్కొని సరగ న .

తే. తమరు దొలునాఁడు మెలఁగిన తావు చేరి, యచట భిన్నవగానవిద్యావినో
లీల న రారుచుండి రంభాల నెను, నిలిపి వలవంత గుందుచు నృపతి య

తే. కష్టతరముగ రేయెల్ల • గడపి మఱియుఁ, దత్తరింపుచు వేఁగువ•తఱిని లేచి
యాచిగురుటాకుఁబోఁడి సో•యగము దప్ప, తనమనంబున నిట్లని • తలఁపఁ దొడఁగె.

మ. స్మరియింతున్ స్మరమండలేశ రవిరా•జత్ప్రాజ్యరాజ్యేందిరన్
హరిణాక్షిన్ హరినీలనీలచికురన్ • హర్యక్షమధ్య న్మనో
హరకాంతస్వరవిగ్రహన్ భుజగరో•మాళిన్ సముద్యత్సుధా
కరబింబప్రతిమానచారుముఖి న•గ్గంధర్వగాట్కన్యకన్. 123

చ. వలగొని బోటికత్తెలిరు•వంకల డాసి భజింప నింపుగా
జిలిబిలిపాట పాడు నెడఁ • జేతికడానిపసిండివీణె కా
యలబలుతాపునం బొదలి • యాడెడునక్కలకంఠకంఠి ను
న్గులుకుమిటారిగబ్బిచను•గుబ్బలసోఁకిన నెంతు నెంతయున్. 124

చ. అఱమఱ లేక నేఁ దఱిసి • యాడ వసించినఁ జూచి నానతో
బిఱబిఱ లేచి హేమమణి•పీఠము డిగ్గి కురంగటన్ హొయల్
మెఱయ నొకింత కన్మొగిచి • మిన్నక యున్నపొలంతిమిన్న వా
ల్చుఱుకుఁ బిసాళిక్రొందళుకుఁ•జూపులకోపు మదిం దలంచెదన్. 125

చ. పస యొసఁగం బొసంగుచును•బంగరుబొమ్మ తెఱంగునన్ దరిన్
వెసఁ గనఁబడ్డ నే వలచి • వేమరు నామరుఁ డేఁపఁ దద్దయున్
బిసరుహసాయకక్రియకు • వేఁడిన మో మఱ వంచి లోననే
ముసిముసినవ్వు నవ్వుకొను•ము పలగుమ్మహొయ ల్గణించెదన్. 126

క. వలఁతితనం బెలయఁగ నా, చె కానికి నుత్తరంబు • చెప్పుచు ముద్దుల్
చిలికెడునవ్వులఁతుకనును, జిలిబిలిపలుకుల హొయంగు • చింతింతు మదిన్. 127

క. తలవంచి పసిఁడిగద్దియ, కెలనన్ నాపలుకు లాల•కింపఁగ ముంజే •
చిలుకఁ బలికించి కులికెడు, తలిరాకుంబోఁడివగలు • తలఁపున నెంతున్. 128

చ. అగణితలీల దా ల్గఁగఁగు•నట్లుగఁ జెట్లిగిరించునట్లుగా
మృగఖగపన్నగాదు లెల•మి న్విని చొక్కఁ బసిండివీణె బా
గుగ నుతి గూర్చి యామనిని • గోయిల గొం . నభంగిఁ బాడు నా
సొగసులదొంతియబ్బురపు•శోభనగానవిధాన మెన్నెదన్. 129

చ. చెలిమివెలందు లిమ్మనకుఁ • జెచ్చెరఁ దోడ్కొనిపోవుమన్నచో
గొలగొలలాడుచు న్వెనుకఁ • గోకిలకీరమయూరశారికల్
బిలబిల నేగ వాని నద•లించు నెపంబున నన్నుఁ గూర్మితో

సొలసి గిఱుక్కునం దిరిగి • మామనోయారియొయార మెన్నెదన్. 130

క. పొంగారువేడ్కఁ జూచిన, తంగేడుఁ గ్రియఁ జూడ నలరి • తమి రేఁచినయా
బంగారుబొమ్మ గడితపు, సింగారం బెన్న కొందుఁ • జిత్తమునందున్. 131

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోరపురత్నశలాకపోలికన్
వళుకుఁబసిండిబొమ్మవలె • దర్పకవైభవలక్ష్మికైవడిన్
నలువపు మోప్పిలఁ గానఁబడి • నామది మెల్లఁ గరంచి చన్నయా
చిలుకలకొల్కిసోయగము • చిత్తమునన్ స్మరియింతు సారెకున్. 132

సీ. కలుకునిబ్బపుగబ్బి • గుబ్బల క్రేఁగున, గడగడ నసదులేఁ • గౌను వడఁకఁ
గ్రందుగా రతనంపు • టందెలు గజ్జెలు, ఘలుఘల్లు మని వెల్లు • కాళ్ళ మొఱయఁ
గడితంపుఁగీడ • కటిమండలంబునఁ, బలుదెఱంగుల లాస్య • కలన నెఱప
మురువైనసౌరుమంజి • ముత్యాలచేర్చుక్క, ఫాలభాగమునను • య్యాల లూఁగ
తే. భావమున నన్ను విడనాడి • పోవలేక, కూర్మి సంపంద తిరిగి క • న్గొనుచుఁ జనెను
పడఁతుకలమిన్న మురిపెంపు • నడలసొంపు, చెలఁగి నాడెందమునఁ బాదు • కొలుపువాఁడ.

తే. అని తలఁచుచుండి యంత న • య్యవనిజాని
వేగుటయు లేచి సమయార్హ • విధులు దీర్చి
సచివుఁడును దాను వే వేగఁ • జని నిలింప
తరుణు లున్నప్రదేశంబు • దఱిసి యచట. 134

క. కాంచె నుదంచన్మణిమయ, కాంచనపాంచాలికాని • కాయములఁ గడున్
వంచింపుచుఁ దొలకరిక్రొ, మ్మించున్ దీవియను మించు • మించుఁ ముంబోఁడిన్. 135

వ. మఱియును. 136

సీ. శుకవాణి నభినవ • ముకురబింబకపోల, నలికులవేణి నే • ణాంకముఖిని
గుంభికుంభస్తని • నంభోజదళపాణి, నహిరోమవల్లరి • నచలజఘన
నండజయాన న • ఖండతేజోనిధిఁ, జంపకనాసఁ గాం • చననిభాంగి
నావర్తనాభి నిం • దీవరలోచన, నణుమధ్య నుత్ఫు • హల్లకాంఘ్రి
తే. నఖిలభువనైకమోహిని • నబ్జకంఠి, నతులశృంగారవారాశి • నన్నిలింప
చంపకామోద నెనలేని • సంతసమునఁ, గాంచె నృపమౌళి కన్నుల • కఱవు దీర. 137

వ. అట్లు గాంచి. 138

క. కొంచింపక వడిఁ బెన్నిధిఁ, గాంచినపేదయునుబోలె • ఘనతరహర్షో
దంచితమానసుఁ డై యా, పంచాననమధ్యఁ జేరి • పలికెం బ్రేమన్. 139

తే. వినుము తనుమధ్య మాటలు • వేయు నేల, వెలయునీరూపలావణ్య•విభ్రమములు
గాంచినప్పటినుండియుఁ • బంచశరుఁడు, నిల్వఁగానీఁడు ప్రాణము•ల్నిలుపు నేఁడు.
క. అరవిందనయన విను మ, న్మరుఁ డిఁక హింసింపకుండ • మనుపుము కరుణం
బరికించి ము "న్నహింసా, పరమో ధర్మ" యని స్మృతులు • పలుకఁగ విన వే. 141
సీ. కులుకుచు జిలిబిలి•పలుకులఁ గపురంపుఁ, బలుకులు తులకింపఁ • బలుకఁ గదవె
తళుకుసలీనుపిసాళి•కలికిక్రేఁగంటివా, ల్చూపుకుఁజూపులఁ దేటి • చూడఁ గదవె
కమ్మచక్కెరపాన•కమ్ము లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, నివురుకెమ్మోవి ము • ద్దిడఁగఁ గదవె
చెన్నారుచిన్నారి•వన్నెలక్రొన్నెల, నగఁ జాలుచిఱునవ్వు • నవ్వఁ గదవె
తే. యెద ననుం గడియించి యి•య్య దన మదన, కదనలీలల నలరింపఁ • గదవె కుంద
రదన నవచూతపశరద•చ్ఛదన (దివ,సదన పరిపూర్ణపూర్ణిమా•చంద్రవదన. 142
చ. సమదగజేంద్రకుంభవిల•సత్కుచకుంభయుగంబు ఱొమ్మునం
దమి నిగుడంగ ఘటించి ప్రమ•దమ్మున బిగ్గఁ గవుంగిలించి యీ
సుమశరతాప మార్చి నను • సొంపుగఁ బ్రోవు మదభ్రమద్భ్రమ
ద్భ్రమరవినీలవేణి నినుఁ • బల్మఱుఁ గేల్మొగిడించి వేఁడెదన్. 143
క. అని దీనత దోఁపఁగఁ బ, ల్కిన విని తల వంచి యామ్మృ•గీదృశ యపు డే
మిని పల్కక యూరకుండిన, జనవల్లభుఁ గాంచి యొక్క•సఖి యిట్లనియెన్. 144
క. నరపాలక యీబాలిక, మరుపాలం గడుం గలంగి • మది నీపై ని
బ్బరముగ నిలిపిన దిఁక దే, వరచిత్తము వచ్చినట్లు • వర్తింపఁ దగున్. 145
ఆ. అనిన సంతసిల్లి • యవనిపుఁ డటు లేచి, యింతులార యిన్న•గాంతికమున
నొక్కపటకుటీర • మున్న దచ్చటికిఁ బో, దము ముదంబు మీఱఁ • దగలి రండు.
క. అనవుడు వా రజ్జనపా, ధుని వెంబడి నంబుజాక్షిఁ • దోడ్కొని సరగన్
ఘనతరకుతుకాన్వితహృ, ద్వనరుహులై యరిగి యరిగి • తగ నొక చోటన్. 147
సీ. సకినెలపట్టెమం•చము దోమతెర జర, తారుబాలీసు క్రొం•దాటుపఱుపు
కులినీతలాడ త•క్కుఁబసిండిచందువా, నిలువుటద్దములు పం•న్నీటిగిండ్లు
జాలవల్లికలు ము•త్తాలజాలీలు పెన్, వింజామరలు వట్టి•వేళ్లసూటి
కపురంపుబరిణెలు • స్తూరివీణె జ, వ్వాదిక్రోవులు పటం•వాసిపెట్టె
తే. తమ్మపడిగము మంచిగం•దంపుఁగోర, తబుకు చిన్నారియడప మం•త్తరువుకుప్పె
మొదలు గలదివ్యవస్తుసం•పదలఁ బొదలు, నమలమణిమయపటకుటీ•రాంతరమున.
తే. అందఱు ప్రవేశమొంది రా•నందలీల, నపుడు నృపుఁడు నితాంతప్ర•హర్ష భా

మానమానసుఁ డై సొగసూని దాని, నెనయఁ గోరుచు నెపు డెప్పుడనుచు నుండె. 150

వ. అంత దినాంతం బగుటయు.

సీ. కలికికన్నులఁ గ్రొత్తకజ్జలం బలయించి, తురుమున గొజ్జంగివిరులు దుఱిమి
నొసలఁ గస్తురిరేఖ పస యెసంగఁగఁ దీర్చి, కలపంబు నెమ్మేనఁ గలయ నలఁది
బెడఁగుచెంగావిపావడ కటి ఘటియించి, చలువమడుంగుదువ్వలువఁ గట్టి
జిలుగుసైతాణికంచెల యెదఁ గదియించి, యలుత మల్లెసరంబు లలర నించి
తే. హారకేయూరకటకమంజీరకాంచి, కామణిగ్రైవతాటంకకంకణాద్య
శేషభూషానికాయ మక్షీణలీలఁ, దొడిగి కై సేసి బోటు లప్పుడతి కనిరి. 151

క. ఎలనాగ నీవు గోరిన, చెలువుఁడు నీ కబ్బె నింక సిబ్బితిమై బె
గ్గిలి యుండక మదనాహవ, కలనావైఖరులు వెలయఁ గలయుము వీనిన్. 152

సీ. చెలువుఁడు కేల్వట్టి సెజ్జకుఁ దార్చుచోఁ, బెనఁగి వెక్కసుఁ జక్కఁ జనెదు సుమ్ము
విభుఁడు నున్ననుపుకంపువిడె మిడ వచ్చుచోఁ, గొదికి మాఱ్మొగము సెట్టెదవు సుమ్ము
వరుఁడు కంచెల యూడ్చి సిరి గంద మలఁదుచోఁ, నుదరి నెక్కరంతు చేసెదవు సుమ్ము
ధవుఁడు గొప్పునఁ బువ్వుదండలు గట్టుచోఁ, గెరలి చే యొగ్గి యాగెదవు సుమ్ము
తే. ప్రియుఁడు గాటంపువలపులఁ బెల్లు రేఁగి, యల్లనల్లన యిక్కువ లంటి తుంట
వింటిబల్దంటపనులు గావించునపుడు, కసరి విసికించెదవు సుమ్ము పసిఁడిబొమ్మ.

ఉ. అంటిమి గాని యోవికసితాంబుజపత్రవిశాలనేత్ర ము
న్నంటిమి గాదె నీకుఁ గల గాటపుఁగూర్మి తెఱంగు మేలు బ
ల్దంటవు తెల్ప నేటి కిఁకఁ దప్పక యిప్పను తేనిఁ గూడి పూ
వింటివజీరునాలమున వేమఱుఁ బ్రేమమెయి న్సుఖింపుమా. 154

క. అను నునుఁగుఁజెలులపలుకులు, విని యనిమిషరాజకన్య వ్రీడానమితా
ననవనరుహ యై చుఱచుఱఁ, గనుఁగొని వారల నొకింతఁ గసరుచుఁ బలికెన్.

ఉ. అమ్మకచెల్ల మీరు నను నారడిఁ బెట్టి జుడింగి పోవ ను
ల్లమ్మునఁ బూనినా రవు బళీ సరిలే కన వచ్చె మీ వివే
క మ్మిప్పు డేను వెంబడిసె క్రమ ఱ వచ్చెదఁ గాని హా యిఁకఁ
మి మ్మొడఁబాసి యిం దొకని మే మ్ము నొంటిఁ జరింప లేఁ జుఁడీ. 156

చ. కటకట మీర లిట్టిబలుకెట్టిడ లొటు యెఱుంగ నేర కి
చ్చటి కిటు నమ్మి వచ్చుటకు సారెకు బూమెలు పన్ని నన్ను బి
ట్టటమట నొందఁ జేసెదరు హా కొద యేమిటి కమ్మలార మీ

కుటిలత గానవచ్చె నిదిఁ • గో పెఱమాటలు వేయు నేటికిన్. 157

క. అని పలుకుచుఁ గేళీగృహ, మునకుం జొర కున్న చిన్ని • ముఁగుదలమిన్నం
గనుఁగొని వినయమ్మున న, య్యనుఁగుంబువుఁబోఁడు లొత్తి • యని రి ట్లనుచున్.

శా. బాలా జేలవె మేలుమే లిపు డహో • బాగాయె లే గాఁపురం
బీలా మైన ధరిత్రిఁ గన్నియల ము • న్వీక్షింపమే వార లీ
మేలంబు ల్పచరించి క్రచ్చుఁగొనిరే • మేల్పట్టులం దయ్యెడన్
జాలుం జాలు బెడంద యేల పదమా • క్ష్మాభృత్సుబాహోర్వికిన్. 159

సీ. చెయిపట్టి పూసెజ్జఁ • జేర్పఁ బోయెడు వేళ, దుడుకకరంబు విదల్చి • త్రోచి వైచి
యబ్బబ్బ పద గదె • గబ్బి యంచు నదల్చు, తరలాక్షిఁ గ్రొవ్విరి • దండఁ గొట్టి
వగలాడి యిపు డెంత • బిగసెదే యని నవ్వు, మెఱుఁగుఁబోఁడిని బంట్లు • గొటికి తిట్టి
సరిసరి బులు పెల్లి • సడలెనో యిపు డను, భామినీమణి నెఱ్ఱఁ • బాఱి చూచి

తే. పూని యిద్దఱు మువ్వురు • పొదుగఁబట్టి, ముందటికిఁ ద్రోయ గడితంపు • మున్నటికల
నడుగు ద్దరలక యిడిగిలఁ • బడి పెనంగు, చున్న కన్నెకు మఱియు న•య్యన్ను లనిరి.

క. అల్లపుడు పెక్కులాగుల, నెల్లఱ బతిమాలుకొంటి • వెడలనికూర్మిన్
జెల్లంబో యేమె యోసెమ, మల్లడిగొని పెనఁగె దిపుడు • మాతో మిగులన్. 161

క. అగ్గలపువలపుసొలపుల, బెగ్గిలుచుండితివి మున్ను • ప్రియనాథునితో
దగ్గఱఁగఁ జేయునపు డీ, సి గ్గేటికిఁ బొడమెనమ్మ • చిత్తరుబొమ్మా. 162

క. బిఱబిఱ విభుకడ వగక, కొఱకొఱ లాడెద వ దేమి • గోరము మేల్మేల్
వెఱఁ గయ్యెడిఁ ద నీచెదు, కఱదలు గనుఁగొన్న నెన్నఁ • గన్నెలమిన్నా. 163

సీ. చేరి కాళ్లఁ బెనంగు • గారాపుటనుఁగురా, యంచబోదలఁ బో న•డంచె దేమి
తెలియాకుమడుపు చే•తికిఁ దెచ్చి యిడుబోటి, కత్తియ నదలించి • కసరె దేమి
జిలుఁగుఁబయ్యెదచెంగు • జీరాడ నది చక్క, సవరించు చెలిఁ దిట్టి • సణిగె దేమి
పద ముహూర్తము డాసెఁ • బతిచెంత కని తెల్పు, చేడెపైఁ గన్నెఱ్ఱఁ • జేసె దేమి

తే. వారిజాక్షిరొ యిటువంటి • వారె కారె, కోరి సారెకుఁ బువ్వుల • కోరిబల్వ
జీరుపోరులఁ గేరి య•య్యారె మగల, నోల లాడించి ప్రౌఢ లై • యుండువారు.

చ. అని యిటు లూఱడించి చెలు • లవ్విభుచెంతకు నింతి మిన్నఁ దో
డ్కొని చని పూలసెజ్జకడఁ • గోమలి నుంచి బాలచంద్ర యి
య్యనిమిషకాంత నెంతయుఁ బ్రి•యంబలరాఁగ నేలుకొమ్మ కొ
మ్మని తగ నప్పగించి వెస • నందఱు జాఱిరి మన్కిపట్లకున్. 165

చ. అపుడు నృపాలుఁ డమ్మధుక • రాలకజాలకసోయగంబు గా
టపుఁదమి మీఱఁ గన్గొని త • ట్టాలున ముంజెయి వట్టి పూలపా
నుపునకుఁ దార్చుచోఁ జెలఁగె • నూపురభూరిఝుళంఝుళధ్వనుల్
విపులగతి న్మనోభవుఁడు • విల్లు గుణధ్వని చేసెనో యనన్. 166

ఉ. ఇందునిభాస్య నాన నపు • డీడిగిలం బడి పూలపాన్పునం
జెందక యున్న నోఁడు వలి • చెక్కులు గన్నులు మోవి ఫాల మా
నందము మీఱఁ జుంబన మొ • నర్చుచు నిక్కువ లంటుచున్ హొయల్
గ్రందుకొనం గుచంబు లెద • గట్టిగఁ బట్టి కవుంగిలింపుచున్. 167

క. మె నె పూసెజ్జప దివి, పల్లలనామణిని దిగిచి • జానుగ వృథ
మ్మి మొకింమక నిమురుచు, హల్లకదళపాణి కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 168

క. నాన యిటు లేమిటికి నలి, నానన కెమ్మోవి పంట • నానఁగ నిడినన్
నాననవిల్తుని చెయివుల, నానందింపఁగ నొసర్చి • యలరింపఁ గదే. 169

ఉ. దండిగఁ దావిచెంగలువ • దండలు గ్రొమ్ముడిఁ జుట్టనిమ్ము క
స్వంతువు గాఁగ గబ్బిచను • బంతులు పట్టఁగ నిమ్ము పుష్పకో
దండనికేళి నేలి ప్రమ • దంబునఁ దేలఁగ నిమ్ము మత్తవే
దండసమానయాన యొక • దండము నీకు నొసంగి వేఁడెదన్. 170

చ. పలుచనితేనియల్ చిలుకఁ • బల్కవె కోకిలవాణి లేఁతన
వ్వులు వొలయంగ నన్ గృప ద • వుల్కొనఁ జూడు సరోజపాణి పె
న్వల పలరార ముద్దొసఁగి • వాంఛలు దీర్చు మదాలివేణి య
గ్గలముగఁ గౌఁగిలింపఁ గదె • కంతునిమేలిపతాణి పోణిమిన్. 171

సీ. పాలిండ్లు లేంగేలఁ • బట్ట నిచ్చిన మేటి, కళుకుబంగరుగిండ్లు • కాను కిత్తు
వలపార ననుఁ జూచి • కిలకిల నవ్వినఁ, బేరైనముత్యాల • పేరు లిత్తుఁ
దావినిద్దంపుఁగె • మ్మోవి ముద్దొసఁగిన, సొంపు రాణింపుబ • ల్కెంపు లిత్తుఁ
దళుకులేఁజెక్కు • టద్దము లంట నిచ్చిన, వెల లేనివజ్రంపుఁ • బలుక లిత్తుఁ
తే. బూలపాన్పునఁ గొదలేని • హాళి నతను, కేళి నోలాడఁ జేసిన • లీలఁ గ్రాల
మేలిసామ్రాజ్య మిత్తు ని • వ్వేళ యింత, గోలతన మేల నను నేలు • కొనవె బాల. 172

క. అని బుజ్జగించి పలుకుచు, జనపాలకమౌళి వేల్పు • చానయొయారం
బున కాత్మ నంతకంతకు, ఘనతరమోహాతిశయము • గడలుకొనంగన్. 173

సీ. కపురంపువిడెమొసం • గఁగఁ బోవు నెపమునఁ, గావిను న్మోవిఁ బల్గం ట్లొనర్చి

వలపుఁగస్తురిగంద • మలఁదు నెపంబునఁ, గులుకుసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లంటి
జాఱువాముడినూలు • సవరించు నెపమున, డం బార ఘనసు సూ•నంబు నిమిరి
యలరి కొజ్జెఁగదండ • లలరించు నెపమున, విప్పారు నెఱిగప్పుఁ • గొప్పు దువ్వి
తే. తళుకుఁజెక్కులు చుంబించి • వళులు నారుఁ
బొక్కిలియుఁ గేల గిలిగింత • ప్రోడమ ముట్టి
నీవి సడలించి స్మరశాస్త్ర•నియతి వెలయ
రతులఁ గఱఁగించె నృపతి యా•రాజముఖిని. 174

సీ. వితతదంతక్షతా•వృతసుధాధరయు న, మంచితనిశ్వాస•మారుతయును
శితనఖరాంకురాం•కితకుచకుంభయు, ఘర్మకణాక్లిన్న•గండతలయు
వదనాంబుజాతసం•వ్యాప్తశిరోజయు, ఘనతరసీత్కార•గళరవయును
రణితమంజీరకం•కణకింకిణీకయుఁ, దరళితహారల•తాప్రకరయు
తే. గళదసూనమృగీమద•కర్దమయును, సదమలానందపరవశ•సంహననయు
నగుచు సురకాంత మిగుల సౌ•ఖ్యం బొసర్చె, నంగభవకేళి నానృప•పుంగవునకు.

సీ. చెలువంపుఁగనుబొమ • ల్వింగిణీవిండ్లుగాఁ, జూఱుకుఁజూపులు శర•స్తోమములుగ
గాటంపునూఁగాఱు•ఘనకృపాణము గాఁగ, సోగక్రొందెలిగోళ్లు • సురెలు గాఁగఁ
బిగికౌఁగిలింతలు • పెనఁగులాటలు గాఁగ, సుషమాంగరాగంబు • జోడు గాఁగ
నఖదంతపదవితా•నము పోటుగంట్లుగా, ఘర్మతోయంబు ర•క్తంబు గాఁగఁ
తే. గటకనూపురకింకిణీ•కంకణప్ర, ణాదములు భూరికలకల•నాదములుగఁ
గామినీమణి యతను•సంగ్రామకేళి, సలిపె నప్పుడు నృపకుల•తిలకుఁ దొడరి. 176

సీ. వదలిననెఱికొప్పు•వారివాహము గాఁగఁ, దనరుచు లెమ్మెఱుఁగుమొ•త్తములు గాఁగ
గళగవంబు లనూన•గర్జాధ్వనులు గాఁగ, వలపుటూర్పులు గంధ•వాహములుగ
గళితముక్తాఫలం•బులు వడగండ్లుగాఁ, గింకిణీధ్వనులు భే•కీధ్వనులు
సీత్కారరవములు • చిమ్మెటరొదలుగా, బెడఁగులేనగవులు • ఫేనములుగ
తే. మేన జాల్కొను చెమ్మటు•ల్వాన గాఁగఁ, గరఁగుమ గనాభిపంకంబు•బురద గాఁగ
నఖపదము లింద్రగోపబృం•దములు గాఁగ, మగువసురతంబు వర్షాగ•మంబుఁబోలె.
తే. అంత సురతాంతవేళ నా•యింతి నంక, తలమునం దిడి గుబ్బలఁ • గలప మలఁది
కురులు కొప్పిడితొడవులు • గుదురుపఱిచి, కడిఁదినెత్తావికపురంపు•విడె మొసంగె.
క. వలినాలికమ్మగాడ్పులు, వొలయఁగఁ బూసురటికేలఁ • బూని విసరుచున్
జిలిబిలినునుఁబలుకులఁ జెలి, నలరింపుచు రేయిఁ గడపె • నవనిపుఁ డెలమిన్. 179

వ. అంత. 180

సీ. సారసకల్హార•సదమలవాఃపూర, పూరితకాసార•తీరములను
జరికల్పితాలీన•పరభృతసంతాన, కలయాకృతోద్యాన•వాటికలను
బహుళదరీపాంతర•భాసమానాశ్రాంత, విస్తృతశశికాంత•వేదికలను
ఘనసనిభాదభ్ర•చంద్రికాసంశుభ్ర, తలసుదగ్రసితాభ్ర•పులినములను
తే. ప్రతిదినంబును హితరీతిఁ • జతురశీతి, బంధబంధురరతికళా•పారవశ్య
లీలఁ గ్రీడింపుచుండె ని•లింపమార్గ, పతియుఁ దాను ఋతుధ్వజ•క్షితివరుండు. 181

...వ్వు బ... టిచక్ర • మవనిభాగము గాఁగ, గలికిసెమ్మెయి కన•కంబు గాఁగఁ
...రు గుబ్బల మేటి•గిరిదుర్గములు గాఁగఁ, బడఁతిచెక్కులు హీర•ఫలకములుగ
గజయానకంధర•విజయశంఖము గాఁగఁ, గాంతజంఘలు వీర•కాహళులుగఁ
బొలఁతులమిన్న పా•క్కిలి మహానిధి గాఁగ, లలనవేనలి ఘన•లక్ష్మి గాఁగ
తే. నెంచి నిజరాజ్యవైభవో•ద్వృత్తి యెల్ల, మఱచి నిస్తులమదనసా•మ్రాజ్యవైభ
వానుభవలీలఁ గాలుచు•నున్న రేఁడుఁ, దతులితామోదహృదయుఁడై•యలరుచుండె.

వ. అని నారదమహామునీంద్రునకుఁ జతురాననుం డెఱింగించిన నతం డతనినవ్వలికథా విధానం బడుగుటయును. 183

శా. వ్యాకీర్ణాభజటాటవీతటనితాం•తాలంబితోద్వృత్తమి
స్రాకాంతా ప్రపతత్ప్రభాసముదయా•క్రాంతప్రఫుల్లన్మహా
నాకద్వీపవతీవినిర్మలజలాం•తర్భాగభాగ్దిగ్వరే
ఖాకాంతోత్పలకైరవప్రకరభా•గా పార్వతీవల్లభా. 184

క. కాండనిధిశయ కాండా, కాండధరోద్దండదర్ప•ఖండన వృష గా
ట్కాండ బహుకాండకాండవి, చండా నిర్దళితవిద్వి•షద్వేదండా. 185

మాలిని. కలితగుణకలాపా • కాంచనాహార్యచాపా
జలజనయనరోపా • సంహృతాశేషపాపా
బలవదరిదురాపా • భానుకోటిప్రతాపా
విలసితభవతాపా • వేదవేద్యస్వరూపా. 186

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య ... సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామ తిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతంబైన రసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

షష్ఠాశ్వాసము.

T. Parthasarathy

రుచిరపీఠనగరా
గార శుభాకార భక్త గణమందారా
సూరిజనాధార సమి
ద్ధీరా వరతామ్రచూడ దివ్యశరీరా. 1

వ. అవధరింపుము నిలింపమహామునీంద్రునకుం బితామహుం డిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వజక్షితితలాధీశ్వరుం డిష్టోపభోగంబులం దనియుచుండి యొక్కనాఁడు వధూసమేతుం డై వాహ్యాళి వెడలి ఘోరకాంతారప్రదేశంబు ప్రవేశించి.

సీ. ఘనసారచందనా గరుతరుచ్ఛాయలఁ, గమనీయనవరత్న కందరములఁ
గనకారవిందసం గతసరస్తటముల, సదమలా తఝురీ సైకతములఁ
బ్రాకటద్రాక్షాల తాకుడుంగంబులఁ, గముద ంధూపల సట్టిమములఁ
బరిణతమాకంద పరిసర లములఁ, బ్రసవచాంపేయక ప్రాజ్యవనుల

తే. సారనీహారనీరప్ర పూ తీర, ములఁ మెలంగుచు నమ్మహీ తలవిభుండు
మంజువాణికి నచట సమగ్రవైభ, వములు దమి మీఱఁ జూపుచు రమణఁ బలికె.

క. అల్లదె చూచితె పలపులఁ, బెల్లడరుచు లేజవాది పిల్లులు వని రం
జిల్లెడు నవమాంతలతా, పవరుగ్భాసమాన పదరదవసనా. 4

తే. నడలఁ దొడలఁ గుచంబుల దొడరి తన్నుఁ, గెలిచి తని యేమొ నీచెంత నిలువ నోడి
పఱచుచున్నది యదె చూడు భద్రకరిణి, చకితసారంగశాబక చారునయన. 5

క. సముదంచితవాలవ్యజ, నములన్ వీచుచును శ్రమక ణము లుడిపెడునీ
చమరీతతిఁ గనుఁగొంటివె, సమదమధువ్రతవితాన చారుశిరోజా. 6

శా. హేరాళంబుగ నీదుకన్నుఁగవతో నీ డొందఁగా లేక కాఁ

తారక్షోణిని జేరి తద్దయు మన•స్త్రాసంబు దీపింప న
య్యారే దిక్కులు చూచుచుం బఱచెడిన్ • హాళి న్విలోకింపుమా
సారంగం బదె ప్రావృషేణ విలస•త్సౌదామనీవిగ్రహా. 7

క. నీకౌనుదీఁగె కెన గా, లే మొ కలంగి కడుఁ జ•లింపుచు గుహలన్
వాఁకొనియె సింగ మదె యా, లోకింపుము మదచకోర•లోచన దానిన్. 8

తే. తొడరి నీముద్దుకెమ్మోవి•దొండపం డ, టంచు భావించి యేమొ డా•యంగఁ జేరి
కులుకుచున్నది చూడు రా•చిలుకగమి ప్ర, భాతవికసితశతపత్ర•పత్రనేత్ర. 9

క. శృంగారరసము చిలుకుచు, సంగీతకళారహస్య•చాతురిఁ దగునీ
భృంగాంగనఁ గనుఁగొంటివె, గంగారంగత్తరంగ•కమనీయవళీ. 10

తే. చెలువు మీఱెడునీకొప్పు • జలద మనియుఁ
దనురుచుల్మించు లంచును • దలఁచి యేమొ
యాడుచున్నది నెమ్మి య•ల్లదిగొ చూడు
కుంభికుంభోల్లసత్కుచ•కుంభయుగళీ. 11

క. కలరవ మల్లదె రతులం, గలయునెడ న్నీ వొనర్చు•గళరవము క్రియం
బలుకుచు నున్నది విను నవ, జలజాతదళోపమాన•సదమలచరణా. 12

ఉ. భి సరోజలోచనలు • పింఛపటంబులు గట్టి బిట్టు శో
భిల్లుచు నల్లవారె వనిఁ • బెల్లుగ గానము సేయుచున్నవా
రల్లము పల్లవింప నిపు • డొయ్యన చూడుము కార్తికీనిశా
హల్లకబంధుమండలని•భామలకోమలవక్త్రపంకజా. 13

సీ. మల్లికామాధవీ•మంజరీమధుమదా, నందితసుందరేం•దిందిరములఁ
బరిపక్వసహకార• లరసాసా దన, లోలలీలాశుక•జాలకముల
విమలసరస్తోయ•కమలనాళా ర, లాలసమత్తమ•రాళతతులఁ
గలితామ్రపల్లవ•గ్రాసావలేపవి, భాస్వరసుస్వర•పరభృతముల

తే. బహుతరఝు తరంగని•ర్ఝరనినాద, ఘనఘనాఘననినదశం•కాముహుఃప్ర
ణర్తితానేక కిబృం•దములఁ జూడు, రమ్యశుభగాత్రి గంధర్వ•రాజపుత్రి. 14

సీ. మేటిగొజ్జెఁగనీటి•యేటివాఁగులు దాఁటి, మలయుపూసంపెఁగ•మ్రాఁకు లెక్కి
ఘనసారకళికా•వనముల విహరించి, పొదలుక్రొవ్విరిమల్లె•పొదలు దూఱి
పరిఫుల్లకేత•ప్రసవవాసన లాని, సదమదాంబుజసర•స్తటుల మెలఁగి
కమ్మజవాదిగం•దమ్ములు చేకొని, లవలీనికుంజగు•ల ములు దరిసి

తే. మందమందప్రయాణము • ల్స్పందడింపఁ, జొడరి ఘురాంబులేశంబు • లుడిపికొనుచు
వీచుచున్నవి గాడుపు • లేచి చూడు, తప్తచామీకర ప్రష్ఠోద్దీప్తగాత్రి. 15

వ. అని చూపుచుం జని చని యొక్కరమ్యప్రదేశంబున నిలింపదంపతు లింపుసొంపులు
దీపింపఁ గ్రీడించినజాడ లీక్షించి మఱియు నయ్యంగనామణి కిట్లనియె. 16

క. చూడుము గంధర్వవధూ, చూడామణి యిందు దివిజ•సుందరులుఁ బతు
ల్వేడుక లలరఁగ మదన, క్రీడల విహరించినట్టి•రీతులు వరుసన్. 17

క. ధేనుకబంధంబున నొక, చానయుఁ బల్లవుఁడుఁ గ్రీడ • సలిపిరి తమి ని
చ్చో నారుకరపదంబులు, గానంబడెఁ జూడు వికచ•కంజాతముఖీ. 18

క. పురుషుఁ డొకచెలిని గరపద, కరణంబునఁ గూడె నెలమిఁ • గనుఁగొను మిదె క
ప్పురపుజిగిలెన్నిరోముఖ, గురుకుచభుజముద్ర లంటు•కొన్నవి తరుణీ. 19

శా. అంభోజానన యోర్తు ప్రౌఢ యగుచున్ • హాళిన నొూభర్తతోఁ
బుంభావాసమబాణకేలి నిచటన్ • భోగించె నెంతే సం
రంభం బొప్పఁగఁ జూడు వేనలివిరుల్ • రాలె న్వసంతాగమా
రంభోజ్జృంభితమత్తకోకిలవధూ•రాజద్వచోవైభవా. 20

తే. కరపదంబులు చాఁచి చెం•గావిమోవి
శయ్య నిడి యున్నచెలిని మా•ర్జాలకరణ
మునఁ బ్రియుఁడు గూడె నిందుఁ దాం•బూలరాగ
కుంకుమాంకంబు లలరెఁ గ•న్గొనుము చెలియ. 21

తే. శూలచితబంధమున నొక్క•వాలుఁగంటి, విటుని గవగూడెఁ జూడు మి•వ్విరులసెజ్జ
నొక్కకా ల్చేర్చి యున్నచో • ప్పొప్ప మీఱె, హరిపరిపక్వబింబఫ•లాధరోష్ఠి.

మ. ప్రియుఁడుం గామినియుం గ ంక లెలయం • బ్రేంఖావతీనామకో
చ్ఛ్రయబంధంబునఁ గూడి రి పురుసె•జ్జం గూర్మి హెచ్చం బద •
ద్వయము ల్గాట్రుపడ న్మెల గినవినో•దం బెల్లఁ గన్పట్టెడిం
బ్రియ మారం గనుఁ గొము మత్తమధులి•డ్బృందాభవేణీభరా. 23

చ. అలరఁగ సింహవిక్రమమ•హాకరణంబున నొక్కమానినీ
తిలకము పల్లవుం గదిసెఁ • దె ముగాఁ బరికించి చూడు మో
జలజదళాక్షి యివ్వికచ•చంప భూజముచెంత నెంతయుం
బొలు పలరారి మూఁడుపద•ముల్గుదు రొప్పఁ గనంగ నయ్యెడిన్. 24

క. కను మవలంబితకరణం, బునఁ గూడిరి సతియు వల్ల•భుఁడు దె యొకగో

దను లాక్షారస మొకఁగో, దను జందనకర్దమంబు • డాకొనెఁ బడఁతీ. 25

క. అని యిత్తెఱంగున వనజా, ననకుం జూపుచు ధరాధి•నాథాగ్రణి కా
ననభూమధ్యంబున సం, జనితామోదమున మెలఁగు•సమయమునందున్. 26

సీ. కఠినాద్రిశిఖరనీ•కాశమూర్ధముతోడఁ, గుఱుచజుంజుఱుపల్ల•నెఱులతోడ
సానుభాగోన్నత•స్ఫారవక్షముతోడ, దంష్ట్రికరాళవ•క్త్రంబుతోడఁ
దాళభూమీరుహో•త్తాలబాహులతోడఁ, గడిఁది మీఱు వెడంద•కడుపుతోడఁ
గొఱవులక్రియ రగు•లొక్కనుమిడిగ్రుడ్లతోఁ, నచలోపమానదే•హంబుతోడ
తే. భువనభయదాట్టహాసవి•స్ఫురణతోడ, ఘోరుఁ డను నొక్కనిశిచర•వీరుఁ డప్పు
డక్కజంబుగఁ దెరువున•కడ్డు దాఁకి, దాఁక మెఱయంగ నమ్మహీ•ధవుని జూచి.

ఉ. ఓరి నృపాలకాధమ య•యో భయ మింతయు లేక యిట్లు కాం
తారధరాతలంబున ని•తంబిని గూడి మెలంగె దింక మ
ద్ఘోరనిశాతభల్లములఁ • గూల్చి వడి న్భుజియింతుఁ గాక ని
న్నూరక పోవ నిత్తునె ప్రి•యోక్తుల నేమిట నైన మెత్తునే. 28

ఉ. కానక కాన కివ్వికచ•కైరవపత్రవిశాలలోచనం
బూనికతోడఁ దోడుకొని • మున్న టికం బఱతెంచి యింక నీ
ప్రాణము దక్కఁ జూచుకొని • బంటుతనం బటు గట్టిపెట్టి యి
మ్మానిని డించి వేగఁ జను•మా నిను నూరక పోవ నిచ్చెదన్. 29

చ. అనవుడు ధారుణీరమణుఁ • డోరి నిశాటకడిందిబంటు వై
పానుపున నిల్చి యాగడపుఁ•బోకలఁ బోయెదు నేఁడు నిన్ను మ
ద్ఘనవిశిఖానలోజ్జ్వలశి•ఖావిసరంబులపాలు చేసి కా
లునిపురిఁ జేర్చెద న్నిఖిల•లోకజనాభిహితం బొనర్చెదన్. 30

ఉ. ఆమునఁ ద్రుళ్లుకొంచు మను•జాధమ నోరికి వచ్చినట్టు తే
మేమొ దురోక్తు లాడెదిది • యెక్కువబంటుతనంబె నేఁడు నా
తో మొనకట్టి యాలమునఁ • దూలక నిల్వుము నిన్మదుద్విష
త్కాకువిరోధు లడ్డపడి • కాచినఁ బ్రోవఁగ నీక త్రుంచెదన్. 31

తే. అనిన వాఁ డప్డు రోషతా•మ్రాక్షుఁ డగుచు
వింటి గొనయంబు సంధించి • మంట లెగయ
కఱుకుమొనవాఁడితూపు ల•క్కజము మీఱ
నమ - జ్ఞానిపైఁ, ది•యెదు పఱపె. 32

వ. పఱపిన నద్రి యధ్వగణి•పాలుఁడు సింగిణి యెక్కు వెట్టి బ
ల్కు లసులకోరు లాఱు నర•ఘుస్మృసపై నిగుడించి యార్చినం
గొఱకొఱతోడ వాఁడు నొక•క్రూరశరం బరివోసి యేసి యు
క్కఱ నొనరించె భూవిభును•దగ్రపరాక్రమలీలఁ గ్రాలుచున్. 33

సీ. సురవైరిపై ధరా•వరుఁ డొకయిరువది, ములుకులు నిగుడించి • మురి యడంచె
ధరణీశుమీఁదఁ గ్ర•మ్మఱ రక్కసుఁడు నూఱు, తూపులు పఱపించి • యేపు డించె
నృపతిపై మఱి యామి•నీచరపతి యెను, బదిచిల్కు లడరించి • కుదిలపఱిచె
రజనీచరునిమీఁద • రాజవర్యుం డొక్క, వేయిబాణము లేసి • పీచ మడఁచె

తే. దొనల సలుఁగులు దివియుట • తొడుగుటయును
నేయుటయుఁ గాఁడుటయుఁ బయి • కెగయుటయును
గాన రాకుండ నబ్బంబు • గాఁగ నట్లు
పెనఁగుచుండిరి బీరంబు • లినుమడింప. 34

శా. క్షోణీపాలుఁడు చిమ్మ నమ్మ లెడఁ ద్రుం•చు న్నిర్జరారాతి గీ
ర్వాణద్వేషణుఁ డేయుబాణము లెడక్ • వారించు భూజాని త
త్తూణీరంబుల నిండుకొన్న విశిఖ•స్తోమం బొకింతంత సం
క్షీణం బై చనఁ బోరి రిర్వురు నిటు • ల్చిత్రాతిచిత్రంబుగన్. 35

క. గొదగొని దనుజాధముఁ డొక, గదఁ గొని నడతేర నృపశి•ఖామణి వానిం
బదిలుఁ డయి కదిసి కొమగక, గుదియం జదియంగ మోది • కుదియం జేసెన్. 36

క. శూలంబుల భీషణకర, వాలంబుల నుగ్రభిండి•వాలంబుల నా
భీలగదాముద్గరశర, జాలంబులఁ దవిలి పోరు • సలిపిరి మిగులన్. 37

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబులం బిఱుతివియక మూఁ డహోరాత్రంబు లెడతెగక తొడరి
పోరుచుండి రప్పుడు. 38

తే. అవనిజాని సమగ్రరో•షారుణితవి, నేత్రుఁ డయి వానిఁ బోనీక • నిశితచంద్ర
హాసమున మస్తకముఁ దెగ•వ్రేసి యవనిఁ, గూల్చె నమరులు చదలున•నిల్చి పొగడ.

వ. అయ్యవసరంబున. 40

క. వలనుగ విభునకుఁ దనపైఁ, గలకూరిమి యరసి చూడఁ•గా వలె నంచున్
దలఁగి తదంతికమున నొక, యలరుం బొదరింట నింతి • యడఁగి వసించెన్. 41

క. జనవరుఁ డటువలె రక్కసుఁ, దునుమాడి రయంబ మరలి • తొయ్యలి నచ్చో
టునఁ గానక గుండియ ఝు, ల్లని లీలగ నబ్బురంపు•టార్తి నెసంగన్. 42

క. ఎక్కడి కేగెనొ హా యిపు, డొక్కతెయుం దెరువు వట్టి • యువతివతంసం
బక్కట నాపై నింతయు, నక్కటికము లేక కూర్మి • యారడిఁ బోవన్. 43

క. చంచలలోచన యెం దరు, దెంచెనొ కనుఁ గానలేక • దృఢబలవిలస
త్పంచశరనిశితవిశిఖా, కుంచితహృత్కమల యగుచు • గొడవలు బెరయన్. 44

సీ. అలికిఁ గేకులహాళా•హాళికి గద్దఱిపి కా, వలికి మందపుఁగరు•వలికిఁ గసరు
చిలికి సారెకుఁ జేరి • కలికి యార్చుపిసాళి, కలికి రాచిలుక తె•క్కలికిఁ దొగల
చెలికిఁ గ్రపుబూతి•వలికి మారునిపూవు, ములికి మొత్తములయం•కిలికి నంచ
కలికిమిన్నలబల్ల•వలికి శారికలర, వలికి నామని పెద్ద•పులికి మృదుల
తే. వలికిఁ బన్నీటివాఁకయు•బ్బలికి గంధ
ఫలికి వికసితసుమవన• లికిఁ గూర్మి
వెలికిఁ గ్రమ్మఁగఁ జిలు ల•కొలికి యెంత
యలికి యులికెనొ మముఁ దూలఁ • బలికి నేఁడు. 45

ఆ. ఏమి సేయువాఁడ • నిపు డిందుముఖిజాడ, గానరాదు చూడఁ • జానతోడ
నెడసి తాళఁ జాల • నెవ్వార లివ్వేళ, నళుకు మాన్చి మనుపఁ•గల రటంచు. 46

ఉ. హా యను మారసంగరక•ళాతిశయానమితాప్సరస్సమా
హా యనుఁ దప్తకాంచనస•మంచితచంచలచంచలాభదే
హా యను దివ్యరత్నఖచి•తాంగదదీప్తమృణాళనాళబా
హా యను నెట్టు లోర్తు నహ•హా రుచిరాస్యసరోరుహా యనున్. 47

క. ఎన్నఁడు చూతు నయో నిన్, గన్నులపండువుగ నీఁకఁ జో•కారపునవలా
మిన్నా పూఁబోన్నా కడు, నెన్నికఁ గనుమరునియాము•యేనుఁగుగున్నా. 48

క. కులనారీమణుల న్వేల, యెలనాగలు నీకు జోక•యే తలఁప నహా
కల నైన నీమనోభవ, కలనావైఖరులు మఱవఁ•గలనా లలనా. 49

క. ఇంతయుఁ గనికర మూనక, వంతల నిడి చనఁగఁ దగునె • వలిగొజ్జెఁగపూ
బంతీ యింతీ సొగసుల, దొంతీ క్రొందుంటవింటి•దొరమదదంతీ. 51

ఉ. కూరిమి మీఱ నీకులుకు•గుబ్బలఱొమ్మున నాని సారెకున్
జేరిక మోవి ముద్దుగొని • చెక్కులు గీటి కడుం గడిందియౌ
యా రమ చూపుకోపు నెఱి•య న్మదిఁ బాయ దిఁకేమి సేతు నా
హా మణీ మనోభవుని•హారమణీ రమణీశిరోమణీ. 50

చ. కటకట యిప్పు డింత యలు•కా యలుకా బలుకానలోన న

న్నటమట నొందఁ జేయఁ దగ•వా నగవా పగవాఁడనే యిఁ కె
న్నటికిని నిన్నుఁ బాయఁ గల•నా లలనా వలనా కలఁచ నేఁ
డేటువలెఁ దాళువాఁడఁ బొలఁ•తీ వలఁతీ కలతీరు దెల్పుమా. 52

వ. అని మఱియుం దనలోన నిట్లని పలవింపం దొడంగె. 53

చ. తవిలి కలంచు గాటపు వెతం గడి నోటికిఁ బోదు కంటికిం
బవలును రేయిఁ గూడ నొక•పారెయుఁ గూరుకు రా దనుంగు లొ
నువిదలఁ గూడి వేడుకల • నుండఁగ నేమియుఁ బ్రేమ లే దహో
శివశివ యింకఁ దన్నెదుకు•శేశయలోచనఁ జూడఁ గల్గునే. 54

ఉ. సన్నలఁ జాయల న్వలపు•చల్లు తెఱంగులు మే మెఱుంగులుం
జిన్నియొయారపుం గొనబు•జిన్నెలు నొక గన్నవన్నెలుం
గన్నులఁ గట్టిన ట్లగుచుఁ • గన్నులవింటివరు తేజి యౌ
నన్నులమిన్న చెన్నెపుడు • హా మదిఁ జాల విరాలి గొల్పెడిన్. 55

చ. కిలకిలలాడుచుం దఱిని • గేళి మెలంగు తెఱంగు జాణ యై
వలపులు చిల్క కుల్క చెలు•వంబుగఁ బల్కు హొరంగు సారె వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి యంగభవ•సంగరలీలఁ జెలంగు భంగులుం
దలఁచిన గుండె ఝల్లు మను • దాని హొయ ల్గణుతింప శక్యమే. 56

సీ. కురులు గమ్మలు సరు • ల్గుబ్బలు నటియింప, గడగడ నసదు తేఁ•గాను వడఁకఁ
జెక్కులజిలిబిలి•చెమ్మట ల్జాల్గొన, నుదుటికస్తురిబొట్టు • పదనుకొనఁగఁ
గంకణకింకిణీ•కటకధ్వను లెసంగ, గళరవసీత్కార•ములు చెలంగ
నఱమోడ్పు కనుదోయి•చుఱుకుఁజూపులు మీఱఁ, గలపంపు మైపూఁత•కరఁగి పాఱఁ
తే. బొదవి చెక్కులు గీటి కెం•పెదవి యాని, కులికి కిలకిల నగి ముద్దు•చిలుకఁ బలికి
వలచి వలపించి యుపరతిఁ • గలయు జాణ, దాని నెడఁబాసి యే జాడఁ • దాళువాఁడ.

సీ. ఒకమాటు పైఁటకొం • గోరగాఁ దొలఁగించి, మేఁఱుగుగుబ్బలయంద•మెఱుఁగఁ జేయు
నొకమాటు క్రొమ్ముడి • యొప్పుగా ముడి విప్పి, విప్పుగాఁ గ్రమ్మఱఁ • గొప్పు దిద్దు
నొకమాటు కూరిమి • ప్రకటంబు సేయుచుఁ, గులుకుఁబల్కులముద్దు•చిలుకుచుండు
నొకమాటు గాటంపు•టొఱపు రాణింపఁగా, జిలిబిలిసాలపుఁజూ•పులఁ గరంచు
తే. నొక్కమాటు మనోభవా•యోధనక్రి, యాప్రవీణతఁ జూపి బి • ట్టలరఁ జేయు
నార మది నొక్కతఱి నైన • నక్కడింది, మగువ నెఱజాణతనములు • మఱువరాదు.

సీ. చిలుకలకొలికి ముద్దులగుమ్మ వన్నెల, గని చొకారపుమాని•కములమూట

తొలుకటిక్రొమ్మించు•తలిరుజొంపపుమావి, పగడపుఁదీఁగసో•యగపుఁగొలను
కులుకుమిటారి తం•ళుక్కుపసిండికీల్బొమ్మ, వలపులదీవి చెం•గలువబావి
యన్నులమిన్న యొ•య్యారమ్ములకొటారు, మరునిపూఁదూపు చే•మంతిబంతి
తే. చికిలిక్రొమ్మించుటద్దంబు • పికిలిచెండు, కప్పురపుఁదావి యొప్పుల•కుప్ప యనఁగ
నలరుజగవన్నెలాడి య•య్యారె దాని, చెలువు మదిఁ బాయ దిఁక నేమి• సేయువాఁడ.
శా. ప్రాంతారామధరానిరంతరవిహా•రస్ఫారలీలారతిఁ
సంతోషింపక యిమ్మహాగహనసం•చారభ్రమం బేలనై
యెంతే దవ్వుగ నేగుదెంచుటకు నేఁ • జొచ్చేట నా కేల య
య్యంతిం గూర్చితి వేల పో నిడితి విం•కెట్లోర్తు హా దైవమా. 60
తే. అనుచు మఱియు సహింపంగ • నలవి గాని, కంతుసంతాపభరమున • గ్రాఁగి వేఁగి
మేగ మీఱెడుచేతోవి•కార మొదవ, నంగజబలంబుఁ గూర్చి యి•ట్లనుచుఁ బలికె.
సీ. డెంద మార్తిఁ గలంగి • కుంద మాటికి నేఁచ, నందమా మము నీకుఁ • జందమామ
యలుక లూరఁగఁ జెండు•చిలుక నూరక యుబ్బి,పలుక మేగయె మీకుఁ•జిలుకలార
మొకము చూడక పెద్ద•మొకముల ట్లరిదివా, లకము లూనెద రేల • పికములార
ముదము మీఱఁగఁ గాని • పదము వాడెద రింత, మదము మీ కేల షట్పదములార
తే. మారుఁడా మందగంధస•మీరుఁడా మ, రయూరమా సారచంద్రికా•పూర్ణమా మ
రాళమా మత్తశారికా•జాలమా యి, దేల మము నేఁచెద రటంచుఁ • దూలి మఱియు.
క. మరుఁడా విచలితసకలా, మరుఁడా గరుడాసనునికొ•మరుఁడా సుమతో
మరుఁడా విరహులపై వే, మరు డాయఁగ రాకు క్రూరం•మతిఁ బామరుఁడా. 63
క. నిలు డాయ రాకు మలయా, నిలుఁడా నవకమలినీవ•నీసౌరభసం
కులుఁడా పటుబలుఁడా చం, చలుఁడా ఖలుఁడా వియోగి•జనతాపలుఁడా. 64
క. మామా యను విరహులఁ జల, మా మాటికి నేఁచఁ జంద•మామా గామా
మామానినీకుమారుని, మామా మామాట సేయు•మా మా నెనయన్. 65
ఆ. సంతనగ వియోగి•సంతతిపై నలు, సంత దయయు లేక • సంతసమున
సంతపింపఁ జేయు • సంతతక్రూరమా, సంత రాకు మిఁక వ•సంత నీవు. 66
క. మతమా నీ కెపుడు నిదే, వ్రతమా తెరువరులఁ జెనక•వచ్చెదవు మధు
వ్రతమా ఫ భ తమా పరి, వృతమాద్యత్కీరకుగర•వృతనాశతమా. 67
వ. అని యనేకవికారంబుల మనోవికారంబునం బలికి కలికిం బరికింపం గోరి వనాం
తరంబు దూఱి. 68

సీ. కిలకిలమనుచు రా•చిలుకలు వలుకుచోఁ, గలికిపల్కు లటంచు • నులికి యళుకుఁ
గవగొని కొదమజ•క్కవ లేగుచో ముద్దుఁ, బడఁతిగుబ్బ లటంటుఁ • బట్టఁ దివురుఁ
దమి మీఱ నెమ్మి మో•త్తము లాడుచో దంతి, గమన వేనలి యంచు•భ్రమసి చూచుఁ
జెలరేఁగి గండుఁగో•యిలపిండు గూయుచో, నబలయెలుం గని • యాలకించు

తే. నంచబోదలు మొగి నడ•లెంచుచోటఁ, జంచలేక్షణ సెన్నడ • లంచు నెంచుఁ
బంచశరఘోరసాయకా•కుంచితాత్మి, చంచలాక్షీమయహృదయుఁ డై • జనవిభుండు.

తే. అట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నంతకంత, కగ్గలం బగుమారార్తి • నడలి బడలి
మృగవిలోకన నరయుచు • మృగఖగాగ, మాదికంబుల ని ట్లని • యడుగఁ దొడఁగె.

. అలులార చెంచుతో•య్యలులార జక్కవ, చెలులార చూడరె • జలజముఖిని
దరులార చిలుకబి•త్తరులార కుసుమమం, జరులార చూడరె • సరసమతిని
గవులార కరటిపుం•గవులార యచలసా, నువులార చూడరె • యువతిమణిని
వనులార చిలువజ•వ్వనులార మత్తకే, కినులార చూడరె • వినయవతిని

తే. బికములార మృగేంద్రశా•బకములార, కొంచలార కొలంకురా•యంచలార
జింకలార జగాగార•వంకలార, మాడరే నేఁడు చేడె నీ•జాడలందు. 71

వ. అని మఱియును. 72

క. మద మారఁగ ముద మారఁగఁ, బద మానఁగనీక పెల్లు•పడి మొరసెదు ష
ట్పదమా పదమా ఘనవన, పదమార్గమునం బయోజ•పదమాటునకున్. 73

క. అలుకా మదిఁ బూనెదు చెలి, కలుకా మామీఁద నిట్టు • లఱ చేసె యహా
చిలుకా బలుకానల గా, సిలుకారణ మేమి ముద్దు•చిలుకం జెపుమా. 74

క. పికమా యభినవమణిదీ, పికమాడ్కి వెలుంగునిందు•బింబానన యో
పిక మాలి యెందుఁ గుంఁదెనో, చికమకలం బెట్ట కిపుడు • చెపుమా మాకున్. 75

క. కోరిక లీరిక లెత్తఁగఁ, జేరిక నూరకయె వలచి • శివశివ యిపు డా
నారి కడుఁ గేరి కదలెన్, శారిక నీ వావె తెలఁగు • సరగునఁ జెపుమా. 76

క. హారీతపికమయూరీ, శారీతతులార వలపు • సడలదు మీ రిం
దేరీతి నుండెనో మా, నారీతిలకంబుఁ జూచి•నారే చెప్పుఁడా. 77

క. జీవము మా కిపు డారా, జీవముఖీమణియె బంధు•జీవమ జీవం
జీవమ భయవిచలితరా, జీవమ దైవమ యెఱుంగఁ • జెప్పఁగ నేలా. 78

క. సారంగమ రంగన ద, సారంగమ భూరిగంధ•సారంగమ హా
సారసమా నవవిక త, సారసమా చూపఁ గదరె • సారసమాక్షిన్. 79

క. పలుమాఱు విన్నవించినఁ, జెలిమార్గ మొకించుక యినఁ • జెప్పవు నీకుం
జలమా తలమా గొబ్బునఁ, గలమాట వచింపు మంద•గంధానిలమా. 80

ఉ. సాలములార చంపకర•సాలములార కదంబనింబహిం
తాలములార తూలపుర•తాలములార తమాలమాలతీ
జాలములార మీ రిపుడు • జాలము సేయక యాదరించి మా
బాలకురంగలోచన న•భంగురలీలఁ గనంగఁ జేయరే. 81

క. ఈడా నీఫలములతోఁ, నీ డగువలిగుబ్బ లలరు•నిభగామిని దా
నీడక యీడకు వచ్చెను, వేడుక దనరార మాకు • వేగమె చెప్పుమా. 82

క. మాకందమ శృంగారర, మాకందమ వేఁగఁ జూపు • మాకందమహో
మాకంద మలర నవసుమ, మాకందళితాంబురుహద•ళాయతనేత్రన్. 83

సీ. అన్నులతలమిన్నఁ • గన్నారఁ జూపరె, పొన్నలార వెడంద•జిన్నలార
గతనంపుగని యిందు • రాదు గదా గుజ్జు, మావులార కడింది•మోవులార
చిలుకలకొల్కి మీ•చెంత నీఁగదు గదా, మల్లులార తమాల•వల్లులార
సొగసులదొంతి నిం • దగపడఁ జేయరే, ప్రబ్బలార సురంగు•దబ్బలార
తే. కలికితొలుకరిక్రొమ్మించు•కరణి మించు
మురువు రాణించు నదియించు • ముద్దుగుమ్మ
రాదు గద యిందు వలపుఁగ•ప్రంపుటనఁటి
మోకలార చొకారంపు•దాఁకలార. 84

క. అని యనివారిత మగువల, ఫునఁ బునరవిజృంభమాణ•పుండ్రేక్షుశరా
సనబాధాపరవశుఁ డై, వనిఁ ద్రిమ్మరుచుండె నంత • వనితామణియున్. 85

క. జనవరునకుఁ దనపైఁ గల, ఘనతరమోహాంధకార•గౌరవముఁ గనుం
గొని మదిఁ గరఁగి తటాలున, ననపొదరి ల్వెడలి దాపు•నం గనుపట్టెన్. 86

క. కనుపట్టిన రమణిం బొడ, గని పోయినసొమ్ము మరలఁ • గనుపడ్డతెఱం
గునఁ బొంగి నేల జేఁ డా, ననఁబోఁడులమిన్నఁ జూచి • నగుచుం బలికెన్. 87

క. ఒప్పులకుప్పరొ నీపై, నెప్పుడు మది నిలిపి యుండి • యిటు నావలనం
ద ప్పేమి గలిగె నూరక, చెప్పక రాఁ దగునె యులికి • చిలుకలకొలికీ. 88

సీ. చాన నీకెమ్మో వి•పానకం బానక, తెరలెడుబలుదూప • దీఱిపోదు
బాల నీబాహ మృ•ణాలము ల్చేర్పక, యతనుతాపవికార • మాఱి చనదు
భామ నీకుచదుర్గ•సీమ వసింపక, ఘోరమారబలార్తి • గ్రాంగఁ బడదు

చెలి నీకృపారసో • జ్జ్వలవృష్టి పర్వక, సమధికకామస • స్యమ్ము ఫలింప
తే. దహహ యిఁక నైనఁ దహతహ • నడలనీక, నీకపుంగిట • న న్నహ • ర్నిశము నునిచి
ప్రేమ దైవార వేమఱుఁ • గాముకేలి, నోలలాడించి యేలుము • నీలవేణి. 89

సీ. అలికులవేణి శ • రాసనభ్రూవల్లి, మలయజాతామోద • పులినజఘన
లికుచవక్షోజ నా • ళీకపత్రేక్షణ, కోకిలకలవాణి • కుందరదన
రాకేందువదన శ • రచ్చంద్రికాహాస, గజరాజగామిని • కంబుకంఠి
పల్లవపాణి శం • పాలతావిగ్రహ, బిసబాహువల్లరి • విద్రుమోష్ఠి
తే. భుజగరోమాళి నవతిల • పుష్పనాస, తారకోదారనఖర రం • భోరుకాండ
పంచముఖమధ్య మృదులద • ర్పణకపోల, గురుకృపాలీల నను నేలు • కొనవె బాల. 90

వ. అని యనంగశరాసారధారాపూరపూరితశరీరయుం డగుచుం దఱిసి గాఢపరీరంభచుంబనాదిసంభోగలీలావిహారంబుల నన్నితంబినీమణిం గూడి క్రీడించి యయ్యింతియుం దానును గ్రమ్మఱ నిజపటకుటీరాంతరంబు చేరి యిష్టోపభోగంబులం దనియుచుండె నంత. 91

క. కంతునిభమూర్తి యగుభూ, కాంతాగ్రేసరునితోడఁ • గలసి ప్రహర్ష
స్వాంత యయి యుండుచో న, క్కాంతాజనరత్నమునకు • గర్భం బయ్యెన్. 92

క. చిట్టుములు నోకిలింతలు, నిట్టూర్పులు దళముకొనియె • నెమ్మదిఁ గోర్కుల్
బి ట్టొదవె గుట్టుపట్టును, మ ట్టుగఁజఘనంబు ప్రబలె • మహిళామణికిన్. 93

క. మేలినచెండ్లతో నెన, పోలుపఁ దగుచిగురుటాకుఁ • బోఁడిమెఱుంగుం
బాలిండ్లు చూడఁ జూడఁగఁ, దాళఫలోపమము లగుచుఁ • దద్దయు బలిసెన్. 94

తే. నేలచేడియ యవ్వేల్పు • వాలుఁగంటి
యుదరమునఁ బుట్ట నూహించి • ముదముతోఁ బ్ర
వేశ మొందుచు నున్నదో • వెస ననంగఁ
బొలఁతుకకు మంటిచొరవ మి • క్కిలియుఁ బొసఁగె. 95

క. ఘనజఘనస్తనమధ్యం, బున నడుఁ కెడుతరుణినడుము • భూపతి చేప
ట్టినకతన నబ్బురపుకీ, వినిబెంపు వహించి విఱ్ఱ • వీఁగుచు నుండెన్. 96

తే. చిలుక తేజీవజీరుచేఁ • జెలఁగుమేలి, జాళువాబొంగరములపైఁ • గ్రాలుచున్న
వలుద వేలుపురాచరా • ములుకు లనఁగ, నెలఁతుకలమిన్నచను మొనల్ • నలుపు మీఱె.

క. చిగురాకు దొండపండును, బగడంబును దమ్మికెంపు • బంధూకము
డగు ననఁ దగునునువాతెఱ, మిగులం దెలుపారె నపుడు • మీనేక్షణకున్. 98

తే. అలఁతిచీమలచాలు త్రోఁ • దుల యొనర్ప, వఱలు నాళీకపత్రాక్షి • మెఱుఁగుటారు
బాలనీలభుజంగంబుఁ • బోలి యపుడు, గాటమై పూఁటపూఁటకుఁ • గారుకొనియె.
ఆ. పొన్న పువ్వుదీటు • పోల్చు లోకులమాట, నోటు చేసి వేల్పు • బోటి నాభి
విస్తరిల్లె నపుడు • వెడఁదబావిని బోల్చు, నేర్పుకాండ్రమాట • నేటు చేసి. 100
సీ. తళుకుసతేఁజెక్కుట • ద్దములు వెల్వెలఁ బాఱె, నిద్దంపు నెమ్మేను • తద్ద డస్సె
నడుమొక యామడై • నడలు దొట్రిలఁ జొచ్చెఁ, దృణము మేరునగంబు • తెఱఁగు దోఁచెఁ
దట్టంపుటొఱపుము • త్తరులఁ గుక్కులు దేఱెఁ, దరిలేని యలఁతి ని • ద్దురగలు మీఱె
బలుముత్తియంపుఁ బే • రులు చాల బ్రేఁగయ్యెఁ, దొడవు లొక్కొక్క కొన్ని • సడలి జాఱె
తే. జడత వాటిల్లె బడలిక • సంఘటిల్లె, వన్నెగొద యయ్యె నెలుఁగింత • సన్నగిల్లె
విన్నద్రిమరిరాముద్దు • టన్నుమిన్న, కెన్న నాపన్నసత్త్వ యై • యున్న కతన. 101
వ. అట్లు గర్భంబు దాల్చి యద్దివిషద్వధూరత్నం బొక శుభముహూర్తంబున జగన్నాభినందన్య యగు బాలారత్నం బుదయించినం గాంచి దానిం దదంతికగుహాంతరంబున నునిచి యిట్లనియె. 102
క. బాలా యిగ్గృహాలోనికి, హేలామార్గమున నెవ్వఁ • డేతెంచు నిజం
బాలలితో దారుఁడు తత్కాలంబున నీకు మగఁడు • గాఁగలఁడు సుమీ. 103
క. అని తెలిపి సురవధూమణి, మనుజేంద్రుని జూచి నీవు • మసలక పురికిం
జను మింక నిజనివాసం, బున కరిగెద నేను నృపతి • పుంగవ నెమ్మిన్. 104
చ. అనవుడు గుండె ఝల్లు మన • నల్లన సోలి కడింది జాలిలోఁ
బెనఁగొన వెచ్చ నూర్చుచును • బెగ్గిలుచుం గడునుమ్మలించుచుం
గనుఁగవ నశ్రుబిందువులు • గ్రమ్మఁగ గద్గదకంఠుఁడై రయం
బునఁ జెలి చెట్ట వట్టుకొని • భూపకులాగ్రణి పల్కెఁ గూరిమిన్. 105
ఉ. అక్కట మిక్కుటంపువల • పారఁ దవుల్కొని నెమ్మనంబునం
జక్కరబొమ్మ నీచెలిమి • శాశ్వత మంచుఁ దలంచుచుంటకున్
మక్కువ వీడ నాడి నను • మారుని బారికి నప్పగించి నీ
వెక్కడి కేఁగఁ జూచె దిపు • డే నినుఁ బోవ నిడంగ నేర్తునే. 106
ఉ. అంగము లొక్కటై పొదువ • న కబి కలై కరంబు ను
ప్పొంగుచుఁ బెక్కునాఁడు లొ • పూఁ యె కాఁగ మెలంగుచుంటి మి
బ్బంగిఁ పావిహీనమతిఁ • బల్కెదవో నెన రింత లేక మే
ల్బంగరుబొమ్మ యింక నినుఁ • బాసి క్షణంబును నిల్వ నేర్తునే. 107

చ. అలుక యొకింత యెట్టితటి • నైన నెఱుంగక నిచ్చనిచ్చలుం
దలఁగని క్రొత్తకూరుములు • దార్కొన నంగజసౌఖ్యలీలలన్
మెలఁగుచునుంటి మిర్వురము • నెమ్మి దలిర్పఁగ నేఁటిదాఁక నో
యలికులవేణి నన్ను విడ • నాడి చనంగఁ బదంబు లాడునే. 108

సీ. కొమ్మ నీయధరామృ • తమ్ముఁ గ్రోలుటఁ జేసి, యాహారవాంఛ యిం • తైన లేక
చామ నీకుచదుర్గ • సీమ నుండుటఁ జేసి, స్మరబలభీతి లే • శమును గనక
సుదతి నీసంభోగ • సుఖము గల్గుటఁ జేసి, బహుతరరాజ్యవై • భవము వదలి
కలికి నీతనుకాంతి • కనక మబ్బుటఁ జేసి, ధనసంగ్రహేచ్ఛ కొం • తయు నెఱుఁగక
తే. ప్రతిదినంబును నీపొందు • సత మటంచు, నమ్మి యితరానుభవవిధా • నమ్ము లెల్ల
విడిచి యుండుట కహహ న • న్విడనాడి, చనఁ దలంచుట న్యాయంబె • చంద్రవదన.

క. కరు లేటికి గడితపుబం, గరు లేటికి మఱియు మేల్న • గరు లేటికి రా
సిరు లేటికి బలురతనపు, సరు లేటికి నిన్ను విడిచి • చనునెడఁ దరుణీ. 110

ఉ. తామరసాక్షి నము మిదె • దైవముసాక్షిగ నీకుఁ జెప్పెదం
బ్రేమ దలిర్ప నిన్గల • పెక్కుదినంబులనుండియున్ సము
ద్దామమనోజరాజ్యపర • తంత్రత నుండితి నీవు లేనిచో
భూములు గీములు న్ఘనవి • భూతులు నీతులు నాకు నేటికిన్. 111

చ. తగిలినప్రేమ మాట జవ • దాఁటక యెన్నఁడుఁ బాయ మంచు నొ
ప్పుగఁ గవగూడి యెందు నఱ • పూనక యుంటిమి యిప్పు డెంతయున్
వెగటుగ నాడి గుండియలు • వ్రీలఁగఁ జేసెదు హా జగంబునన్
మగువల నమ్మరా దనెడు • మాట నిజంబుగఁ దోఁచెఁ బో చెలీ. 112

చ. ఇచ్చట నీకు నుండుట కొం • కించుక ముచ్చట లేక యుండినన్
మచ్చికతోడ నీకుణమె • మాపురికిం జనుదెమ్ము కాక యూ
పచ్చనివింటిబల్తులువ • బారికి నగ్గము సేసి పోక నన్
జెచ్చెర నీదుచెంకి కఱ • సేయక ఆ డొక్కనిపొమ్ము వచ్చెదన్. 113

క. మానిని నిను నాపట్టపు, *జానిగ నొనరించి సకల • సామ్రాజ్యంబున్
మానుగ నీ కిడి కొలిచెద, నానాజనసహితముగ న • నారతభక్తిన్. 114

ఆ. అనినఁ గలికి పలికె • నవనీశ నీకింత, చింత యేల కడిఁది • వంత యేల
సంతసమునఁ బురి (• జని నెమ్మి దైవార, నఖిలరాజ్యసుఖము • లనుభవింపు. 115

తే. నరపతివి నీవు నేను గం • ధర్వసతిని, దైవవశమున మనకు నిం • ద్దఱకిఁ జెలిమి

యొదవెఁ గొన్నెఁడు లింక నిం • దుండరాదు, పోయి వచ్చెద సెలవిమ్ము • భూపతిలక.
తే. అనుచు నిటు లూరడించి య•య్యధిపుచేత
నాజ్ఞఁ గొని యింతి పఱతెంచె • నాకమునకు
దళము కొలువంగఁ బసిఁడియం•దలము నెక్కి
జనవరుండును నిజపురం•బునకుఁ జనియె. 117

క. అంతట వనదేవత ల, త్యంతామోదమునఁ బెనుప • నసదృశతేజః
కాంతివిలాసంబుల గుహ, నెంతయుఁ గుశలమున బాల • యెదుగుచునుండెన్. 118

సీ. కురులు బొమ్మలమీఁదఁ • గులికి పెంపెసలాడె, నెదఁ జిన్నిచన్నులు • గదురులెత్తెఁ
దావిమోవికిఁ గ్రొత్త•తలిరుడాలు ఘటిల్లె, నూనూఁగునూఁగారు • గాన నయ్యె
గనుదోయి నఱ సిగ్గు•కలికి చూపులు మీఱె, వలిచెక్కుఁగవకుఁ గ్రొం•దళుకులొదవె
జిలిబిలిముద్దుప•లుక్కులసొల పలరారె, మొగమునఁ జిన్నారి•నగవు లెసఁగె
తే. నడలఁ గడలేనిమురిపెంబు • గడలుకొనియెఁ
గటియు జఘనంబు నొక్కింత • ఘనతఁ జెందె
నాఁడునాఁటికి రాచపూఁ•బోఁడికొలుపు
మించులేజవ్వనం బంకు•రించుటయును. 119

క. మఱియుఁ గుచంబులు గటియును, నెఱియు న్విస్తరిలె నాభి • నిమ్నతఁ జెందెన్
మెఱుఁగారునారు గారొక్కె, నెఱజవ్వన మిందుముఖికి • నిండారుటయున్. 120

వ. ఆసమయంబున. 121

చ. అలులుఁ బికంబులు న్శుకము • లంచలు శారికలు న్నెమళ్లు వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి చెంగటఁ బొ•సంగ హళాహళి సేయుచున్న న
గ్మలి యొకయింతమన్మథవి•కారము నెమ్మది నంకురించినం
దలఁకక తల్లి చెప్పినవి•ధంబుఁ దలంచి వినిశ్చలాత్మ యై. 122

చ. గడితపునారచీరఁ గటిఁ • గట్టి పటుస్ఫటికాక్షమాలికల్
మెడఁ గడు నించి దట్టముగ • మేన విభూతి యలంది పెన్నెరుల్
జడలుగఁ దాల్చి డెందమునఁ • జాల దిటం బగు భక్తిఁ బూని య
ప్పడఁతుక యబ్బురంబుగఁ ద•పం బొనరింపఁ దొడంగె నెంతయున్. 123

క. అనిశము జలదళపవనా, శనవృత్తి న్మనుచు దివిజ•సంఘము పొగడం
దనకక బహుకల్పము లా, నఁబోఁడులమిన్న తప మొ•నర్చుచు నుండెన్. 124
తే. అని పితామ ఁ డెఱిఁగింప•నమరవహాని, యంతట బుతుధ్వజక్షమా•కాంతపుత్రి

చంద మే మయ్యె నెఱింగింపు•సరవి ననిన, నయ్యజుం డాత్మనికి నిట్లు • లానతిచ్చె.

క. విను మునిజనపంచానన, మును గౌతముఁ డనఁగ విప్రముఖ్యుఁ డొకఁడు భూ
జననుత నిసాపరుఁ డై, యనుపమవిద్యానిరూఢి • నలరుచు నుండెన్. 126

క. భూసురత లో వన్నెయు, వాసియు దీపింప నెలమి • వర్తులునెడలక
నాసాహీనుం డొకసుతుఁ, డాసంయమి కుద్భవించె • నద్భుతసరణిన్. 127

సీ. అత్తెఱంగున విక్ష•తాకారుఁ డై ప్రభ,వించినసుతు నిరీ•క్షించి త
దంర్రుఁ డత్యంతచిం•తావ్యాకులస్వాంతుఁ, డై యంత జాతక•ర్మా విధు లా
చర్చి గౌతముఁ డను•నామధేయం బిడి, యైదవయేఁట నం•య్యర్భకునకుఁ
గ్రియమార్గమున నుప•నయనంబు గావించి, యాదరంబున నుపా•ధ్యాయునొద్దఁ

తే. జదువఁ బెట్టిన నిబిడ లఙ్జాభరంబు
పేర్మి నొకయక్షరంబును • బ్రేమతోడఁ
జదువుకొనఁ డయ్యె శిష్యులఁ • గదిసి విహిత
మగుసహాధ్యాయితయుఁ గాంచఁ • డయ్యె నతఁడు. 128

క. గాయత్రీభ్యసనంబును, వాయుసఖోపాసనంబు • వదలక యెప్పుడుం
జేయుచు నుండె ద్విజోత్తముఁ, డాయుర్వర్ధన మొసంగ • నతనికి మిగులన్. 129

తే. అగ్నికార్యంబువలన గా•యత్రివలన, బ్రాహ్మణుం డనునామమం•త్రంబుఁ బెరసెఁ
గాని విద్యావధూపరి•గ్రహము లబ్బ, వయ్యె నమ్మేదినీనిర్జ•రాన్వయునకు. 130

వ. అట్లుగుటం జేసి మహావైరాగ్యం బూని యతండు. 131

సీ. కాశీగయాప్రయా•గములఁ గేదారంబు, బదరికాశ్రమము చం•పకవనంబు
నైమిశారణ్యంబు • నారాయణాశ్రమం, బరుణాచలము వేంక•టాచలంబు
శ్రీపర్వతము కురు•క్షేత్ర మవంతిక, కాంచి ద్వారావతి • కాళహస్తి
మధుర శ్రీకూర్మంబు • మాయ యయోధ్య యా, హోబలంబును బురు•షోత్తమంబు

తే. మొదలు గల్గుమహాక్షేత్ర•ములకు సారె
వచ్చుచును బోవుచును బెక్కు•వత్సరములు
గడపి యంతట నొకనాఁడు • కౌతుకం బె
సంగఁ బఱతెంచె నీహార•శైలమునకు. 132

వ. అట్లు పఱతెంచి యమ్మహామహీధరాగ్రభాగంబునం గొంతదడవు విహరించి యంత
నచ్చట నొక్కగుహఁ గనుంగొని. 133

క. అగ్గుహాలోపలి కెంతయు, దిగ్గన సొత్తెంచి యందు • దృఢమానసుఁ డై

యాగ్గలపుభక్తితో స, మ్యగ్గతిఁ దప మాచరింప • నాత్మఁ దలంచెన్. 134

తే. తలఁచి వర్తించుచో • నొక్క • దండ నొంటిఁ, దపముఁ గావించుచున్నవృ • ద్ధప్రసూన
గంధి నత్యంతశిథిలవి • గ్రహఁ బ్రపూత, బ్రహ్మచారిణిఁ జూచె న • బ్రంబు దోఁప.

తే. చూచి యేచినవేడ్క నం • జ్జోటిదరికిఁ, జేరి చేరికతో నమ • సు తి యొనర్చు
టయు నివారించి యాపద్మ • నయన యతని, నంచితాపాంగదృష్టి నీ • క్షించి పలికె.

క. ధరణీసురవర నాకున్, వరుఁడవు గాఁగలవు నీవు • వంచించుచు ని
క్కరణిన్ బ్రొక్కఁగఁ దగ దనఁ, గరములు ముకుళించి మౌని • కామిని కనియెన్.

తే. పెద్దదానవు తపమునఁ • దద్ద నిలిచి, యున్నదానవు గుణముల • మిన్న నీవు
తలిరుఁబ్రాయంబు నల్పవి • ద్యయును గలుగు, నేను నీ కెట్లు వరుఁడఁ గా • నేర్తుఁ దరుణి.

సీ. అనిన నమ్మానిని • యమ్మౌనివరునితో, మును ఋతుధ్వజమహా • జనవిభుండు
వల నొప్ప వేఁటకు • వచ్చుటయును నితాం, తామోదలీల సు • శ్యామ యనెడు
గంధర్వకన్యకఁ • గాంచుటయును దాని, గాఢతరప్రేమఁ • గలయుటయును
వారికిర్వురకుఁ దా • నారూఢిఁ బ్రభవించు, టయుఁ దల్లి తనుఁ గడుఁ • బ్రియముతోడ

తే. నగ్రహాగేహమున నుంచి • యబల యిచటి
కెవ్వఁ డేతెంచు నతఁడు నీ • కెనయ మగఁడు
గాఁగలఁ డటంచుఁ బలికి నా • కమున కెలమి
నేగుటయుఁ దెల్పి వెండియు • నిట్టు లనియె. 139

తే. మునివరేణ్యఋతుధ్వజ • మనుజపతికిఁ, ద్రిదశకాంతకుఁ బుట్టినాఁ • డొమ్రదలు గాఁగ
నురుతపోనిష్ఠ నిచట నె • యున్నదాన, నిచటి కెవ్వండు నెపుడు రాఁ • డీవు దక్క.

తే. వినుము మాతండ్రి యెనుబది • వేలయేండ్లు, ధరణిఁ బాలించి యిచట నె • తప మొన
నాకమున కేగె నవ్విభు • నందనుండు, నట్ల చనెఁ బదివేలేఁడు • లవని యేలి. 14

తే. నాఁటనుండియుఁ దరల కి • చ్చోట నున్న, దాన నన్యుల కొసఁగిన • దానఁ గాను
దల్లి దండ్రులు లేనిస్వ • తంత్రురాల, రాజకన్యను వ్రతనిష్ఠఁ • బ్రబలుదాన. 142

వ. కావునఁ బురుషార్థిని నగు నన్నుం బరిగ్రహింపు మనిన నాగౌతముం డిట్లనియె.

తే. వనజముఖి నేను వేయేండ్ల • వాఁడ నీవు, బహుసహస్రాబ్దములదాన • వహహ వృ
ద్ధవైన నీకును బాలుఁడ • నైన నాకు, ఘటన యిం కెవ్విధమునఁ గాఁ • గలదు చెపుమ.

ఆ. అనిన నబల పలికె • ననఘ మున్నా కీవు, భర్త వై సృజింపఁ • బడితి నజుని
చేత నింక నోరుని • జేకొన నొల్ల న, ట్లగుట నన్నుఁ దెగడఁ • దగదు నీకు. 145

తే. తాపసోత్తంస నన్ను నా • దరణ చేసి, విడువఁ జూచెద వేని భా • వించి నీవు

గనుఁగొనుచునుండ నిపుడెని • క్కముగఁ దనువు, విశుమదాననట్టున్న లో • నదలియతఁడు.

క. నాసాహీనుఁడ విద్యా, భ్యాసం బెన్నఁడు నెఱుంగ • నంభోజముఖీ
యేసరణి నీమనోరథ, మే సమకూర్పంగ నేర్తు • హిత వారంగన్. 147

తే. మును సురూపంబు సద్విద్య • యును నొసఁగకిన, బిదప నీవచనంబు చే • సెద నటన్న
నలరి నెయ్యంబు పైవార • నతనిఁ జూచి, వ్ర కామిని వెండియు • నిట్టు లనియె.

క. తపమున నాచే వాక్పతి, యపరిమితామోద యయ్యె • ననలుఁడు నటులే
కృపఁ జూచువాఁడు వానికి, నిపు డతివిద్యయు సురూప • మిడియెదరు సుమీ.

క. అని పలికి యవ్వధూటీ, జనరత్నం బపుడు భక్తి • చాతురి మెఱయన్
వనజాతభవునికూరిమి, వనంబోఁడి న్వేఁడఁ దొడఁగె • నమ్రతతోడన్. 150

సీ. జయ చతుర్ముఖవక్త్ర • సౌధవిహారిణి, జయ సితాంభోరుహా • సననిషణ్ణ
జయ మత్తకాదంబ • సైంధవగామిని, జయ కుందమందార • సదృశవర్ణ
జయ దివ్యరత్నభూ • షణవిరాజద్గాత్రి, జయ యామినీకర • శకలమాళి
జయ సమస్తామ్నాయ • సారసంవేదిని, జయ మానిహృదయకా • సారహంసి

తే. జయ పురందరముఖసుధా • శనవితాన, భర్మకోటీరవిలసిత • పద్మరాగ
మణిమయూఖావళీ రాజ • మానసూత్న, చరణపద్మద్వయాడంబ • శారదాంబ. 151

సీ. శుకదండవల్లకీ • ముకురపుస్తకపాణి, లాలితనీలరో • లంబవేణి
బహుళవిద్యాదాన • పాలితాంతర్వాణి, రుచిరావలోకన • ప్రచలితైణి
కవిజనస్తుతిపాత్ర • కలితగుణశ్రేణి, మత్తవనప్రియ • మంజువాణి
కటిభాగనిర్జితా • ఖండమహాక్షోణి, బాహుదండాగ్రశుం • భత పాణి

తే. పరమకల్యాణి కమలసం • భవుని రాణి, పరమపదసాధనిశ్రేణి • ప చితేంది
రాముఖాఖిలగీర్వాణి • రాజమాన, ఘనకృపాదృష్టి మముఁ బ్రోవఁ • గదవె వాణి.

క. తల్లీ యమరీలోకమ, త మ ందుకుంద • దరసు భూయ
ద్వల్లీనిభశుభగాత్రి భ, వల్లీలాలోకనంబు • వడి నింపఁ గదే. 153

మ. చిరకారుణ్యమతీ మహాగుణవతీ • ంగారలీలారతీ
శరదబ్జాభశుభాకృతీ నయగతీ • శశ్వత్ప భావోన్నతీ
సరసీజాతసముద్భవప్రియసతీ • సాహిత విద్యాధృతీ
నిగతాశేషజగన్నుతీ భగవతీ • నిన్ ప్రొక్కెద రతీ. 154

మ. తనరారన్ భవదీయసత్కృపకుఁ బా • త్రంబైనపాత్రిజ్ఞు డిలన్
మనుజాధీశులచే ధనమ్ము గొని సా • మ్రాజ్యైకధారేయుఁడై

యనవద్యస్థితి నొందఁ బో "సుకవితా • యద్యస్తి రాజ్యేన కి"
మ్మనువాచాకలనంబు నిక్కముగ నం•బా కంబుకంఠీమణీ. 155

క. అలఘుతరభక్తి నీపద, జలజాతము లాశ్రయింతుఁ • జదువుల జేజే
కలికీ పలుకుంజిలుకల, కొలికీ నీకరుణ యిరవు•కొలుపుము నాపై. 156

మ. అనవద్యాగమవేద్య సద్రుచిరక•ల్యాణప్రదు న్దేవతా
జనచూడామణి నబ్జజాచ్యుతమహే•శానస్వరూపుఙ్ ద్విజా
వననైపుణ్యనిధిం గృశాను ననలు • న్వహ్ని న్హుతాశి న్నిఖిల్
నిను సేవించెద నెప్పుడు న్ననుఁ గృప • న్వీక్షింపు వైశ్వానరా. 157

వ. అని యనేకప్రకారంబుల వాగ్దేవిం బ్రార్థించి వైశ్వానరుం బ్రసన్నుం జేసికొని య
మ్మునిపతి నతితరవిద్యారూపసంపన్నుం గావించిన నతం డత్యంతసంప్రీతచేతస్కుం
డై యప్పుండరీకనయనం గూడుకొని మనోజక్రీడావినోదంబులం బ్రమోదించుచుం
డె నంత. 158

తే. ప్రతిదినంబును బ్రోవు లై • శతసహస్ర, సంఖ్యలకు మీఱి యతిథు లా•జంపతులను
గాంచువేడుకతోఁ బఱు•తెంచుచుండి, యట్లు చేరినవారల • నాదరించి. 159

వ. భయభక్తిసంభ్రమంబులు వెలయ సత్కారంబు లొనరించి వీడ్కొలుపుచుండి రం
దు బాలోన్మత్తయువజనంబులు కొందఱు వారిం గని నగి గేలి యొనర్చుచుండిరి మ
ఱియుం గొంద ఱావృగాంగనం గనుంగొని. 160

క. పడఁతిరో నిజముగ నీ కిడు, కొడుకో మనుమండొ నీకుఁ • గొంచింపక యే
ర్పడఁ దెలుపుము మా కనుచుం, గడు నగి రొకకొంద ఱుత్సు•కత మీఱంగన్.

ఆ. పలలశోదకంబు • బాలాతపము నిశా, యామదధిసమన్వి•తాశనంబు
వృ భామినియును • బ్రేతధూమంబును, బ్రతుకు దఱుఁగు సంద్రము • పాజ్ఞు లెల్ల.

క. వృద్ధునకు యువతి విష మగు, వృద్ధసతికి యువజనుండు • వెలయఁగ సుధ యా
సిద్ధ మని కొంద ఱపుడా, వృద్ధాగౌతముల కెగ్గు • లెన్నిరి పెలుచన్. 163

వ. అని పలుకుచుం గృతాతిథ్యు లై సమస్తమహర్షివరులును యథేచ్ఛాగతులం జనుచుం
డిరి తద్వచనంబు లాకర్ణించి యాదంపతు లత్యంతశోకవ్యాకులస్వాంతు లై యంత
నచ్చటం దరలి చనుదెంచి. 164

ఉ. కారుమొసళ్లగుంపు తరఁగ ల్దివిఁ గ్రమ్మెడుపొంపు గండుమీల్
మీరి నటించుసొంపు రవ•ళిం జలపక్షులు గేరుమంపు లోఁ
దారుధులీకులీరఫణి•దర్దురకోటులపెంపు దద్ద దై

వారఁ జెంగి పొంగెడున•పాంనిధిఁ గన్గొని గవ్యధూవరుల్. 165

సీ. వృద్ధాంగకు యువ•ప్రియుఁ డబ్బెఁ బో యని, నగియెడునీల ఫే•నములు గ్రాల
నజుచెయ్వు లిట్లై పో • యని తద్ద ఘూర్ణిల్లు, జాడల నిబిడ ఘో•షములు మీఱ
మునిదంపతులఁ గరం•బులు చాఁచి డాయంగఁ, బిలుచు చందమున వీ•చులు దనర్పఁ
దగువారి కర్ఘ్యపా•ద్యము లిచ్చువడువున, శీకరా•సారము • ల్చించుచుండ
తే. వినయగ వారలకు నెమ్మి • విశ్రమింపఁ
బీరము లొప్పటచాడ్పునఁ • బ్రాఘుల సైక
తములు రాణింప సొంపునఁ • దనరుచున్న
యప్పయోరాశిఁ దఱిసి ర•య్యలఘుమతులు. 166

సీ. ఘనులఁ బ్రపూర్ణజీ•వనులఁ జేయువదాన్యుఁ, డవిగతామితబాడ•బాశ్రయుండు
తవిలినమర్యాద • దాఁటకుండుఘనుండు, బహుతరవాహినీ•పరివృతుండు
ధీవరకోటి క•ధీన మౌధనుండు, సదమలగాంభీర్య•సంయుతుండు
సరసపురోహిత•సమితికాకరసీమ, భువనాంతరవ్యాప్త•భూరికీర్తి
తే. యహిమ రథామఁ డసదృశో•దగ్రరత్న
కంకణమఘోర్మికోద్భాసి•కవిహితుండు
నగరసాధీశుఁ డెంతయు • నబ్బురంపు
సంతస మొనర్చె నప్పు డా•జంపతులకు. 167

వ. అట్లు సముద్రదర్శనం బొనర్చి యుప్పొంగుచు. 168

మ. “దళితాశేషమహాంహసే ఘనపయో•ధామ్నే సముద్రాయ తే
వలినీమండలనాయకాయ వరుణా•వాసాయ పద్మాలయా
లలనేశాయ శుభాయ పుణ్యనిధయే • లావణ్యపూర్ణాయ ని
స్తులగాంభీర్యయుతాయ తే నమః” యటం•చు న్మ్రొక్కి మోదంబునన్. 169

తే. అవ్వధూవరు లందుఁ గృ•తావగాహు, లై రయంబునఁ జని యగ•స్త్యాశ్రమంబు
చేరి యమ్మునినాథు ద•ర్శించి రపుడు, గౌతముం డాయనకు మొ•క్కి కడఁకఁ బలికె.

తే. మునికులోత్తమ భువి భుక్తి•ముక్తిదంబు, నఖిలవాంఛాప్రదంబు నై•నట్టిపుణ్య
తీ మెయ్యది నాడెంపు• శ సెద్ది, తేటతెల్లంబుగా మాకుఁ • దెలుపవలయు.

క. అని ప్రార్థించిన గౌతముఁ, గనుఁగొని నెయ్యంబుతో న•గస్త్యుఁడు పలికెన్
మునివర తమి యఖిలవ, జినములు దొలఁగించు నిష్టం•సి యుఁ జేయున్. 172

తే. ధరణి నెన్నికఁ గన్నతీ•ర్థముల కెల్ల, మిన్న యై గౌతమీగంగ • వన్నెకెక్కు

నయ్యశేషాఘహారిణి • యందు మునుఁగ, జనుల కిహపరసుఖములు • సంఘటిల్లు. 173

క. కావున నీ విపు డచటికి, వేవేగం జనుము వేడ్క • వెలయఁగ నేను
న్నీ వెంటనె వచ్చెద నని, యావిమలాత్మకుఁడు గరలి • యరుదెంచె వెసన్. 174

తే. గౌతముండును భాగ్యాస • మేతుఁ డగుచు, గౌతమికి నేగి యందలి • గాఢనిష్ఠఁ
దప మొనర్చుచు నొకనాఁడు • దగిలి యీశ్వ, రాచ్యుతుల నమ్మహానది • నభినుతించె

క. పురదానవమదహరణా, హరిహయనుతచరణ • రాజతాచలశరణా
చిరకరుణాభరణా కి, న్నరపరివృఢశరణ నీకు • నతి శశిభరణా. 176

సీ. రవిశశిశిఖినేత్ర • భువనరక్షణసూత్ర, పాలితమునిపుత్త్రి • ప్రధనజైత్ర
విజితశాత్రవగోత్ర • కుజనప్రకరపత్ర, భవలతోగ్రలవిత్ర • ధవళగాత్ర
దివిజోపవనచైత్ర • కవిజనస్తుతిపాత్ర, ఘనతరవృషపత్ర • ధనదమిత్ర
నిలయితసితగోత్ర • నిశ్శృతచతుశ్శ్రోత్ర, పరమపవిత్ర బంధురచరిత్ర

తే. పంకరుహపత్రలోచన • కంకపత్ర, వ్యాజసంసారసాగర • యానపాత్ర
వృజినసంఘాతకానన • వీతిహోత్ర, నినుఁ బొగడ నేర్తుమే భవా • నీకళత్ర. 177

వ. అని మహేశ్వరుం బ్రణుతించి. 178

దండకము. శ్రీమజ్జగన్నాథ లక్ష్మీమనోనాథ గాధేయకాండిన శాండిల్య మాండవ్యవల్మీ
కజవ్యాసవాసిష్ఠగర్గాద్యశేషర్షిసంఘాతసంస్తూయమాన దారచారిత్ర దూరీకృతా
మిత్ర మిత్రేందు వేధోమరుత్వజ్జలాధీశకీనాశదైత్యేశవాతాగ్నిపేశానలాహీశముఖ్యాఖి
లామర్త్యకోటీరవిన్యస్త తేజోవిరాజన్మణిగణ్యకాంతిచ్ఛటాజస్రనీరాజితోద్యత్ప
దాంభోజ భోజావనీజానిజానిర్మలస్వాంతనీరేరుహాంతర్విలీనప్రమత్తద్విరేఫా ఘనా
భా సరోజాతనాభ శరచ్చంద్రికాస్పందమందారకాహారమందాకినీహారనీహారహీ
రేంద్రకోటీరసాటీ వాకామి కాశనీకాశ కీర్తిప్రకాశా గిరీశా హరీశా కృపాణీ కృ
పాణీ కృపాణీరధీ సారథీ ధీర గాండీవభృత్సారథీ భూరథస్థైకనిస్తారిషామిత్రోత్క్ర
ష్టసృష్టిప్రజాభీష్టసంధాయకా విశ్వవిశ్వంభరానాయకా విశ్రుతానంతనీరేజగర్భాం
డభాండావలీ పూరితోదర త్రిచండారివక్షఃకులాధ క్షుదుగ్రగర్వనిర్వాపణాఖర్వభీమ
ప్రభావాభిరామా జగద్గీతనామా పదాంగుష్ఠనిర్యాత గంగాంతరంగాంబుధారాభిషిక్తా
సేచనక్షాత్రబ్రహ్మహత్యా ముఖక్రూరపాపా సదా స్తానులాపా నిరస్తోపతాపా ప
ద్మరూపా సమిద్ఘోరకోపా సుధాలాప నీలాపకీరంభసంభోగకేళీవిహారప్రమీల
ల్లాస లాసమానోల్లగోపాలలీలావతీబంధురోరోజకుంభద్వయీలిప్తకస్తూరికాసాంక
వామోదసంవాసితోదారదోరంతరాళా మహాభీమసంగ్రామసీమాకరాళా విపశ్చి

న్మనస్సాగరకాసారమూర్ధన్య నగాళా విగాఢదివ్యఖేంఖోళ కాళిందికాతీరవానీరకుంజద్రు
మాగారమధ్యోల్లసత్పుష్ప య్యాతలాబాధ రాధావధూస్వంత తాస్తోక నాళీక నాళీకకే
ళీక శోకాకులామోద దామోదరా పుండరీకాక్ష వైకుంఠ శౌరీ నరాత్రహార గాంగేయురు
క్మాంగదానేక పేంద్రాంబరీషాంజనేయప్రపన్నార్త్యుద్ఘాత్యక్రాంతస్తావనోపాయపారీణ నారా
యణా వాసుదేవా చిదానంద గోవింద బృందావనాంతర్విహారా నృసింహా హృషీ
కేశ హేమాంబరా దేవదేవా మహాదేవ నీదివ్యలీలావినోదప్రకారంబు లెన్నంగ
నెవ్వారికిం దీరు ధీరాత్ములై యోగమార్గాంతవిజ్ఞానులై జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్ను
లై నిర్గుణత్వంబునం బోల్చుచో గుల్ల పృథివ్యంబుతేజోనిలద్వ్యోమయంబై చరస్థావ
రంబైనసర్వప్రపంచంబు నీమూర్తిగా నాత్మ భావించి నిర్ద్వాంతు రష్టాపదం బొక్క
టైయుండి నానాపరిష్కారరూపంబులం బొల్చుపోలెక్కె బరేశుండ వొక్కండ
వైయుండి నీ వెల్లరూపంబులం దాల్చి వర్తింతువో సామి నీ కగ్ని వక్త్రంబు తా
రాపథం బుత్తమాంగంబు దిక్కుల్ చెవుల్ భాను జైవాతృకుల్ నేత్రము ల్తోయ
ధుల్ కుక్షి నాకంబు కంఠంబు వేదంబు లుక్తుల్ ధరిత్రీతలం బంఘ్రియుగ్మం
బు గాత్రి కీల్గంటు వైనస్వాంతం డాత్మ యోగీశ్వరుల్ రోమము ల్గంధవా
హుండు ప్రాణంబు మందారకు ల్బాహువు ల్భారతీదేవి దా జిహ్వ యుంగా జగ
ద్రూపివై యేపురోం ప్రబదీపింతువో నీవ యంభోజగర్భాచ్యుతేశాకృతు ల్దా
ల్చి శశ్వద్గతి న్విశ్వసృష్టిస్థితిధ్వంసనక్రీడల న్మించెదో వెండియు న్దుష్టసంహారశిష్టా
వనార్థం బనేకాకృతు ల్పూని రాణింతు వాది న్విసారంబవై యంబురాశిం బ్రవే
శించి క్రూరాత్ముడౌ సోమకుం ద్రుంచి వేదంబు లవ్వేధ కొప్పింపవా కూర్మరూ
పంబుతో నేపునన్ మందరోర్వీధ్రముం బూని జేజేల నెల్ల న్సుధాహారసంతుష్టిం దే
లింపవా సూకరాకారముం బూని యక్షీణశౌర్యప్రభావుండు హేమాక్షు శిక్షించి
ధాత్రీతలం బె దంష్ట్రాగ్రభాగంబునం దాల్పవా మర్త్యపారీంద్రదేహుండవై స్వ
ర్ణదైతేయు నింకించి ప్రహ్లాదుం బాలింపవా వ వై తూర్ణ మంఘ్రిత్రయం బరి య
ర్థించి వైరోచనుం గ్రిందికి న్మెట్టవా భృగ్వ శుండవై గండ్రగొడ్డంట ముయ్యేడు
మారు ల్నరాధీశులం గొట్టవా జానకీభర్తవై ఘోరదుర్వృత్తునం డైన యప్పంక్తి
కంఠాసురేంద్రుం స్నమి మిం జొకావా శీరివై హాళి మీాఅం ప్రలంబాదులం
ద్రుంపవా బుద్ధరూపంబుచ దైత్యనారీ దంబంబుల న్బన్న మొంచింపవా సాదివై
మ్లేచ్ఛరాజను లనోడు చు న్సాధులం బ్రోవనున్నావు నీవర్తనంబె లెక్కింప
మాబోంట్లకెంతే నశ క్యంబె నిన్ను న్బరిశస్తేంద్రనీలోపలద్వట్పరితీకా సమ్యక్స్తురం

బోపరిస్నిగ్ధమాణిక్యరోచిశ్ఛటాంచత్కిరీటోత్తమాంగుఁడు సుధాకీర్ణరాకానిశాకేతు బింబోపమస్మేరవక్త్రారవిందు న్ముకుందు న్మనోజాతలీలాధనుస్సన్నిభభ్రూలతాభాసురుం గృత్తదంభాసురుం బ్రాతరారంభవేళాసము జృంభమాణారుణాంశుప్రభాజాలనిర్భిన్నశుభ్రాబ్జసంవర్తికాచారునేత్రు న్బుధస్తోత్రపాత్రు న్నలీనాగ్రచాంపేయజాలాభిరామస్వనాసు న్శరత్కౌముదీమందహాసు న్జపాబింబికాబంధుజీవప్రవాళాబ్జరాగోపమానామృతాధారశోణాధరు న్శ్రీధరుం గుందబృందాచ్ఛదంతావళీభాసమానుం బ్రభావాసమాను న్జలత్కుండలస్థాపితానర్ఘ్యరత్నద్యుతిప్రోల్లసద్గండభాగు న్యతీశానురాగు న్మహాగ్రైవహారావళీవిస్ఫురత్కంబుకంఠు న్గదాశంఖచక్రాబ్జశార్ఙ్గాయుధోపేతదిక్కుంభిశుండాసదృక్పీనవృత్తాయతాజానుబాహు న్విహంగేంద్రవాహు న్రమాకౌస్తుభాస్తోకముక్తామణీధామకాలంకృతోత్తుంగబాహాంతరాళుం గృపాళుం గళిందాత్మజాభంగరంగత్త్రిభంగు న్మదారాతిభంగు న్గరుత చ్ఛిలాబద్ధభర్మోర్మికాకంకణాలంకృతస్నిగ్ధహస్తాంబుజాతు న్ఘనోన్మహానాకారేఖాపరాభూతపానకేతు న్సముద్దామసౌదామనీదామశంకాకరస్వర్ణచేలావృతోద్యత్కటీరు న్మునీంద్రాత్తచేతోంబురుట్కర్ణికాంతఃకుటీరు న్నాలాంభోజశంఖధ్వజానీకకల్యాణరేఖావృతాంచత్పదుఁడు శ్రీప్రదుఁడు హృత్పయోజాతమధ్యంబున న్నిల్చి సేవింతు మత్యాదరం బొప్ప మమ్మేలు మీశా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 179

వ. అని శ్రీమన్నారాయణుం గొనియాడి 180

క. శరణొందెద నిను గంగా, పరిపూర్ణకృపాంతరంగ • భవ్యతరంగా
గిరిశజటాంతరసంగా, పరిచితచక్రాంగ దురిత•పటలవిభంగా. 181

క. ఆదిత్యయక్షఫణిర, క్షోదానవసిద్ధసాధ్య•సురనుతవిలస
త్పాదారవిందయుగళీ, గోదావరి ననుఁ బవిత్ర•గుం జేయఁగదే. 182

తే. మగ్నమాతంగ మదజలో•న్మత్తభృంగ, యతిదయాపాంగ శంభుజ•టాగ్రరంగ
కలితశుభసంగ ఘోరదు•ష్కలుషభంగ, గౌతమీగంగ తరళగం•గత్తరంగ. 183

తే. అని నుతించుమునీంద్రున • కపుడు నిఖిల, భువనపావని పాడగట్టి • భూసురేంద్ర
మంత్రపూతంబులైనట్టి•మజ్జలముల, నీవధూమణిఁ దడుపుము • నియమ మొప్ప. 184

తే. అత్తెఱంగునఁ జారురూ•పాన్విత యగు, మగువచే నభిషిక్తుఁడ • వగుము నీవు
నిఖిలకల్యాణలక్షణా•న్వితుఁడ వగుచు, మరల రూపంబు దాల్చెదు•మహిమ మెఱయ.

తే. అనుచు గౌతమి కృపఁ బల్కు • నట్లు చేసి, దంపతులు శోభనాకార•సంపదల నె
సంగి రెంతయు గౌతమీ•సలిలసేచ,నమున మానసములఁ బ్రమో•దము దలిర్ప. 186

తే. అపు డగస్త్యవసిష్ఠగ•ర్గాదిమునులు, ప్రేమ దైవాఱ వారలఁ • బెండ్లి సేయఁ
దలఁచి యొకదివ్యనగరంబు • తత్క్షణంబ, సొంపు దీపింప నచట ని•ర్మింపఁజేసి. 187

తే. చంద్రతారాబలప్రశ•స్తముగఁ బొసఁగి
యిమ్మలయనొక్క శుభముహూ•ర్తమ్ము ని
యించి పౌరులఁ బురి యలం•కరించుటకును
బూన్చుటయు వారు సంతసం•బునఁ జెలంగి. 188

సీ. గోడల నెల్ల రం•గుగఁ జిత్తరులు వ్రాసి, ముంగిళ్ల ముత్యాల•ముగ్గు లునిచి
తోరంబుగాఁ బచ్చ•తోరణంబులు గట్టి, దరి లేనిచలువపం•దిరులు వైచి
యంగళ్ల మేలుక•ట్లమరించి వేదిక, లలికి మేడలు మిద్దె • లలరఁ జేసి
కదళికాస్తంభము • ల్కనకకుంభంబులు, దల దువారంబులఁ • దగులుపఱచి

తే. యగురుఘనసారధూపము • లిమ్మగుల వైచి, సతులుఁ బురుషులు సతులితో•త్సాహలీల
గంధమాల్యాభరణవస్త్ర•కలితు లగుచు, నలరుచుండిరి డుఁ దద•నంతరమున. 189

ఆ. సవిత హస్తమించె • సంజ కెంపుదలిర్చెఁ, దమము గ్రమ్మకొనియెఁ•దాన లెసఁగఁ
జంద్రుఁ డుదయ మయ్యెఁ•జంద్రిక ల్వెలసిల్లె, నపుడు మునులు మిగుల•హర్ష మొసఁగ.

సీ. ఝల్లరీనిస్సాణ•శంఖభేరీకాహ, ళలు దూర్యములు ధరఁ • జెలఁగి మ్రోయ
బిఱుసులుఁ జివ్వలు • బెడఁగుచంద్రజ్యోతు, లును నభం బెల్ల వె•లుంగఁ జేయ
ఘనమర్దలధ్వను • లెనయ నాడెఁపువార, రమణీమణులు న•ర్తనములు సలుప
జగ మంతయును బట్ట•పగలు గావించుచుఁ, గ దీపికాసము•త్కరము వఱల

తే. సకలనగరాంతరాగత•జనపరంప, రానిరంత లకలా•రవము దిగిభ
నివహకర్ణపుటంబులఁ • జెవుడుపఱుప, మలానందకరమహో•త్సవము వెలయ.

వ. వివాహోచితకృత్యంబు లాచరింపఁ డీర లైనపురంధ్రీభూసురోత్తముల నియో
గించుటయును. 192

తే. మిన్న యై యున్నయారాచ•కన్నియకును, బుణ్యనిధి యగుభూసుర•పుంగవునకు
మంగళస్నాన మాచరిం•పఁగ నొనర్చి, రెలమిఁ గొందఱు ముత్తైదు•వలు గడంగి.

మ. వరరత్నాభరణావలు ల్దొడిగి సౌ•వర్ణాంబరంబు ల్దాయల్
బెరయం గట్టి పటీరచంద్రమృగనా•భీపంకము ల్మేనులన్
గర మొప్పార నలంది క్రొవ్విరిసరుల్ • గాటంబుగా వైచి వా
విరిఁ దగఁ జేసిరి కాంత లానృపసుతా•విశ్వంభరాదేవులన్. 194

తే. అపుడు కల్యాణవేదిపై • నమల రత్న, పీఠమున విప్రుఁ గూర్చుండఁ•బెట్టి కాళ్లు

గడిగి మధుపర్కము లొసంగి కన్యం దెచ్చి, రమణ నిర్వ్యగకును గంకణములు గట్టి.
క. ఉడువీథిఁ జూచి యోజకు, లడరంగ సుముహూర్తవేళ యయ్యె నటంచున్
గుడజీరకములు శిరమున, నిడి కన్నియఁ జూపి రామహీదేవునకున్. 196
క. మునుకొని విప్రోత్తము లె, ల్లను గము లై పలికి రపుడు లక్ష్మీనారా
యణ సావధాన యనుచుం, దనరంగ సుముహూర్తసావధాన యటంచున్. 197
మ. ఘనగంభీరవిరావసంకలితు లై క్ష్మాదేవతాముఖ్యు లె
ల్లను మోదంబున నవ్వధూవరుల నెన్నోలంగ గూటువ లూడి డా
కొని "సర్వే మునయ స్సురాగ్రహాయుతాః కుర్వంతు వా మ్మంగళ"
మ్మని లగ్నాష్టకము ల్పఠించిరి శుభోదంచత్ప్రకారంబునన్. 198
క. కల్యాణపాత్రికల సా, కల్యముగ నివాళు లునిచి గఱితలు గౌరీ
కల్యాణంబులు పాడిరి, కల్యాంచితమాధురీప్రకాశము వెలయన్. 199
ఉ. పల్ల పాటలాధరశశిప్రభ లొప్పఁగ మేల్పయంటలన్
బెల్లుగ గుబ్బచన్నవలు పెంపెసలాడఁ గడింది వేడుకల్
మొల్లము మీఱఁ గ్రొత్తతెలిముత్తియపుంబ్రతంపు సేసఁబ్రాల్
చల్లుచుఁ బేరఁటాండ్రు ధవళంబులు పాడిరి కొంద ఱయ్యెడన్. 200
శా. ఆరాజన్యకుమారికంఠమున గోత్రాదిత్యవర్యుండు సొం
పార న్మంగళసూత్ర మప్పుడు నితాంతామోది యై కట్టి వి
స్తారోత్కంఠత నాగమోక్తికము వాచాప్రౌఢి మీఱన్ "ధ్రువం
తే రాజా వరుణోధు వ" మ్మనుచు ధాత్రీనిర్జరు ల్వల్కఁగన్. 201
క. లలనాలలామశిరమున వలనుగ భూసురవరుండు వసుధామరు నా
దేఁ గలకంఠియు ముత్యపుఁ, దలఁబ్రా లొప్పసిరి ముదంబు దళుకొత్తంగన్. 202
తే. అంతరిక్షంబునం దిల నఖిలజనులు, సౌరిసతోడ నరుంధతిఁ జూచుచుండు
రప్పు డచటనె చెలఁగి జాయాపతుల క, రుంధతిని జూపి రొజ్జయల్ రూఢి మీఱ.
వ. మఱియు నగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదివిధు లాగమోక్తప్రకారంబునం గావింపుచుఁ గ్రమం
బునఁ జనఁ బంచవాసరంబులు గడపి యున్న యాదంపతుల దీవించి యగస్త్యాదిమ
హర్షులు యథాస్థానంబులకుం జని రంత. 204
క. అతిభోగభాగ్యమహిమా, న్వితు లై యతిథులను నిచ్చనిచ్చలు గరుణా
మతిఁ బ్రోచుచు నద్దంపతు, లతులప్రాభవనిరూఢి నలరిరి ధాత్రిన్. 205
క. అని కమలజుఁడు ఋతుధ్వజ, జనపాలకుచరిత దివిజసంయమి కెలమిన్

వినిపించిన విని యాతఁడు, మనమున నత్యంతహర్ష•మగ్నుం డయ్యెన్. 206

సీ. రహి మీఱ బ్రహ్మపు•రాణోక్త మగు మ గో, దావరీఖండంబు • దనరు నందు
వృధ్విస్స్రివంతీస•రిత్ప్వతీసంగమ, మాహాత్మ్య మెపుడు సే•న హిమ నదిమె
రసికజనమనో•భి•రామం బనెడు పేరఁ, దెనుఁగున శాలివా•హ శకా
ములఁ గరిగిరిరస•భూసంఖ్యఁ దద్దయు, వఱలు ప్రమోదూత•వత్సరమున

తే. నీప్రబంధంబు రచియించి నీ కొసఁగితి, నిందుశేఖర నీకృప • నిది ధరిత్రి
నాసుధాకరతారార్క•మగుచుఁ గవిజ, నోత్తములయిండ్ల నేప్రొద్దు•నుండుఁ గాత.

చ. పరమకృపాలవాల నిజ•భక్తజనావనశీల శత్రుభీ
కరఖరశూల భావభవ•గగ నివారణమూల శోభనా
కరగుణజాల భవ్యతర•గం గజాజినచేల తాపసో
త్కరనుతిలోల నిర్మథిత•కాల నిశాముఖలాస్యఖేలనా. 208

క. పవనాశన హారబుగో, పవనావళినవవసంత • ప్రథితమహీభృ
ద్భవనా భవనాళీకో, ద్భవనానాక్రతుభుగవన • పరివృతభువనా. 209

మాలి. శరనిధివరతూణా • సత్యవాక్యప్రమాణా
పరిహృతసుమబాణా • పంకజాతాక్షబాణా
పరికలితకృపాణా • భక్తరక్షాధురీణా
పరవృషజూహురాణా • పాణిపదాంచదేణా. 20

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర రుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతంబైన రసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందు సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీకామేశ్వరీపరదేవతార్పణ మస్తు.